ರುಪಯ್ : 4

ಕುರೊವ್

ಬಂಧಡಿಚೆಂ ರಾಜ್ವಟ್ಕಿ

"ಶ್ರೀ ಸೊಧ್ಯಾಂಗಾರ್"

"ಕುರೊವ್"

ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರೇಮಿಂಚೊ ಮ್ಹಾಸಿಕ್ ಕಳೊ

ಜನೆರ್-ಫೆಬ್ರೆರ್ 1991 . ಕಾದಂಬರಿ ಸರಣಿ-25

25-ವೆಂ ಪುಸ್ತಕ್

ಹಿ 'ಕುರೊವ್' ಸರಣಿ ಆರಂಭ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಲಾಗಾಯ್ತ್ ಆಮಿ ಮುನಾಫೊ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ದೆಖುಂಕ್ ನಾ. ತರೀ ಲೊಕಾಚೊ ಸಹಕಾರ್ ಭರ್ಪೂರ್ ಲಾಭ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಮ್ಚಿ ಉಮೆದ್ ನಿಂವ್ಲಿನಾ, ಬದ್ಲಾಕ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಅಂಕ್ಯಾನ್ ಅಂಕೊ, ಪುಸ್ತಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ಬದ್ಲಾವಣ್, ನವೆಸಾಂವ್ ಕರುನ್‌ಂಚ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂವ್! ಆನಿ ಹ್ಯೆ ಸರಣೆಚೆಂ ಹೆಂ 25-ವೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಕಟ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ಲ್ಯಾಂವ್.

ತರೀ ಆಮಿ ಆಶೆಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡುಂಕ್ ಯೆದೊಳ್ ಸಕೊಂಕ್ ನಾಂವ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಖೇದ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಆಸಾ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣಾಂಯಿ ಸಭಾರ್ ಆಸಾತ್. ಜರೂರ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚಿ ರೂಚ್ ಚಡೊಂಕ್‌ನಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ತಾಂಚಿ ಖರೀದೆಚಿ ಸಕತ್ ವಾಡೊಂಕ್ ನಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ಯಾ ಹೆರ್ ಖರ್ಚಿ ನಿಮ್ತಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಖಾತಿರ್ ಗಳ್ಸುಂಕ್ ಪಯ್ಶೆ ಉರಾನಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ.

ಹಾಚೊ ಹಿಸೊ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ. ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್‌ಚ್ ಆಮಿ ಲಾಭಾಚೊ ವಿಷಯ್ ದೆಗೆನ್ ದವ್ರುನ್ ಕೇವಲ್ ಛಾಪ್ಯಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ವಾಚ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರುನ್ ಆಸಾಂವ್. ಹ್ಯಾಚ್ ವಗ್ತಾ ಆಮ್ಚೆ ಹಿತ್ಯೆಷಿ ಲೇಖಕ್ ತಾಂಚ್ಯೊ ಉಂಚ್ಲ್ಯೊ ಕಾದಂಬರಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಲಿಖಿತಾಂ ಆಮ್ಕಾಂ ವೆಳಾ-ಕಾಳಾರ್ ದೀವ್ನ್ ಸಹಕರ್ಸಿತಾತ್.

ಅಸಲ್ಯಾ ಎಕ್ವಟಾಚಾ ಸಹಕಾರಾನ್ ಆಮ್ಚೊ ಹೊ ವಾವ್ರ್ ಅಜೂನ್ ಚಾಲು ಉರ್ಲಾ. ಹ್ಯಾ ಫುಡೆಂಯಿ ಆಸೊಚ್ ಚಾಲು ಉರ್ಚ್ಯಾಕ್ ತುಮ್ಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಮಿ ಜಾಹಿತ್ತೆಂ ಆಶೆತಾಂವ್. — ಡೊಲ್ಫಿ, ಕಾಸ್ಸಿಯಾ

ಚಿಂತನ್ - ಮಂತನ್

ಜವಾಬಿ : ಪ್ರೇಮಾ

● ರೊನಾಲ್ಡ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಕಟ್ಪಾಡಿ

ಭಾರತ್ ದೇಶಾಂತ್ ಚಲಿಯಾಂಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಸಾಗೀ ?

—ಆಸಾ. ಪುಣ್ ತೆಂ ಘಾವೊತೆ ಪರಿಂ ವಾಪಾರುಂಕ್ ತಾಚ ಪರಿಸರ್, ಸಮಾಜ್, ವ್ಹಡಿಲಾಂ ಆನಿ ಲಾಂಬ್ ಜಿಬೊ ಅವ್ಕಾಸ್ ದೀನಾಂತ್ ರೀತ್-ರಿವಾಜ್-ಮಾಸ್ಸುಗಿ ವ್ಹಳ್ಳಿ ಸಬ್ದ್ ದಾಕವ್ನ್ ಭೆಷ್ಟಾಯ್ತಾತ್.

● ಜಿಯುಸ್, ಬೆಳ್ಮಣ್

ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಕ್ ಆಪ್ಲಿ ವ್ಹಳ್ಳಿಚ್ಚ್ ಖುಶಿ ಕರ್ಚೆಂ ಖರೆಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಕೆದಾಳಾ ಮೆಳಾತ್ ?

—ಆಪ್ಲಿಚ್ಚ್ ಖುಶಿ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಸ್ಚೆಂ ನಹಿಂ. ತೆಂ ಹಟ್ಟ ತಸಲೆಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಿಚಾ ಜಿವಿತಾಕ್ ಮಾರೆಕಾರ್.

● ಯುವರಾಜ್, ಬೆಳ್ಮಣ್

ಚಲಿ ಕಾಜಾರಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಚಡ್ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ?

—ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಕಾಜಾರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್. ಕಾಜಾರಾ ಆದಿ ತಿಚಾ ವ್ಹಡಿಲಾಂಕ್ ತಿ ಖಾಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ. ಕಾಜಾರಾ ಉಪ್ರಾಂತ ತಿಚಾ ಪತಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಸಹಭಾಗಿ ಜಾವ್ನ್ ಜಿಯೆತಾ.

● ರೊನ್ ಜೊನ್ ಕ್ಲೆಮೆಂಟ್, ಬೆಳ್ಮಣ್

ಚಲಿಯೆಕ್ ತಿಚೆಂ ವ್ಹಳ್ಳಿಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಸಾ ತರೀ ತಿ ದಾದ್ಲ್ಯಾಕ ಖೆಳಾಚಿ ಬಾವ್ಲಿ ಕಿತ್ಯಾ ಜಾತಾ ?

—ಸರ್ವ್ ಚಲಿಯೊ ದಾದ್ಲ್ಯಾಕ್ ಖೆಳಾಚಿ ಬಾವ್ಲಿ ಜಾಯ್ನಾಂತ ಬದ್ಲಾಕ್ ದಾದ್ಲ್ಯಾಚಾ ಜಿವಿತಾಚಿ ಸಾವ್ಳಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾತ್.

● ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಲೋಬೊ, ರಾಣಿಪುರ

ಚಲಿಯಾಂಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆನಿ ಚಲ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಪಾಸತ್ ?

—ತೆಂ ನೆಣಾರಿ, ಕುಬ್ದಿ ಆನಿ ಅಮಾನುಷ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ತಶೆಂ ಕೆಲಾಂ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಕ್ ಚಲೊ ಆನಿ ಚಲಿ ಏಕ್‌ಚ್.

● ಕು। ಅನಿತಾ ಮೊಂತೇರೊ, ಪೆರ್ಮನ್ನೂರ್

ಚಲಿಯೆಂಚೆಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಿಚಾ ನಿಸ್ಕಳ್ಪಣಾಚೆರ್ ಕಾಳಿಜ ತಿಬೊ ಲಾಯ್ತ್ ?

—ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಹಿಂ, ಅಧಿಕ್ ಸದಿಳಾಯ್ ತಿಬೊ ಲಾಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ. ಖಿಂಚೆಂಯಿ ಲೆಖಾ ವ್ಹರ್ತೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪಾಡ್‌ಚ್.

● ಮೆಕ್ಷಿಮ್ ಡಿ'ಸೋಜ, ಮುಕಮಾರ್

ಚಲಿಯೆಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗರ್ಜೆಗೀ ?

—ತಿವೀ ಮನಿಸ್, ತಿಕಾಯಿೀ ತಿಚೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್, ಚಿಂತಾಪ್, ಹಕ್ಕ್, ಕರ್ತವ್ಯ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಾತ್ಲ್ಯಾರ್ ಜಾತಾ ?

● ಕು। ಹೆಲೆನ್ ರೋಚ್, ಫಜೀರ್

ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಪಣ್‌ಚ್ ಹೊಗ್ಡಾವ್ನ್ ಜಿಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಚಲ್ಯೆಚೆಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಿತ್ಲೆಂ ಬರೆಪಣ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕಾತ್ ?

—ತಿಕಾ ತಿಚಿ ವಿಂಚವ್ಣ್ ಕರುನ್ ತಿಚೆಂ ಖುಶೆಚೆಂ ಜೀವನ್ ಸಾರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜರೂರ್ ಕುಮೊಕ್ ಕರ್ತಾ.

● ಐರಿನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಹೊಸ್ಪೆಟ್

ಚಲಿಯೆಚೆಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಿತ್ಯಾಂತ್ ಆಟಾವ್ತಾ ?

—ತಿಚಾ ಜಿವಿತಾಂತ್. ತಿಣೆ ಚೂಕ್ ಕರ್ತಚ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಆಧಾರ್ಲೆಂ ತರ್ ತಿಚಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಕ್ ಬಾಧಕ್ ಜಾಂವ್ಕ್‌ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತ್ತೆತ್.

● ವೊಲ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜ, ಪುಂಜಾಲ್‌ಕಟ್ಟೆ

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಚಲಿಯಾಂಕ್ ಖಂಚಾಂತ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉಣೆ ಆಸಾ ?

—ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ದಾಖಿಂವ್ಚ್ಯಾಂತ್.

* ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಸವಾಲಾಂಕ್ ವಿಷಯ್ :
  'ಲಗ್ನಾ ಚಿ ಗಜ್ರ್'
* ಅತ್ಯುತ್ತಮ್ ಧಾ ಸವಾಲಾಂ ವಿಂಚುನ್ ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಪ್ರಕಟ್ ಕರ್ತೆಲ್ಯಾಂವ್. ಆನಿ ತಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಧಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಏಕ್ ಗೌರವ್ ಪ್ರತಿ ಧಾಡ್ತೆಲ್ಯಾಂವ್.
* ಸವಾಲಾಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಾವೊಂಕ್ ನಿಮಾಣಿ ತಾರೀಕ್: **10-2-1991**
* ಧಾಡುಂಕ್ ವಿಳಾಸ್ :

'KUROV CORNER'
Vikas Printers
Vamanjoor
Mangalore 574 508.

ಕಾತರ್ಲ್ಲೊ ಹಾತ್

—ಡೊಲ್ಫಿ, ಕಾಸ್ಸಿಯಾ

(ಆದ್ಲ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾರ್ ಥಾವ್ನ್)

"ಶಂಕರ್" ಇ। ಶರ್ವಾನ್ ಭರ್ವಾನ್ ಉತ್ರಾಂ ಏಂಚ್ಲಿಂ. "ರಾಜೀವ್ ಆತಾಂ ತುಜೊ ಯಾ ಆಪ್ಲೊ ಮನಿಸ್ ನಹಿಂ. ಪತ್ರಾಂಚೊ ಮನಿಸ್ ಜಾಲಾ. ಆಯ್ಚಿಂ ಪತ್ರ್ ವಾಚ್ಲ್ಲಂಯ್ರ್ ಮೂ ? ದೆಕುನ್..."

"ನಾ" ತೊ ಖಿಳಂಚ್ಲೊ, "ತ್ಯಾ ಲಫಂಗಾಕ್..." ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪೊಡ್ಯಾ ಗಾಳಿಂಚಿ ಶಿಂಖಳ್‌ಚ್ ಸೊಡಯ್ಲಿ ಶಂಕರ್ ದಾದಾನ್. "ತಾಚಿ ಹಾತ್-ಪಾಯ್ ಮೋಡ್ನ್..."

"ತುಂ ಆತಾಂ ತಾಕಾ ತಶೆಂ ಕರ್ಶಿ ತರ್ ಖಂಡಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಕಷ್ಟಾರ್ ಪಡ್ತಲೊಯ್. ಹಿ ಕೇಸ್ ಆತಾಂ ಮೊಜಾ ಹಾತಾಂತ್ ಆಸಾ. ದೆಕುನ್ ಅವ್ಸೊರ್ ಕರಿನಾಕಾ, ಹಾಂವ್ ತುಕಾ ಕುಮೊಕ್ ಕರ್ತಾಂ. ಹಿ ಕೇಸ್ ಸಿ. ಬಿ. ಐ.ಕ್ ವ್ಹಚಾತ್ ತರ್..."

"ತೆ ಕಿತೆಂ ಕರ್ತಿತ್ ಮ್ಹಾಕಾ ? ಹಾಂವೆ ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ ಪಂಚ್ವೀಸಾಂ ವಯ್ರ್ ಖುನಿಯೊ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ಹ್ಯಾ ದೊಗಾಂಯ್ಕ್ ಲಗಾಡ್ ಕಾಡ್ತಾಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್..." ತೊ ನಂಜ್ಯಾಳಿ ಹಾಸೊ ಹಾಸ್ಲೊ.

"ಜಾಯ್ತ್, ತರ್ ತುಜಿ ಖುಶಿ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮ್ಹಾಕಾ ದುರ್ಸಾನಾಕಾ. ಹಾಂವ್ ಕಶೆಂ ತರೀ ಕರುನ್ ರಜೆರ್ ವ್ಹತಲೊಂ..."

"ನಾ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ತುಂ ತಶೆಂ ಕರ್ಜೊ ನಾಂಯ್." ಶಂಕರ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಚಿಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ್ ಜಾಲೊ.

"ತರ್ ಹಾಂವೆ ಸಾಂಗ್ಚಿಂ ಆಯ್ಕ್. ತುಂ ತಾಂಕಾಂ ಸೊಡ್ನ್ ಸೊಡ್. ತೀನ್ ದಿಸಾಂನಿ ಹೆಂ ಫಾಯ್ಲ್ ಹಾಂವ್ ಧಾಂಪ್ತಾಂ."

ತಿತ್ಲ್ಯಾರ್ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ಕುಡಾಂತ್ ಕೊಣ್‌ಗೀ ದಡ್ಬಡ್ಚೊ ಆವಾಜ್ ಆಯ್ಕಾಲೊ. ಇ। ಶರ್ವಾಚಿ ದೊಳೆ ತ್ಯಾ ಕುಡಾಚಾ ದಾರಾಚೆರ್ ಖಂಚ್ತಾನಾ ಶಂಕರ್ ದಾದಾಚಿ ದೊಳೆ ಇ। ಶರ್ವಾಚೆರ್ ಬಸ್ಲೆ.

"ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್...ತುಂವೆ ಆತಾಂ ಪಾಟಿಂ ಗೆಲ್ಲೆಂ ಬರೆಂ. ನಹಿಂ ತರ್..."

ಶಂಕರ್ ಶೆಟ್ಟಿಚಾ ದೊಳ್ಯಾಂ ಥಾಪ್ನ್ ರಾಗಾಚಿಂ ಕಿಟಾಳಾಂ ಉಸಾಳ್ಯಾಲಿಂ. ತಾಚಿಂ ದಾಡಾಮಾಂ ಅಡ್ಕೊನ್ ಯೆತಾಲಿಂ.

"ಒ.ಕೆ..." ಇ। ಶರ್ಮಾ ಪಾಟಿಂ ವ್ಹೆಚಾಕ್ ಘುಂವ್ಲೊ. "ತುಂವೆಂಚ್ ಬೊರೆಂಚ್ ಕೆಲೆಂಯ್. ನಹಿಂ ತರ್ ಹಾಂವ್‌ಯಿ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ ಆಸಾಂ ವ್ಹಾಳ್ಯಿಂ..."

"ಡರೋ ಮಾತ್" ಶಂಕರ್ ಶೆಟ್ಟಿಚಿಂ ವೊಟಾಂ ಹಾತಾಚಿಂ ಬೊಟಾಂ ವಾರ್ಯಾರ್ ಪೆಳ್ಳಿಂ." ಹ್ಯಾ ಶಂಕರ್ ದಾದಾಕ್ ಕಿತೆಂಚ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ನಹಿಂ. ಹ್ಯಾ ಲಫಂಗ್ ರಾಜೀವಾಚಾ ಬಾಪಾಯ್ಕ್‌ಯಿ ಹಾಂವೆಂಚ್ ಲಗಾಢ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲೊ. ತೊ ವೊಜೆ ವಿರೋಧ್ ಪೊಲಿಸಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೊ. ಹಾಚೆ ಆವಯ್ಕ್‌ಯಿ ಹಾಂವೆ ಲಗಾಢ್ ಕಾಡಯ್ಲೆಂ. ಆನಿ ಆತಾಂ ಹ್ಯಾ ಚೆವ್ಯಾಕ್‌ಯಿ ಹಾಂವ್ ತ್ಯೆಚ್ಚ್ ಗತಿಕ್ ಪಾಯ್ತಾಂ..." ತೊ ತ್ಯಾ ಕೂಡಾಚಾ ದಾರಾ ಸರ್ಶಿನ್ ಗೆಲೊ. ತಾಚೆ ದಾಂತ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಉಲಯ್ತಾಲೆ. ತೋಂಡಾಚೆರ್ ಘಾಮಾಚೆ ಥೆಂಬೆ ಉಭೆ ಜಾಲ್ಲೆ.

"ತುಂ ಜಾಣಾಂಯ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್..." ತೊ ಇ। ಶರ್ಮಾಚೆ ಸರ್ಶಿನ್ ಆಯ್ಲೊ. "ಆಪ್ಲೊ ದಂಧೊ ಇತ್ಲೊ ಬರ್ಯಾನ್ ಚಲ್ತಾಲೊ. ಏರ್‌ಪೋರ್ಟಾ ಮುಖಾರ್ ಎಕಾ ಭುಗ್ಯಾ್ಯಚೊ ಹಾತ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ. ವಿಷಯ್ ಲ್ಹಾನ್ ತೊ. ಪೊಡ್ಯಾಚೊ ಹಾತ್ ತೊ..."

ಇ। ಶರ್ಮಾ ಶಂಕರ್ ಶೆಟ್ಟಿಕ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ಮೌನ್ ರಾವ್ಲೊ.

"ತ್ಯಾ ಚಾಪ್ರಾಸಿ ರಾವತಾಕ್ ಹಾಣೆ ಬಡಯ್ಲ್ಯೊ. ತೊ ತಕ್ಲೆಂತ್ ಪಿಸೊ ಜಾಲೊ. ತಾಚೆ ಬಾಯ್ಲೆಕ್ ಪಯ್ಕೆ ಧಾಡ್ನ್ ದಿಲೆ. ತೆಪೀ ಹಾಣೆ ಘಾಲ್ಲೆ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಹಾಣೆ ಎಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಕರವ್ನ್ ಲಗಾಢ್ ಕಾಡ್ಲ್ಯೊ. ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಯಾ ರಘುಚಿ ಗೊಮ್ಟಿ ಲುಂವ್ಲೊಂಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾ ಚೆವ್ಯಾಕ್ ಹಾಂವ್ ಹ್ಯೆ ವೊಜೆ ಮುಟಿಂತ್ ಧರಿನ್ ತರ್ ಕೊಂಬಿಯೆನ್ ದಪ್ಡ್ಚೆ ಬರಿಂ ಹಾಣೆ ದಪ್ಡಾ ಜಾಯ್."

ಶಂಕರ್ ದಾದಾ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಥರಾನ್ ಖಿರ್ಶಂವ್ಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಇ। ಶರ್ಮಾನ್ ತಾಕಾ ಉಲಂವ್ಚಾಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಹಾಡ್ಲಿನಾ.. ತೊ ಕೇವಲ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ.

"ತಾಣೆ ಮೊರಾಜಾಯ್...ತಾಕಾ ಭೆಸಾಂ ಕರ್ನ್ ಉಡಯ್ತಾಂ. ತಾಚೆಂ ರಗಾತ್ ಪಿಯೆತಾಂ..."

ಉಲಯ್ತಾಂ ಉಲಯ್ತಾಂ ತಾಣೆ ದಾವೊ ಹಾತ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ಪೊಡ್ಡಾಯ್ಲೊ. ತಕ್ಷಣ್ ತ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಶಂಕರಾಚೆ ಹಾತಿಂ ಉದ್ಕಾಚೆಂ ಏಕ್ 'ಜಗ್' ದಿಲೆಂ.

ತೊ 'ಗಟ ಗಟ' ಕರ್ನ್. ಉದಾಕ್ ಪಿಯೆಲೊ. ಪಿಯೆತಾನಾ ಅರ್ಧೆಂ ಉದಾರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಶಿಂಪ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ತಾಚೆಂ ಬನಿಯನ್ ಭಿಜೊನ್ ತಾಚಾ ತೊಂಡ್ಯಾ ಪೊಟಾಕ್ ಚಿಡ್ಕ್ಯಾನ್ ರಾವ್ಲೆಂ.

"ಹಾಂ." ತೊ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಗುಂರ್ಕೆಲೊ.

"ಮ್ಹಾಕಾ ಮುಖಾರ್ ರಾವ್ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಹಾಂವ್ ವಾಂಚುಂಕ್ ಸೊಡಿನಾ."

ತಾಣೆ ಪೆಂಕ್ಟ್ಯಾರ್ ಹಾತ್ ವ್ಹೆಲೊ.

ಆತಾಂ ಇ। ಶರ್ಮಾ ಜಾಗ್ರತ್ ಜಾಲೊ.

"ಶಂಕರ್" ಥಂಡಾಯೆನ್ ತೊ ಉಲಯ್ಲೊ. "ತುಂ ತಾಕಾ ಕಿತೆಂಯಿ ಕರ್ತಾಯ್ ತರ್ ಹಾಂವ್ ಹಾಂಗಾ ಆಸ್ತಾನಾ ಕರಿನಾಕಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಾಂವೆಂಚ್ ಕಾಂಯರ್ ಕರಿಜಾಯ್ ಪಡತ್."

"ತರ್ ತುಂ ನಿಕಾಳ್ ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಬುಜ್ದಿಲ್" ತಾಣೆ ಇ। ಶರ್ಮಾಕ್ ರಾಗಾನ್ ಪಳೆಲೆಂ.

ಇ। ಶರ್ಮಾ ಕಿತೆಂಚ್ ಉಲಂಯ್ಲೊನಾ. ತೊ ಮೆಟಾಂ ದೆಂವೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ.

"ರುಕೋ" ಶಂಕರ್ ದಾದಾಚೊ ಆವಾಜ್ ಘಡ್ಗಡ್ಲೊ. "ತುಂ ತಾಕಾ ಆಪವ್ನ್ ವ್ಹರ್."

ಇ। ಶರ್ಮಾನ್ ಪಾಟಿಂ ಪಳೆಲೆಂ ದುಭಾವಾಚೆ ನದ್ರೆನ್. ತರೀ ತಾಣೆ ಮೆಟ್ ಪಾಟಿಂ ಕಾಡ್ಲೆಂನಾ.

"ಹಾಂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಬ್..." ಶಂಕರ್ ನಂಜ್ಯಾಳಿ ಹಾಸೊ ಹಾಸ್ಲೊ. "ಹಾಂವ್ ಸತ್ ಉಲಯ್ತಾಂ. ಹಿ ಫಟ್ ನಹಿಂ."

ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಇ। ಶರ್ಮಾಕ್ ಧಯ್ರ್ ಪಾವ್ಲೆಂನಾ.

“ಹಾಂವ್ ಆತಾಂ ಡೊಕ್ಟೆರ್ ನಾ. ತುಂಚಿ ತಾಂಕಾಂ ...”

“ನಾ-ನಾ ತಶೆಂ ನಾಕಾ. ತೊ ತುಕಾ ಜಾಯತ್ ತರ್ ತುಂ ತಾಕಾ ಆತಾಂಚ್ ಆಪವ್ನ್ ವ್ಹರ್. ನಹಿಂ ತರ್ ಮೊಜಿ ಮನಿಸ್ ತಾಚಿ ತಿರ್ಕುಟ್ ಕರ್ತಲಿ.”

ಇ। ಶರ್ಮಾನ್ ಕಸಲಿಚ್ ಜವಾಬ್ ದಿಲಿನಾ. ತೊ ಮೆಟಾಂ ದೆಂವಾಲಾಗ್ಲೊ.

“ಶಂಕರ್” ನಿಮಾಣ್ಯಾ ಮೆಟಾಚೆರ್ ರಾವೊನ್ ಇ। ಶರ್ಮಾ ಉಲಯ್ಲೊ. “ತುಕಾ ಕಶೆಂ ಜಾಯರ್ ತಶೆಂ ಕರ್. ಹಾಂವ್ ಹರ್ಶೆಂಚಿ ಬರಿಂ ಮೌನ್ ರಾವ್ತಾಂ.”

ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಾರ್ಕೊ ಕಚ್ಚಾರ್ಕ್ ಶಂಕರ್ ದಾದಾಕ್ ವೇಳ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ತಾಚಿ ಜಣ್ ಇ। ಶರ್ಮಾಕ್ ಸೊಧುನ್ ವ್ಹಚಾ ಆದಿಂಚ್ ತೊ ಖಿಂಚಾನ್‌ಗೀ ಲಿಪೊನ್ ಗೆಲ್ಲೊ.

(ಚಾಲು ಆಸಾ)

‘ಪುನವ್ ಪ್ರಕಾಶನ್ ಜಾಹೀರ್ ಕರ್ತಾ’

● **1991** ಜನೆರ್ 1-ವೆರ್ ಥಾವ್ನ್ ‘ಮಿತ್ರ್’ ‘ಝೆಲೊ’ ‘ಕುರೊವ್’’ ಪತ್ರಾಂಕ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಶಾಶ್ವತ್ ಸಾಂದೊ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಆಸ್ತಲೊ. ಹ್ಯಾ ಪರಿಂ ಹರ್ಯೆಕಾ ಪತ್ರಾಕ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ಐವಜ್ ಫಾರಿಕ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಪಡ್ತಲೊ–

‘ಮಿತ್ರ್’ ಹಪ್ಯಾಳೊ—ರು. 600–00
‘ಝೆಲೊ’ ಮಹಿನ್ಯಾಳೊ—ರು. 400–00
‘ಕುರೊವ್’’ ” —ರು. 500–00

‘ಕುರೊವ್’ ವಾರ್ಷಿಕ್ ವರ್ಗಣಿ: (ದೇಶೀ) ರು. 50, (ವಿದೇಶೀ) ರು. 150

ಐವಜ್ ಹ್ಯಾ ವಿಳಾಸಾಕ್ ಧಾಡ್ಚ್ಯೊ :

The Manager,
Punov Publications,
Vikas Printers
Vamanjoor, Mangalore-574 508.

ಬಂಧಡಿಚೆಂ ರಾಜ್ವಟ್

✲ ಲೇ: "ಶ್ರೀ ಸೊಧ್ನಾಂಗಾರ್" ✲

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್

ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಕಾಳಾಚಾ ಸರ್ದಾರಾಂ ಆನಿ ತಾಂಚಾ ಕಾರ್ಭಾರ್ಯಾಂ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಕಥಾ ಕಾಂಯ್ ಉಣ್ಯೊ ನಾಂತ್. ಫಕತ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ರಾಜಾಂತ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಧಾದೊಶಿ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಹ್ಯಾ ಲಿಖಿತಾಚೊ ಇರಾದೊ ನಹಿಂ.

ಚಡಾವತ್ ಜಣಾಂಕ್ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಚಿ ಆನಿ ತಾಚಿ ಆದ್ಲಿ ಚರಿತ್ರಾ ಕಳಿತ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾನ್, ಫಕತ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಂಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾಲಾಂ. ರಘುಡಾಂಚೊ ಶೆಕ್ಡೊ ವ್ಹಡ್ ನಾಂವಾಡ್ಲೊಲೊ ತೊ ಆಟ್ರಾವೊ ಶೆಕ್ಡೊ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಕಸೊ ಉದೆಲೊ ಆನಿ ಕಸೊ ಅಸ್ತಮ್ಲೊ ವ್ಹಡ್ ಸಮ್ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಕರ್ಮಾಂಕ್ ಥೊಡೆಂ ಕಾರಣ್ ಆಸಾ ವ್ಹಡ್ ಕಳಾತ್. ಜರ್ ತರ್ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ಚೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಅಪಹರ್ಸುಂಕ್ ನಾ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಬಂಧಡ್ ಆಸ್ತಿ ನಾ ಕೊಣ್ಯಾ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅಗಾಧ್ ದಿವ್ಯಾಂಚಿ ಲೂಟ್ ಮಾರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಜ. ಮೆಥಿವ್ಸಾಚೆರ್ ತಾಪ್ಲೊಲೊ ಟಿಪ್ಪು, ತಾಕಾ ಕುಮೊಕ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆರ್ ಪೆಟ್ಲೊನ್. ಬಂಧಡಿಚೆಂ ಅನಾವತ್ ಘಡ್ಲೆಂ. ರಾಜ್‌ದ್ರೋಹಿ ವ್ಹಡ್ ಲೆಕುನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ತಾಣೆ ತಿ ಶಿಕ್ಷಾ ದಿಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ ತಾಕಾ ಖಾಲ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ತಾಣೆ ಹುದ್ದೆಯಿ ದಿಲ್ಲೆ. ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಪರ್ವಾಣ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರಣಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ರಾಜ್‌ಕಾರಣಾಕ್ ಸಂಬಂಧಾಚೆಂ ವ್ಹಡ್ ಆಮಿ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಫಾವೊ.

ರಘುಡಾರ್ಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಮೆಳೊನ್ ಕಾರ್ಭಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ತೆಗಾಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ವೀರಾಂಚ್ಯೊ ಗಜಾಲಿ, ಕಾಳಾಚಾ ಪ್ಹಾಳ್ಯಾಕ್ ತಳ್ ಘಾಲ್ನ್ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್ ಶಿವಾಯ್, ತಿಂ ಘಡ್ಪಾಂ ನಹಿಂ. ಹೈದರಾಚಾ ಕಾಳಾಚಾಕೀ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ನ್ ಹಾಂಗಾ

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆಂ ಬಳ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂಯೀ ದಾಕವ್ನ್ ದಿಲಾಂ. ಹಾಂತುಂ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಚರಿತ್ರೆಚ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಸಭಾರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ತಿಳುನ್, ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರಿಫಾತ್ ಹೊ ವಿವರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕಾಚೆ ಜಾಣ್ವಾಯೆಚಾ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಕ್ ಹಾಂತುಂ ಆಟಾಪ್ಲಾ.

ದೊನ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಗಡಾಲಿ ಲಿಪ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಸಂಶೋಧನಾನ್ ಮಾತ್ರ್ ಪೂರ್ಣ್ ಸತ್ ಉಕಲ್ನ್ ಧರ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲ್ಲಾಂ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಮಜಾ ಮಾರೊಂಕ್ಚೊ ಭಲ್ಕಿಲ್ ಉದ್ದೇಶ್ ನಾ. ಹ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಆತಾಂಚಾಂನಿ ಆನಿ ಮುಖ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಶಿಕ್ಚೆಂ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಂಡಿತ್.

— "ಶ್ರೀ ಸೊಧ್ಯಾಂಗಾರ್"

1. ತೇಗ್ ಝುಜಾರಿ

ಸವಾಯ್ ದೊನ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಆದ್ಲಿ ಗಜಾಲ್. ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ಮಿಲಾರ್ ಇಗರ್ಜೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ತಾರಾ ಧನ್ಪಾರಾಂಚಿ ಮಿಸಾ ಉಪ್ರಾಂತ್, ತೇಗ್ ಮಾನೆಸ್ತ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಭಾಯ್ರ್ ಆಯ್ಲೆ. ಹಾಂಚಿ ನ್ಹೆಸೊಣ್ ಆನಿ ಮರ್ಜಿ ಹೆರ್ ಲೊಕಾ ಪ್ರಾಸ್ ವೆಗ್ಳಿಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಆನಿ ಮಂತ್ರನಾಚೆ ಮನಿಸ್ ತೆ ಮ್ಹಣ್ ಪಳೆಯ್ತಲ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತ್ರಿ ಜಾತಾಲಿ. ಆಜ್ ಇಗರ್ಜೆಕ್ ತೆ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚಿ ಘೊಡೆ ತಾಣೆ ಹಾಡುಂಕ್ ನಾಂತ್, ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಂಚಾ ಪಾಟಾಪಾಟ್ ತಾಂಚೆ ಅಂಗರಕ್ಷಕ್ ಯೆತಾಲೆ. ತಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿ ಲಾಂಬ್ ಆನಿ ಸಿರ್ಪುಟೆಂ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಮಿಶಿಯೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಗ್ರ್ಯಾಯರ್ಕ್ — ಏಕ್ ರಾಜ್ ಘಡೊಂಕ್ ಯಾ ಏಕ್ ರಾಜ್ ಕಾಡುಂಕ್ ದೆವಾನ್ ರಚ್ಲ್ಲೆಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾಲೊ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಹೆರಾಂಕ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ವಿಲಾಯ್ತ್ಯಾಂ ಪರಿಂ ಲಾಂಬ್ ಕಾಳೊ ಕೋಟ್,ಆನಿ ಅರ್ನ್ಯ ಇಜಾರ್ ಹಾಣೆ ಘಾಲ್ಲೆಂ. ಮಾತ್ಯಾಕ್ ಚೆಪೆಂ ದವರ್ನ್ ಪಾಯಾಂಕ್ ಜೊಚೆ ಘಾಲ್ಲೆ. ಹೊ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ನಾಂವ್ ವ್ಹೆಲ್ಲೊ ಮಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ.

ಯೆರೊಪಿ ದುಕ್ರಾ ಪರಿಂ ಫುಗೊನ್ ಗೊರೊ ತಾಂಬ್ಡೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚೊ ಆನಿ ಫಿಂಗ್ರಿ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚಾ ಮುಖಿ ಪರಿಂ ನ್ಹೆಸ್ಲಲೊ, ಅರ್ಧೊ ಫಿಂಗ್ರಿ, ಅರ್ಧೊ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಸಿಞೊರ್ ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಹಾಚಾ ಉಜ್ವ್ಯಾಕ್ ಆಸ್'ಲ್ಲೊ. ಮಿ ಶೆಣಯ್ಚ್ಯಾ ದಾವ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ಆಸ್'ಲ್ಲೊ ಮಾನಾಯಿಲೊ ಲಾಂಬ್ ದೀಗ್ ಆನಿ ದಢಂಗ್ ಜಾವ್ನಾಸ್'ಲ್ಲೊ. ಹಾಣೆ ಕುತಾಂವ್ ನ್ಹೆಸೊನ್ ಆರ್ನ್ಸ್ ಇಜಾರ್ ವೊಡ್ಲೆಲೆಂ. ಪಾಯಾಂಕ್ ತುರ್ಕಿ ಮೊರ್ಜೆಚಿ ಮೊಟಿ ಆಸ್'ಲ್ಲೆ, ಹಾತಾಂತ್ ತಾಂಬ್ಡ್ಯೊ ರಸ್ಮಾಚೊ ತುವಾಲೊ ಸೊಭ್ತಾಲೊ. ಹಾಚ್ಯೊ ಮಿಶಿಯೊ ಕಾನಾಂಕ್ ಆಡ್ಕಳ್ತಾಲ್ಯೊ. ಹೊಚ್ಚ್ ತೆನ್ನಾ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಾಚಾ ಸೈನಾಂನಿ ಝುಜೊನ್ ಬರಿಂ ಪಾಹೆತ್ ಜೊಡ್'ಲ್ಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

1768 ವರ್ಸಾಚೊ ಸುರ್ವಿಲೊ ಕಾಳ್ ತೊ. ದನ್ಪಾರಾಂಚಾ ಖರ್ಕಟ್ಯಾ ವೊತಾಕ್ ದೋನ್ ಫರ್ಲಾಂಗಾಂ ಚಲ್ತಾಚ್ ತೆಗೀ ಝುಜಾರಿ ಮಜೂಫ್ತ್ ಎಕಾ ಘರಾ ಭಿತರ್ ರಿಗ್ಲೆ. ಹೆಂ ಮಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣಯಾಂಚೆಂ ಠಾಣೆ ಜಾವ್ನಾಸ್'ಲ್ಲೆಂ. ಆಜ್ ಕಿತೆಂಗೀ ವಿಶೇಸ್ ಘಟ್ಮಳ್ ಕರುಂಕ್ ಹೊ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳ್ಳಿಲೆ ಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾಲೆ. ಹೆ ತೆಗೀ ಸಾಂಗಾತ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಭೋವ್ ಅಪ್ರೂಪ್. ಝುಜಾಂಚೆ ತಸೂವಾಚೆ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಆಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್, ಹಾಂಕಾಂ ಸದಾಂ ನೀತ್ ಝುಜಾ ಸುಬಾಧಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಆಸ್ತಾಲೆಂ. ಸಗ್ಳಿ ಕರಾವಳ್ ಆನಿ ಘಾಟ್ ಗುಡೆ ಹಾಣಿ ವೊಡ್ಲೆಲೆ. ದೇಶೀ ವಿದೇಶಿ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚಿ ವಳಕ್, ಗಾಂವ್ಚಿ, ಪರ್ಗಾಂವಿ ಭಾಸೊ ಆನಿ ಚರಿತ್ರಾ ಹಾಂಚಾ ತೋಂಡಾಂತ್ಚ್ ಆಸ್'ಲ್ಲಿ. ದರ್ಯಾಂತ್ ಹಾಣೆ ನೌಕಾ ಸೈನ್ಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಪರ್ವಾಸ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ, ಕಿನಾರ್ಯಾಚಾ ಝುಜಾಂನಿ ಸೈನ್ಯಾಂ ಚಲಯ್ಲ್ಲಿಂ ಆನಿ ಘಾಟಾಚಾ ಪೊಲ್ಯಾಂನಿ ಹಾಣೆ ಕಾಭಾರ್ಾರಾಂ ಕೆಲ್ಲಿಂ.

ಘರಾ ಭಿತರ್ ರಿಗ್ಲೆಲ್ಯಾ ಮಾನಾಯಾಂಕ್, ಮಿ. ಶೆಣಯಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಖಾಸ್ಗಿ ಸಾಲಾಕ್ ಆಪಯ್ಲೆ. ಥಂಯ್ ಮೆಜಾರ್ ಥರಾವಳ್ ಪಾಸ್ಕಾಂಚೊ ಬೊತ್ಲಿ ಆನಿ ಗ್ಲಾಸ್ ಮಾಂಡ್ಲೆಲೆ. ಮಿ. ಶೆಣಯಾನ್ ತಳ್ಟ್ಯಾಚೊ ಆಪುಟ್ ಸೊರೊ ತೀನ್ ಗ್ಲಾಸಾಂನಿ ವೊತ್ಲೊ. ಆನಿ ತೆಗಾಂನಿ ಘೊಟ್ ಮಾರ್ತಾಚ್ ರಾಜಕೀಯ್ ಗಜಾಲೀಂಕ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾಲಿ.

"ಘಾಟಾಚಾ ತುರ್ಕಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಕಾಭ್ರಾರಾಂ ಎದೊಳ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ಹ್ಯಾ ವಠಾರಾಂತ್ ಕರುಂಕ್ನಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾ," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಎಗ್ನಾ ಶೆಣೈಯ್.

"ತುಂ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾಯ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್. ಆ ಪ್ಟ್ಯಾ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಕಾಭ್ರಾರಾಂ ಸಂಸಾರಾರ್ ಎದೊಳ್ ಕೊಣೆ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್ ? ಸಂಸಾರಾರ್ ಜಾಯ್ತಿ ಗಾಂವ್ ತಾಂಚಾ ಬಾಪ್ಟ್ಯಾಖಾಲ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾತ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯೊ ರಿವಾಜಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲ್ಯಾತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಞೊರ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ತಿ ಆದ್ಲಿ ಗಜಾಲ್ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ. ಆಜ್ ಹೈದಾರಾಕ್ ಮುಖಾರ್ ರಾವೊಂಕ್ ಫಿಂಗ್ಯಾಂಕೀ ದಮ್ಮ್ ನಾ. ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯ್ಕ್ಯಾಂಚೆಂ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಆನಿ ನಾಯರಾಂಚೆಂ ಮಲಬಾರ್ ತಾಣೆ ಗಿಳುನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ರಾಜ್ ಹ್ಯಾ ಕಿನಾರ್ಯಾರ್ ತಾಣೆ ಪಾಚಾರ್ಲೆಂ ನಾಂಗೀ? ತಾಕಾ ದುಸ್ರೆ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಆಡ್ ಯೇನಾಂತ್?" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಕ್ ಕೋಣ್ ಆಡ ಆಯ್ಲೆ? ತ್ರೆಜ್ಟ ಹ್ಯಾ ಹೈದಾರಾಕೀ ಆಡ್ ರಾವ್ತೆಲೆ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದುಭಾವ್ ನಾ", ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆತಾಂ ಹೈದರಾನ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಪಾಚಾರ್ಲಾ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಚರಿತ್ರಾ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ತಾಕಾ ಸೊಡ್ಚೆಪರಿಂ ದಿಸಾನಾ ಮ್ಹಾಕಾ. ಪಳೆಯಾ 1498 ವರ್ಸಾ ವಾಸ್ಕೊ ದ ಗಾಮಾ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಾಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್, ಹ್ಯಾ ಕರಾವಳಿಚಾ ಮುಖ್ಯ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಆಪ್ಲೊ ಅಧಿಕಾರ್ ಥಿರ್ ಕೆಲಾ. 1526 ವರ್ಸಾ ತಾಣಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯ್ಕ್ಯಾಂನಿ ತಾಂಚೆಕಡೆಂ ಲಡಾಯರ್ ಕರ್ತಾನಾ 1547 ಆನಿ 1555 ವರ್ಸಾಂನಿ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಹುಲ್ಪಾಯ್ಲೆಂ. ಪೆಕುನ್ ನಾಯ್ಕ್ಯಾಂನಿ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚಾ ಶಿಮ್ಟೆರ್ ಪಾಯ್ ದವ್ರುಂಕ್ ನಾಂತ್. ತಾಂಕಾಂ ಹಾಂಗಾ ಫಕತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್. 1640 ಇಸ್ವಿ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚೆ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ

ಉರ್ಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಂಕಾಂ ಅಸ್ತಮಿತ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಅಮೇರಿಕಾಚಿ ಗಾಂವ್ ಮೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾನ್, ಹಾಂಗಾ ಸೈನಾಂ ಧಾಡ್ಚೆಂ ಏಕ್ದಮ್ ಉಣೆ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್ ನಾಯ್ಕಾಂಚೆಂ ರಾಜ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಥಿರ್ ಜಾಲೆಂ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚೆಂ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆಂ ಹಕ್ಕ್ ರದ್ದ್ ಕರುಂಕ್ ತಾಂಕಾಂ ಆಜೂನ್ ಧೈರ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಆತಾಂ ನಾಯ್ಕಾಂಕ್ ಕೋಣ್ ವಿಚಾರ್ತಾ? ಹೈದರಾಚೆಂ ಸಾಂವ್ ಕಾಡ್ತಾನಾ ತೆಣೆ ಸರ್ವ್ ಕಾಂಪ್ತಾತ್. ಆಜಿಕ್ ಪಾಂಚ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ (1763) ಬಿದ್ನೂರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರ್ತಾನಾ ತೆಣೆ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಖೆಸ್ತಾರ್ವಾಂ ಕೋಣಾಕ್ ಉಡಾಸ್ ನಾಂತ್? ಬಿದ್ನೂರ್ಚ್ಯಾ ರಾಣಿಯೆಕ್ ಸಲ್ವಾವ್ನ್ ಗಾಂವ್ ಭಿತರ್ ಘಾಲ್ತಾನಾ ಹೈದರಾಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ದಿರ್ವ್ಯಾಚೆಂ ಲೇಕ್ ತುಮಿ ಜಾಣಾಂತ್ಗೀ? ಭಾಂಗಾರ್, ನಗ್ ಆನಿ ಪಯ್ಶೆ ಮ್ಹಣೊನ್ ಬಾರಾ ಕೊರೊಡಾಂ ವಯ್ರ್ ಪಗೊಡಾ (ಪಾಂಚ್ ರುಪಯ್) ಮೊಲಾಚೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಹೈದರಾಚಾ ಹಾತಾಂತ್ ಪಡ್ತಾನಾ ತಾಚಾ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಡ್ಪಣಾಚಿ ಬುನ್ಯಾದ್ ಹಾಂಗಾ ಪಡ್ಲಿ. ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಸಹಿತ್ ತಾಕಾ ಥರ್ಥರ್ಲೆ. ತಾಕಾ ಲಗಾಡ್ ಕಾಡುಂಕ್ ರಾಣಿಯೆಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚಾಂನಿ ಫಿತುರಿ ಕೆಲ್ಯಾಚೆಂ ಫಾರಿಕ್ಪಣ್ ಜಾವ್ನ್, ತಿನ್ಸಾಂ ವಯ್ರ್ ಮಂತ್ರಿಸಾಚಾಂಕ್ ಆನಿ ಘುಂಟ್ಮಳ್ಯಾಂಕ್ ಫಾಶಿ ದೀವ್ನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಭಿರಾಂತ್ ಉಬ್ಜಾವ್ನ್ ಆತಾಂ ಕೆನರಾಂತ್, ಮಲ್ಬಾರಾಂತ್ ಆನಿ ಮೈಸೂರಾಂತ್ ಹೈದರಾಚೊ ಕೇಸ್ ಆಪ್ರುಂಕ್ ಕೋಣಾಕೀ ಧೈರ್ ನಾ," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಪುಣ್ ದರ್ಯಾಚಾ ಝುಜಾಂತ್ ಹೈದರಾಕ್ ಬಳ್ ನಾ. ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚೆಂ ಬಳ್ ವೊಡ್ಲೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ. ತೆಚ್ ಹೈದರಾಕ್ ಮುಖಾರ್ ರಾವ್ತೆಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಖಾತ್ರಿ. ತಾಂಚಿ ಗಜಾಲ್ ಜಾಣಾಂತ್ವೇ ತುಮಿ?" 1600 ವರ್ಸಾಚಾ ಅಖ್ರೇಚಾ ದಿಸಾ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಂನಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ ರಚ್ಲಿ. 1607 ವರ್ಸಾ ಕಂಪೆನಿಚೆ ತರ್ಫೆನ್ ವಿಲಿಯಮ್ ಹೊಕಿನ್ಸಾ ಖಾಲ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾರ್ವಾಂ ಸೂರತ್ ಪಾವ್ಲಿಂ. ಹಾಂಕಾಂ ಸಾಂಗಾ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಮೊಗಲಾಂನಿ

ಉತ್ತೇಜನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಣ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಪ್ರಯತ್ನಾಂ ಕೆಲಿಂ. 1612 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಇಂಗ್ಲಿಜ್ ಆನಿ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ತಾರ್ವಾಂ ಮಧೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಲಡಾಯೆಂತ್, ಇಂಗ್ಲಿಜ್ ರಘುಂಡಾರಿ ತೊಮಾಸ್ ಬೆಸ್ಟಾನ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚಿ ವ್ಹಡ್ಲಿ ನೌಕಾಫೌಜ್ ಪಾಡಾವ್ ಕೆಲಿ. ಹೆ ಏಕಾಮೆಕಾ ರಘುಗಡ್ಟೆಂ ಮೊಗಲಾಂಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ. ದೆಕುನ್ ಮೊಗಲ್ ಪಾದ್ಶಾ ಜಹಾಂಗೀರಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಸೂರತಾಂತ್ ಕಾರ್ಖಾನೊ ಬಾಂಧುಂಕ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ದಿಲಿ. ತೆ ದೀಸ್ ಥಾವ್ನ್ ಕರಾವಳಿರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆಂ ಬಳ್ ಚಡೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಲೆಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಶೆಣಂಯ್.

"ಪುಣ್ ಶಹಜಹಾನಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಖಂಯ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಸೊಡ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತೆ ಉದೆಂತಿಕ್ ಆನಿ ಬಂಗಾಳಾಕ್ ಗೆಲೆ. ತೆಣೆ ತಾಂಚೆ ಬಳ್ ಚಡ್ ಆಸಾ. ತೆಣೆ ಗೊಂಯಾಂ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂ ಖಾಲ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಕೊಣಾಯ್ಕ್ ಸೊಡ್ಚೆ ಪರಿಂ ನಾಂತ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಉದೆಂತಿಕೀ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಸಾತ್. ಅಸ್ತಮಿ ಕರಾವಳಿರೀ ತಾಂಚೆಂ ಬಳ್ ಚಡೊನ್ ಯೆತಾ. ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾನಾ, ಏಕ್ ದೀಸ್ ತೆ ತುರ್ಕಾಕ್ ಆಡ್ಟಿತೆಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. 1661 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ರಾಯಾನ್ ಬೊಂಬಯ್ ಕುದ್ರೊ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚಾ ರಾಯಾಕ್ ದೋತ್ ಜಾವ್ ದಿಲೊ. ರಾಯಾನ್ ಹೊ ಕುದ್ರೊ 1668 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಕಂಪೆನಿಕ್ ದಿಲೊ. ಹೆಂ ಆತಾಂ ತಾಂಚೆಂ ಬಳಾಧಿಕ್ ಠಾಣೆ ಜಾಲಾಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೆ ಕರ್ವಾರಾ ಆಯ್ಲ್ಲೆ. ಆನಿ ಪೊರ್ಚು ಪೋರ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ 1752-ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಹೊನ್ನಾವರಾಂತ್ ತಾಣಿ ಠಾಣೆ ಕೆಲಾಂ. ಥಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಬೆಡ್ನೂರಾಕ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಆಸಾ? ಹೈದಾರಾಚೊ ಖಜಾನೆ ಥಂಯ್ ಆಸಾ. ಭಾಂಗಾರಾಚಿಂ ನಾಣಿಂ ತೊ ಮಾರಯ್ತಾ ಥಂಯ್. ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯ್ಕಾಂಚಾ ಹ್ಯಾ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ರಾಜ್‌ಧಾನಿಕ್ ತಾಣೆ 'ಹೈದರ್‌ನಗರ್' ನಾಂವ್ ದವರ್ಲ್ಲಾಂ. ಹೊನ್ನಾವರಾ ಥಾವ್ನ್ ಕುಂದಾಪುರ್ ಚಡ್ ಪಯ್ಸ್ ನಾ. ಕುಂದಾಪುರಾ ಥಾವ್ನ್ ಚಾಳೀಸ್ ಮೈಲಾಂ ಇತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಘಾಟಾಚಾ ಮೊಲ್ಯಾಂನಿ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಆಸಾ. ಕೆಪ್ಟೆ, ಸಾಂಗಾಳೆ ಆನಿ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಮಾಸ್ಳಿ ಪೊಂವ್ಚಿ ಜಾಂವ್ಚೆ ಆದಿಂ ತಾಂಚಾ ಕುಡ್ನಾಕ್

ಪ್ಹರ್ನ್ದಿಂವ್ಚೆ ಖಾರ್ವಿ ಧಾಂವ್ಡಿ ಸವಿಯಾರ್ಲ್ಯಾತ್ ತಾಣೆ. ಆದ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ, ಪಿಲ್ಲಿಂ ಚಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಣ್ಣಾ, ಪಾವ್ಸಾಂತ್ ಮಲ್ನಾಡಾಚೊ ಕಾಲ್ಯಾಕಲೊ ತಾಪ್ ಲಾಗೊಂಕ್ ನಾವೇ ತಾಕಾ ? ತೆದಾಳಾ ತಾಕಾ ಲಗಾಢ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಫಿತುರಿ ಕಳ್ಳಿ. ಆಸ್ಕೇಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಅಶೆಂಚ್ ಹೈದರಾನ್ ಮಾಂದ್ರಿ ಧರ್ಲ್ಯಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾಚಾ ಆಂಗಾರ್ ಪಡ್ತಲೆ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದುಭಾವ್ ನಾ," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಶೆಣೈಯರ್.

"ಪುಣ್ ತೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಸಸಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸಾನಾ ಮ್ಹಾಕಾ. ತಾಚೆ ಸರ್ದಾರ್, ಖಿಲ್ಲೆದಾರ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಪಾತ್ಯೆಣಚೆ. ತೆ ತಾಕಾ ಸೊಡ್ಚೆಪರಿಂ ನಾಂತ್. ಕುಂದಾಪುರಾಚಾ ಉತ್ತರಾಕ್ ಕೆಸರಾ ಫಜುಲ್ ಉಲ್ಲಾಖಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾಕ್ ಧಾಡ್ನ್ ಹೈದರಾನ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲಾ. ಅಶೆಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕೆಸರಾಂತ್ ಇಕ್ಕೇರಿ ರಾಯಾಂಚೆಂ ಕಾರ್ಭಾರ್ ತಾಣೆ ಮೊಡ್ನ್ ಅಪ್ಲೆಂಚ್ ನಾಣೆಂ ಚಾಲು ಕೆಲ್ಯಾಂತ್. ಇಕ್ಕೇರಿಚೆಂ ಪರಾಹಾಂ (= 4 ರುಪಯ್) ಆತಾಂ ಮೆಳಾನಾಂತ್. ಆತಾಂ ಪೊರ್ತುಗೇಜಾಂಕ್ ಆನಿ ಹೆರಾಂಕ್ ಇಕ್ಕೇರಿಚಾ ರಾಯಾನ್ ದಿರಿಯಾಚಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಖರಾರಾಂ ಹೈದರಾನ್ ರದ್ದ್ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್. ಇಕ್ಕೇರಿಚೆಂ ಅಡೆಯ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂಚೆಂ (1500–1763) ಕಾರ್ಭಾರ್ ಸಂಪ್ತಾನಾ ಪೊರ್ತುಗೇಜಾಂಚೆಂಯಿ ಬಳ್ ಮೊಡ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಪರಿಂಚ್. ಹೈದರಾಚೆ ಪಾತ್ಯೆಣಚೊ ಸರ್ದಾರ್ ಶೇಖ್ ಅಯಾಜ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ಚೊ ಖಿಲ್ಲೆದಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಲೇಖ್‌ವಿಣ್ತ್ ಸಾತ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಹೈದರ್ ಸೊಡ್ಚೆಪರಿಂ ದಿಸಾನಾ," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೋಕಿನ್ಸ್.

"ಪುಣ್ ಆಮಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಹೈದರಾಕ್ ಆನಿ ಹೆರಾಂಕ್ ಮಾಜತ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಆಮ್ಕಾಂ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚಿ ಕುಮೊಕ್ ಜಾಯ್ ಪಳೆಯಾ: ಇಕ್ಕೇರಿಚಾ ಬಳಾಚಾ ವೆಳಾರ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಆಬ್ಯಾರ್ಂಕ್ ಹಾಂಗಾಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ನಿರ್ಬಂಧ್ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ರಾಗಾನ್, ಆಬ್ಯಾರ್ಂನಿ 1695 ವರ್ಸಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಉಜೊ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪರಿಂ ತೆ ಹಾಂಗಾಚೆ ದುಸ್ಮಾನ್ ಜಾಲೆ, ಆನಿ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಈಷ್ಟ್ ಜಾವ್ನ್ ಹಾಂಗಾ ಕಾರ್ಖಾನೊ ಬಾಂಧುನ್ ಹಕ್ಕಾಂ ಥಿರ್ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್ಗಿ ? ತಾಂದ್ಯಾಚಾ

ಆನಿ ಪೊಪ್ಪ್ಯಾಂಚಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ನಾಂವ್ ಪ್ಡೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮಂಗ್ಳುರಾ ಥಾವ್ನ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಪ್ಟೆಟೆ ಪರಿಂ ನಾಂತ್. ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಸಾವ್ಕಾರಾಂನಿ ತಾಂದುಳ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ನ್ ದೀವ್ನ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಠಾಣ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಬೊಂಬಂಯಸ್ತ್ ದುಕೊಳ್ ಪಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಮಾಜತ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾಂಗೀ ? ಹೈದರ್ ನಹಿಂ ಆನಿ ಕೋಣ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ ದರ್ಯಾಂತ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಸೊಡ್ಚೆಪರಿಂ ನಾಂತ್. ಧಾ ಪನ್ನಾಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಪಾಟಿಂ ಬೆಡ್ನೂರ್ ರಾಯಾಂನಿ ತಾಂಚೆಲಾಗಿಂ ತಕ್ರಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಝುಂಜಾಂತ್ (1713) ತಾಂಚಿಂ ಇಕ್ರಾ ತಾರ್ವಾಂ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಲಾಸುನ್ ತಾಂಕಾಂ ಥಂಡ್ ಕೆಲಿ ನಾಂತ್ಗೀ ? ಆದಿಂ ವಿಜಯ್ ನಗರಾಚೆ ಈಷ್ಟ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಬೆಡ್ನೂರಾಲಾಗಿಂ ರಾಜಿ ಜಾತಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಕಡೆಂ ಇಗರ್ಜೊ ಬಾಂಧುಂಕ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ಮೆಳ್ಳಿ. ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ನಹಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಾಂಗಾಚಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಅವಸ್ಥಾ ಜಾತಿ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ಯೀ ಏಕಾ ಥರಾಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್. ತೆ ನ್ಯಾಯ್-ನೀತ್ ಸಾಂಬಾಳ್ತಾತ್ ಆನಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಉಪದ್ರ್ ದೀನಾಂತ್. ತೆ ತೆ ಹೈದರಾಚಾ ಮುಸ್ಲ್ಮಾನಾಂ ಲಾಗಿಂ ಇಷ್ಟಾಗತ್ ಕರ್ನ್ ತಾಕಾ ಬಾಗಾಯ್ನ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ರಾಂವ್ಚೆಪರಿಂ ನಾಂತ್. ಹೈದರಾಕ್ ಪಳೆಲಾವೆ ತುಮಿಂ ? ಹಾಂವೆ ತಾಕಾ ಹ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಪಳೆಲಾ. ಭಾರೀ ದಬಾರ್ ತಾಚೆಂ. ಪಯ್ಲೆಂ ತಾಕಾ 'ಬಹಾದೂರ್' ಬಿರುದ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಕಂಯ್. ಆತಾಂ ತೊ ಆಪ್ಣಾಕ್ 'ಪಾತ್ಶಾ ಹೈದರ್ ಬಹಾದೂರ್' ಆನಿ 'ನವಾಬ್ ಹೈದರ್ ಆಲಿಖಾನ್ ಬಹಾದೂರ್' ಮ್ಹಣ್ ಆಪಯ್ತಾಜಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ. ತಾಚಿ ಪ್ರಾಯ್ ಕಳಾನಾಯೆ ಮ್ಹಣ್ ಆಪ್ಲಿ ದಾಡ್ಯಾ ವಯ್ಲಿ ಆನಿ ಪೆರ್ಗಡ್ಚಿ ಪಿಕಿ ಲೋಂವ್, ಖಾಡ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜಿವ್ಯಾಂನಿ ಹುಮ್ಯಾನ್ ಕಾಡಯ್ತಾ ಕಂಯ್. ತಾಚಾ ತೋಂಡಾರ್ ಖಾಡ್, ಪೋಂಟಾರ್ ಮಿಶಿಯೊ ಜಾಂವ್ ದಿಸಾನಾಂತ್. ಕೆಲ್ನಿ ಘಾಯ್ ಕರಿತ್ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕೊರ್ ಭಿಲ್ಕುಲ್ ವಾಪ್ರುಂಕ್ ಸೊಡ್ನಾ ಕಂಯ್. ಹೈದರ್, ಮರಾತ್ಯಾಕ್ ಸಗ್ಯಾನ್ ರಾವಾಲ್ ಬಾಂಧ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ತಾಚೆ

ಕೇಂಸ್ ಕಶೆ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸಾನಾಂತ್. ತಾಚೆ ದೊಳೆ ಭಿರಾಂಕೂಳ್ ಆನಿ ಮುಖಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಹರ್ದೆಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಳೆತಾನಾ, ಏಕ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ಬಾಂಧುಂಕ್ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾ ತೊ. ಪುಣ್ ಮಂತನಾಚೆಂ ಕುಟಾವ್ ಸಹಿಂ ತಾಚೆಂ. ತಾಚಾ ಬಾಪಾಯ್ಚೊ ಆಜೊ ಪಂಜಾಬಾಚೊ ಏಕ್ ಶಿಪಾಯ್ ಖಂಯ್ ತಾಚೊ ಬಾಪುಯ್ ಸೈನಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಉಪಾಯಾಂನಿ ಎದೊ ವ್ಹಡ್ಲೊ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ಬಾಂಧ್ಲೊ ತಾಣೆ. ಶಿಂತ್ರ್ಯಾಂನಿ ಕೆಲ್ಲೆಂ, ಶಿಂತ್ರ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹೆತಲೆಂ. ಮಾಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ರಾಜ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಆಮ್ಚೆಂ ದುರಾದೃಷ್ಟ್ ಮ್ಹಣಾಜಾಯ್. ತೆಂ ಆಪೇರ್ಕ್ ಕರುಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಕ್ತಿವಂತ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಶೆಣೈ.

"ಪುಣ್ ಹೈದರಾನ್ ದುಸ್ಮಾನಾಂಕ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಾ ತುಮಿ ಜಾಣಾಂತ್ವೇಂ? ಮೈಸೂರ್ ರಾಜ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರ್ತಚ್ ಮಂತನಾಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚ್ಯಾಂನಿ ತಾಕಾ ದಿರ್ವೆಂ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾರ್, ಪಯ್ಲೆಂ ಸುಶೆಗಾತ್ ಮಾರಯ್ಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ದೊಗಾಂ ದೊಗಾಂಕ್ ಒಟ್ಯಾರ್ ಕರ್ನ್ ಮೊಡೊ ಘಾಲ್ನ್. ಸಕ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಯಾಂಕ್ ಜಡ್ ಸಾಂಕ್ಳ್ಯೊ ಘಾಲ್ನ್, ಭಾಲಿಯಾಂನಿ ತೊಪುನ್ ಜೈಲಾಂತ್ ಘಾಲೆ. ಥಂಯ್ಸರ್ ಸಭಾರ್ ದೀಸ್ ಖಾಣ್ ದೀನಾಸ್ತಾನಾ ದವರ್ಲೆಂ, ಆನಿಕೀ ತಾಕಾ ಧನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಲೊಂಕ್ಡಾಚಾ ಪಿಂಜ್ರ್ಯಾಂತ್ ಘಾಲೆಂ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ದಿಸಾಕ್ ಪಾವ್ ಶೆರ್ ತಾಂದುಳ್ ಆನಿ ಥೊಡೆಂ ಮಿಠ್ ಮಾತ್ರ್ ದಿಲೆಂ. ಉದ್ಕಾಚೊ ಥೆಂಬೊ ಸಹಿತ್ ತಾಂಕಾಂ ಇನ್ಕಾರ್ ಕೆಲೊ. ಮಾಗಿರೀ ತಾಂಚೆಂ ಲಿಪವ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಲೆಂ ಧನ್ ತಾಕಾ ದೀಂವ್ಕ್ ಇನ್ಕಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಪಳ್ವೆಳೊನ್ ಮೊರೊಂಕ್ ಸೊಡ್ಲೆ. ತಾಚೆಚ್ ವ್ಹಡಾ ಹುದ್ದೆದಾರಾಂನಿ ಚುಕಿ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತಕ್ಲಿ ಉಸ್ಕಾಯ್ತಾ. ವೈರಿಂಕ್ ಗಳ್ಯಾಕ್ ದೊರಿ ಘಾಲ್ನ್ ರುಕಾಕ್ ಉಮ್ಕಾಳಾಂವ್ಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾಲಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಝುಜಾಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಮರಾಠೆಕೀ ತಯಾರ್ ಆಸ್ತಾತ್. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೈದರಾಚಾ ಥೆಪ್ಯಾವ್ಲ್ಯಾಂಕ್, ಗುಮಾನ್ ಕರ್ಚೆ ಪರಿಂ ದಿಸಾನಾಂತ್. ಹ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಪಕ್ಕ್ಯಾ ಖಬಾರ್ ಮೆಳ್ಯ್ಯ.

ಹೊನ್ನಾವರಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ದೂತಾಂನಿ ಕಳಯ್ಲ್ಲಾಂ ಕೀ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂಕ್ ಹಾಂಗಾ ಪಾತ್ಯೆಣೆಚೆ ಮನಿಸ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ತೆ ಬರೆ ಪಾತ್ಯೆತಾತ್. ದೆಕುನ್ ಹೊ ಸಂದರ್ಭ್ ಆಮಿಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಕ್ ಘಾಲ್ಯೆತ್. ತಾಂಚಿಂ ಸೈನಾಂ ಯೆತಾನಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಜಣಾಂಚಿ ಮಜತ್ ತಾಂಕಾಂ ದಿಶ್ಯೆರ್ ಪುರೊ. ಸರ್ವ್ ಹಾತೆರಾಂ ತ್ರೆ ತಲಾಸ್ ಕರ್ಯೆತ್, ಆನಿ ಬರೊಚ್ಚ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ದಿತಾತ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಮ್ಹಾಕಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕಡೆ ಸಂಬಂಧ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ರಘುಜಾಚಿ ಸಾಹೆತ್ ತಲಾಸ್ ಕರುಂಕ್ ಹಾಂವ್ ತಯಾರ್ ಆಸಾಂ. ಪುಣ್ ತಾಣೆ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂ ಲಾಗಿಂ ಹಾಂಗಾ ರ್ಘುಂಜೊಂಕ್ ನಜೊ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಆತಾಂ ಹಾಂಗಾ ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂ ಲಾಗಿಂ ರ್ಘುಂಜ್ಚೆಂ ಸವಾಲ್ ನಾ. ಫಕತ್ತ್ ಹೈದರಾಚಾ ರಾಜಾಚೊ ವಾಂಟೊ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರ್ಚೊ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಇರಾದೊ. ದೆಕುನ್ ಶ್ರೀ ಜಾಜಿ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ತುಜಿಯೊ ಮಜತ್ ಜಾಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಚಾ ರಾಯಾಂಚ್ಯೊ, ರಘುಜಾಚ್ಯೊ, ಚಾಪ್ಡ್ಯೊ ತುಂ ಪೂರಾ ಜಾಣಾಂಯ್," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಆಮ್ಚೆ ಜಣ್ ಬರ್ಯಾ ಸಾಂಬಾಳಾಕ್ ಕೊಣಾಯಿಯೊ ಪಾಡ್ತಿನ್ ರ್ಘುಂಜೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸಾತ್. ಪುಣ್ ಹೈದರಾ ತಸಲ್ಯಾ ಪಾರೆಕಾರಾಕ್ ಆಡ್ ರಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ, ಇಲ್ಲೆಂ ಚಿಂತುನ್ ಪಳೆಜಾಯ್ ಪಡ್ತಾ," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ತುಂ ಕಾಂಯ್ ಭಿಯೆನಾಕಾ. ತುಜಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಹೆರ್ ಕೊಣೆ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾಕೀ ಜಡ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ಹಾಂವ್ ದಿವಯ್ತಾಂ. ಆನಿ ಏಕಾದಾವೆಳಾ ಸಲ್ವಣ ಯೇತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತುಜೊ ಉಪಾವ್ ತುಂವೆ ಕರ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಆಮಿ ತೆಗಾಂನಿ ಏಕಾಮೆಕಾ ಆಡ್ ರಾವ್ಪ್ಯೊಂಕ್ ನಜೊ. ಹ್ಯಾ ಶರ್ತಿಕ್ ಕಬೂಲ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ತುಜ್ಯಾ ಸೂಚನಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಕಿತ್ಲೆಯಿ ಶಿಪಾಯ್ ಹಾಂವ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ತಾಂ. ಪುಣ್ ಕಾಳಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಕೋಲ್ ಬಾಂಧಿನ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ರ್ಘುಜಾಚಿ ತಿ ನೀತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜೊನ್ ತುಂವೆ ವಗೊಚ್ ರಾವೊಂಕ್ ಜಾಯ್," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಆಮ್ಕಾಂ ಫಕತ್ ಪಯ್ಶ್ಯಾಂಚೊ ಮತ್ಲಬ್. ಸದ್ದ್ಯಾಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಸರ್ವ್ ಥರಾಂನಿ ಕುಮೊಕ್ ಕರುಂಕ್ ತುಂವೆ ಸಾಂಗ್ಲೆಲಿ ಪ್ರಕಾರ್ ಹಾಂವೀ ತಯಾರ್. ರ್ಘುಜ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲಿ ಗಜಾಲ್ ಮಾತ್ರ್ ಆತಾಂ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಇತ್ಲೆಂಚ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಾಕಾ. ಆತಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಬಾರಾಂಕ್ ಜೊಯರ್ ಪಡ್ಚ್ಯೊ ದುಡು ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಲಾಗ್ಚ್ಯೊ ವಸೂಲ್ ಕರ್ನ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಹಿಶಾರೊ ದಿತಾಂ. ಮುಂಗ್ಳುರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆ ತಾಬೆಂತ್ ಪಡಾಶೆಂ, ಸರ್ವ್ ತಯಾರಿ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಯ್.

ಇತ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಾಲಾಂತ್ ಜೆವ್ಣಾಚಿ ಕಾಂಪಿಣ್ ಜಾಲಿ. ಮಿ. ಶೆಣಯ್ನ್ ಏಕೇಕ್ ಗ್ಲಾಸ್ ಸೊರೊ ವೊತ್ಲೊ. ತೆಗಾಂನಿ ಏಕಾಮೆಕಾ "ದೇವ್ ಬರೆಂ ಕರುಂ" ಮ್ಹಣೊನ್ ಏಕೆಕಾಚ್ ಘೊಟಾನ್ ಗ್ಲಾಸ್ ಖಾಲಿ ಕೆಲೆ. ಆನಿ ಜೆವ್ಣಾಚ್ಯಾ ಸಾಲಾಕ್ ತೆ ಚಮ್ಕಲೆ.

2. ಎಕ್ವಟಾಚೆಂ ಖರಾರ್

ಜೆವ್ಣಾಚ್ಯಾ ಮೆಜಾರ್ ಥರಾಂ ಥರಾಂಚಿಂ ಆಯ್ಟಾನಾಂ ಸೊಭಿತಾಯೆನ್ ಮಾಂಡ್ಲೆಲಿಂ. ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಸಾಂದೆ ಥಂಯ್ ಹಾಜರ್ ಆಸ್ಲೆ. ಮಿ. ಶೆಣಯ್ಚ್ಯಾ ಉಜ್ವ್ಯಾಕ್ ತಾಚೊ ಬಾರಾ ವರ್ಸಾಂಚೊ ಪೂತ್ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್, ಧಾ ವರ್ಸಾಂಚಿ ಧುವ್ ಮೇರಿ ಆಸ್ಲ್ಯಿಂ. ಆನಿ ದಾವ್ಯಾಕ್ ಪತಿಣ್ ಕೊಸೆಸ್ ಬಸ್ಲ್ಯಿ. ಮೇರಿಚೆ ಉಜ್ವ್ಯಾಕ್ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಬಸ್ಲೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಕೊ(ಸೆ)ಸಾಚಿ ಕುಶಿನ್ ತಿಚಿ ಜಾವ್ ಫುಲಾ ಬಾಯ್ ಆನಿ ತಿಚೊ ಪೂತ್ ಚೊವ್ದಾ ವರ್ಸಾಂಚೊ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಆಸ್ಲೊ. ಮೇಜ್ ವಿಲಾಯ್ತಿ ಸಮುಸ್ಕಾರ್ ಮಾಂಡ್ಲಲೆಂ. ಮಿ. ಶೆಣಯ್ನ್ ಕುಂಕ್ಡಾಚೊ ಸಗ್ಳೊ ಪಾಯ್ ಕಾಣ್ಫಿವ್ನ್ ಸಂಭಾಷಣ್ ಚಾಲು ಕೆಲೆಂ.

"ಆಯ್ಚಿಂ ಜೆವಾಣ್ ಆವ್ಚಿಂ ನಿವಾಣೆ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಜೆವಾಣ್ ಜಾಂವ್
ಪುರೊ. ದೆಕುನ್ ಆಮ್ಚಿಂ ಕಾಳ್ಜಾಂ ಆಮಿ ಉಗಡ್ಯಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೆ

"ಝುಜಾರ‍್ಯಾಂಕ್ ಜಿಣೆಯೊಂತ್ ಹರ್‍ಯೆಕ್ ಜೆವಾಣ್ ನಿವಾ
ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಆನಿ ತಾಣೆ ಗಾಂವ್ಚಿ ದಾರ್‍ವಾಚಿ
ವೊಬೆಚೊ ಕುಢ್ಕೊ ತೋಂಡಾಕ್ ಲಾಯ್ಲೊ.

"ಆನಿ ಮುಖಾರ್ ಹೈದರಾಚಾ ರಾಜಾಂತ್ ದಾಕೊಡ್ ಪೇಜೆ
ಕಷ್ಟ್ ಜಾಯ್ತ್ ತರೀ ಬೊಕ್ರ್ಯಾಕ್ ಬಗ್ಗಾರ್ಲಿ ಆಸ್ಚೊನಾ" ಮ್ಹಣೊ
ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾನ್ ಬೊಕ್ರ್ಯಾಚಿ ಪ್ರೊಡ್ ತೋಂಡಾಂತ್ ಘಾಲಿ.

"ಮ್ಹಾಕಾ ಗಾಂವ್ಚಿ ಮನ್ಜಾ ತಿಂಚಾಕೀ, ಶಿಕಾರೆಚೆಂ ಮಾಸ್ ಖಾಜಯ್,
ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್ ಸಂಸ್ಯಾಚೆಂ ಮಾಸ್ ತೋಂಡಾಂತ್ ಘಾಲ್ನ್.

"ಪುಣ್ ಸಿಂಞೊರಿನಾ, ಜಾಯ್ ತೆದ್ನಾಂ ಶಿಕಾರಿ ಖಂಯ್
ಮೆಳ್ತಾ ?" ವಿಚಾರಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಆಮ್ಕಾಂ ಶಿಕಾರಿ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್, ಪದ್ವಾಂ
ಮೊಲ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹಚೊನ್" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ತ್ರಿಚೊ ಘರ್ಕಾರ್, ಮೊಜೊ ಭಾವ್, ಅಂತರಾಳ್ಯ ಉಪ್ರಾಂತ್
ವೊನಿಂಚ್ ಆಮ್ಚಾ ಘರ್ಚಿ ಮುಖೆಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತ್ರಿಕಾ ದಾದ್ಲ್ಯಾಂಚೆ
ಧಯ್ರ್ ಆನಿ ಬಾಯ್ಲಾಂಚಿ ಚತ್ರಾಯ್ ಆಸಾ–ಹೊಣ್ವಾವರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ
ರಾಜ್ಯಾಚಾ ಗೂಢಚಾರಾಂ ಲಾಗಿಂ ವೊಸಿಯೊನ್ ಆನಿ ಹಾಂವೆ ಸಂಭಾಷಣ
ಚಲಯ್ಲಾಂ. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ವಾಟೆರ್ ಆಸಾ
ಆಮಿ ತಾಂಕಾಂ ಗುತ್ಗ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾಕ್ಷಣ್ ತೆ ಝುಜ್ ಮಾಂಡ್ತೆಲೆ. ದೆಕುನ
ಆಟ್ಚೆ ಆಯ್ತೆ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ವಿ. ಶೆಣೈ.

"ಮೊಜಾ ಮನ್ಯಾಂಕ್ ಜಮೊ ಕರುಂಕ್ ಜಡ್ ವೇಳ್ ಲಾಗಾಸೊನಾ
ತೆ ಉಳ್ಯಾಲ್ ಥಾವ್ನ್ ಜಡ್ ಪಯ್ಸ್ ನಾಂತ್. ವೆಗಿಂಚ್ ಲಡಾಯೆಕ
ತಯಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಂಗ್ತಾಂ. ಲೋಕ್ ಮೊಜ್ಯಾ ಮನ್ಯಾಂಕ್ ಮೊಗೊರ್
ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾತಾತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಮೊಜಾ ಮನ್ಯಾಂಕ್ ಒಟ್ಟು ಕರುಂಕೀ ವೇಳ್ ನಾ. ತೆ ಬಂದ್ರಾಂ
ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ವ್ಯಾಪಾರ್‍ಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಘಸ್ಸೊನ್ ಆಸಾತ್. ತಾಂಕಾಂಕ್
ತಾಂಚೊ ದುಭಾವ್ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಆಮ್ಚೆ ಮನಿಸ್ ಪಡ್ವ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ವೊಲ್ಯಾಂನಿ ಶಿಕಾರಿ ಕರ್ತಾತ್, ಕುಡ್ಡ್ಯಾಂಪರಿಂ. ಲೊಕಾಕ್ ತಾಂಚಿ ಖಬಾರ್ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣಯ್.

"ಸೈನ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾಚ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ಪಾಟ್ಲಾವರ್ ಮುಖಾರ್ ಯೆತಾನಾ, ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಧಾಂವ್ಚಿ ವಾಟ್ ಮಾತ್ರ್ ಉರ್ತಲಿ. ಕೊಡಿಯಾಳಾಂತ್ ರಝುಬ್ ಜಾತಲೆಂ ಆನಿ ಅನಾವತಾಂ ಘಡ್ತಲಿಂ. ದೆಕುನ್ ಆಮ್ಚಿಂ ಕುಟ್ಮಾಂ ಆನಿ ಮೊಲಾಚ್ಯೊ ವಸ್ತು ಶ್ಹೆರಾ ಭಾಯ್ರ್ ಗುಪಿತ್ತ್ ಜಾಗ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಗ್ಸುಂಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಆಮ್ಕಾಂ ಸಕ್ಡ್ಯಾಂಕ್ ಕುಳೂರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಉತರ್ನ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ಪಡ್ತಲೆಂಗೀ ?" ವಿಚಾರಿಲೆಂಗ್ಲಿ ಕೊಸೆಸ್‌ಬಾಯ್.

"ಹಿ ಕಸಲಿಚ್ ಖಬಾರ್ ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ನಜೊ. ಆಜ್ ರಾತಿಂಚ್ ಸಾಮಾನ್ ಸಾಗ್ಸುಂಕ್ ತಯಾರಿ ಕರ್ಯಾಂ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಆಮಿ ತೆಗಾಂನಿ ಶ್ಹೆರಾ ಭಿತರ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಎಕಾ ಉಲ್ಯಾನ್ ಆಮ್ಚಿ ಪಾಟ್ಲಾವ್, ತಯಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ನೇತ್ರಾವತಿ ನ್ಹಂಯ್ತ್ ಆಮ್ಚೆ ಥೊಡೆ ಮನಿಸ್ ಮೊಗ್ರ್ಯಾಂಚಾ ವೆಸಾರ್ ವಾಗೂನ್ ಆಸ್ತಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿಂ ಹೊಡಿಂ ಆಯ್ಲ್ಲಿಂಚ್ ತೆ ಕೋಂಬ್ ಫುಂಕುಂಕ್ ಸುರು ಕರ್ತಲೆ. ಹಿ ಆಮ್ಚಿ ವಳಕ್ ತಾಂಕಾಂ. ತೆದ್ನಾಂ, ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್, ತುಜಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಪಾಟಿಂ ಕೋಂಬ್ ಫುಂಕುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಇತ್ಲೆಂ ಆಯ್ಕಲ್ಲೆಂಚ್ ಆಮ್ಚೆ ಕುಡ್ಕ್ಯಾಂಚಾ ವೆಸಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಮನಿಸ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ಮುಖಾರ್ ಸರ್ತಲೆ. ತೆದ್ನಾಂ, ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ತುಜಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಭಂಗ್ರಾಳ್ಯಾಂನಿ ಲಿಪಯಿಲ್ಲಿಂ ಹಾತೆರಾಂ ಹಾತಿಂ ಘೆವ್ನ್ ತಯಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್." ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಆಮ್ಕಾಂ ಕಾಂಯ್ ವೇಳ್ ಪಾಡ್ ಜಾಂವ್ಚೊನಾ. ಮಾತ್ರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಲಾಗ್ಗೊ ವಾಗ್ ಬರೊಚ್ ವಸೂಲ್ ಕರುಂಕ್ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಆಸೊಂದಿ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಪಯ್ಯಾಂಚೆಂ ಗುಮಾನ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳಾಂ ತಾಣೆಂ. ದೆಕುನ್ ಭಿಯೆನಾಕಾತ್. ಆಜ್ ರಾತಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಉಪ್ರ್ಯಾಕ್ ರಾಕೊನ್ ರಾವಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ಲಡಾಯ್ ಚಾಲು ಆಸ್ತಾನಾ, ಘಾಟಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಭಾರೀ ಸೈನಾಂ ದೆಂವ್ತಲಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ದುಭಾವ್ ನಾ. ತಾಣಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಚಿರ್ಡುನ್ ಕಾಡಿನಾಶೆಂ, ಪಯ್ಲಿಂ ಜತ್ರಾಯ್ ಘೆಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಆಮಿ ತಾಂಚ್ಯೊ ವಾಟೊ ಆಡಾಂವ್ಕ್ ಪ್ರಯತ್ನಾಂ ಕರ್ತಾಂವ್. ಖಂಚಾನ್ ಆನಿ ಕಶೆಂ ತೆ ಮುಖಾರ್ ಯೆತಾತ್ ತೊ ವಿವರ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಧಾಡ್ತಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಒಮ್ಜೂರ್, ಮೂಡಬಿದ್ರಿ, ಬಂಟ್ವಾಳ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಉದಾರ್ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಆಮ್ಚಿ ರಾಕ್ವಲಿ ಹೈದರಾಚಾ ಸೈನಾಂಚೆಂ ಚಲನ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಸ್ತಲೆ, ಆನಿ ತೆ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾಕ್ಷಣ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಖಬಾರ್ ಧಾಡ್ತಲೆ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್.

ಜೆವ್ಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೇಗ್ ರಘುದಾರಿ ಆನಿ ಫುಲಾಬಾಯ್ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್ಯಾ ಪಾಸ್ಸಿ ದಫ್ತರಾಕ್ ಗೆಲಿಂ. ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾನ್ ಆನಿ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಕದೆಲಾಂನಿ ಬಸ್ಕಾ ಘೆತ್ಲ್ಯೊ. ಪಿಂ. ಎಗ್ನಾ ಶೆಣಂಯರ್ನ್, ದಾರ್ ಲೋವ್ ಬಂಧ್ ಕರ್ನ್ ಏಕ್ ಕಬಾಟ್ ಉಗಡ್ಲೆಂ. ಆನಿ ಏಕ್ ಹಳ್ತ್ಯಾಚೆಂ ಪೊತೆಂ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡ್ನ್ ಫುಲಾಬಾಯೆಚೆ ಅಧೀನ್ ದಿಲೆಂ. ತೆಣೆ ಕುಡಾಚೆಂ ಜನೆಲ್ ಬಂಧ್ ಕೆಲೆಂ, ಆನಿ ಏಕ್ ದಿವೊ ಪೆಟಯ್ಲೊ- ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೆಂ ಪೊತೆಂ ಉಗಡ್ನ್ ಮೆಜಾರ್ ವ್ಹೊವ್ತಿತ್ತಲೆಂ.

ಭಾಂಗಾರಾಚಾ ನಾಣ್ಯಾಂಚಿ ಲ್ಹಾನ್ ರಾಸ್ ಮೆಜಾರ್ ಥಳ್ಥಳೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿ.

"ಆತಾಂ ಹೆಂ ದಿರ್ಬೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ವಾಂಟೆ ಕರ್ತಾಂ. ಏಕೇಕ್ ವಾಂಟೊ ತುಮ್ಕಾಂ ಏಕೆಕ್ಲ್ಯಾಕ್." ಮ್ಹಣೊನ್ ಫುಲಾಬಾಯೆನ್ ದಿರ್ಬ್ಯಾಚೆ ತೀನ್ ವಾಂಟೆ ಕೆಲೆ, ಆನಿ ರಘುದಾರ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ದವರ್ಲೆ.

"ಸುರ್ವೆರ್ ಆತಾಂ ಇತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಮಿ ಕಾಮ್ ಸುರು ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಂಚಾ ಹಾತಾಂತ್ ಪಡ್ತಚ್ಚ್, ಆಮ್ಕಾಂ ಆಸ್ಕೀಂ ದಿರ್ವೆಂ ವಿತಾಂ ವ್ಹಡ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಭಾಸಾಯ್ಲ್ಯಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

ದೊಗಾಂಚೆ ವಾಂಟೆ ದುಸ್ಱ್ಯಾ ಚಿಲಾಂನಿ ಭರ್ನ್ ದಿಲೆ. ಆನಿ ವಿ. ಶೆಣಾಯ್ನ್ ಆಪ್ಲೊ ವಾಂಟೊ ಕಬಾಟಾಂತ್ ಫಿಚಾರ್ ಕೆಲೊ, ಆನಿ ಜನೆಲ್ ಉಗಡ್ಲೆಂ.

ಇತ್ಲೆಂ ಜಾತಚ್ಚ್ ಫುಲಾಬಾಯೆನ್ ತೆಗಾಂಚಾ ಎಕ್ವಟಾಚೆಂ ಏಕ್ ಖರಾರ್ ಬರಯ್ಲೆಂ. ತೆಗಾಂಯ್ನಿ ತಾಚೆರ್ ತಾಂಬ್ಯಾ ತೀಂತಾನ್ ದಸ್ಕತ್ ಘಾಲಿ. ತೆಂ ಖರಾರ್ ವಿ. ಶೆಣಾಯ್ನ್ ಕಬಾಟಾಂತ್ ಬಂಧ್ ಕೆಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ದಾರ್ ಉಗಡ್ನ್ ಎಕಾ ಘೊಡ್ಯಾಚೆ ಗಾಡಿಯೆರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೊಗಾಂ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಕ್ ಬಸವ್ನ್, ತಾಂಚಾ ಅಂಗರಕ್ಷಕಾಂನಿ ತಾಂಚೆಂ ಚಿಲಾಂ ಕಾಣ್ಘೆಲಿಂ. ಥೊಡ್ಯಾಚ್ಚ್ ಕ್ಷಣಾಂನಿ ಘೊಡ್ಯಾ ಗಾಡಿ ಮಾಯಾಕ್ ಜಾಲಿ.

ವಿ. ಶೆಣಾಯ್ ಆನಿ ಫುಲಾಬಾಯ್ ಝುಜಾಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಕರುಂಕ್ ಪಡ್ಲಿಂ.

3. ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಬೈಲ್ಚಿ ಲಡಾಯ್

ಎಕಾ ಫಾಂತ್ಯಾಫಾರಾರ್ ಕೊಂಬ್ಯಾನ್ ಸಾದ್ ಘಾಲ್ಚೆ ಆದಿಂ, ನೇತ್ರಾವತಿ ಸಂಗ್ಮಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಬಾಂಚೊ ಆನಿ ತುತುರ್ಯಾಂಚೊ ಆವಾಜ್ ಗರ್ಜಲೊ. ಥೊಡ್ಯಾಚ್ಚ್ ನಿಮಿಷಾಂನಿ ಉಳ್ಳಾಲ್ ಥಾವ್ನ್ ವಾಟಿಂ ಆವಾಜ್ ಗಾಂವಾರ್ ಭರ್ಲೊ. ದರ್ಯಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ತುತುರ್ಯೊ ಆಪಯ್ಲ್ಯೊ. ಕೊಂಬ್ಯಾಂಚೊ ಸಾದ್‌ಯಿ ಹಾಂತುಂ ಮಿಶ್ರಿತ್ ಜಾಲೊ. ಗೊರ್ವಾಂ ಆಂಬೊವ್ಕ್ ಸುರು ಜಾಲಿಂ. ಗಾಂವಾರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ಪೆಟಿ ಘೊಂಕುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿ. ಮಾಡಾಂ ಘುಂಗುರಾಂ ಪರಿಂ ಜೊಂಪ್ ವ್ಹಾರುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ. ಹಾಂಚೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಬಾಳ್ಯಾಂಚೆಂ ರಡ್ಣೆಂ, ಮನ್ಯಾತಿಂಚ್ಯೊ ಜೊಂಜೊ, ಸುಕ್ಣ್ಯಾಂಚಿ ಚಿಲಿಪಿಲಿ.

ಕಾವ್ಳ್ಯಾಂಚೆಂ ಕಾ, ಕಾ, ಪ್ಹುಣ್ಯಾನಾ ಗಾಂವಾರ್ ನಿದ್ರೇಸ್ತ್ ಕೋಣೇ ಉರ್ಲ್ಲೆನಾಂತ್.

ರಾತಿಂ ಪೋರ್ಟ್‌ಭರ್ ಖಾವ್ನ್ ಸುಶೆಗಾತ್ ನಿದ್ಲೆಲಿ ತುರ್ಕಿಂಚಿ ಕಪ್ಪಾಂನಿ ಜಾಗೆ ಜಾಲಿ. ಆನಿ ಗಲಾಟೊ ಆಯ್ಕೊನ್ ಘಾಬರ್ಲಿ. ವೆಗೀಂಚ್ ತೆವೀ ಲಡಾಯೆಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲಿ ಆನಿ ಘಡ್ಬಡ್ ಕರಿಲಾಗ್ಲಿ.

ಇತ್ಲ್ಯಾ ಭಿತರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾಪಾರ್ಂ ಥಾವ್ನ್ ರಘುಜಿರಿ ತಡಿಕ್ ಆಯ್ಲಿ. ತಾಂಚೆಲಾಗಿಂ ಬಂದುಕೊ ಆನಿ ನಾಳಿ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ. ತಾಂಚಾ ಪೆಂಕ್ಯಾಕ್ ತಾಲ್ವಾರಿಯೊ ಉಮ್ಯಾಳ್ಯಾಲ್ಯೊ. ಹಾಂಕಾಂ ವೇಳೊಂಕ್ ತೆಗಾಂ ರಘುಜಿರ್ಯಾಂಚೆಂ ಸೈನ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ವಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣೈಯ್, ಸಿ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಆನಿ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್, ತ್ಯಾ ಘಾಂತ್ಯಾರ್ ಇಂಗ್ಲಿಜ್ ಮುಖೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ಗೆಲೆ.

ಮೋಜರ್ ಗೋವಿನಾಕ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರಘುಜಿರ್ಯಾಂಚಿ ಪಳಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗೂಢಚಾರಾಂನಿ ಕರ್ನ್ ದಿಲಿ, ಜಾಲಿತ್ ವೇಳ್ ಕಾಡಿನಾಸ್ತಾನಾ. ಮುಂಗುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರುಂಕ್ ಗೋವಿನಾನ್ ಆಪ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾ ದಾಕಯ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ತುರ್ಕಾಂಚಿ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಆಸ್ತೆಗಡೆನ್ ಸೈನ್ಯಾಂಚೊ ಲೋಟ್ ಚಲಯ್ಲೊ.

ದೀಸ್ ಪುರ್ತೊ ಉಜ್ವಾಡ್ಚೆ ಆದಿಂ ಮಹಾಲಡಾಯೆಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಸೈನ್ಯಾಂ ತುರ್ಕಾಂನಿ ದೆಖ್ಲಿಂ. ಗೂರ್ಖ್ಯಾ, ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಕಾಳೆ ಗೆಂದೆ ಶಿಪಾಯ್‌ಯಿಯೊ ಮೆಳೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ತೆ, ತಾಂಕಾಂ ವಿಚಿತ್ರ್ ದಿಸ್ಲೆಂ. ತಾಂಚಿಂ ಹಾತೆರಾಂ ದೆಖೊನ್, ಆನಿ ಘಾರಾಂಚೊ. ನಾಳಿಂಚೊ ಆವಾಜ್ ಆಯ್ಕೊನ್ ತುರ್ಕಾಂಚಿ ಅಂತರ್ಮುಳಾ ಉಡ್ಲಿ. ತಾಣಿ ಮಂಗ್ಳುರಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಳಾಪಳ್ ಘೆತ್ಲಿಂ.

ಹೈದರಾಚೊ ಕಿಲ್ಲೆದಾರ್ ಪೂರಾ ಗಾಭರ್ಲ್ಲೊ. ಮಹಾ ಪ್ರಯಾಸಾನ್ ತಾಣೆ ಸೈನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ನ್, ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ಥಾವ್ನ್, ಹೈದರಾಚ್ಯೊ ಮೊಲಾಧಿಕ್ ವಸ್ತು ಘೆವ್ನ್ ಘಾಟಾಕ್ ಪಲಾಯನ್ ಕರುಂಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಘುಜಿರ್ಯಾಂನಿ ತಾಂಚೊ ವೇಗ್ ಆನಿಕೀ ಚಡವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲೆಂ.

ಅಶೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ಧನಿ ಜಾಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ಆರ್ಬಿ ಆನಿ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ಯಾಂಕ್ ಬರೆಚ್ಯ್ ಲುಟ್ಲೆ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಹೈದರಾಚಾ ತುರ್ಕಾಂಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಮೆಳ್ಳಿ ಮೆಳ್ಳಿ ಕಡೆನ್ ಅಪಹರಣ್ ಕೆಲಿ. ಪುಣ್ ಹೆರ್ ಕೊಣಾಕೀ ಅಪಾಯ್ ಕರುಂಕ್ ಸಜೊ ಮ್ಹಣ್ ಎಂ. ಎಗ್ನಾ ಶೆಣೈಯೆನ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ಫರ್ಮಾಣ್ ತಾಣಿ ಪಾಳ್ಳೆಂ.

ತ್ಯಾ ದೀಸ್ ಉದೆಲ್ಲೊ ಸುರ್ಯೊ ಬುಡ್ತಾನಾ, ಮಂಗ್ಳುರಾಚೆಂ ರೂಪ್ ಬದಲ್ಲಲೆಂ. ಹೈದರಾಚೆಂ ಕಾಭಾರ್ ಥಂಯ್ ಸೊಂಪ್ಲಲೆಂ. ತ್ಯೆ ರಾತಿಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ತಂಬು ಮಾರ್ಲ್ಯೊ. ಆನಿ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ಜೈತಾಚೆಂ ಆಚರಣ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ. ಮಧೆಸ್ ರಾತ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಜೆವ್ಣಾಂ, ಪೊದಾಂ, ನಾಚ್ ಆಸ್ಲೆ.

ಎಂ. ಎಗ್ನಾ ಶೆಣೈಯಾಚ್ಯಾ ಘರಾ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಪತಿ, ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾಕ್ ಸನ್ಮಾನ್ ಚಲ್ಲೊ. ತೊ ಆನಿ ತಾಚೆ ಗೂಢಚಾರಿ ದಬಾಜ್ಯಾಚಾ ಜೆವ್ಣಾಕ್ ಬಸ್ಲೆ.

"ಇತ್ಲೆ ವೆಗಿಂ ಕಾಮ್ ಜಾಯ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಚಿಂತುಂಕ್ ನಾ. ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಮಜತಿ ಖಾತಿರ್ ಉಪ್ಕಾರ್ ಭಾವ್ತಾಂವ್," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನ್.

"ಸದ್ಯಾಕ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಹಾಂಗಾ ಅಪಾಯ್ ನಾ. ಪುಣ್ ಘಾಟಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಹೈದರಾಚೆಂ ಸೈನ್ ದೆಂವ್ತಲೆಂ. ತಾಂಚಿ ವಿರೋಧ್ ಝುಜೊಂಕ್ ತುಮ್ಚಿ ಚಡಿತ್ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಜಾಯ್. ಆಮ್ಚೆ ಶಿಪಾಯ್ ಹೈದರಾಚ್ಯಾ ಸೈನಾಂಕ್ ಆಡ್ ರಾವೊಂಕ್ ಸಕ್ಚೆನಾಂತ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಎಗ್ನಾ ಶೆಣೈಯ್.

ಫುಲಾಬಾಯ್ ಎಂ. ಶೆಣೈಯ್ಕ್ ಸಂಭಾಷಣಾಂತ್ ಮಜತ್ ಕರ್ತಾಲಿ.

"ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಹಾಂವ್ ಬೊಂಬೈಕ್ ಖಬಾರ್ ಧಾಡ್ತಾಂ. ಥಂಯ್ಚಿಂ ಸೈನಾಂ ಯೆತಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹೈದರಾಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾಲಾಗಿಂ ಜೀಕ್ ಮೆಳ್ಚಿ ಕಷ್ಟ್. ತಾಚೆಂ ಬಳ್ ವಿಶೇಸ್ ಜಾಯ್ತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ದರ್ಯಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ತಾಕಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಾರ್ತಲ್ಯಾಂವ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನ್.

"ಇತ್ಲಿ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ತುಮಿ ಕರ್ಯಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಕೆನರಾಂತ್ ಆಸ್'ಲ್ಲ್ಯಾ ತಾಚ್ಯಾ ಸೈನಾಂಚೊ ಚಡ್ ಭ್ಯೆಂ ನಾ. ಖಂಯ್ ಲಿಪ್ಲ್ಯಾರಿ? ತ್ಯಾಂಕಾಂ ಪಾಡಾವ್ ಕರುಂಕ್ ಚಡ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾಂವ್ಚೆನಾಂತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಮ್. ಶೆಣಂಯ್.

"ತುಪ್ಕಿ ಪೈ ಮಜತಿ ಖಾತಿರ್ ತುಕಾ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೊ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ನೆಮ್ತಾಂವ್. ತುಜಾ ಸಹಾಯಕಾಂಕ್ ತುಜೆ ಖಾಲ್ ಯೋಗ್ಯ ಹುದ್ದೆ ತುಂವೆ ದಿವ್ಯೆತ್. ತುಮಿ ತುಮ್ಚಿ ವಾಟ್ ಸಾಫ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನ್.

ಉಪ್ರಾಂತ್ ಝುಂಜಾರಿ ತಂಬ್ಯಾಂಕ್ ಗೆಲೆ.

ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಥಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಕ್ಲಾಂಕ್ ಕಳ್ಳೆಂ. ಫಳ್ಳಿಲೆ ತುರ್ಕಿ ಪಯ್ಸ್ ಥಾವ್ನ್ ಝುಂಜೊಂಕ್ ಆಟ್ಪಾಣೆ ಕರ್ತಾಲೆ. ಹೈದರಾಕ್ ಖಬಾರ್ ವ್ಹರ್ನ್ ಗೆಲ್ಲೆ ಖಬ್ರೆಗಾರ್, ತಾಕಾ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಆನ್ಯೇಕಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಸೊಧುಂಕ್ ಪಡ್ಲೆ. ತ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಹೈದರ್ ಇತ್ಲೊ ಪುರ್ಸತ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಆಸ್'ಲ್ಲೊ ಕೀ, ಎಕಾ ದಿಸಾ ಭಿತರ್ ಖಂಯ್ ಖಂಯ್ ತೊ ಪಾವ್ತಾಲೊ.

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಎಮ್. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣಂಯ್ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚ್ಯೊ ಬರೊಬ್ಬ್ ಪಂಸ್ಯೊ ತಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ಆಯ್ಲ್ಯೊ. ದೇಶಿಂ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಹಾಚೆಂ ಜಾಲೆಂ. ಹಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ತಾಣೆ ಆಪ್ಣಾಖಾಲ್ ಆಸ್'ಲ್ಲ್ಯಾ ಸೈನಾಂಚೆ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಮ್ಹಣ್ ನೆಮುನ್, ತ್ಯಾಂಕಾಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಪಾಗ್ ದಿಂವ್ಚಿ ವಿಲೆವಾರಿ ಕೆಲಿ. ಎಮ್. ಶೆಣಂಯ್ಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ದುಡ್ವಾಚೊ ಫೊಡೊ ವಾಂಟೊ ತಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ಪಡ್ಲೊ. ಪುಣ್ ತ್ಯಾಂಕಾಂ ಪುರ್ತೆಂ ಸಮಾಧಾನ್ ಜಾಲೆಂ ನಾ.

ದೀಸ್ ವ್ಹತಾಂ ವ್ಹತಾಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆಂ ಕಾರ್ಭಾರ್ ಆನಿ ಲೂಟ್ ಚಡ್ಲಿ. ತಾಂಚ್ಯಾ ಗೊರ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಲಿಂ ಸೌಕರ್ಯಾಂ, ಗಾಂವ್ಟಿ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಮೆಳಾನಾತ್ಲ್ಯಾನ್ ದೇಶೀ ಸೈನಾಂ ಮಧೆಂ ಅಸಂತೋಸ್ ಉಬ್ಜಾಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಸೈನಾಂತ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ

ಶೆಮಿ..ಎಗ್ರಾ ಶೆಣಂಯ್ಕ್ ಉಳ್ಟೆ ಜಾಲೆ. .ತ ಡಿಚ್‌ಪಾಗಾ ಖಾತಿರ್ ತಾ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಮುಖೆಂತ್ರ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಅಣಿಜ್ರ್ಯಾ ಮಿ ಣಂಯ್ನ್ ಪೆಗ್ಗಿಂ ಗುಮಾನ್ ಕೆಲ್ಯಾ ನಾಂತ್.

ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನ್ ಮಾತ್ರ ಮಿ: ಶೆಣಂಯ್ಚೆರ್ ಬಾರೀ ಖುಶಿ ಆಸ್ಲ್ಲೊ. ತಾಣೆ ಸಾಂಗ್ಲೆಲಿಂ ಕಸಲಿಂ ಕಾಮಾಂಯೀ ಕರ್ನ್ ಸೊಡ್ತಾಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂ ದುಡ್ವಾಚ್ಯಾ ರಾಶಿ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್ ಫುಂಚ್ಣಾಯ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಡ್ ಗಾಂವಾರ್ ಗಾಟ್ ಜಾಲಿ. ಹಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಾಂಟೊ ಆಪ್ಣಾಕೀ ಮೆಳ್ಳಾಜಾಯ್ ವ್ಹಡ್ ಶ್ರೀ ಜೋಕಿನ್ಸಾಕ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ಹಟ್ ಪಡ್ಲೆಂ.

'ಜಾತ್ ಜಾತಿಕ್ ವಿರೋಧ್ ಆನಿ ಸುಣೆ ಸುಣ್ಯಾಕ್ ವಿರೋಧ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತುಳ್ವಿ ಗಾದ್ ಹಾಂಗಾ ಜ್ಯಾರಿ ಜಾಲಿ. ಗೊರೆ ಸೊರ್ಯಾಂಕ್ ಉಳ್ಟೆ ರಾವ್ಲೆ. ಹಾಂಗಾ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರ್ನ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆಂ ಹಕ್ಕಾಂ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ರದ್ದ್ ಕೆಲಿಂ. ತಾಣೆ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಶೆಣಂಯ್ಕ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮನವ್ಯಾ ಕೆಪ್ಪ್ಯಾ ಕಾನಾಂಕ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾ. ತೊ ಫಕತ್ತ್ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾಕ್ ಬೋಟ್ ದಾಕಯ್ತಾಲೊ.

ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ ಆನಿ ಫ್ರಲಾಬಾಯ್, ದೂರ್‌ದೃಷ್ಟಿಂತ್ ಪಕ್ಕ್ಯಾ ಆಸ್ಲ್ಲಿಂ. ತಾಂಚಾ ಹಾತಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಚಡಾವತ್ ದಿರ್ವೆಂ, ಕೊಡಿಯಾಳ್, ತಾಂಚಾ ಘರಾ ತಾಣೆ ದಾಸ್ತಾನ್ ಕೆಲೆಂ ನಾ. ಬಗಾರ್ ಕುಳೂರ್ಚೆ ಬಡ್ಡ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ಶೆಣಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚಾ ಘರಾ, ರಾನಾಂ ಆನಿ ಮಿಂದ್ಯಾಕ್ರಿಚಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಲಿಪವ್ನ್ ದವರ್ಲೆಂ. ಕೊಡಿಂಯಾಳ್ ಥಾವ್ನ್ ದೋಣ್ಂನಿ ರಾತಿಂ ಗುಮಾನಿತ್ತ್ ದಿರ್ವೆಂ ಸಾಗ್ಸಿಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ನಜತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಚಡ್ ಭ್ಯೆಂ ನಾತ್ಲೆಂ ತಾಂಕಾಂ.

ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಆನಿ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಚ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಹೆರಾಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಯೋಜನಾಕ್ ಲಾಭ್ಲೆಂ ನಾ. ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾಯಿಲ್ಲೆ ಖಾತಿರ್. ಸಿಂ. ಪೆದ್ರೊ ಸಿಲ್ವಾ ಖುಬಾಳ್ಳಲೊ. ತೊ ಏಕ್ ದೀಸ್ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಕ್ ಭೆಟ್ಲೊ. ತೊ ರಾಗಾನ್ ತಾಂಬ್ಡೊ ಜಾಲ್ಲೊ.

“ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್, ಆಮ್ಚಿಂ ಶರ್ತಾಂ ಹ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಮೊಡ್ಲಿಂ, ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಕ್ ತಾಣಿ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲೆ. ತ್ಯಾ ಶಿಪಾಯ್ ತುಜೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲೊ ದುಡುಯಿ ಮೆಳ್ಳೊನಾ. ಹಾಂಗಾ ಲೂಟ್ ಮಾರ್ನ್ ತಾಣಿ ಬರಿಚ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಭಿತರ್ ಘಾಲ್ಯಾ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂ ಮಧೆಂ ನಾ ಖುಶಿ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯಾ. ದೆಕುನ್ ಆನಿ ಪುಖಾರಿಂ ಮೊಜೆ ಜಣ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಮಜತ್ ಕರ್ಚೆನಾಂತ್. ಏಕ್‌ಚ್ ಧಾ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ದೀವ್ನ್ ಪಂಚಿತ್ಕಿ ಕರ್ಯಾಂ. ನಾ ತರ್ ಮೊಜೆಂ ಸೈನ್ ಹಾಂವ್ ಕಾಡ್ತಾಂ. ಆನಿ ಮುಖಾರ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಪಾಡ್ತಿನ್ ವ್ಹಚಾನ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಿ ಚೂಕ್ ತುಮ್ಚಿ”, ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

“ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ. ತಿತ್ಲೊ ದುಡು ದೀಂವ್ಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಹಾಂವ್ ಪಾತ್ಯೆನಾ. ರಾತ್ ದೀಸ್ ಹಾಂವ್ ಗಾಡ್ವಾ ಪರಿಂ ಘೊಳ್ತಾಂ, ಆನಿ ಮ್ಹಾಕಾ ಮೆಳ್ಳೆಲೆಂ ಇನಾಮ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಪಣ್. ಆನಿ ಕಿತೆಂ ಪೊಡಾ ಹಾತಾಕ್ ಆಯ್ಲಾಂ ತೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಥಾವ್ನ್ ಹಾಂವೆ ತುಮ್ಕಾ ವಾಂಟುನ್ ದಿಲಾಂ. ಜಡಿತ್ ಮೊಜೆ ಕಡೆನ್ ನಾ. ತುಂವೆ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾಕ್ ಮನವಿ ಕರ್ಕೆತ್” ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್.

“ಮ್ಹಾಕಾ ತುಜಿ ಪಾಯ್ ಧರ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ನಾ. ಕಸೊ ತೊ ಆಯ್ಲೊ ತಸೊಚ್ ತಾಕಾ ಪರ್ಜಾಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಪಾವಾನಾಂವೇ? ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚೆಂ ಹಕ್ಕಾಂ ಹಾಂವ್ ಹಾಂಗಾ ಥಿರ್ ಕರಯ್ತಾಲೊಂ. ಆನಿ ಧಾ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಶಿವಾಯ್ ದುಸ್ರೆಂ ಕಾಂಯ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತೆಂ ನಾ. ತೆ ವಸೂಲ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ತುಜೆಂ. ಎಕಾ ಪಪ್ಯಾಚೊ ವಾಜ್ದೊ,” ಮ್ಹಣೊನ್ ಸಿಂ. ಡಿ' ಸಿಲ್ವಾ ಚಲ್ತಚ್ ರಾವ್ಲೊ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾಡ್ತಿಚಾ ರಖುಜಾರ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಕಾಟ್ಯಾಕಯ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಖಬಾರ್ ಮೆಳ್ಳಿ ಆನಿ ಕೆನರಾಂತ್ ಉರ್ಲ್ಲೆಲಿಂ ಸೈನಾಂ ಒಟ್ಟುಕ್ ಕರ್ನ್ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಾಣಂ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಠಾಣ್ಯಾಚೆರ್ ಆಂಬುಡ್ಲಿಂ. ಬರಿಚ್ ಲಡಾಯ್ ಚಾಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಜೀಕ್ ಲಾಭ್ಲಿನಾ. ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಪರ್ತುನ್ ಘಾಟಾಂಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲೆ. ಪರ್ತುನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ಲೂಟ್ ಚಲ್ಲಿ ಆನಿ ಜಾಯ್ತಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ತಾಣಿ ಭಿತರ್ ಘಾಲಿ.

ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಾ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಲುಟಿಚೊ ವಾಂಟೊ ಯಾ ಜಡಿತ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ಮೆಳ್ನಾಸಾ. ತೊ ಶೀದಾ ಮಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣೈಯ್ ಗಡೆನ್ ಗೆಲೊ. ಕಾರಣ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ಕ್ ಪರ್ತುನ್ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾನ್ ಬರೊಬ್ಬ್ ಪೆಗೊರ್ ದಿಲ್ಲಿ ಖಬಾರ್ ತಾಕಾ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಮೆಳ್ಳಿಲಿ.

"ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಶಿಪಾಯ್ ಕಿತೆಂ ಗೊರ್ಯಾಂಚಿ ಚಾಕರ್ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತ್ತಾಯ್ಗೀ ತುಂ? ಆಮ್ಚಿ ಮಾಜತ್ ನಹಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಗೊರ್ಯಾಂಚಿ ಕಾತ್ ತುರ್ಕಿ ವೊಡ್ತೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಪುಣ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಂವ್ಚೊ ಸಾಂಬಾಳ್ ಬಜೀ ಚಿಲ್ಲರ್. ದೆಕುನ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ ಏಕ್‌ಚ್ಬ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಾ ದೀವ್ನ್ ಪಂಚಿತ್ಕಿ ಕರ್. ನಾ ತರ್ ಆಮಿ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವಾಡ್ತಿನ್ ಮೆಳ್ಯಾರ್ ದುಸ್ರ್ಯಾನಾಕಾ." ಮ್ಹಣ್ ಸಣ್ಸೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತಿತ್ಲ್ಯಾ ದುಡು ದೀಂವ್ಕ್ ಮೊಜಾ ಹಾತಾಂತ್ ನಾ. ಶತ್ರ್ಯಾಂ ತುಂ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾಕ್ ಘಾಲ್. ತುಮ್ಕಾಂ ಥಗಾಯ್ಲ್ಲೊ ಸಾಂಬಾಳ್ ಹಾಂವ್ ಸಾಕೊರ್ಬ್ಬ್ ದೀವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾಂ ಲೂಟ್ ಜಯ್ತಾಚೆಂ ಬಲಾತ್ಕಾರ್ ತಶೆಂ ಮೆಳ್ಳಿಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಂಕ್ ವಾಂಟುಂಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸಾತ್ಗೀ? ತುಮ್ಚ್ಯಾಯಿ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಆನಿ ಫಿಂಗ್ಯಾಂಚೊ ಲುಟುನ್ ದುಡು ಹಾಡ್ನ್ ಭಿತರ್ ಘಾಲ್ಯಾತ್. ತಶೆಂ ಕರುಂಕ್ ಸಾಂಗಾನಾ. ದೆಕುನ್ ತಸಲೆಂ ಲುಟ್ಲೆಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ತಾಂಚೆ ಗಡ್ಬಂ ಫೋಡ್ನ್ ಕಾಡ್ನ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಪದ್ದತ್ ಮ್ಹಾಕಾ ನಾ. ತುಂಚ್ ವಿಚಾರ್ನ್ ಪಳೆ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾಗಡೆ". ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಲುಟ್ಲೆಲಿ ಗ್ರೇಸ್ತಕಾಯ್ ಜಡ್ ತೇಂಪ್ ಉರ್ಚಿನಾ, ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ ತ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಪರಿಂಚ್, ವಾಟೆಂ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ತಲೊ ಪೈಸರ್. ದೆಕುನ್ ಹಾಂವ್ ಕೊಣಾ ವಾಡ್ತಿನ್ ಗೆಲ್ಯಾರೀ ದುಸ್ರ್ಯಾನಾಕಾ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ರಘುದಾಸ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಸೀತ್ ಶಿಕಂವ್ಚಿ ಕೊಣೆ? ಪುಣ್ ಪ್ಯಾಟ್ರ್ ದುಸ್ರೊನ್ ಘಾಯ್ದೊಸಾ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಆನಿಕೀ ತುಕಾ ಪಂದ್ರಾ ದಿಸಾಂಚೊ ವಾಯ್ದೊ ದಿತಾಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಕೆಲ್ಯಾರೀ ಮ್ಹಾಕಾ ದುಸರ್ನಾಕಾ" ಮ್ಹಣೊನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಚಲ್ಲೊ.

ತ್ಯಾ ರಾತಿಂ ಮಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣೈಯ್ ಆನಿ ಫ್ಲೊರಾಬಾಯ್ ಮಧೆಂ ರಾತ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಆಲೋಚನ್ ಕರ್ನ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಸಾಂಗಾತಾ ಕೊ(ಸ್ತೆ)ಸ್ಯಾ ಬಾಯ್‌ಯಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ.

4. ಬಳ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಬಳ್ಕೆಂ

ದೋನ್ ದಿಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್, ಮಿಲಾರ್ಚ್ಯಾ ಘರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಿ. ಶೆಣೈಯಾಚ್ಯಾ ಖಾಸ್ಗಿ ಕುಡಾಂತ್, ತೊ ದೊಗಾಂ ರ್ಘುಜಾರ್ಯಾಂಚೆಂ ಯೆಣೆ ರಾಕ್ತಾಲೊ. ಸಮಿಂಯಾರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ತೆ ಹಾಜರ್ ಜಾಲೆ. ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಸ್ವಾಗತ್ ದಿಲೊ.

"ಇಷ್ಟಾಂನೊ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶೆಣೈಯ್, "ಆಮಿ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಖರಾರ್ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಆಸ್ತಲೆಂ ತುಮ್ಕಾಂ—ಏಕಾಮೆಕಾ ಆಮಿ ವಿರೋಧ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ. ದೆಕುನ್ ಭಲಾಯ್ಕಿ ಮಾಗ್ಯಾಂ ಏಕಾಮೆಕಾಚಿ."

ಶೆಣೈಯ್ನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವ್ಹಿಸ್ಕಿ ತೀನ್ ಗ್ಲಾಸಾಂನಿ ವೊತ್ಲಿ. ತೆಗಾಂ ರ್ಘುಜಾರ್ಯಾಂನಿ ಗ್ಲಾಸ್ ಖಾಲಿ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಂ 'ದೇವ್ ಬರೆಂ ಕರುಂ' ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ, ಫ್ಲೊರಾಬಾಯ್ ಭಿತರ್ ರಿಗ್ಲಿ.

"ಆತಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸ್ಹೈನಾಂ ಮಧೆಂ ಅಸಮಾಧಾನ್ ಉಬ್ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವರ್ದಿ, ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಮೆಳ್ಯಾಸ್ತಾನಾ, ಸಮಾಧಾನ್ ಕರುಂಕ್ ತಾಂಕಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂವ್" ಮ್ಹಣಾಲಿ ತಿ.

"ಇತ್ಲೆಂ ಕಾಮ್ ತುಮಿ ಕರ್ಯಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ದೂರಾಂಚ್‌ನಾಂತ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಹಾಂವೆ ಘಾಲ್ಲೆಂ ಶರ್ತ್ ಆಸಾ ನಹಿಂವೇ, ತೆಂ ಪಾಳಾ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಆತಾಂ ದೊಗಾಂಚಿಂ ಶರ್ತಾಂಯಿ ಪಾಳುಂಕ್ ಹಾಂವ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ತಲೊಂ. ಪುಣ್ ರಾಜಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಹಿ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ, ದೊನೀ ಪಾಡ್ತಾಂನಿ

ಸೊಡ್‌ದೊಡಿರ್ ತಯಾರ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೊಯ್.

"ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಆಮಿ ಜಾಹಿತ್ರಿ ಆಲೋಚನ್ ಕೆಲಿ. ತಸಲಿ ಗ್ರೇಸ್‌ಕಾಯ್ ಆಮ್ಚೆಗಡೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತುಮಿ ಸಾಂಗ್ಲಲೆಂ ಪ್ರಾಣ ಪಾಳ್ಯಾಂವ್. ತರೀ ಪುಣ್ ತುಮ್ಚೆ ಸರ್ವ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾಂನಿ, ಆಮ್ಚೆ ತಾಂಕಿ ಭಾಯ್ಲೆಂ ವಿಚಾರ್ಲ್ಯಾರೀ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಧನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾರೀ, ತುಮ್ಚೆಂ ಮಾಗ್ಣೆಂ ಆಮಿ ಮಾಂಡುನ್ ಘೆತಾಂವ್. ಆಮ್ಚೆಂಚ್ಚ ಖಾಸ್ಗಿ ಆಸ್ತಿಂತ್ಲೊ ದುಡು ಕಾಡ್ನ್, ತುಮ್ಕಾಂ ದಿಂವ್ಚಿ ತಯಾರಿ ಕೆಲ್ಯಾ ಆಮಿ," ಮ್ಹಣಾಲಿ ಷಮಾಬಾಯ್.

"ತಶೆಂ ತುಮಿ ನಪ್ಪಾರ್ ಪಡ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ನಾ ಬಾಯೆ. ಮೋಜರ್ ಗೋವಿಸಾನ್ ಪಾಂಗಾ ಬರಿಚ್ಚ್ ಲೂಟ್ ಮಾರ್ಲ್ಯಾ. ತಾಂತ್ಲೊ ಥೊಡೊ ವಾಂಟೊ ಆಮ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ತುಮಿ ವಿಚಾರ್ನ್ ಘೆವ್ಯೆತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್.

"ಲುಟಿಚೊ ವಾಂಟೊ, ತುಣಿ ದಿಲ್ಯಾರ್, ಆಮಿ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್, ತುಮ್ಕಾಂಯಿ ವಾಂಟೊ ಮೆಳಾತ್, ಪುಣ್ ಆತಾಂ ಆಮ್ಚೆಂಚ್ಚ ಪಯ್ಶೆ ತುಮ್ಕಾಂ ದೀಂವ್ಕ್ ತಯಾರಿ ಕೆಲ್ಯಾ ಆಮಿ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೊಯ್

"ಕಶೆಂಯಿ ಜಾಂವ್. ಕಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸಾತ್ ತುಮಿ?" ವಿಚಾರಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಮೊಗಾಚಾ ಭಾವಾಂನೊ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾ ಬಾಯ್, "ಆತಾಂ ಮೊಡಾ ದೇರಾಚೆ ಆನಿ ಮೊಡಾ ಅಂತರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಪತಿಚೆ ಖಾಸ್ಗಿ ಆಸ್ತಿಂತ್ಲೊ, ಥೊಡೊ ವಾಂಟೊ ದೀಂವ್ಕ್ ಆಮಿ ಖುಶಿ ಪ್ವೆಲ್ಯಾ. ಆಮ್ಕಾಂಯಿ ಭುಗಿಂ-ಬಾಳಾಂ ಆಸಾತ್, ಘರ್‌ದಾರಾಚೊ.ಆನಿ ನೌಕರಾಂಚೊ ವಿಶೇಸ್ ಖರ್ಚ್ ಆಸಾ. ತಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ, ಇತ್ಲೊ ಪಯ್ಶೊ ದೀಂವ್ಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಿತ್ಲೆ ಕಷ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತುಮಿ ನೆಣಾಂತ್. ತರೀ ಪುಣ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಮಿಶನ್ ದಿತಾಂವ್, ತುಮಿಂಯಿ ತೆಂ ಮೊಗಾನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್."

"ತುಮ್ಚೆಂ ಬುಧೆಂ ದೋನ್ ಥರ್ ಕರುಂಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಖುಶಿ ನಾ. ವೆಕುನ್ ದೊಗಾಂಕ್‌ಯಿ ಸಾರ್ಕೊ ವಾಂಟೊ ದಿಂವ್ಚೊ ಮ್ಹಣ್ ಕೆಲಾ.

ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಚಾ ಸಾಂಬಾಳಾಕ್ ಆನಿ ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಪಾಗಾಕ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ
ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೆಣ್ಯಾಕ್ ಕಾಂಯ್ಚ್ ಸಂಬಂಧ್ ನಾ. ಹೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಸಮ್ಜೊನ್
ಘೆಯಾ", ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ತುಮ್ಕಾಂ ಏಕೆಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಪಾಂಪಾಂಚ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ದೀಂವ್ಕ್
ಆಮಿ ತಯಾರಿ ಕೆಲ್ಯಾ. ದೆಕುನ್ ಹೆಂ ಧನ್ ಕಾಂಯ್ಚ್ ಉಣೆಂ ನಹಿಂ. ಇತ್ಲೆಂ
ಆಮಿ ತ್ಮಾಂಕ್ ಮಿರ್ವೊನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ದೆಕುನ್ ಖುಶೆನ್ ಘೆಯಾ. ತುಮ್ಚ್ಯಿ
ಮಜತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಮುಕಾರಿಂಯಿ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಮೊಜಾ ಶರ್ತಾಂಕ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಪಾಂಟ್ಯಾಕ್ ಭಾರೀ ಫರಕ್
ಪಡ್ತಾಮೂ ಬಾಯೆ" ಘುಣ್ಘುಣ್ಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಕಿತೆಂ ಪುಣೀ ಜಡಿತ್ ದಿಯಾ. ಆನಿ ಮುಖಾರೀ ಅಸಲೊಚ್ಚ್
ಆನ್ಯೇಕ್ ಪಾಂಟೊ ದಿತಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಖಾತ್ರೆಣ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ
ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಮುಖ್ಲೆಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾಗಡೆ ನಾ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ದೆವಾಗಡೆನ್ ಆಸಾ.
ಆತಾಂಚೊ ಆಮಿ ಪಳೆಯಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್ ಪಾಗಾಚೊ ಬೂಕ್ ಆನಿ ಚಿರಿ ಹಾಡ್ಲಿ.
ಬುಕಾರ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಐವಜಾಕ್ ದಸ್ಕತ್ ಕಾಣ್ಘೆವ್ನ್, ಚಿರಿ ಉಗಡ್ನ್ ಏಕೆಕ್ಲ್ಯಾಕ್
ಪಾಂಪಾಂಚ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ವೆಂಜುನ್ ದಿಲೆ.

"ಪಳೆ ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್, ಮೊಜೆ ಜಣ್ ದೊನ್ಯಾಂ ವರ್ಸಾಂ ಆಸಾತ್.
ತಾಂಕಾಂ ಪಾಂಟುಂ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂಯಿ ಮೆಳನಾಂತ್.
ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಹಾಂತುಂ ಕಾಂಯ್ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ
ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಮೊಜೆ ಶಿಪಾಯ್ ದೊನ್ಯಾಂಕ್ ಉಣೆ ನಾಂತ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ
ಆಮ್ಕಾಂ ಉರ್ಚೆಂ ಕಾಂಯ್ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಕಶೆಂಯ್ ಜಾಂವ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ತಾಂಕಿ ಭಿತರ್ಲೆಂ ಆಮಿ ಕೆಲೆಂ. ಪುಣ್
ತುಮಿ ಮ್ಹಾಕಾ ಆಡ್ ರಾವೊಂಕ್ ನಜೊ. ಜಡಿತ್ ಹಾಂವ್ ಸಾಂಗಾನಾ"
ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ಪುಣ್ ಹಾಂವೆ ಆದಿಂಚ್ ಕಳಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್, ಹೈದರಾಚಿಂ ಸೈನ್ಯಾಂ ಯೆತಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತಾಂಚೆ ಮುಖಾರ್, ಆಮ್ಚೊ ಖೆಳ್ ಚಲೊಂಸೊನಾ. ದೆಕುನ್ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ತೆದಾಳಾ ಪಳಾಪಳ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ ವ್ಹಾಕಾ ದುಸ್ರ್ಯಾನಾಕಾ. ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ತರ್ ಜಡ್ ಯೇತ್ ಆನಿ ಜಿಕ್ತ್ಯೊ ಭರ್ವಸೊ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಮಿ ರಝುಂಜ್ತಲ್ಯಾಂವ್. ಪುಣ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಆಡ್ ಯೆಂವ್ಚೆ ನಾಂವ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

ಜರ್ತರ್ ಹೈದರಾಚಿಂ ಬಳ್ ಹಾಂಗಾ ಜಡ್ ಜಾಯ್ತ್, ಆಮ್ಚೆ ಸೊಲ್ದಾದ್ ಮಾಯಾಕ್ ಜಾತಲೆ. ಪುಣ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಪೋಸ್ ಕರಿಸಾಂವ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ತಿತ್ಲ್ಯೊ ಕಷ್ಟಾಂಚೊ ಕಾಳ್ ಯೇತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತುಮ್ಚಿ ಭದ್ರತಿ ತುಮಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಆಮ್ಕಾಂಯೀ ಲಿಪ್ಚೆ ದೀಸ್ ಯೆತಿತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಹೈದರಾಚಾ ರಾಜಾಂತ್ ಘರ್ ಸೊಡ್ನ್ ಗೆಲ್ಲೊ ಮನಿಸ್ ಪಾಟಿಂ ಯೇತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಭರ್ವಸೊ ನಾ. ತಾಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂಚಾ ದೊಳ್ಯಾಂನಿ ರಗಾತ್ ನಾ. ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ, ಕೊಣಾಚಿಂ ಘರಾ ಪಾಡ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ತಾಂಚಿಂ ಕವ್ರಾಂ ಜಡೊನ್ ಯೆತಾತ್. ಅಸಲೆಂ ರಾಜ್ ವಿಸ್ತಾರ್ನೆಂ ಆಡಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಏಕೇಕಾ ತೇಂಪಾರ್ ಸೈತಾನಾಚೊ ಬಳ್‌ಯೀ ಚಲ್ತಾ ಬಾಪ್ಪಾ. ಆನ್ಯೇಕಾ ತೇಂಪಾರ್ ನಿತಿಚೆಂ ರಾಜ್‌ಯೀ ಯೇತ್. ಏಕ್ ತೇಂಪ್ ಕೆನ್ನಾಳಾ ಕಾಜಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ದುಸ್ರೊ ಸುರು ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಿಧ್ಧಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಗಾರಾಂಚೆಂ. ಆಮ್ಚಿ ಭದ್ರತಿ ಆಮಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಒಟ್ಟಾರೆ ಆಮಿ ಸಾಂಬಾಳ್ಚೆ ಮನಿಸ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"'ಬಳ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಬಳ್ಕೆಂ—ಉದಾಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಕೊಳ್ಕೆಂ' ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಾದ್ ನಾವೆ? ತಶೆಂ ಆತಾಂ ಜೊಜೆಫ್ಬರ್ ರಝುಂಜಾರ್ಯಾಚೆ ಪಾಡ್ತಿನ್ ವ್ಹಡ್ಚೆಂ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚೆಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಸಿ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ.

"ಕಿತೆಂ ಜಿಖ್ಲ್ಯಾರೀ, ಆಮ್ಚಿ ಇಷ್ಟಾಗತ್ ಥಿರ್ ಉರೊಂದಿ. ಆಮಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಸಾಂವ್. ಆಮ್ಚಿ ಮಧೆಂ ಎಕ್ವಟ್ ಉರೊಂದಿ" ಮ್ಹಣೊ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್ ಪರ್ತುನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸೊರೊ ಪಿದ್ಪ್ಯಾಸಿ ಪೊತ್ಲೊ.

"ದೇವ್ ಬರೆಂ ಕರುಂ" ಮ್ಹಣ್ ತೆಗಾಂಯ್ನಿ ಘೊಟ್ ಪಾರ್ಲೊ

ದೊಗಾಂ ರಘುಜಾರ್ಯಾಂಕ್ ತಾಂಚಾ ಅಂಗರಕ್ಷಕಾಂ ಸಮೇತ್ ದೋನ್ ಘೊಡ್ಯಾ ಸಾಂರೊಟಾಂನಿ ಬಸವ್ನ್ ಧಾಡ್ಲೆ ಪಿ. ಶೆಣಾಯ್ನ್.

ತೊ ಆನಿ ಫುಲಾಬಾಯ್ ತೆ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಆಡ್ ಜಾತಾಂ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಪಡ್ಲಿಂ. ತೆ ಗೆಲ್ಲೆಚ್ಚ್ ಉಸ್ವಾಸ್ ಸೊಡ್ಲೊ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್.

"ಆಮಿ ಪಾಂಪಾಂಚ್ ನಹಿಂ ಪನ್ನಾಸ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಹಾ ದಿಲ್ಯಾರೀ ತಾಣಿ ಕರ್ಚೆಂ ತಿತ್ಲೆಂಚ್. ಹೈದರಾಚೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯಾನಾ, ಹಾಂಚೊ ಪಾತ್ಯೊ ಪೆಳ್ಯೊ ಕಷ್ಟ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ತಾಂಕಾಂ ದುಸ್ರೊನ್ಯಿಯಿ ಪ್ರಯೋಜನ್ ನಾ. ತೆ ಕಾಂಯ್ ರಾಜ್ಕಾರಣಾಚೆ ವ್ಹಡ್ಲೆ ಜಾಣಾರಿ ನಹಿಂ. ಆಸಲ್ಯಾಂಕ್ ಘಾವ್ ತಿತ್ಲ್ಯೊಚ್ಚ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಚತ್ರಾಯ್ ಆಮ್ಚಿ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾ ಬಾಯ್.

"ತಾಂಚಿ ಗಜಾಲ್ ಆಶಿ. ಆಮ್ಚಿ ಕಶಿ? ಹೈದರ್ ಆಪ್ರಾಚಾ ಲೊಟಾಪರಿಂ ಸೈನ್ ದೆಂವಯ್ತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ಪ್ಹಾಳೊನ್ ವ್ಹೆಜೆಂಗೀ? ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಆಮಿಂಯಿ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಕರ್ನ್, ಮೇಜರ್ ಗೋಪಿನಾಕ್ ಪಯ್ಲೊಚ್ಚ್ ಹಿಶಾಲೊ ದೀಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಹೈದರಾಚಿ ಖರಿ ಲಡಾಯ್ ಸುರು ಜಾಲಿ ಮ್ಹಣ್ಯಾಸಾ ಆಮಿ ಮುಖಾರ್ ಪಡೊಂಕ್ ನಜೊ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ಹೈದರಾಚೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ದೆಂವ್ಯಾನಾ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ರಘುಜ್ ಜಾತಾನಾ, ಆಮಿ ಗುಪ್ತ್ ರಿಕಾಣ್ಯಾಂನಿ ರಾವ್ಯೆತ್. ಆಮ್ಚೆ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ಚ್ಯಾರೀ ವಾಟಾಂನಿ ಪಿಂಪಡ್ಲ್ಯಾತ್ ನಹಿಂವೇ?" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ದೆಕುನ್ ಘಾಲೆಂ ಜಾವ್ನ್ ವ್ಹಚಾ ಆದಿಂ, ಆಮಿ ಚತ್ರಾಯೆನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಸದ್ಯಾಕ್ ಕುಳೂರ್ ತೆವ್ಳಿನ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಆಮ್ಚಿ ಘುಟಾಚಿ ಜಾಗೆ ಭದ್ರ್ ಕರಯ್ತಾನಾ, ಹಾಂವ್ ಹಾಂಗಾಚೊ ಖೆಳ್ ಖೆಳ್ತಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್.

5. ಹೈದರಾಚೆಂ ಘಾರಿಕ್ಪಣ್

ಕುಳೂರ್ ನಂಯ್ಚೆರ್ ದೋಣಂ ಆಶಾರ್ ಪಾಶಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಾಮಾನಾಚೊ ಸಾಗ್ವಟ್ ಚಲ್ತಾಲೊ. ವ್ಹಾಳ್ಯಾಕ್ ಉಳ್ಟ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ವಝ್ರ್ ವಯ್ರ್ ವ್ಹತಾನಾ, ವಿಸ್ತಾರ್ ಪಾಚ್ವಿಂ ಶೆತಾಂ ಆನಿ ಉಬಾರ್ ಗುಡೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಗಡೆನ್, ದೊನ್ಯಿಂ ಪಸ್ರಾಂ ಆದಿಂ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಅಟ್ಟಾಂಗ್ ಪೊಲಿಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ಚೆಂ ಕುಟಾಮ್ ಕೊಡಿಯಾಳ್ಚಿ ಲಡಾಯೆ ವೆಳಿಂ ಜಿಯೆತಾಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವಠಾರಾಂತ್ ತಾಚಿಂ ತೀನ್ ಘರಾಂ ದೊಂಗ್ರಾಚೆ ದೆಂವ್ಣೆಚಾ ವಾಟ್ ರಾನಾಂ ಮಧೆಂ ಲಿಪ್ಲ್ಲಿಂ. ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ ಆನಿ ಫುಲಾಬಾಯ್ ವೇಸ್ ಬದ್ಲುನ್ ಹಾಂಗಾ ಯೆತಾಲಿಂ. ಏಕಾ ಘರಾಂತ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಚ್ಯೊ ಆಳ್ ಗಾವ್‌ಚಿಪ್ ಆಸ್ತಾಲಿ. ದುಸ್ರ್ಯಾ ಘರಾಂತ್ ಗರ್ಜೆಚಿ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಭರ್ಲ್ಲಿ. ತಿಸ್ರ್ಯಾ ಘರಾಂತ್ ತಾಚೆಂ ಕುಟಾಮ್ ರಾವ್ತಾಲೆಂ.

ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾಯೆ ಕೊಡಿಯಾಳಾಂತ್ 'ಪಾಸಾಂವಾಚೊ ಪುರ್ಸಾಂವ್' ವ್ಹಡಾ ಸಂಭ್ರಮಾನ್ ಜಲ್ಲೊ. ಹಜಾರಾಂನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಭಕ್ತಿನ್ ಗಾಯಾನಾಂ ಕರ್ನ್ ಹ್ಯಾ ಪುರ್ಸಾಂವಾಂತ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತಾಲಿ. ಭಾಗೆವಂತ್ ಸುಮಾನಾಚಾ ಹ್ಯಾ ಪುರ್ಸಾಂವಾಂತ್ ತೇಗ್ ರ್ಯಾಜಾರಿ, ಫುಲಾಬಾಯ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಮ್ಹಾತಾರ್ಯಾಂನಿ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತ್ಲೊ. ಅರ್ಧ್ಯಾ ಕಾಳ್ಯಾ ಖಾಡಾಚೆ ಆನಿ ಕೆಂಬ್ಯಾ ಮಿಶ್ಯಾಂಚೆ ತರ್ನೆ ಪಾದ್ರಿ, ಲಾಂಬ್ ಧೊವ್ಯಾ ಖಾಡಾಚೆ ಆನಿ ಖರ್ಕಸ್ ಮಿಶ್ಯಾಂಚೆ ಮ್ಹಾತಾರೆ ಪಾದ್ರಿ, ತಕ್ಲಿ ಥಾವ್ನ್ ಪಾಯಾಂ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಧೊವ್ಯೊ ವೊಲಿ ಪೊಳ್ ಘಾಲ್ಲಿಂ ಬಾಯರ್ಲ್ಯಾಂ ಮನ್ಶ್ಯಾಂ, ಕಿರ್ಗಿ ಭಾಜು ನ್ಹೆಸ್ಲ್ಲಿಂ ಆನಿ ವೇವ್ ಘಾಲ್ಲಿಂ ಚೆಡ್ವಾಂ. ತೊಪಿ ದವರ್ಲ್ಲೆ ಆನಿ ಅರ್ಧ್ಯಾ ಯಾ ಲಾಂಬ್ ಇಜಾರಾಂ ಆನಿ ಕುತಾಂವಾರ್

ಆಸ್ಲ್ಲಿ ಜೆಡೆ, ಪ್ರಜ್ವೆಂ ಕುತಾಂವ್ ಸ್ಥಿಸೊನ್ ಜಾತ್ಯೆಕ್ ಉಪಾರ್ಗಿಲ್
ಬಾಂಧ್ಲಲಿ ದಾಡ್ಲೆ ಮನಿಸ್ ಘರಾನ್ ಆನಿ ಘರ್ತ್ರಿನ್ ಜಲ್ಮೊತ್ರಿ ದೀಷ್ಟ್
ವಿವರ್ಸ್ಲೆಕ್ ಕಷ್ಟ. ಮೈಲಾಂಗಟ್ಸ್ಯೆನ್ ಲಾಂಬ್ಲಲಿ ಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾಲೊ ಹೊ
ಪ್ರಶ್ನಾಂವ್. ಹೆರ್ ಜಾತಿ-ಕಾತಿಚೆ ಮನಿಸ್ ಓ ದೀಷ್ಟ್ ಕುತೂಹಲಾನ್
ಪಳೆಯ್ತಾಲಿ. ಸ್ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಪಸ್ರಾ ತ ರ್ಕಿ ಚಿಕ್ಕೆ ನಾ ಖಿಲೆನ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿ
ಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾಲಿ. ತರೀ ಪುಣ್ ಪ್ರಶ್ನಾಂವ್ ಕಾಂಯ್ ತೊಂಡ್ರೆ ಗಾಸ್ತಾನಾ
ಜಾಲೊ.

ಪ್ರಶ್ನಾಂವಾ ಖಾತಿರ್ ಪಿಲಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಪಿ. ಶೆಣೈಚ್ಯಾಂ
ಕುಟಾಂವ್ ಪಾಟಿಂ ಪರ್ತ್ತಾನಾ, ಫ್ಲಾಬಾಯ್ಯೊ ಪೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ
ಘರಾ ಗೆಲಿ. ಪಿ. ಶೆಣೈಯ್ ಮಾತ್ರ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ರಾವ್ಲೊ.

ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿಂ ಆಕ್ರಮಣಾಂ ಆನಿ ಅನಾವತಾಂ ಆಪ್ರೇಕ್ ಹೈದರಾಚಾ
ಕಾನಾಕ್ ಪಡ್ತಚ್ಚ್ ತೊ ರಾಗಾನ್ ಕಿಡ್ಕಿಡ್ಲೊ. ಸಲ್ವಣೆಚಿ ಖಬಾರ್
ಹಾಡ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಖಬ್ರೆಗಾರಾಂ ಮುಖಾರ್ ಘಿಂಪಿ ಉಡವ್ನ್, ಕೆನರಾಚಾ
ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾಕ್ ಅಕ್ಮಾನಾಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಉಲವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್
ಸವಾ ಕರ್ನ್ ತಾತ್ಕಾಲಾಕ್ ಹೈದರಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ರಾಗ್ ಕಾಡ್ಲೊ.

"ಭಿವ್ಕುರ್ಯಾಂಕ್," ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೊ, "ತ್ರೆ ಪರ್ದೆಶಿ ಅಂಗ್ರೇಜಿ
ಯೆತ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಪ್ಹೆಚಾ ಕಾಳಾಚಿ ನೀದ್ ಲಾಗ್ಲಲಿಗಿ? ಇತ್ಲೆ ಶಿಪಾಯ್
ಆಸೊನ್‌ಯಿ ಕೊಲ್ಯಾಂಪರಿಂ ಪೋಳ್ಳೆಮು? ಲಜ್ಯಾಡ್ಯಾಂನೊ,
ನಷ್ಟ್ಯಾಂನೊ, ಭಿಕಾರ್ಯಾಂನೊ ಜಲಾ ಮೊಜೆ ಮುಖೆಲ್ಲೆ" ಮ್ಹಣ್ ತಲ್ವಾರಿಕ್
ಹಾತ್ ಘಾಲಿಲಾಗ್ಲೊ. ತೆದ್ನಾಂ ತ್ಯಾ ಮೂತಾಂಕ್ ಹೈದರಾಚಾ
ಮಂತ್ರಿಂನಿ ಯಾ ವಜೀರಾಂನಿ ಕುಶಿನ್ ವೋಡ್ನ್ ವ್ಹೆಲೆ.

"ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಹೇಬಾಕ್ ಹಾಂಗಾ ಆಪಯಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ತೊ
ತೊ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜೇಲಾಂ (ಶಿಸ್)ಕ್.

"ಸಲಾಮ್, ನವಾಬ್ ಹೈದರ್ ಆಲಿಖಾನ್ ಬಹಾದೂರಾಂಕ್"
ಮ್ಹಣೊನ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬ್ ತಾಚೆ ಮುಖಾರ್ ತಕ್ಲಿ
ಬಾಗಾಯ್ಲ್ಯಾಗ್ಲೊ.

"ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪಾತ್ಯೆಣೆಚ್ಯಾ ಸುಬೆದಾರಾ, ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬಾ, ತುಕಾಯಿ ಕಳಾಮ್. ತ್ಯಾ ಪರ್ದೇಶಿ ಇಂಗ್ರೇಜಿ ಅಣ್ಭ್ವಾಂನಿ ಕರಾವಳಿಚೆಂ ಕುರಿಯಾಲ್ (ಕೊಡಿಯಾಳ್) ಭಿತರ್ ಘಾಲ್ನ್ ಥಾಯ್ಸ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಫೌಜಿ (ಸೈನ್)ಕ್ ಥಾಂವ್ಡಾಯ್ಲ್ಯಾಂ. ಹೊ ಅಕ್ರಮ್ ಸೊಸ್ಚೊ ಕಸೊ? ತಾಂಚೆರ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ದಂವಯ್ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಹೈದರ್.

"ಹುಕುಮ್ ಹುಜೂರ್" ಬಾಗ್ವೊನ್ ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬ್.

"ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ವೇಳ್ ಕಾಡ್ಚಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಹ್ಯಾ ಸೈನ್ಯಾಚೊ ಮುಖಂಡ್, ತುಕಾ ನೆಮ್ತಾಂವ್. ಆನಿ ಝುಂಜಾಚಿ ಥೊಡಿ ಮಾಹೆತ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಖಾತಿರ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರತಾಕ್, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನಾಕ್, ತುಜೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಧಾಡ್ತಾಂವ್. ತುಜಿಂ ಕಾಭಾರಾಂ ಪಳೆವ್ನ್, ತೊಯಿ ಝುಂಜಾಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಘೆತಲೊ. ಸೈನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ನ್, ಫಾಲ್ಯಾಂ ಸಕಾಳಿಂ ಚಲೊಂವ್ಕ್ ಸುರು ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ತುಜೆಂ" ಮ್ಹಣೊನ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬಾಕ್ ತಾಕಿದ್ ದಿಲಿ ಹೈದರಾನ್.

ಎಪ್ರಿಲ್ ಮಹಿನ್ಯಾಚಿ ಆಖ್ರೇಚಿ ದೀಸ್ ತೆ. ಉಬಾಳ್ಯಾನ್ ಪ್ರವಾಸಣ್ ಕಠಿಣ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತುರ್ಕಿ ವಾಯುವೇಗಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ಘಾಟ್ ದೆಂವ್ಚೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲೆ. ವಾಟೆನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಸೈನ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಹಳ್ಳಿಗಾರ್ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಧಾಂವ್ಚೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲೆ. ಹೈದರಾಚೆ ಶಿಪಾಯ್ ವಾಟೆರ್ ಮೆಳ್ಳೆಲೆಂ ಲುಟುನ್ ಆನಿ ಬಲಾತ್ಕಾರ್ ಕರ್ನ್, ಮಂಗ್ಳುರಾ ಕುಶಿನ್ ಯೆತಾನಾ, ಎಂ. ಶೆಣಯ್ಯಾ ಗುಪ್ತಚಾರಿಂನಿ ಹಿ ಖಬಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ದಿಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಲಡಾಯೆಕ್ ಆಯ್ತಿ ಜಾತಾನಾ, ಶ್ರೀ ಜೋಕಿನ್ನಾಚಿ ಆನಿ ಸಿ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಚಿ ಜಣ್ ಪಳಾಪಳಿಕ್ ತಯಾರಾಯ್ ಕರ್ತಾಲೆ. ಎಂ. ಶೆಣಯ್ಚ್ಯಾ ಸಭಾರ್ ಶಿಪಾಯ್ ತಾಚಿಲ ಪೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘರಾ ರಾಕ್ವಲಿ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲಿ. ಉರ್ಲ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಝುಂಜೊಂಕ್ ರಾವ್ಲೆ.

ಫ್ರೀಬಾಯ್ ಗಂಜಿಮಟ್-ಗುರ್ಪುರ್ ವಾಟೆನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಸೈನ್ಯಾಂಕ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗುಪಿತ್ತ್ ಸುವಾತೆರ್ ರಾಕೊನ್ ರಾವ್ಲ್ಲಿ. ಮೂಡಬಿದ್ರಿಚಾನ್

ಕೊಡಿಯಾಳಾಕ್ ವ್ಹಚಿ ಘಾಟಾಚಿ ವಾಟ್ ಹಿಚಿ ನದ್ರೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ತಿಚ್ಯಾ ಖುದ್ದ್ ಪ್ರತಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಉಬಾರ್ ಗುಡ್ಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ರಸ್ತ್ಯಾ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಘಾಟಾ ಥಾವ್ನ್ ಖಬಾರ್ ಆಯಿಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚಡ್ ದೀಸ್ ವ್ಹಚಾಸನಾಂತ್ ಪುಣ್ ಜಾಣಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಎಂ. ಶೆಣೈಯನ್ ಸರ್ವ್ ಭದ್ರತಿ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಹಾತಾನ್ ಜಾಯ್ನಾತ್ಲ್ಯಾರ್ ಪರ್ಯಾಕ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸೊನ್, ಹೈದರಾಚಾ ಸೈನಾಂಚೆಂ ಯೆಣೆ ರಾಕ್ತಾಲೆ.

• ಲಡಾಯೆಕ್ ಉಮೆದಿನ್ ತಯಾರ್ ರಾಂವ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚಾ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಚಾ ಸೈನಾಂಕ್, ಮೇ ಮಹಿನ್ಯಾಚೊ ಸಾಂಬಾಳ್ ಏಪ್ರಿಲ್ ಅಖೇರಿಕ್ ದಿಲ್ಲೊ. ಲೆಕಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ಬಾಕಿ ದವ್ರುಂಕ್ ನಾ. ಬು ಇರ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಬರವ್ನ್ ದವರ್ನ್ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾನ್ ಆಪ್ಣಾಚಾ ಕಾಮಾಂಚೊ ಪೂರಾ ವಿವರ್ ದೀವ್ನ್ ತಾಕಾ ಸಮಧಾನ್ ಕೆಲೊ. ಲಡಾಯೆಚಾ ವೆಳಾರ್ ಆಪ್ಣಾಚೆಂ ಆಮುಲ್ಯಾರ್‌ಪಣ್ ಕುಶಿನ್ ದವರ್ನ್, ಆಪ್ರಣ್ ಭದ್ರತೆಚಾ ಕಾಮಾಂನಿ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತಲೊಂ ಮ್ಹಣ್ ಕಳವ್ನ್, ಎಂ. ಶೆಣೈಯನ್ ಮಿಲಾರ್ಚ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಘರ್ಚಿ ಮುಖ್ಯ ಸಾಹೆತ್ ಆನಿ ದಸ್ತಾವೇಜಾಂ ಪೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘಟ್ಟ್ ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ಧಾಡ್ಲಿಂ..

ಮೇ ಮಹಿನ್ಯಾಚಿ ಪಯ್ಲಿ ತಾರಿಕ್ ಉದೆಲಿ. ಧನ್ಪಾರ್ ಜಾಯ್ನಾಜಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತುರ್ಕಾಂಚಿಂ ಸೈನಾಂ ಬೊಳೂರ್ ಆನಿ ದೆರೆಬೈಲಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಡಿಯಾಳಾಕ್ ದೆಂವ್ಲಿಂ. ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬಾನ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಧಯ್ರ್ ದಿಲೆಂ. ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಪಾಡಾವ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾರೀ ಇನಾಮಾಂ ಭಾಸಾಯ್ಲಿಂ. ಸೈನಾಂಚೊ ಸಂಖೊ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಜೀಕ್ ಆಪ್ಣಾಚಿ ಜಾತಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಧಯ್ರ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ.

ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಲೋಟ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆರ್ ಪಡ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚ್ಯೊ ನಾಳಿ ಗರ್ಜೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ. ತಯಾರ್ ಕರ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಲಿ ರಝುಜಾ ಸಾಹೆತ್ ಏಕ್ದಮ್ ಕಾಮಾಕ್ ಘಾಲಿ ತಾಣೆ. ಹ್ಯಾ ಘಡ್ಬಡ್ ಘೊಟಾಳ್ಯಾ ವೆಳಿಂ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚಿ ಆಳ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಪಾಟಿನ್ ಪಳ್ಳೆ. ಆನ್ಯೇಕೆ ಪಾಟಿನ್ ಹಿ ದೇಖ್ ಘೆವ್ನ್ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಚಿ ಜಿಣ್

ಬಡಿಗ್ಯಾಕ್ ಪಲಾಯನ್ ಕರ್‍ನ್ ಗೆಲೆ. ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಆವೇಶ್ ಜಡ್ಲೊ ಆನಿ ತೆ ನಾಳಿ ಗುಳ್ಯಾಂಕ್ ಬಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಮುಖಾರ್ ಮುಖಾರ್ ಆಯ್ಲೆ. ಪುಣ್ ಪಡ್ಲಲಿಂ ಮೊಡಿಂ ಪಳೆವ್ನ್ ತುರ್ಕಿ ಚಿಕ್ಕೆ ಗಾಭರ್ಲೆ.

ಗಾಭರ್ಲ್ಯಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚಿ ಗಜಾಲ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬ್ ಜಾಣಾ'ಸ್ಲ್ಲೊ. ದೆಕುನ್ ತೊ 'ಬಹಾದೂರ್ ಹೈದರಾಲಿ ಖಾನಾ'ಚೆಂ ನಾಂವ್ ಗಾಜವ್ನ್ ಮುಖಾರ್ ಸರ್ಲೊ. ಆತಾಂ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ನವೊ ಉತ್ಸಾಹ್ ಆಯ್ಲೊ. ಎಕಾಮೆಕಾ ಫಾರ್ ಜಾಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚ್ಯೊ ನಾಳಿ ಥೊಡೊ ವೇಳ್ ಖಾಲಿ ಜಾಲ್ಯೊ. ಹ್ಯಾ ವಗ್ತಾ ತುರ್ಕಾಂನಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂಚೆರ್ ಬರೊಬ್ಬ್ ಹಲ್ಲೊ ಕೆಲೊ. ಪುಣ್ 'ಘಡಿತ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ, ಘೊಡಿತ್ತ್ ವ್ಹರ್ತ್ತ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ, ಮುಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬಾಚಿ ಅಖೇರ್ ಲಾಗಿಂ ಜಾಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಳೆ ತಾಚೆ ಕುಡಿಂತ್ ಸಾಣ್ಲ್ಯಾನ್, ತಾಜೆ ನಿರ್ಜೀವ್ ಕೂಡ್ ಘೊಡ್ಯಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಸಕ್ಲಾ ಗಳ್ಳೆ.

ಜ್ಯಾರಿಂ ಪಾಟಾಂನಿ ಹಾಹಾಕಾರ್ ಜಾಲೊ. ಪಡ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸೇನಾಪತಿಚೆಂ ಮೊಡೆಂ ಘೆವ್ನ್, ತುರ್ಕಿ ಪಾಟಿಂ ಪರ್ತ್ತಾನಾ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ನಾಳಿ ಭರುಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಲಾಭ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಆಟ್ಲಿಂ ಸೈನಾಂ ಮೆಜ್ಯಾತ್ನಾ ಸಾಪೊ ಭೋಂವ್ ಉಣೊ ಆಸ್ಲ್ಲೊ. ಮೇಜರ್ ಗೋಪಿನಾನ್, ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಆನಿ ಸಿಂ.. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಪ್ರಯತ್ನಾಂ ವ್ಯರ್ಥ್ ಜಾಲಿಂ. ಪಿ. ಎಗ್ನಾ ಶೆಣಾಂಯ್ನ್ ಆಪುಣ್ ಅಸ್ವಸ್ಥ್ ಆಸಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಖರ್ದಿ ಮೆ. ಗೋವಿನಾಕ್ ಧಾಡ್ಲಲಿ. ತುರ್ಕಾಂಚೆ ಚಡಿತ್ ಪಾಟ್ಲಾಮ್ ಯೇತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಪಯ್ರ್ಯಾಚಿ ವಾಟ್ ಧರ್ಜಿ ಆಲೋಚನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಕಳವ್ನ್ ದಪರ್ಗಿ ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನಾನ್.

ಮುಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಜೋರ್ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ಲಡಾಯ್ ಚಿಕ್ಕೆ ಥಂಡ್ ಪಡ್ಲಿ. ತೆ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಯೆಣ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ವ್ಹಡಾ ಲಡಾಯೆಕ್ ರಾಕೊನ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆ.

6. ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಯೆಣೆ

ಹೈದರಾಚಾ ಸೈನಾಂಚೊ ಆಸ್ಮೇರ್ ವಾಂಟೊ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಮಾ… ಣಾ ಖಾಲ್ ಮೂಡ್‌ಬಿದ್ರಿಚಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪಿಚಾರ್, ಮೊಲ್ಯ… ಪಿ. ಶೆಣಂಯ್ಕ್ ಆನಿ ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಮೇಜರ್ ಗೋಪಿನಾಕ್ ಜಸ್ಲೆ… ವೇಗಾನ್ ಪಾವ್ಲೆ.

ಉಬಾರ್ ಗುಡ್ಡ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಫುಲಾ… ಆನಿ ಪುತಾನ್ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ವ್ಹೆಚ್ಯಾ ರ್ಘುಂಜಾರ್ಯಾಂಚೆ, … ಪಳೆಲ್ಲ್ಯಾ. ತಾಂಚೆ ಮಧ್ಗಾತ್ ಸಭಾರ್ ಅಂಗ ರಕ್ಷಕಾಂ … ಹೈದರಾಚೊ ವೀರ್ ಪೂತ್ ತರ್ನಾಟೊ ಟಿಪ್ಪು ಬಹಾದರಾನ್ ಘೆ… ಸವಾರಿ ಕರ್‍ತಾಲೊ. ತಾಣೆ ಧೊವ್ಯಾ ಸೊಣ್ಣಾಚೆಂ ಭಾಂದ್ಯಾಣ್ ಘ… ಫುಲಾಂಚಾ ತೊಡ್ಪಿಚಿ ಕಾಬ್ ಮಾರ್ಲ್ಲಿ. ಪಾಂಕ್ಟ್ಯಾರ್ ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ರಂ… ಸುತಿ ಆನಿ ರಸ್ಮಾಚೊ ಶೆಲೊ ರೆವ್ಡಾಯಿಲ್ಲೊ. ತಾಚಾ ಖಾಂದ್ಯಾರ್ ಥ… ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ಆನಿ ಪಾಚ್ವ್ಯಾ ವರ್ಣಾಂಚೊ ರಸ್ಮಾಚೊ ಶೆಲೊ ಲ… ಳ್ತಾಲೊ. ಮಾತ್ಯಾಕ್ ತಾಣೆ ರಸ್ಮಾಚಾ ಶೆಲ್ಯಾಚೊ ಉಪಾ… ಬಾಂಧ್ಲಲೊ. ಹ್ಯಾ ಸೈನಾಧಿಪತಿಚಿ ಆನಿ ಸೈನ್ಯಾಚಿ ಗಂಭೀರ… ಪಳೆಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಕ್ ಜಯ್ತ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಾತ್ರಿ ಜಾ… ತಾಂಚೆ ವಾಟೆ ಥಾವ್ನ್ ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂನಿ ಪಳಾಪಳ್ ಘೆತ್ಲಿ.

ಫುಲಾಬಾಯೆನ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮಾಪಾಂತ್ರ್, … ತಯಾರಾಯೆಚಿ ವರ್ದಿ ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಕ್ ಧಾಡ್ಲಿ. ಜರ್ತ್ರ್ ಸಾಧ… ಮಗಿಂಚ್ ದರ್ಯಾಕ್ ದೆಂವ್ಚೊಂಕ್ ಜಾಗ್ವಣ್ ದಿತ್ತಿ. ತಿ ಆ… ಶೆಣಂಯ್ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘರಾ ರ್ಘುಂಜಾಚಿ ಖಬರ್ ಉಲಯ…

"ಟಿಪ್ಪುಚ್ಚ್ ಆಯ್ಲೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಕ್ ಕಷ್ಟ. … ಆಟ್ರಾ ವರ್ಸಾಂಚಾ ಪುತಾಕ, ಹೈದರ್ ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಚಾ ನಾ… ತೋಂಡಾಕ್ 'ದೀಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸಾಗೀ?" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶೆಣಂಯ್.

"ಪಳೆಂವ್ಕ್ ತೊ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ತೀಸ್ ವರ್ಸಾಂಚಾ ತರ್ನ್ಯಾಟೊ ದಿಸ್ತಾ. ತಾಕಾ ಇತ್ಲಿ ಉಣಿ ಪ್ರಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಕ್ … ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

ಪಿ. ಶೆಣೈಯ್ನ್ ಆಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯೊ ವಡೊಲ್ಯ ೭೭೯
ವರ್ಸಾಲಿಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡ್ನ್, ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಪಾನ್ ಪರ್ತೂನ್ ವಾಚ್ಲೆಂ.

"'1750 ಇಸ್ವೆಚೆ ನವೆಂಬ್ರ್ 10 ತಾರ್ಕೆರ್ ಹೈದರಾಲಿಕ್ ಜಲ್ಮಲ್ಲ್ಯಾ ಪುತಾಕ್, ಮುಸುಲ್ಮಾನ್ ಸಾಂತಾಚಾ ಮಾನಾಕ್ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ನಾಂವ್ ದವರ್ಲೆಂ. ಪೊಟ್ಟ್ ಹೈದರಾಚೊ ವ್ಹಾಲ್ಬಡೊ ಪೂತ್ ಆನಿ ತಾಚೊ ಮುಖೆಲ್ ಹಕ್ಕ್‌ದಾರ್' ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ ತಾಕಾ ಆತಾಂ 17ಂ ವರ್ಸಾಂ ಮಾತ್ ಜಾಲಿಂ. ಹಾಂಗಾ ಜರ್‌ತರ್ ಹೊ ರಾಜಾಂಕ್ ಜಿಕಾತ್ ಮುಖಾಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ವ್ಹಡ್ಲೊ ವೀರ್ ಜಾತಲೊ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ತಾಕಾ ಹೈದರಾನ್ ಧಾಡ್ಲಲೊ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬಾಚೆ ತಾಬೆಂತಾಲ್. ಆತಾಂ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಇತ್ಲೆಂ ಸೈನಾಂ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂತ್ ತಿಂ ನಸ್ತಾನಾ ಆನಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೊಗಾಂ ರಾಜಾಂಚ್ಯಾಂಚೆಂ ಸೈನಾಂ ಪಳ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ, ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಜೀಕ್ ಖಾತ್ರಿ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಹಂ ಖಂಡಿತ್ ತೊ ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಕ್ ದರ್ಯಾಕ್ ಉಂಬುಡ್ತಲೊ ಆನಿ ಮಸ್ರಿಗಡೆನ್ ಘೊಶಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತಪ್ಸುನ್ ಜಲ್ತಲೊ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಪಿ. ಶೆಣೈಯ್.

"ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಂಚಿ ಆತಾಂ ಫೊಡಿ ಮಾಹೆತ್ ಮೆಳ್ಯಾ. ಕ್ರವೇಲ್ ವ್ಹಡ್ ಸೈನಾಂ ಹಾಡ್ನ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ತೆ ಉದಾರ್ ದಿತಲೆ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಕಾ ವೇಳ್ ಲಾಗ್ತಲೊ. ಹೈದರ್ ಕಡ್ತರ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾನಾ, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಬಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾ. ಹಾಕಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾಡಾವ್ ಕರ್ತಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹೆಂ ರಾಜ್ ತೆ ಭಿತರ್ ಘಾಲ್ತಿತ್. ಪುಣ್ ಆತಾಂ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಲೇಕ್ ನಾತ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಪಂಧ್ರಾ-ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಟಿಪ್ಪು ಪಾಲ್ ತಾಂಚೆಂ ಬಳ್ ಆಸ್ಕೀ ವಾಡ್ತಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಆಪ್ಲೆಂತ್ ಯುರೋಪಿ ವ್ಹಗೆ ರಾಂವ್ಚೆ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ಯಾಂ ಖಂಚಾಕೀ ಆಮ್ಚ್ಯಾಂ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಾಚಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಮುಖ್ಲ್ಯಾ

ವರ್ಸಾಂನಿ ಕಷ್ಟ್ ಆಸ್ತಿತ್. ‘ ದೆಕುನ್ ಆಮಿ ಗುಪಿತ್ತ್ ಜಾಗೊ ಆನಿಕಿ ಭದ್ರ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈ.

7. ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಜಯ್ತ್

ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾವ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ತಚ್ ತುರ್ಕಾಂ ಥಂಯ್ ನವೊ ಉತ್ಸಾಹ್ ಭರ್ಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ರಗ್ತಾಕ್ ತೆ ತಾನೆಲೆ. ತನ್ನಾಟ್ಯಾ ರಾಯ್ ಕುಂವರಾಕ್ ದಬಾಜಾಂಚೊ ಸ್ವಾಗತ್ ಜಲ್ಲೊ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಮಾನಾಕ್ ದುರ್ಬಳ್ಯಾ ನಾಯ್ಸ್ಯಾಂಕ್ ಧಾದೊಶಿ ಜೆವ್ಣಾಂ ಜಲ್ಲಿಂ. ಸರ್ವ್ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಸರ್ಬತ್ ವಾಂಟ್ಲೆಂ. ರಾಜ್‌ದ್ರೋಹಿತಾಂನಿ ಗುಮ್ಯಾಂ ಬಡವ್ನ್ ಬೊಬೊ ಮಾರ್ನ್ ತಾಚಿ ವ್ಹಡ್ವಿಕಾಯ್ ಉಚಾರ್ಲಿ. ತುರಿಕ್ ಟಿಪ್ಪು ಮುಖಾರ್ ಧರ್ಣಿಕ್ ಸರ್ಪಟ್ಲೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಪಯ್ಸ್ ಪಯ್ಸ್ ಥಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ದೆಖ್ಲೆಂ. ತಾಣಿ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ನಾಳಿ ಮಾಂಡುನ್ ದವರ್ಲ್ಯೊ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಎದ್ದ್ಯಾ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಸೈನಾಕ್ ಉದಾಕ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಕಳ್ತಚ್, ತೆ ದರ್ಯಾಕ್ ದೆಂವ್ಚಿ ಸರ್ವ್ ತಯಾರಿ ಕರುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಫ್ರೆಂಚ್ ತಡಿರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ದಾರ್ವೆನ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ವ್ಹೆಚಾ ಕಾಳಾಚೊ ಮಾರ್ ದೀಂವ್ಕ್ ತಾಣಿ ತಯಾರಿ ಕೆಲಿ. ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನ್ ಆಸಿ ಹೆರ್ ಅಧಿಕಾರಿ ತಾರ್ವಾಂ ಲಾಗಿಂ ರಘುಜೊಂಕ್ ಆನಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಧಾಂವ್ಲೊನ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ಗರ್ಜೆಚಿಂ ಸೂಚನಾಂ ದಿಲಿಂ.

ಶೆಕಿಂ ಉದೆಲಿ ಮೇಯಾಚಿ ಇಕ್ರಾವಿ ತಾರೀಕ್. ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಭೈರ್ ಧಗಿನ್ ತಾಪ್ತಾಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯ್ ಘಾಮಾನ್ ಬುಡ್ಲೆ. ಫ್ರೆಂಚ್ ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಜೋರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಹವ್ಯಾಚಿ ಪರ್ವಾ ನಾತ್ಲಿ. ಕೆದ್ನಾಂ ತೆ ಆಂಗಾರ್ ಯೆತಿತ್ ಮ್ಹಣ್ ರಾಕೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸೇನಾಧಿಪತಿಚಿ ವಾಗಾ ಸಾರ್ಕಿ ಫೌರೊಜ್ ಜಾಲಿ. ತುರ್ಕಿ ಉಂದ್ರಾಂಚಾ ಆಂಗಾರ್ ಪಡೊಂಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾಜ್ರಾಂಪರಿಂ ಮುಖಾರ್ ಆಯ್ಲೆ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಧಯ್ರಾನ್ ಮುಖ್ಲ್ಯಾ ಫಂಗ್ತಿಚೆ ತುರ್ಕಿ ಇತ್ಲ್ಯಾ ಜ್ಯೋರಾನ್ ಆಯ್ಲೆ ಕೀ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಖೊಂಡೊನ್ ದವರ್ಲ್ಲ್ಯಾ

ಖಂದ್ಯಾಂತ್ ಶೆವ್ಟಲೆ. ವಯ್ರ್ ವೊಡ್ಲಾಂ ಘಾಲ್ನ್ ಮಾತಿ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಳಾನಾತ್ಲಿಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತುರ್ಕಾಂನಿ ಆನ್ಯೇಕೆ ವಾಟೆನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆರ್ ಪಡೊಂಕ್ ಯೆತಾನಾ, ಭಂವಾರಿಂಚಿಂ ಖಡ್ಪಾಂ ಆನಿ ಫಾತೊರ್ ಫುಟೊನ್ ವಯ್ರ್ ಉಸಾಳ್ಳಿಂ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ತೆಣೆ ಥೊಟಿ ಘಾಲ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಲೆ. ಸಭಾರ್ ಜೀವ್ ವ್ಹೆತಾನಾ, ಜಾಯ್ತ್ಯಾಂಚೆ ವಿಸ್ವ ವಿಂಗಡ್ ಜಾಲ್ಲೆ.

ಪತ್ರ್ಯಾನ್ ತುರ್ಕಿ ಶಿಂಬರ್ ಕೋಲ್ ಫುಡೆಂ ಸರಾಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಂಚಾ ಅಂಗಾರ್ ವ್ಹಡ್ಲೆ ವ್ಹಡ್ಲೆ ಫಾತೊರ್ ಪಡ್ಲೆ. ಕಟ್ಟಿಂ ಚೆಂಚ್ಲಿಂ, ದಾಂತ್ಯ ಗೆಲಿ. ಹಾತ್-ಪಾಯ್ ಮೊಡ್ಲೆ ಆನಿ ಥೊಡೆ ಧರ್ಣಿರ್ ಶೆವ್ಟಲೆ. ಪುಣ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಜ್ಯೋರಾನ್ ಗಾಜ್ತಾಲೆಂ. ತುರ್ಕಾಂಚ್ಯೊ ನಾಳಿ ಗರ್ಜೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ. ಬಂದೊಕೆಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆ ಕುಶಿನ್ ಫಾರ್ ಮಾರ್ಲೆ. ಪುಣ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಲಾಗಿಂ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ದೋನ ಫರ್ಲಾಂಗಾಂ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂಚೆ ಫಾರ್ ಪೆಟ್ರೊಣ್ಯಾಂ ಪರಿಂ ಜಾಲೆ.

ಆತಾಂ ವ್ಹೈದಾನ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂಚೊ ಲೋಟ್ ಆವ್ರ್ ಪರಿಂ ಮುಖಾರ್ ಯೆತಾನಾ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚ್ಯೊ ನಾಳಿ ಕಾನ್ ಕೆಪ್ಪೆ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಘರ್ಜಾನ್ ಫುಟೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ. ಸಭಾರ್ ಜೀವ್ ಉಂಡಿ ಜಾತಾನಾ ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಜೋರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ವೇಳಾಕ್ ರಾವ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ನಾಳಿಂಚಾ ಜೋರಾಕ್ ಟಿಪ್ಪು ಲಿಗುನ್ ಚಿಕ್ಕೆ ಪಾಟಿಂ ಸರ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಸಾಂಜೆ ಭಿತರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಕುರಿಯಾಲಾ (ಕೊಡಿಯಾಳ್.) ಥಾವ್ನ್ ಆಂಬ್ಡಿಜಾಯ್ ಯಾ ಬಂಧಿವಾನ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಪ್ಡ್ಳಿ ತಾಕಿದ್ ದಿಲಿ.

ಉಪ್ರಾಂತ್ ಘೋವ್ ಚತ್ರಾಯೆನ್ ಪುಣ್ ಪಾದ್ವೆವ್ನ್ಶಿಂ ತುರ್ಕಿ ಫುಡೆಂ ಸರ್ಲೆ. ಸುರ್ಯೊ ಅಸ್ತಮಿತ್ತ ಪರ್ಯಾಕ್ ದೆಂವೊಂಕ್ ತಯಾರಿ ಕರ್ತಾಲೊ. ಮುಖ್ಲ್ಯಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆಂ ಠಾಣೆ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾಪರ್ಸ್ ದಾಟ್ ಧುಂವೊರ್ ಭರ್ಲ್ಲೊ. ತುರ್ಕಿ ಮುಖಾರ್ ವ್ಹೆತಾನಾ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಫಾತೆಣ್ಯಾಂಚಾ ಮುಟ್ಯಾಂಕ್ ಉಜೊ ಪೆಟ್ಯೊ ಪಳೆವ್ನ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ಲೆ. ಧುಂರ್ಯಾನ ಮುಖಾರ್ ಕಿತೆಂ ಆಸಾ ತೆಂ ದಿಸಾನಾತ್ಲೆಂ. ಧರ್ಣಿರ್ ಕಾಳೊಕ್ ಪಡೊನ್ ಯೆತಾನಾ ಹೆಂ ದೃಶ್ಯ ಭೋವ್ ವಿಚಿತ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೆಂ. ಕಿತೆಂ ಪುಣಿ

‘ಅಪಾಯ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ತುರ್ಕಿ ತಿಪೊಟ್ಯಾಂನಿ ಚಲೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಪ ಯೇವ್ನ್ ಜಳ್ಟಿಂ ಭಾತೆಣ್ ಆನಿ ಕರಾಡ್ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ಪಂಗ್ಡಾಂ ಶಿಂಪಡ್ಲೆಂ. ಸೈನಾಂತ್ ಹಾಹಾಕಾರ್ ಜಾಲೊ ಆನಿ ಸುರು ಜಾಲಿ ಗಾಳಿ ಲಢಿನ್. ಕಾಳೊಕ್ ದಾಟೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ತಂಬಾಂತ್ ಧಿ ಜಳೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ.

ತುರಿಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆ ಸೊಧ್ನೆಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಪ್ರಣ್ ತಾಣಿ ಯೊದ್ಧೊಳ್ ಜ ದ್ವಯಾರ್ಂಚಿ ವಾಟ್ ಧರ್ಲಿ. ವಾಟೆರ್ ಅಡ್ಕಳ್ಯೊ ಘಾಲ್ನ್, ತೆ ತಾವಾರ್ಂ ಪಾವ್ಲೆ. ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಸೈನಾಂ ತಡಿರ್ ಪಾವ್ತಾನಾ ಪಯ್ಸ್ ದರ್ಯಾಂತ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚ್ಯೊ ಬೊಟಿ ವ್ಹೆಚ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾಲ್ಯೊ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ವಾರ್ ಗೆ ಮ್ಹಣ್ ಟಿಪ್ಪು ಖುಶಿ ಜಾಲೊ. ತ್ಯೆ ರಾತಿಂ ತುರ್ಕಾಂನಿ ಜೀಕ್ ಸಂಭ್ರಮಾ ಆಚರ್ಲಿ:

ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಪಾತ್ರೊ ನಾತ್ರೊ ಹೈದರಾಚ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಏಕ್ ‘ತಾತ್ಕಾಲಿಕ್ ಖಿಲ್ಲೆದಾರ್ ನೆಮ್ಲೊ. ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಅಧಿಕಾರ್ ಥಿರ್ ಕರ್ನ್ ಜಡಿತ್ ಸೈ ಘೆವ್ನ್ ತೊ ಘಾಟ್ ಚಡೊನ್ ಗೆಲೊ. ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ರಾಕ್ವಣೆಕ್ ಗರ್ಜೆ ಸೈನ್ ತಾಣೆ ಸೊಡ್ಲೆಲೆಂ. ಜಯ್ತಾಚಿ ಖಬಾರ್ ವೇಗಾಚಾ ಸವಾರಾಂ ಹೈದರಾಕ್ ವ್ಹೆಲಿ.

ಹೈದರಾಕ್ ಕೊಡಿಯಾಳ್ಚಿ ಖಬಾರ್ ಆಯ್ಕೊನ್ ಹರ್ಷಂ ಪ ಕೇಲ್ ಮುಖಾರ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ರಾಜ್‌ದೂತಾಂನಿ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಹೊಗ್ಳಾ ಪಾ ಅಂತ್ರಳಾಕ್ ಉಕಲ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬಾಚಾ ಅವಸಾನಾ ತಾಕಾ ಬಾರೀ ಖಂತ್ ಜಾಲಿ. ಹೈದರ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಪಡ್ಲೊ.

ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ಲಡಾಯೆಚೊ ವಿವರ್ ಪೆಳ್ತಚ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ರೈಂ ಹಾತೆರಾಂಚೆಂ ಕಾಭಾರ್ ಆಯ್ಕೊನ್ ಹೈದರ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ಲೊ. ತಸಲ ಹಾತೆರಾಂ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಮೆಳ್ತಿತ್ ತರ್ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಂತ್ ಆಪ್ಣಾ ತಸಲ ಪಾದ್ಶ್ಯಾ ಆಸ್ಚೊ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ಚಿಂತ್ಲೆಂ. ಅಸಲಿಂ ಹಾತೆರಾಂ ತಯಾ ಕರಿಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ನಿಜೆಪ್ ಕೆಲೊ.

ಚಡ್ ದೀಸ್ ತಾಕಾ ರಾಕೊಂಕ್ ಪಡೊಂಕ್ ನಾ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಚಿ ದಲಾಲಿ, ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಸೊಡಿಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್-ಹೈದರಾ ಲಾಗಿಂ ವಿಚಾರುಂಕ್ ಆಯ್ಲೆ. ಹೈದರಾಕ್ ಹೊ ಸಂದರ್ಭ್ ಹಾತೆರಾಂ ತಳ್ಳಾಸ್ ಕರುಂಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ಲೊ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ರಾಜಾಂತ್ಲೆಂ ಗಂಧಾಚೆಂ ರುಕಾಡ್, ಮಿರಿಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ವಿಕ್ರ್ಯಾನಾ, ತಾಣಿ ಬಂದುಕೊ ಆನಿ ಝುಜಾಚಿ ಸಾಹೆತ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ದೀಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಶರ್ತ್ ಘಾಲೆಂ ಹೈದರಾನ್. ಅಶೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಪರ್ತುನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ.

ಅನಾದಿ ಕಾಲಾ ಥಾವ್ನ್ ಅಸ್ತಪ್ತಿ ಕರಾವಳಿಚೆಂ ಭಾತಾಚೆಂ ತಾಪೆಂ ಚಾಪ್ಯಾಸ್ಲ್ಲೆಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಪುರ್ತುಗೀಜ್ ಫಿರಂಗ್ಯಾಂಕೀ ಪೊಗಾಚೆಂ ಚಾಪ್ಯಾಸ್ಲ್ಲೆಂ. ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಧಾರಾಳ್ ತಾಂದುಳ್ ತೆ ವ್ಹರ್ತಾಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾಕೀ ವಯ್ರ್ ಪ್ಡಚಾಚಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಪೊರ್ತುಗೀಜಾಂನಿ, ಹೈದರಾಚಾ ಶರ್ತಾಂಖಾಲ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕಾರ್ಖಾನೊ ಬಾಂಧ್ಲೊ. ಹಾಂಗಾಚಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಫಿರ್ಗಿ ಪಾದ್ರಿ ಸರಾಗ್ ಮೆಳ್ಳೆ. ಆನಿ ತಾಂಚಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆನಿ ಲೌಕಿಕ್ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧೊರ್ನ್ ಆಯ್ಲಿ. ಪುಣ್ ಫಿರಂಗ್ಯಾಂ ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಮಧೆಂ ಉಜೊ ವ್ಹಚಾನಾತ್ಲೊ.

ಮುಖ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಕಿನಾರೆಚ್ಯಾ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರಾಚ್ಯಾ ಠಾಣ್ಯಾಂ ಪೈಕಿ ಏಕ್ ಜಾಲೆಂ. ಸಭಾರ್ ಗಾಂಪ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಹಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಬಂದ್ರಾರ್ ಪಳೊವ್ಯೆತೆ. ಯುರೋಪಾ ಥಾವ್ನ್ ಹಾಂಗಾ ಡಚ್ ಆನಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಆಯ್ಲೆ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಾಂಗಾ ವ್ಹಡ್ಲಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ಬಾಂಧುಂಕ್ ಯುರೋಪ್ಯಾಂಕ್ ಹೈದರಾನ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ದಿಲಿ. ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಬೊಟಾಂಕ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಮಜ್ಬೂತ್ ರುಕಾಡ್ ಲಾಗ್ಸಾರ್ ಮೆಳ್ತಾಲೆಂ, ಆನಿ ಹಾಂಗಾಚೆ ಸುತಾರ್ ಕಾಮಾಂತ್ ಪ್ರವೀಣ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಯಾನ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಂತ್ ಬೊಟಿ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾಲೆಂ. ಯುರೋಪಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ಥೊಡಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ಹಾಂಗಾ ಉಭಿಂ ರಾವ್ತಾಲಿಂ.

ಕ್ರಮೇಣ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಝುಜಾಚಿ ವಿಸರ್ ಪಡೊನ್, ವ್ಯಾಪಾರಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾಲಿ. ಕೊಡಿಯಾಳ್‌ಗಾರಾಂ ಪೈಕಿ ಥೊಡೆ

ಯೆರೋಪ್ಯಾಂಚೆ ದಲಾಲಿ ಜಾವ್ನ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಜಾಲೆ. ಹಾಂಚೆ ಪೈಕಿ ಮಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣೈಯ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಬರೊ ಪಳ್ಕಿಚೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್‌ಯಿ ಮುನಾಫೊ ಮಾರ್ತಾಲೊ.

ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂಚಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವ್ಹ ಮುಖೆಲೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಹೈದರಾಚಾ ಪ್ಹುರ್ಯಾಂಚೆ ದೊಳೆ ಚುಕವ್ನ್ ಚೊರಿಯೆರ್ ಪಾಳೆಗಾರಾಂಕ್, ಕೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಪೆರಾಂಕ್ ಹೊ ಫಿರಂಗ್ಯಾಂಚಿ ರಕ್ಷಣಾಚಿ ಸಾಹೆತ್ ವದ್ಗಾವ್ನ್ ಖವಾಯ್ತಾಲೊ.

ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚೊ ದಂಧೊ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ರಾಜಾಂಕ್ ಲಡಾಯೆಚೆ ಜಣ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ಚೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಹಾಚೊ ಪಾತ್ಯೊ ಅಪ್ರುಪ್. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಡಗು ಆನಿ ಮಲ್ಬಾರ್ ಗಾಂವಾಂನಿ ಕಾಟ್ಯಾಯೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಾಚೆ ಜಣ್ ಥಂಯ್ ರುಬುಜ್ತಾಲೆ.

8. ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಹೈದರ್ ಬಳ್ ಜಾತಾ

ಮಿ. ಶೆಣೈಚ್ಯಾ ಮೊರ್ಚ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘರಾಂನಿ ಆತಾಂ ಥೊಡೆ ಪ್ಹುರೆ ಮಾತ್ರ್ ಜಿಂಯೆತಾಲೆ. ಕಾಮಾಂಚಿಂ ಯೇವ್ನ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಮಿ. ಶೆಣ್ಯಾಂಯ್ಚಿ ಶಿಬಂದಿ ಪೂರಾ ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಪಬೊರ್ದಾನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ಚೊ ಪೂತ್ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಫುಲಾಬಾಯೆಚೊ ಪೂತ್ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಶಿಕ್ಪಾನ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಪಹಾರಿಕ್ ಜಾಣ್ವಾಯೆನ್ ಪ್ರವೀಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಜಿತಾಲೆ. ಹಾಂಕಾಂ ಗೊರ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಕಾಂನಿ ಶಿಕಾಪ್ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ ಕಸ್ರತ್ ಆನಿ ತಾಲ್ವಾರಿಂಚೆ ಚಲಾಕಿ, ಘೊಡ್ಯಾ ಸವಾರಿ ಆನಿ ಬಂದೂಕೆಚಿ ವಿದ್ಯಾ ಶಿಕಯಿಲ್ಲಿ. ಶಿಕಾಪ್ ಖಾಸ್ಗಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪೆರಾಂಕ್ ಹಾಚೊ ಅಂದಾಜ್ ಮೆಳ್ನಾತ್ಲೊ.

ಹೈದರ್ ವಿದೇಶಾಂಗಡ್ಚಿ ರಕ್ಷಣಾಚಿ ಸಾಹೆತ್ ಘೆತಾಲೊ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೊಸೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಸೊಡ್ತಾಲೊ ಹೈದರಾಚಾ ನೌಕಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಪರ್ದೆಶಿ ಸಾವ್ಕಾರಾಂ ಆನಿ ತಾಂಚಾ ದೇಶೀ ದಲಾಲ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಲೇಕ್ ನಾತ್ಲೊ ಫಾಯ್ದೊ ಮೆಳ್ತಾಲೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ ತಸಲೆ ಸುಶೆಗಾತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

ಮಂಗ್ಳುರ್ ಬಂದ್ರಾರ್ ಬಾಂಧ್ಲೆಲಿಂ ಇತ್ಲಿಂ ತಾರ್ವಾಂಯೊ ಹೈದರಾಚಾ ನೌಕಾ ಸೈನಾಂಕ್ ಪಾವಾನಾತ್ಲಿಂ. ಹಾಚಿ ನೌಕಾ ಫೌಜೆಚಿ ಪಾಡಾವಳ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗಾಭರ್ಲೆ. ಹೈದರ್ ಧರ್ಣೆರ್ ಧ್ಯಾಸ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ದರ್ಯಾಂತ್ ಬಾಂಗಾವ್ಯೆತೊ. ಪುಣ್ ದರ್ಯಾಂತ್ ಹಾಚೆಂ ಕಾಭಾರ್ ಚಡಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ವಿದೇಶಿಯಾಂಕ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ತೊ ಸೊಡ್ಚೊ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ಅಂದಾಜ್ ಕೆಲೊ. ಹೈದರಾಚಾ ತಾರ್ವಾಂಚೊ ಆನಿ ನೌಕಾ ಫೌಜೆಚೊ ವಾಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಸಂಪೊ, ಕಂಪೆನಿಚಾ ವ್ಯಾಪಾರ್ಯಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಬೊಂಬೈಚ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮ್ಹಡಿಲಾಂಕ್ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಘುಬಾಚಾ ಮಾಂಪಿಂನಿ ಹೈದರಾಚಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ಮಧೇಂ ದರ್ಯಾಂತ್ ಮೆಳ್ಯಾರ್ ಬುಡಂವ್ಚೊ ನಿರ್ಧಾರ್ ಕೆಲೊ.

ಅಶೆಂ ಎಕ್ಸುರಿಂ ತುರ್ಕಿ ತಾರ್ವಾಂ ದರ್ಯಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನಾಳೆಂಕ್ ಬಲಿ ಜಾಲಿಂ. ತಾಂತ್ಲೆ ಪುರಾ ಬುಡೊನ್ ಮರ್ತಲೆ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ಖಬಾರ್ ಹೈದರಾಕ್ ಮೆಳನಾತ್ಲಿ. ಅಶೆಂ ಥೊಡೊ ಕಾಳ್ ಪಾಶಾರ್ ಜಾಲೊ.

ಕೊಡಿಯಾಳಾಂತ್ ಪರ್ತುನ್ ತುರ್ಕಿ ಸೈನಾಂ ಚಡ್ಲೆಲಿಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಎಂ. ಶೆಣೈಯ್ನ್ ಪೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಘರಾಂಚಿ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಜಡವ್ನ್, ಪಯ್ಲೆಂಚಿ ಲಡಾಯ್ ಪೆಳಾರ್ ಘೆತ್ಲಲಿಂ ಸರ್ವ್ ಭದ್ರತೆಚಿಂ ಮೆಟಾಂ ಘೆತ್ಲಿಂ.

ಎಂ. ಶೆಣೈಯ್ಚೊ ಜಾಯ್ತೊ ಸಾಹೆತ್ ರಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘರಾಂಕ್ ಆಯ್ಲೊ. ಕೊಡಿಯಾಳಾಂತ್ ಖರ್ಚಾ ಪುರ್ತೊ ದುಡು ಮಾತ್ರ್ ದವರ್ನ್. ಪೆಗ್ರೆ ಪುರಾಂ ಅರಣ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಗುಪ್ತ್ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಲಿಪಯ್ಲೊ.

1780 ಇಸ್ವೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ತುರ್ಕಾಂಚಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ಬುಡಯಿಲ್ಲಿಂ, ಕ್ರಮೇಣ್ ಹೈದರಾಚಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಪರ್ತುನ್ ಫೊಪಾಂವ್ಕ್ ತಾಣೆ ತಯಾರಿ ಕೆಲಿ. ಆಪ್ಲಿಂ ನೌಕಾ ಸೈನಾಕ್ ಲಡಾಯೆಚಿ ತರ್ಭೆತಿ ಮೆಳೊಂಕ್ ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಚಾ ದರ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಹೈದರಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ದರ್ಯಾಂತ್ ಮೆಳ್ತಾತ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಬುಡಯ್ಜಾಯ್ ಫರ್ಮಾಣ್ ದಿಲೆಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ

ತಾರ್ವಾಂಚ್ಯೊ ಲಡಾಯೊ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ, ಹಾಂತುಂ ತುಕಾಂಕ್ ಜಪ
ಬಾರೀ ಜಾತಾಲೊ, ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಂಚೆಕಡೆನ್ ಸಭಾರ್ ತಾರ್ವಾಂ ಆಸ್ಲಿಂ
ಆನಿ ಲೇಕ್ ವಿಣ್ತ್ ನಾತ್ಲೆ ಸೈನಿಕ್ ಆಸ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ತುರಿಕ್ ವೆಗಿ
ಜಾಗ್ವಾಲಿ ನಾಂತ್. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ ಮಾಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ
ಸಾಧ್ಯ ನಾ ಜಾಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಫಿರ್ಗಿ ಪೊರ್ತುಗೀಜಾಂನಿ ವಿಶೇ
ಫಾಯ್ದೊ ಜೊಡ್ಲೊ. ಸಿಂ. 'ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ಮಾಡ್ವಾಚಿ ರಾ
ಪ್ರುಂಚಿಂವ್ಕ ಸಂದರ್ಭ್ ಮೆಳ್ಳೊ. ವಿಂ. ಶೆಣಾಯ್ಚೆಂ ಜೀವನ್ ಸಾದಾ
ಪಣಾಕ್ ಬದಲ್ಲೆಂ.

ಆಸ್ತುವಿಸ್ತು ಕುಶಿನ್ ಆಸಲ್ಯೊ ಕಾಟ್ಕ್ಯಾಯೊ ಚಲ್ತಾನಾ, ಮಾದ್ರಾಸ
ಥಾವ್ನ್ ಉದೆಂತಿ ಕುಶಿನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಹೈದರಾಚಾ ರಾಜ್ಯಾಕ್ ಘುಸೊ
ದೀಂವ್ಕ ಸುರು ಜಾಲೆ. ಪುಣ್ ಧರ್ಣಿಚಾ ಝುಜಾಂತ್ ಹೈದರಾಚೆಂ ಸೈನ
ಬಳ್ ಆನಿ ಜಾಲಕಿ ವಿಶೇಷ್ ಆಸ್ಲಿ. ತೊ ಚಿಂತಿನಾತ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಬ್ರಿ
ಷಾಂಚಾ ಆಂಗಾರ್ ಪಡೊನ್ ತಾಂಕಾಂ ಧುಸ್ಪಟಾಯ್ತಾಲೊ. ತಾಣೆ ತಾಕ
ಉಗ್ರ್ಯಾ ಲಡಾಯೆಕ್ ಆಪಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಯೆಂವ್ಕ್ ತಯಾ
ಜಾಯ್ನಾತ್ಲೆ.

"ತುಮ್ಚಾ ತೀನ್ ಕುಸಾಂಚಾ ನಾಳಿಂನಿ. ಮೊಜೆ ಪಜಾರೆಂ
ರುಪಿಯಾಂಚೆ ಘೊಡೆ ನಾಸ್ ಜಾತಾತ್. ದೆಕುನ್ ತಾಂಕಾಂ ಬಲಿ ದೀಂವ್
ಹಾಂವ್ ತಯಾರ್ ನಾ. ತುಮ್ಕಾಂ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ರಾನಾ
ಮೊಲ್ಯಾನಿ ಮೊಜಾ ಸೈನಾಂಚೊ ಪತ್ತೊ ಕರ್ನ್ ಝುಜಾ. ಪುಣ್ ತ
ಆವಿ ತುಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ತಿ ಆಮಿಂ, ಚಲೊನ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಣೆನ್ ತುಮ
ಪಾಯ್ ಪೊಣ್ಕುಟ್ಯಾಂ ಪರಿಂ ಜಡ್ ಜಾತೆಲೆ" ಮ್ಹಣೊನ್ ಹೈದರಾನ
ತಾಂಕಾಂ ಜಾಪ್ ಧಾಡ್ಲಿ ಆಸ್ಲಿ.

ಹೈದರಾಚೆಂ ಹಾತೆರಾಂಯಿ ಸುಧಾರ್ಲ್ಲಿಂ. 1780 ಇಸ್ವೆಂತ
ಗುಂಟೂರಾಂತ್ ತಾಚಾ ಸೈನಾನ್ 12 ರಾತ್ಲಾಂ ಜಡಾಯೆಚಿ
ದಾರ್ಸುಬಾಣಾಂ (ರೊಕೆಟಾಂ) ಅರ್ಧಾಂ ಮೈಲ್ ಪಯ್ಸ್ ಆಸ್ಲ್ಲಾ
ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆರ್ ಉಸ್ಲ್ಯಾವ್ನ್, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಚೆ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ನವೊ ದಾಖೊ
ಸ್ಥಾಪನ್ ಕರ್ತ್ನಾ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕೀ ಥರ್ಥರಾಯ್ಲ್ಲಿಂ. ಹಾಚಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ

ಸಾಮ್ರಾಟಾಂನಿ ಜಾಂವ್ ಮೊಗಲಾಂನಿ ವ ಪೇಶ್ವಾಂನಿ ಆಸಲಿಂ ದುರ್ಬಳಾಣಾಂ ದೆವೊಂಕ್ ನಾಂತ್. ಲಡಾಯೆಚಿ ವಿದ್ಯೆಂತ್ ಹೈದರಾಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಪಳೆವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಜ್ಯಾಪ್ಲೆ. ಹೈದರಾಚೆಂ ವಿಸ್ತಾರ್ ರಾಜ್ಯ್ ಪಳೆತಾನಾ, ತೆಂ ಭಿತರ್ ಘಾಲುಂಕ್ ತಾಂಕಾಂ ಬಳಾಧಿಕ್ ಇಚ್ಛಾ ಜಾಲಿ.

ತೆದ್ನಾ ಹೈದರಾಚೆಂ ರಾಜ್, ಐಂಶಿ ಹಜಾರ್ ಚವರ್ ಮೈಲಾಂ ವಿಸ್ತಾರ್ ಆಸೊನ್ ತಾಕಾ ವರ್ಸಾಕ್ ಏಕ್ ಕರೊಡ್ ಧಾ ಲಾಖ್ ವರ್ಹಾ (=4 ರುಪಯ್) ಕಂದಾಯ್ ಮೆಳ್ತಾಲೊ. ಇತ್ಲೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ರಾಜ್ ಸಾಂಬಾಳುಂಕ್ ಆನಿ ನವೆ ಪ್ರದೇಶ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರುಂಕ್, ಹೈದರಾ ಲಾಗಿಂ 1,80,000 ತರ್ಬೆತೆಚಿ ಹುಶಾರ್ ಸ್ವಾರಿ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಆಧಾರ್ ಜಾವ್ನ್ 1,62,500 ವಿವಿಧ್ ಕಾಪಾಂಚೆ ಶಿಪಾಯ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್ಲೆ. ಆಶೆಂ ಲಗ್ಬಗ್ ಸಾಡೆ ತೀನ್ ಲಾಖ್ ಸೈನ್ ಆಸ್ತಾಂ ಕರ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಹೈದರಾಕ್ ಸರ್ವ್ ಪೈರಿ ಭಿಯೆತಾಲೆ. ಹೈದರಾಚೆ ಸ್ವಾರಿಚೆ ಜಲಾಕೆ ಮುಸ್ಲಿಮಾಂಕ್ ಸದಾಂಚ್ ಧೊಸ್ಪಾಂತ್ ಆಟಾಪ್ನ್ ಆಸ್ಲಿ. ಮುಸ್ಲಿಮಾಂ ಲಾಗಿಂ ರಾಜ ಜಾವ್ನ್ ಗಪ್ ಬಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತೆ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಕ್ರಮೇಣ್ ಗಿಳ್ತಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಭೆಂ ತಾಕಾ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ. ತೊ ಖಳಾನಾಸ್ತಾನಾ ಲಡಾಯೊ ಕರುಂಕ್ ವಾಟ್ ಸೊಧ್ತಾಲೊ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನೌಕರಾಂಕ್ ಮುಸ್ಲಿಮಾಂಚೆರ್ ಸರ್ವ್ ಥರಾಂಚೊ ಅಧಿಕಾರ್ ದಿಲ್ಲೊ ತಾಣೆ. ಪೂಣ್ ತಾಚೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಆನಿ ಶಿಪಾಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ಆಳ್ಶಿ ಮ್ಹುಣ್ ಗುಮಾನಾಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್ ತಾಂಕಾಂ ತೊ ಪಗ್ರಟ್ ಅಪಮಾನ್ ಕರಯ್ತಾಲೊ. ಹುದ್ದೆದಾರಾಂನಿ ವ್ಹಡ್ ಚುಕಿ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ತಾಂಚೊ ಗಳೊ ಕಾಪ್ನ್ ಹೆರಾಂ ಭಂಯ್ ಭರಾಂತ್ ಉಬ್ಬಯ್ತಾಲೊ.

9. ಕುಂದಾಪುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್

ಹೈದರಾಚೆ ಪಾಟಿಕ್ ಏಕ್ ರೂಪ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ತೆಂ ತಾಚ್ಯಾ ನಿಮಾಣ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಭಾರೀ ದುಕಿಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲೆಂ. ತರೀಪೂಣ್ ವಿರ್ಯಾ ಸ್ವಾರ್ಯಾಪರಿಂ ತೊ ಸದಾಂಚ್ ಲಡಾಯೆಚ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ ಘೆವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸೇನಾಧಿಪತಿಂಕ್ ತಾಕಿದ್ ದಿತಾಲೊ.

ಮೊನ್ಸಾಚೆರ್ ಜಯ್ತ್ ವ್ಹರೊಂಕ್ ಹೈದರಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಭಾರೀ. ತಾಚ್ಯಾ ವಯ್ದ್ಯಾಂನಿ, ಹಕೀಮಾಂನಿ ಆನಿ ಫಕೀರಾಂನಿ ರಾತ್ ದೀಸ್ ಖಳಾನಾಸ್ತಾನಾ ವಾಟುನ್, ಬಿರವ್ನ್, ಕಡವ್ನ್ ದಿಲ್ಲಿಂ ಮಕ್ತಾಂ, ಗುಳಿಯೊ, ಕಸಾಯ್, ಮುಳಾಮಾಂ ಆನಿ ತಾಯಿತಾಂ, ತಾಚ್ಯಾ ಅತ್ಮ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ಮ್ಹಾತಾರ್ಯೆ ಕುಡಿಕ್ ಚಡ್ ದೀಸ್ ಸಾಂಗಾತಾ ದವ್ರುಂಕ್ ಪಾವ್ಲಿಂ ನಾಂತ್. ತಾಂಚೊ ಮಗ್ಯಾಚಾರ್ ಜಾಲೊಚ್. ಅಶೆಂ ಝುಜಾಂ ಆನಿ ಕಾಟ್ಯಾಯೊ ಚಾಲು ಆಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಹೈದರಾಲಿನ್ 1782 ಇಸ್ವೆಚೆ ದಶೆಂಬ್ರ್ 7 ತಾರ್ಕೆರ್ ಚಿತ್ತೂರಾ ಲಾಗ್ಗಿಚ್ ನರಸಿಂಗರಾಯುನ ಪೇಟ್ ಪ್ಲಾಳ್ಗಿಗಡೆನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಐಶಿ ವರ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಯೆಚೆರ್ ನಿಮಾಣೊ ಉಸ್ವಾಸ್ ಸೊಡ್ಲೊ. ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಚೆ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಏಕ್ ವ್ಹತೊರ್ ಝುಜಾರಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಹೈದರಾಲಿ ಅಂತರ್ಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾಚ್ ಹ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಪ್ರಬಲ್ ಕರುಂಕ್ ಸಲೀಸ್ ದಿಸ್ಲೆಂ.

ಹೈದರ್ ಸರ್ತಾಚ್ ತುರ್ಕಿ ಮುಖಿ ವಿಶೇಷ್ ಘಡ್ಬಡ್ಲೆ. ತಾಚ್ಯಾ ಮುಖ್ಯ ವಜೀರಾಂನಿ ಆನಿ ಸೇನಾಧಿಪತಿಂನಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೊನ್, ಮೊನ್ಸಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಗುಪಿತ್ತ್ ದವರ್ಚಿ ಮ್ಹಣ್ ಕೆಲಿ. ಖಬಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ಲ್ಯಾರ್ ರಾಜ್ ತೀನ್ ತಿರ್ಕುಟಿ ಜಾಯ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ತೆ ಭಿಯೆಲೆ. ಖಾಜಿಂನಿ ಆನಿ ಫಕೀರಾಂನಿ ರಾತ್ ದೀಸ್ ನಿಮಾಜ್ ಚಾಲು ದವರ್ಲಿ. ಭಿಕಾರ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ದುರ್ಬಳ್ಯಾಂಕ್ 'ಹೈದರ್ ಬರೊ ಜಾಂವ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ಮಾಗೊಂಕ್' ಮ್ಹಣ್ ಹಜಾರಾಂನಿ ದುಡು ದಾನ್ ಕೆಲೊ. ತ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾರ್ ಹೈದರಾಚೆಂ ಮೊಡೆಂ ಚೀರ್ನ್, ಕುಸಾನಾಸ್ತಾಂ ಉರ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ಮಕ್ತಾಂ ಘಾಲ್ನ್ ಏಕೆ ಬ್ಲಾಧ್ ಪೆಟೆಂತ್ ಫಿಜಾರ್ ಕೆಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಹೈದರಾಚೆಂ ದಿರ್ಮಂ ಖಂಚಾಯಿ ಜಾಗ್ಯಾ ಘಾವ್ನ್ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಣಾಕ್, ಯಾ ಬೆಡ್ನೂರಾಕ್ ವ್ಹರ್ತಾನಾ, ಜಯ್ತಿ ಮಂಜೂಷಿತ್ ಪೆಟಾಂನಿ ಸಾಗ್ಸುಂಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಅಸಲ್ಯೆ ಏಕೆ ಪೆಟೆಂತ್ ಘೋವ್ ಪಾತ್ಯೆಣೆಚ್ಯಾ ಸರ್ದಾರಾಂಚೆ ತಾಬೆನ್ ಹೈದರಾಚಿ ಕೂಡ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಣಾಕ್ ಧಾಡ್ಲಿ.

ಹೈದರಾಚ್ಯಾ ಠಾಣ್ಯಾಂತ್ ಚಾಲ್ತ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಜಾಂವ್, ಲೊಕಾಕ್ ಜಾಂವ್, ತೊ ಮೆಲಾ ಮ್ಹಣ್ ಕಳಿತ್ ನಾಸ್ಲೆಂ. ಹೈದರಾಚ್ಯಾ

ತಂಬಾಂತ್ ಆನ್ಯೇಕಾ ಮಾತಾರ್ಯಾಕ್ ನಿದಾಯಿಲ್ಲೊ. ತಾಚಿ ಫಾಲ್ಕೆಂತ್ ಸಾ ಘಾಲ್ಗಾಂತ್ ಪೊ ಮ್ಹಾತಾರೊ ಖೊಳ್ ಘಾಲ್ನ್, ವಸ್ತ್ರಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೆವ್ತಾಲೊ. ಸದಾಂಚಿಂ ಕಾರ್ಯಾಕ್ರಮಾಂ ಹೈದರ್ ಜೀವ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪರಿಂಚ್ ಚಲ್ತಾಲಿಂ. ಕೊಣಾಕೀ ಸಂಶಯ್ ನಾತ್ಲೊ. ಮೊರ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಂ ಹೈದರಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮುಖಿಂಕ್ ಅಸಲಿ ತಾಕಿದ್ ದಿಲ್ಲಿ ಜಾಂವ್ಕೀ ಪುರೊ.

ಪುಣ್ ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಮೊರ್ಣಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಪುತಾ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ದಿಂವ್ಚಿ ವಿಲೆವಾರಿ ಮುಖಿಂನಿ ವೆಗಿಂಚ್ ತಿರ್ಸಿಲಿ. ತ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಟಿಪ್ಪು ಮಲ್ಬಾರಾಂತ್ಲೆ ದಂಗೆ ಥಂಡ್ ಕರ್ಚ್ಯಾರ್ ಪಡ್ಲಲೊ. ಪಾತ್ಯೆಣೆಚ್ಯಾ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ತಾಕಾ ಹಿ ವಾರ್ತಾ ಧಾಡ್ಲಿ.

ಹೈದರ್ ಮೊರೊಂಕ್ ಲಾಗಿಂ ಜಾಲಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಡಾಲ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಆದಿಂಚ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂನಿ ಕಳಯಿಲ್ಲಿ. ತೊ ಮೆಲ್ಯಾರೀ ಜೀವ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಆಸ್ತಿವಿತ್ತಿ ಕರಾವಳಿರ್ ತುರ್ಕಾಂ ಲಾಗಿಂ ಪೆಂಕಾಟ್ ಜಾಂಘಾಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮುಖೆಂನಿ ತಯಾರಿ ಕೆಲ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ 1782 ದಸೆಂಬ್ರ್ 12 ತಾರ್ಕೆರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಂ ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ತಾರ್ವಾಂನಿ ಆಯ್ಲಿಂ; ಆನಿ ಕುಂದಾಪುರ್ ಥಾವ್ನ್ 50 ಮೈಲಾಂ ಉತ್ತರಾಕ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರಾಜಮುಂದುರ್ಗಾಂತ್ ದೆಂವ್ಲಿಂ. ತೆದ್ನಾಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಮಜತ್ ಕೆಲಿ. ದಸೆಂಬ್ರ್ 28 ತಾರ್ಕೆರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಹೊನ್ನಾವರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ. ತುರ್ಕಾಂಚಿ ಅಕ್ಕಳ್ ಪಿತೇಸ್ ಸಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ ಆಯ್ಲಿಂ. ಹಾಂಚೊ ಮುಖಿ ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ. 1782 ದಸೆಂಬ್ರ್ ಅಖ್ರೇಕ್ ಹಾಣೆ ಕುಂದಾಪುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ. ಕಂಪೆನಿಚೆ ಪಯ್ಶೆ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ, ಹಾಣೆ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂ ಲಾಗ್ಚ್ಯಾ ತೀನ್ ಲಾಖಾಂ ಪಯ್ಶ್ ದುಡು ಘೆತ್ಲೊ. ರಘುನಾಥಾಚೊ ಖರ್ಚಾಚೆಂ ನೀಜ್ ದಾಕಯ್ನ್ಯಾರೀ. ಚಡಾವತ್ ದುಡು ಹಾಚಿ ಬಾಯ್ಲ್ಲಚಾ 'ಖಾಸ್ಗಿ ಭಂಡಾರಾಕ್ ಗೆಲೊ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾಚಿ ಬಾಯ್ಲ್ ಕುಂದಾಪುರಾ ಲಾಗಿಂ ದರ್ಯಾಂತ್ ಏಕಾ ತಾರ್ವಾರ್ ಘರ್ ಕರ್ನ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿ. ಆಬ್ಯಾಯೆಚಾ ಪತಿನ್ ಧಾಡ್ಲಲೆಂ ಸರ್ವ್ ದಿರ್ವೆಂ ತಿಣೆ ಜಮೊ ಕರ್ನ್ ದವರ್ಲೆಂ.

ಇತ್ಲ್ಯಾರ್ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾಕ್ ಹೈದರ್ ಮೆಲ್ಲ್ಲಿ ಖಬಾರ್ ಮೆಳ್ಳಿ ತಕ್ಷಣ್ ಸೈನಾಂತಾಣೆ ಬೆಡ್ನೂರಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ಲಿಂ. ಥಂಯ್ಚೊ ಕಿಲ್ಲೆದಾರ್ ಶೇಕ್ ಅಯಾಜ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಖಾಲ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್ಲೊ. ಕಾರಣ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಆನಿ ಅಯಾಜಾಕ್ ದ್ವೇಷ್ ಆಸ್ಲೊ. ಹೈದರಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಚೇಲ್ಯಾ (ಶಿಸ್) ಅಯಾಜಾಕ್, ಪುತಾ ಟಿಪ್ಪು ಪ್ರಾಸ್ ಪಯ್ಸ್ ದವರ್ನ್ ಹೊಗಳ್ಳಾಂಚೊ ಆಸ್ಲೊ. ಆತಾಂ ಹೈದರ್ ಮೆರ್ತಚ್ ಟಿಪ್ಪು ಆಪ್ಣಾಚೆರ್ ಹಗೆಂ ಕಾಡಿತ್ ಮ್ಹಣೊನ್. ಶೇಕ್ ಅಯಾಜಾನ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ಚ್ಯಾ ಜಾತಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಪೆಗೊರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪಾತ್ಯೆಣೆಚ್ಯಾ ದಳ್ಪತಿ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಬೊಂಬಯ್ ಕುಶಿನ್ ಧಾಡ್ಲ್ಯಾ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಪಾವ್ತಾನಾ, ಅಯಾಜ್ ತಾಕಾ ಖಾಲ್ ಜಾಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕಾಂಕ್ ಖಾಸ್ಗಿ ಲೂಟಿಕ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾ, ಬೆಡ್ನೂರಾಚೆಂ ಉರ್ಲ್ಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ತಾಣೆ ಖುದ್ದ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ. ಶೇಕ್ ಅಯಾಜ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಆಸ್ರೊ ಮಾಗೊನ್ ತಾಂಕಾಂ ತಿತ್ಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಘೆವ್ನ್ ಬೊಂಬಯ್ಕ್ ಪಳಲ್ಯಾ. ಪುಣ್ ಬೆಡ್ನೂರಾಂತ್ಲೆಂ ಚಡ್ ದಿರ್ವೆಂ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಭಿತರ್ ಘಾಲ್ಲೆಂ. ತಾಕಾ ಥಂಯ್ಸ್ 81 ಲಾಖ್ ಪಗೊಡಾ (ಭಾಂಗಾರಾಚೆಂ ನಾಣೆಂ, 5 ರುಪಯ್ ಮೊಲಾಚೆಂ) ಐವಜಾಚೆಂ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬಾಪಯ್ಲ್ಯಾ ತಾರ್ವಾರ್ ಧಾಡ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾಕ್ ಕಾಂತಾಳ್ಳೆ. ಇತ್ಲಿ ಲೂಟ್ ತಾಣೆ ಮಾರ್ಲ್ಯಾರೀ, ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಸಾಕೊರ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ಸಹಿತ್ ತೊ ದೀನಾತ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಸೈನಾಂತ್ ಅಸಮಾಧಾನ್ ಉಬ್ಜೊನ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಲ್ವಣ್ಯಾಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂ ಲಾಗ್ಚೆಂ ಕಾಣ್ಘೆಲ್ಲೆಂ ರೀಣ್ ಸಹಿತ್ ಜ. ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಫಾರಿಕ್ ಕೆಲೆಂನಾ.

1783 ಜನೆರ್ 2 ತಾರ್ಕೆರ್ ಟಿಪ್ಪು ಸಾಹೇಬ್ ಸೈನಾಚ್ಯಾ ರಾಣ್ಯಾಕ್ ಪಾವ್ಲೊ ಆನಿ ಬಾಪಾಯ್ಚೆಂ ಮೊರ್ನ್ ಕರ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ವಾಯು ವೇಗಾನ್ ಶ್ರೀರಂಗ್ಪಟ್ಣಾ ಕುಶಿನ್ ಚಲ್ಲೊ. ತಾಚೆಂ ದುಕ್ ವ್ಹರ್ತೆಂ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಂ. ಲಡಾಯೆಚಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಖಬಾರ್ ಕುಶಿನ್ ದವರ್ನ್ ಸದ್ಯಾಕ್ ವೀರ್

ಬಾಪಾಯ್ಚೆಂ ಪೊರ್ನ್ ಜಿಂತುನ್ ತೊ ವಿಶೇಸ್ ಕಳ್ವಳ್ತಾಲೊ. ಅಶೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಬರೋ ಸಂದರ್ಭ್ ಮೆಳ್ಳೊ.

ಬೆದ್ನೂರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರ್ನ್ ಜಾತಚ್, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ಕುಶಿನ್ ಚಲ್ಲಿಂ. ಹೈದರಾಲಿಚ್ಯಾ ನಿಧನಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲಿ. ತುರ್ಕಾಂ ಮಧೆಂ ಹಾಹಾಕಾರ್ ಜಾಲೊ. ಆತಾಂ ಆಪ್ಲೆ ವೈರಿ ರಾಕ್ನ್ ರುಪಾರ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಆಂಗಾರ್ ಪಡೊಂಕ್ ಆಯ್ಲೆ. ಕರ್ನಲ್ ಜೋನ್ ಕೇಂಪ್ಬೆಲ್ಲಾಚ್ಯಾ ಮುಖೇಲ್ಪಣಾಖಾಲ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮುಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಜನರಲ್ ಮೆಥ್ಯೂಸ್ ಕುಂದಾಪುರಾ ಲಾಗ್ಸಿಲ್ಯಾ ದರ್ಯಾಂತ್ ತಾರ್ವಾರ್ ಬೆದ್ನೂರ್ಚೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಘೆವ್ನ್ ಬಾಂದ್ಲೆ ಸಂಗಿಂ ಮಾಜ್ಯಾ ಪಾರಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ಬೆದ್ನೂರಾಚ್ಯಾ ರಕ್ಷಣಾಕ್ ಪುಣ್ ಥಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಸೈನ್ ದವರ್ನ್ ತೊ ಹ್ಯಾ ವಾಟಾರಾಂತ್ಚ್ ಆಸ್ಲೊ. ಆನಿ ಆನಿ ನಾಗಯಿಲ್ಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಗುಪಿತ್ಸ್ತಿ ಥಿಕಾಣ್ಯಾಕ್ ಸಾಗ್ಸುಂಚೆ ಮಾಂಡಾವಳಿರ್ ಪಡ್ಲ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ಕಾಮಾ ರೇಕ್ ಆಯ್ರಾಜ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪಾತ್ಯೆಣಾ ಸದಾರಾಂಚಿಯಿ ತಾಕಾ ಕುಮೊಕ್ ಆಸ್ಲಿ.

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕರ್ನಲ್ ಕೇಂಪ್ ಬೆಲ್ಲಾನ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ತೀನ್ ವ್ಹಡ್ ರ್ಘುಜಾ-ತಾರ್ವಾಂ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲಿಂ. ತದಿರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಎಳಿ ಗರ್ಜಾತಚ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಧಯರ್ ದೀಂವ್ಕ್ ವೀರ್ ಸೇನಾನಿ ಥಂಯ್ ಕೋಣೀ ನಾತ್ಲೊ. ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾಚಿ ಲಡಾಯೆನ್ ಮುಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಕಿಲ್ಲೆದಾರಾನ್ ಹಾತ್ ಉಕಲ್ಲೆ. ಅಶೆಂ 1783 ಮಾರ್ಚ್ ಇಕ್ರಾ ತಾರ್ಕೆರ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಜಾಲೆಂ. 15 ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಪತ್ತುನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಆಯ್ಲೊ.

ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಪೊರ್ಸಾ ಖಾತಿರ್ ವಿಳಾಪ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂ ತೀರ್ಸಾತಚ್, ಟಿಪ್ಪುನ್ ಹೈದರಾಚಿ ಕೂಡ್ 1783 ಮಾರ್ಚ್ 22 ತಾರ್ಕೆರ್ ಸಂಭ್ರಮಾನ್ ಮಾತ್ಯೆಕ್ ಪಾಯ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪು ಮೈಸೂರ್ ರಾಜಾಚೊ ಧನಿ ಜಾಲೊ.

ಪಯ್ಲ್ಯಾನ್ತ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಬೆದ್ನೂರಾಚಿ ಸಲ್ವೊಣಿಚಿ ಗಜಾಲ್ ವ್ಹಡಾ ದುಖಾಚಿ ಜಾಲಿ. ದೆವ್ಯಿಲ್ಯಾನ್ ಬಾಪ್ಯುಯ್ ಗೆಲೊ, ತೆವ್ಯಿಲ್ಯಾನ್

ತಾಣೆ ಪ್ರಂಜಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಅಪಾರ್ ದಿರ್ವೆಂ ಗೆಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ, ಪುಣ್ ಫಡ್ತ ಪಾಡ್ ಕರುಂಕ್ ತೊ ಆಯ್ಯಾ್ಕಲೊನಾ. ಎಪ್ರಿಲಾಚೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಬರಿಚ್ ಪಾಟ್ಲಾಪರ್ ಕಾಣ್ಘೆವ್ನ್ 12 ತಾರ್ಕೆ ಇತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಬೆಡ್ನೂರಾಚೆರ್ ಧಾಡ್ ಘಾಲಿ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ತಿತ್ಲಿ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಎಕ್ಟಾಂಯ್ ಕರ್ನ್ ಆನಿ ಇಕ್ಕೇರಿಚಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ-ರಖ್ಣಾದಾರಾಂಕ್ ಸೈನಾಂತ್ ಮೆಳವ್ನ್, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲೊ. ಪುಣ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಸೈನ್ ಅಧಿಕ್ ಜಡ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ. ರಾಗಿಷ್ಟ ಟಿಪ್ಪುನ್ ವ್ಹಡಾ ಚಲಾಕಿನ್ ಲಡಾಯ್ ಕೆಲಿ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಸರ್ವ್ ಕುಯುಕ್ತ್ಯೊ ವಾಪುರ್ನ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆ ಪಾಟ್ಲಾಪೆಕ್ ಬರೊಚ್ಚ್ ಪೇಟ್ ದಿಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಚೆ ಜಾಪಿತ್ರೆ ಶಿಪಾಯ್. ತಾಚೆ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆ. 18 ದಿಸಾಂಚಾ ರಖ್ಣಜಾ ಸಂತರ್ 1783 ಎಪ್ರಿಲ್ 30 ತಾರ್ಕೆರ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾಕ್ ಆನಿ ಜಾಹಿತ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕಾಂಕ್ ಬಂಧಿವಾಸ್ ಕರ್ನ್ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ನ್ ವ್ಹೆಲೆ.

ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಬೆಡ್ನೂರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಹಾರ್ ಕಾಭಾರಾಂಚೆ ಖಬಾರ್ ಮೆಳ್ಳಿ. ಹೊನ್ನಾವರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರುಂಕ್ ಸೈನಾಂ ಪಾಟವ್ನ್. ಟಿಪ್ಪು ಮಂಗ್ಳುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರುಂಕ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹೊನ್ನಾವರಾಂತ್ ಕೇಪ್ಟನ್ ಟೆರ್ರಿಸ್ ತುರ್ಕಾಂಲಾಗಿಂ ಧಯ್ರಾನ್ ರಖ್ಣಜ್ಲೊ. ತುರ್ಕಿ ಭುಂಯ್ಚೆರ್ ಬಳ್ ಜಾತಾನಾ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದರ್ಯಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಮಾರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾಲೆ. ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಜಡಿತ್ ಸೈನಾಂ ಹಾಂಚೆ ಮಜತಿಕ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಭರ್ವಸೊ ಆಸ್ಲ್ಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಖಾಣ್ ಜೆವಾಣ್ ಬಡ್ಗ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಯೆತಾಲೆಂ.

ಬೆಡ್ನೂರಾ ಥಾವ್ನ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸೈನಾಂ, ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ಖಬಾರ್ ಮೆಳೊನ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಬರಿಚ್ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಕೆಲಿ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸ್ ಇತ್ಲ್ಯಾ ಸಸಾರಾಯೆನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಬಾಗ್ವೊಂಚೆ ನಹಿಂ ಮ್ಹಣ್ ಕರ್ನಲ್ ಜೋನ್ ಕೇಂಪ್ ಬೆಲ್ಲಾನ್ ನಿಚೆವ್ ಕೆಲೊ

10. ಟಿಪ್ಪು ಪರ್ತುನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್

1783 ಎಪ್ರಿಲಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಅಧಿಕಾರ್ ಪೂರ್ಣ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ. ತುರ್ಕಾಂನಿ ಆನಿ ಆರ್ಬ್ಯಾಂನಿ ತೆಂ ವಠಾರ್ ಸೊಡ್ನ್ ಸೊಡ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಕರ್ನಲ್ ಕೆಂಪ್ ಬೆಲ್ಲ್ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾ ಪರಿಂ ಸುರಾತಿ ಸಹಿಂ. ಸೈನಾಚಾ ಬರ್ಯಾಪಣಾಕ್ ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಜಾಚೆ ವಾಢಾವಳಿಕ್ ತೊ ಕಿತ್ಲೆಂಯಿ ಖರ್ಚುಂಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಮಂಗ್ಳುರ್ ಶೆದ್ದ್ಯಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆಂ ಠಾಣೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಾಹಿತ್ತಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ತಾಚಾ ಹಾತಾಂತ್ ಪಡ್ಲಿ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ನ್ ಬರೊಚ್ ಘಾಯ್ರೊ ಮಾರ್ಲ್ಲೊ.

ಆದ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಟಿಪ್ಪುಚಿಂ ಸೈನಾಂ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ತಾಂಚೆಲಾಗಿಂ ಝುಜೊಂಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಹೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ತಶೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಣ್ ಕರ್ನಲಾನ್ ಘಾವ್ಲೊ ತ್ಯಾ ಬಂದೋಬಸ್ತೆಚಿ ಮಾಂಡಾವಳ್ ಕೆಲಿ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಲಡಾಯೆ ವೆಳಾರ್ ಆಸ್ರೊ ಜಾವ್ನ್ ಏಕ್ ವಾಗೊರ್ ಬಾಂಧುನ್, ವೊಣ್ತಿಂನಿ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ನಾಳಿ ಶಿರ್ಕಾಯಿಲ್ಲ್ಯೊ. ದುಸ್ಮಾನಾಚಿ ಸಾಟಮ್ಲ್ಯಾವ್ ಲಾಗಿಂ ಯೆತಾನಾ, ತಾಂಚೆಂ ನಿಸಂತ್ಯಾನ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಹ್ಯೊ ನಾಳಿ ಮಾಂಡ್ಲೆಲ್ಯೊ. ಲಡಾಯೆಕ್ ತಯಾರಾಯ್ ಭರಾನ್ ಚಲ್ತಾಲಿ. ವೊರ್ವಿ ಆನಿ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ತಳಾಸ್ ಕರ್ನ್ ವಾಗೊರಾ ಭಿತರ್ ದಾಸ್ತಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿ.

ಬೆಡ್ನೂರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ದಿರ್ಘ್ ಪಾಟಿಂ ಪೆಳಾನಾತ್ಲ್ಯಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ತಕ್ಲಿ ಇರಾರ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ಖಿಡ್ಕಡ್ ಝಾಡ್ನ್ ಉಡಂವ್ಕ್, ಖಿರ್ಕಟ್ಯಾ ಗಿಮಾಂತ್ ತೊ ಪೆಟ್ವುನ್ ಆಯ್ಲೊ.

ಲೊಂಕ್ಡಾಚಿಂ ಆಟ್ಟೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ನಿಳ್ಯೆ ಮುಂಡಾಸ್, ವಾಗಾಚಾ ವರ್ಣಾ ಸಾರ್ಕಿಂ ಚಿಟಿಯಾಳಿಂ ಮೊಮ್ಯಾಂ ಆನಿ ಖಾಂದ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ದೆಂವ್ಲೊಸ್ ಪೆಂಕ್ಟಾರ್ ರೆಪ್ಡುಯಿಲ್ಲೆಂ ವಾಟೊಳೆಂ, ಅಸ್ಲೆ ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಶಿಪಾಯ್ ಮಚ್ಚಾರಾನ್ ಕೆಸರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಯ್ಲೆ. ಜಡಾವತಾಂಚ್ಯೊ ಮಿಶಿಯೊ ಕಾನಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಚೆ ಇತ್ಲ್ಯೊ ಲಾಂಬ್ ಆಸೊನ್, ದೊಳ್ಯಾಂನಿ

ಭಿರಾಂಕುಳಾಯೆರ್ ಘರ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಳೆತಲ್ಯಾಂಚಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಭ್ಹೆಂ ಉಬ್ಜ್ಯಾತಾಲೆಂ. ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಮೊರ್ನಾಕ್ ಜಾಂವ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಮಾರಾಂನಿ ಜಾಂವ್ ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯೊ ಆಲೋಚನ್ಯೊ ದಂಡೆಳ್ಯೊನಾಂತ್. ಬಗಾರ್ ರಘುಬಾಚಿ ಖರಾಯೆನ್ ತಾಚೆಂ ರಗಾತ್ ತಾಪ್ತಾಲೆಂ. 1783 ಮೇಯಾಚಾ ಮಧ್ಯಾಗತ್ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಪಾಟ್ಲಾಮ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಲಾಗಿಂ ಪಾವ್ಲಿ. ಏಕ್ದಮ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆರ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್ ತಾಂಚೆ ಕುಯ್ಕ್ಯಾಂಚೆ ಮಾರ್ ಖಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ಉಣೆ ಜಾತಲೆಂ ಮ್ಹಣೊನ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಶ್ಹಿರಾ ಥಾವ್ನ್ ಏಕ್ ಕೋಸ್ (3 ಮೈಲಾಂ) ಪಯ್ಸ್ ತಂಬು ಮಾರ್ಲೊ. ಹಾಂಗಾಂ ಪ್ರಯಾಣಿಕಾಂ ಖಾತಿರ್ ಬಾಂಧ್ಲಲಿ ಏಕ್ ಚೊಲ್ಟ್ರಿ (ಛತ್ರ್) ಆಸ್ಲ್ಲಿ ತಿ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ತಾತ್ಕಾಲಾಚೆಂ ಠಾಣೆ ಜಾಲೆಂ.

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯೊಚ್ಚ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಶ್ಹಿರಾ ಥಾವ್ನ್ ಏಕ್ ದರ್ಬಾರ್ (ರಾಜ್‌ಸಭಾ) ದಿಲೆಂ. ನವಾಬ್ ಪಾದ್ಶಾ ಬಹಾದೂರ್ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನಾಕ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯಿತ್ಯಾ ಹಜಾರಾಂನಿ ಲೋಕ್ ಜಮೊ ಜಾಲೊ. ದರ್ಬಾರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಖಾಸ್ಗಿ ಕಚೇರಿ (ದಫ್ತರ್) ಚಾಲು ಜಾಲಿ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಖಾನಾಂ (ಮುಖಿ)ಕ್ ತಾಣೆ ಲಾಗಿಂ ಕೆಲೆಂ ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಸಂಗಿಂ ಆಲೋಚನ್ ಕರ್ನ್ ಜಾತಚ್ ಹರ್ಕಾರ್ಯಾಂ (ಗೂಢಚಾರಿ)ಕ್ ಲಾಗಿಂ ಆಪವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ಖಬಾರ್ ಘೆತ್ಲಿ. ತಾಣಿಂ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ವರ್ದೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಪಾಗೊರಾ ಭಿತರ್, ಭಾರೀ ರಘುಬಾಚಿ ಸಾಹೆತ್ ತಯಾರ್ ಆಸೊನ್, ಮೈಸೂರ್ಚ್ಯಾ ಸೈನಾಕ್ ಬಳಾಧಿಕ್ ಮಾರ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಯ್ತೆ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲೆಂ.

"ಕುರಿಯಾಲಾ (ಮಂಗ್ಳುರ್)ಚಾ ಕಿಲ್ಲೆದಾರಾ (ಗವರ್ನರ್)ಕ್ ಹಾಂಗಾ ಆಪಯಾ" ಮ್ಹಣ್ ಟಿಪ್ಪು ಗರ್ಜಲೊ.

"ಹುಕುಮ್, ಹುಜೂರ್" ಮ್ಹಣೊನ್ ಶಿಪಾಯ್ ಚಲ್ಲೆ.

"ವರ್ಸಾನ್ ವರ್ಸಾಂ ಕುರಿಯಾಲಾಂತ್ ಆಮ್ಚಿ ಫೌಜ್ ವಾಡಾತ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ತಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ ಆಂಗ್ರೇಜಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್) ಹಾಂಗಾ ಕಶೆಂ ಅಧಿಕಾರಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ?" ತಾಣೆ ವಜೀರಾಂ ಲಾಗಿಂ ವಿಚಾರ್ಲೆಂ.

"ಖಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಪಾದ್ರ್ಯಾಂಚಾ ಪೊರ್ನಾನ್ ಹಾಂಗಾಚಿ ಫೌಜೆಚೆಂ ಧಯ್ರ್ ಉಣೆಂ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಏಕ್ ಮಂತ್ರಿ (ವಜೀರ್).

ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಮೊರ್ನಾಚೊ ಉಡಾಸ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲೊಚ್, ಟಿಪ್ಪು ಏಕ್ ಘಡಿ ತಕ್ಲಿ ಪಂದಾ ಘಾಲ್ನ್ ಚಿಂತ್ತಾ'ಸೊ ದಿಸ್ಲೊ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೊ ಪರ್ತುನ್ ಗರ್ಜಾಲೊ,

"ಹಾಂಗಾಚಾ ದುರ್ಗಾ (ಖಜನ್ದಾರ್ ಆನಿ ಕಸ್ಟಮ್ಸ್ ಖಾತ್ಯಾಚೊ ಅಧಿಕಾರಿ) ಕ್ ಮೊಜೆ ಸರ್ಶಿ ಹಾಡಾ" ಮ್ಹಣ್ ತಾಚೆಂ ಫರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲೆಂ.

"ಹುಕುಮ್ ಹುಜೂರ್" ಮ್ಹಣ್ ನೌಕರ್ ಚಲ್ಲೆ.

"ಜಮಾದಾರ್ (ಸೈನ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಊಂಚ್ ಅಧಿಕಾರಿ) ಘಾಲ್ಯಾಂ ಸಕಾಳಿಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾಪುನ್ ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ನಿಕ್ಳ್ಯಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಹುಕುಮ್ ಆತಾಂಚ್ ಧಾಡ್ನ್ ದಿ. ಆನಿ ತಾಚಿ ಜಾಪ್ ಸಾಂಜೆ ಭಿತರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳಯ್" ಮ್ಹಣೊನ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ.

ಇತ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾಕ್ ಆಪವ್ನ್ ಹಾಡ್ಲೊ. ತೊ ಭಾಮ್ವ್ಲೊ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಪಾಯಾಂಕ್ ಪಡ್ಲೊ.

"ಹುಜೂರ್, ತೆ ಪರ್ದೆಶಿ ಹಾಂಗಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ಯೇವ್ನ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಆಸ್ತಾಂ ಗುಮಾನಿತ್ತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸೈನಾಂಚೆರ್ ಪಡ್ಲೆ. ತಾಂಚಾ ಬಳಾಧಿಕ್ ನಾಳಿ ಆನಿ ಬಂದೂಕಾಂ ಮುಖಾರ್ ಆಮ್ಚಿಂ ಕಾಂಯ್ ಚಲ್ಲೆಂ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಖಿಲ್ಲದಾರ್.

"ತುಜೆಂ ಸೈನ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಆಸಾ ?" ವಿಚಾರ್ಲೆಂ ಟಿಪ್ಪುನ್.

"ಹುಜೂರ್ ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಆಯಿಲ್ಲೆಚ್ಚ್ ಜಾಯ್ತ್ತ ಜಣ್ ರಜೆರ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್. ಉರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಘಾಯೆಲ್ಲೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆರ್ ಆಸಾತ್, ಆನಿ ಥೊಡೆ ಹಾಂಗಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಸಾತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಖಿಲ್ಲೆದಾರ್.

"ಲಡಾಯೆಚಾ ವಾ ಆಕ್ರಮಣಾಚಾ ವೆಳಾರ್ ರಜಾ ದೀಂವ್ಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಹುಕುಮ್ ತುಂ ನೆಣಾಂಯ್ಗಿ ? ಪಾದ್ರ್ಯಾಚಾ ಮೊರ್ನಾ ವೆಳಾರ್ ತುಮಿ ರಜೆರ್ ವಚಾ ಮ್ಹಾರ್ಚಿ ಇನ್ಸಾನಾ (ಚಾಲ್-ಚಮ್ಯಾಕ್) ಕ್ ವಿರೋಧ್ ತೆಂ ತುಂ ನೆಣಾಂಯ್ಗಿ ? ಹಾಂಗಾ ತುಜೆಗಡೆನ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ಆಸಾ ?" ವಿಚಾರ್ಲೆಂ ಟಿಪ್ಪುನ್.

"ಪೊಜೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಆತಾಂ ಪಾಂಯ್ಚ್ಯಾಂ ಜಣ್ ಆಸಾತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶಿಲ್ಲೆದಾರ್.

"ಪಾಂಯ್ಚ್ಯಾಂ ಜಣ್ !" ಹಾಂಕ್ರೆಲೊ ಟಿಪ್ಪು ಧರ್ಣ್ ಪೆಟಾಪ್. "ಹಾಂಗಾ ದೋನ್ ಹಜಾರಾಂ ವಯ್ರ್ ಸೈನ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ ! ತರ್ ಪಾಂಕ್ಯಾಲಿ ವಾಂಟೊ ನಾ ಜಾಲಾ ಮ್ಹಣ್ತಾಚ್ ತುಕಾ ಕಿತೆಂ ಕರ್ಚ್ಯಾಂ ?"

"ಆಮಿ ತಾಂಕಾಂ ಶಿತ್ಲೆಂ ಕೆಲೆಂ ಹುಜೂರ್" ಸರ್ಪಟ್ಲ್ಯಾ ಪಿಲ್ಲೆದಾರ್.

"ಹಾಚಾಕೀ ಪಾಯ್ಟ್ ಕರುಂಕ್ ಆನಿ ಕೊಣಾಚ್ಯಾನೀಯಿ ಜಾಂತೆಂ ನಾ. ಆತಾಂ ಹಾಂಗಾಚೆಂ ಖಜಾನ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಉರ್ಲ್ಯಾಂ ಪಳೆಜಾಯ್ ಮ್ಹಾಕಾ." ಮ್ಹಣೊನ್ ಟಿಪ್ಪು ತಿವ್ನಾಸ್ ಹೆವ್ನಾಸ್ ಪಳೆಲಾಗ್ಲೊ.

ತೆದಾಳಾ ದುರ್ಗಾ (ಖಜನ್ದಾರ್) ಮುಖಾರ್ ಯೇವ್ನ್—

"ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ಪಗೊಡಾ ಭರ್ ದುಡು ಹಾಂವೆ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಯಾ" ಮ್ಹಣೊನ್ ಸರ್ಪಟ್ಲೊ.

"ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ! ಥುಕ್ಕ್ !!" ಥುಕುನ್ ಹಾಂಕ್ರೆಲೊ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್. "ಪಾಂಚ್ ಮಹಿನ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಹಾಂಗಾಚೊ ಬಿಲ್ಲೊ ಮೈಸೂರಾಕ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ನಾ, ಲಾಖಾಂನಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ಯಾಂಗಡ್ಲೊ ದುಡು ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಕುರಿಯಾಲಾಂತ್ ತುಂ ಏಕಾ ಹಜಾರಾಚೆಂ ಲೇಕ್ ದಾಕಯ್ತಾಯ್ಗಿ ? ಉರ್ಲ್ಲೊ ಕಿತೆಂ ಜಾಲೊ ?"

"ಚಡಾವತ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ಝುಂಡಾಚಾ ಖರ್ಚಾಕ್ ಗೆಲೊ. ಆಮ್ಚೆಂ ಠಾಣೆ ಅಂಗ್ರೇಜಾಂಚೆ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ಸಭಾರ್ ದುಡು ಹಾಡುಂಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾನ್ ಜಾಲೆಂ ನಾ." ಮ್ಹಣೊನ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಪಾಯಾಂಕ್ ಪಡ್ಲೊ ದುರ್ಗಾ (ಖಜನ್ದಾರ್).

ಖಾನ್ ಆನಿ ಪೆರ್ ಶೆರ್ಪಾವ್ನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಪೆಖ್ತಾಲೆ.

"ಹವಿಲ್ದಾರ್ (ಸೈನಾಂತ್ಲೊ ಅಧಿಕಾರಿ)" ಗರ್ಜಲೊ ಟಿಪ್ಪು. "ಹ್ಯಾ ದೊಗಾಂಯ್ಕಿ ಕೈದ್ ಕರಾ, ಆನಿ ದುಡು ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದುರ್ಗಾಕ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಸಾಂಗಾ. ಹಾಂಕಾಂ ದಿಂವ್ಚಿ ಶಿಕ್ಷಾ ಮಾಗಿರ್ ಹಾಂವ್ ಕಳಯ್ತಾಂ. ತೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹಾಂಕಾಂ ಫಕತ್ತ್ 'ಕೊಂಜಿ' (ಪೆಕ್ಷೆಚೆಂ ತನ್ಣ್) ದಿಯಾ."

ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಮುಖೆಂಕ್ ಆಪವ್ನ್ ತಾಂಚೆಲಾಗಿಂ ಟಿಪ್ಪುನ್ ದುಬಾಶಾಂ (ಭಾಷಾಂತ್ರ್ ಕರ್ಚೆ) ಮಾರಿಫಾತ್ ಗಜಾಲಿ ಕೆಲ್ಯೊ, ಹಾಂಗಾಚಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಸಮ್ಜೊನ್ ದುಬ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ದುಡ್ವಾಚಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಕುಮೊಕ್ ಭಾಸಾಯ್ಲಿ.

ಸಾಂಜೆ ಭಿತರ್ ಜಮಾದಾರಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ವರ್ದಿ ದಿಲಿ. ತಾಂಕಾಂ ಹಾಂಗಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆ ಭದ್ರತೆ ಖಾತಿರ್ ಸೈನ್ ದವ್ರುಂಕ್ ಸೊಡಿಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವಿನಂತಿ ತಾಣಿ ಕೆಲ್ಲಿ. ಹೆಂ ಆಯ್ಕೊನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಗ್ಳೊಚ್ ಫುಡ್ಗಡ್ಲೊ.

"ಆಪ್ಲ್ಯಾ ರಾಜಾ ಭಿತರ್ ಆಂಗ್ರೇಜಾಂಚೆಂ ಸೈನ್!! ತಾಂಚೊ ಏಕ್ ಪಿಳ್ಳ್ಯೊಯಿ ಹಾಂಗಾ ಫಾಲ್ಯಾಂಚಿ ಸಾಂಜೆ ಭಿತರ್ ಉರೊಂಕ್ನಜೊ ಮ್ಹಣ್ ತಾಂಕಾಂ ಕಳಯ್" ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಗರ್ಜಲೊ.

"ಹುಕುಮ್, ಹುಜೂರ್" ಮಾನ್ ಬಾಗಾಯ್ಲಿ ಜಮಾದಾರಾನ್..

"ಏಕ್ ಹುಕುಮ್ ಚಡಿತ್ ಆಸಾ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಟಿಪ್ಪು ಮುಂಡಾಸ್ ಸದಿಳ್ ಕರ್ನ್. "ತ್ಯಾ ಪರ್ಕ್ಯಾಂನಿ ಕುರಿಯಾಲಾಂತ್ ರಾವ್ಲೆಲ್ಯಾ ಹರ್ಯೆಕಾ ದಿಸಾಕ್ ಧಾ ಹಜಾರ್ ಪಗೊಡಾ ಮೆಜುನ್ ಮೇಟ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತಾಂಕಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಕರ್. ಆನಿ ಮುಖಾರ್ಯಿ ತಾಂಕಾಂ ರಾವೊಂಕ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತಾಂಚೊ ಪಾಗೋರ್ ಉಗ್ತೊ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್, ಮಾತ್ರ್ ಸಹಿಂ ದಿಸಾಕ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ಹಜಾರ್ ಪಗೊಡಾ ಫಾರಿಕ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಫೌಜೆಚಾ ಮುಖಂಡಾಂಕ್ ತಾಂಚೆ ವಯ್ರ್ ಸರ್ವ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಆಸ್ತಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಶರ್ತ್ ಕಳಂವ್ಕ್ ವಿಸ್ರನಾಕಾ. ಹಾಕಾ ತಾಂಚಿ ಜಾಪ್ ಬಾರ್ ಜಾವಾಂ (12 ಘಂಟೆ) ಭಿತರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಜಾಯ್."

ಜಮಾದಾರ್ ಬಾಗ್ವೊನ್ ಹುಕುಮ್ ಘೆವ್ನ್ ಗೆಲೊ.

ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಧಮ್ಕಿ ದೀಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ನಾತ್ಲೆ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ತೆ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಸೊಡುಂಕ್ ಕಬೂಲ್ ನಾತ್ಲೆ. ಬೊಂಬಯ್ಚ್ಯಾ ಉಂಚ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಚಿ ಹುಕುಮ್ ಯೆತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ರಾವ್ತಲ್ಯಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣಿ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ವರ್ದಿ ಧಾಡ್ಲಿ.

“ತರ್ ತ್ಯಾ ಪರ್ದೆಶ್ಯಾಂಚೆರ್ ಪಂಪ್ಲೊ “ಘಾತೊರ್ ಲ್ಘಾ
ಭೆಷ್ಟಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಜಡ್ ಘಾತೊರ್ ಕೊರ್ಚ್ಯಾಂಕ್ ಶಿರ್ಕಾವ್
ಅಂಗ್ರೇಜಾಂಚಾ ಪಾಗೊರಾ ಭಿತರ್ ಉಡಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಆಜ್ ಸಾಂ
ಭಿತರ್ ಘಾತೊರ್ ಉಸ್ಯಾಂವ್ಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್.
ವ್ಹಾಣಾಲೊ ಟಿಪ್ಪು.

ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಜಡಾಯೆಚಿ ಶಿಳಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಠಾಣ್ಯಾಂತ್ ಪಡ್ತಾನ ಪಂದ್ರಾ ಸಾಂಪಡ್ಲೆಲೆ ಚಿಟ್ಟಿ ಜಾತಾಲೆ ಯಾ ಹಾತ್ ಪಾಯ್ಕ್ ಪೋಡ್ ಕಾಣ್ಫಿತಾಲೆ. ಪುಣ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ರುಕ್ಡಾಂಚಾ ಆಡೊಸಾ ಪಾರಿಘಾತ ಜಾಯ್ತೆಂ ಲುಕ್ಸಾಣ್ ಉಣೆಂ ಕೆಲೆಂ. ಲಾಗಿಂ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಟಿಪ್ಪುಚ ಸೈನಾಚೆರ್ ನಾಳಿ ಮಾರುಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲ್ಯೊ. ಅಶೆಂ ಥೊಡೆ ದೀಸ್ ಚಲ್ತಚ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಠಾಣ್ಯಾಕ್ ಕಸಲಿಚ್ ಖಾಣಾಚಿ ಪಸ್ ವ್ಹಚಾನಾಶೆಂ ಆಡಾಂವ್ಕ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ ಪಾವ್ಸ್ ಪಡೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಲಡಾಯ್ ಸವ್ಕಾಸ್ ಪಡ್ಲಿ.

ಪಾವ್ಸ್ ಕಾಬಾರ್ ಜಾಲೊ. ಖಾಣಾ ಪೊರ್ವಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ ಮೆಳಾನಾಶಿ ಪ್ರತಿ ವಿಲೆವಾರಿ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕರ್ನಲ್ ಕೇಂಪ ಬೆಲ್ಲಾನ್ ಸೊಡ್ನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾ. ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ ತಾರ್ವಾಂನಿ ಪೊರ್ವಿ ಯೇಂವ್ಕ್ ತೊ ರಾಕ್ತಾಲೊ.

ಲಡಾಯ್ ಪಾವ್ಸಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಘಣ್ಘಣಿತ್ ಜಲ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪು ನಾಳಿಗಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಠಾಣ್ಯಾಕ್ ಲಾಗಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಘಾರಾಂವ್ಕ್ ಸುರ ಜಾಳೆ. ಭಿತರ್ ಖಾಣ್ ಉಣೆ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಧಾರುಂ ಬಪ್ಪೂರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಯಾನ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಲಡಾಯೆಂತ್ಲೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಕೆಲ ತುರ್ಕಾಂಚೆ ಘಾರ್ ಭಿತರ್ ತಾಂಕಾಂ ಲಾಗಾನಾತ್ಲೆ. ಫಕತ್ ವ್ಹೊಣ್ತಿ ಹಲಕ ಜಾತಾಲ್ಯೊ. ಪುಣ್ ಪಾಗೊರಾ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ದಾರ್ವೆಚೆಂ ಕಾಭಾರ್ ಪಳೆವ್ ತುರ್ಕಾಂನಿ ಪಾಟಿಂ ಥಾವ್ನ್ ರಿಘುಂಚೆಂಕ್ ತಯಾರಿ ಚಲಯ್ಲಿ.

ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸರ್ವ್ ಸಾಧನ್ ಚಾಲು ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಕರ್ನಲ್ ಕೇಂಪ ಬೆಲ್ಲಾನ್ ಜಾಯ್ತೆ ಮಹಿನೆ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆಂ ಠಾಣೆ ಸೊಡ್ಲೆಂನಾ. ಪುಣ ಕ್ರಮೇಣ್ ತಾಂಕಾಂ ಖಾಣಾಚೊ ವಿಶೇಸ್ ತತ್ವಾರ್ ಪಡ್ಲೊ. ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ

ಖಾಣ್ ಯೇನಾಶೆಂ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಪ್ರತಿ ಜಾಗ್ರುತ್ಕಾಯೆನ್ ರಾಕ್ಲ್ಲಿ. ತುರ್ಕಿ ಪಾರ್ಟ್ಯಾಂಚಿ ದೊಳೆ ಚುಕವ್ನ್, ಕೊಣೇಂ ಹಾಂಕಾಂ ಏಕ್ ಕುಂಕಾಡ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ತಾನಾ ಧಾ ಬಾರಾ ರುಪಯ್ ಪೋಲ್ ಘೆತಾಲೊ! ಇತ್ಲೊ ದುಡು ದಿಲ್ಯಾರೀ ಖಾಣ್ ಜಾಯ್ತ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಆನಿ ಸರಾಗ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ ನಾತ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಘೊಡ್ಯಾಂಚೆಂ ಮಾಸ್, ಮಾಣ್ಕ್ಯಾ. ದಿವೊಡ್, ಕಾವ್ಳೆ, ಘೊಣ, ಕೊಳಿಂದ್ರ್, ಉಂದಿರ್ ಆನಿ ಚಿವ್ಳಿಂ ಸಹಿತ್ ಮಾರ್ನ್ ಖಾಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ಲಿ. ಘೊಡ್ಯಾಂಚೆಂ ಮಾಸ್ ಖಾಂವ್ಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಲ್ಯಾಂಕ್ ಮಾರ್ನ್ ಖಾಂವ್ಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾಲೆಂ. ಭೋವ್ ತಡವ್ ಕರ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾರ್ವಾನ್ ಹಾಡ್ಲೆಲೆಂ ಗೊರ್ವಾಂಚೆಂ ಆನಿ ಡುಕ್ರಾಂಚೆಂ ಮಾಸ್ ಚಡುಣೆ ಕುಸೊನ್ ಗೆಲ್ಲೆಂ. ಭುಕೆಚಾ ವಿಶೇಸ್ ಜಾಳಾಂನಿ ಖೆಲ್ಲೆ ಗ್ರ್ಯಾಯ್ಕ್ ವೋಂಕ್ ಉದ್ಯಾಡೆಕ್ ಆನಿ ಪಾರೆಕಾಕ್ ಸಂಕಷ್ಟಾಂಕ್ ಬಲಿ ಜಾತಾಲೆ. ಹ್ಯಾ ದುಕೊಳಾ ವರ್ವಿಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾಣ್ಯಾಂತ್ ದಿಸಾಕ್ ಧಾ-ಪಂದ್ರಾ ಜಣ್ ಮೊರ್ತಾಲೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಶೆಂ ಜಿಣಿಯೆ ಆನಿ ಮರ್ಣಾ ಲಾಗಿಂ ಝುಂಗಡ್ತಾನಾ, ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚೊ ಅಧಿಕಾರ್ ಪೂರ್ಣ್ ಆಯ್ಲೊ. ಆನಿ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಕಾರ್ಭಾರ್ ದರ್ಬಾರಾನ್ ಚಲ್ಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವೆಗಿಂಚ್ ಪಾಯಾಂಕ್ ಪಡ್ತಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಣಾ'ಸ್ಲ್ಲೊ ಟಿಪ್ಪು ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಿ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ.

ಕಾವ್ರಾನ್ ಆನಿ ಕಷ್ಟಾಂನಿ ಹಾಂಗಾಚಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಜಾಯ್ತ್ಯೊ ಆಸ್ತಿ ಆನಿ ಘರಾಂ ಕೆಲ್ಲಿಂ. ಅಸಲ್ಯಾಂಕ್ ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ತಡಿಪಾರ್ ಕರ್ನ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಆನಿ ಮುಖಾರ್ ಆಧಾರ್ ಮೆಳಾನಾಶೆಂ ಸರ್ವ್ ಉಪಾವ್ ಘೆಂವ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ವೆಳಾಕ್ ತೊ ರಾಕ್ತಾಲೊ. ಸದ್ದ್ಯಾಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ಇರಾರಾಯ್ ಸಮಾಯ್ಟ್ ಕರ್ಚೆಂ ತಾಚೊ ಧ್ಯೇಯ್ ಜಾವ್ನಾ'ಸ್ಲ್ಲೊ. ಖಾಣಾಚೊ ಪೆಡೊ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಖಂಡಿತ್ ಹಾರ್ತಲಿ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಜಾಣಾ'ಸ್ಲ್ಲೊ. ಆನಿ ತಶೆಂಚ್ ಜಾಲೆಂ.

ಆಟ್ ಮಹಿನ್ಯಾಂಚಿ ಲಡಾಯ್ ಉಪ್ರಾಂತ್‌ಯೀ ಕರ್ನಲ್ ಕೆಂಪ್ ಜೆಲ್ಲಾರ್ ಟಿಪ್ಪುಲಾಗಿಂ ರಝುಜೊಂಕ್ ಭಾಯ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಜತ್ ಯೇಂವ

ನಾತ್ಲ್ಯಾನ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಸೊಡ್ನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಪ್ಹ ಕೆಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ 1784 ಜನೆರ್ 23 ತಾರ್ಕೆರ್ ಕರ್ನಲ್ ಕೆಂ ಬೆಲ್ಲಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಲಾಗಿಂ ರಾಜೀ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ಕಾಡ್ಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಫಕ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಪುರೊ ಮ್ಹಣ್ ವಿಚಾರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಟಿಪ್ಪು ಕಬೂಲ್ ಜಾಲೊನಾ. ಪಯ್ಲೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾನ್ ಹಾಂ ಥಾವ್ನ್ ನಿಕ್ಳಾಜಾಯ್, ಮಾಗಿರ್ ಆಪುಣ್ ತಾಂಚಾ ಆರ್ಜ್ಯಾಂಕ್ ಕಾ ದಿತಾಂ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ಅಶೆಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಸಲ್ವಣ್ ಮೆಳ್ಳಿ.

ಕೆನರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಕಾರ್ಭಾರ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಜಾತಚ್ ತೆ ಪಾಟಿಂ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಗೆಲೊ. ಬೆಡ್ನೂರಾಚ್ಯಾ ಆಸಿ ಪರ್ ಗರ್ಜೆಚಿ ರಾಟಾವಳಿ ತಿಸ್ರ್ಯಾಂಚೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಕಾವರ್ ತಾಕಾ ರಾಕ್ತಾಲೆಂ.

11. ಮಾರೆಕಾರ್ ಫಿರ್ವಾದ್

ಟಿಪ್ಪು ಪಟ್ಣಾಕ್ ಗೆಲ್ಲೊಚ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ಚೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಜನರಲ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಲಿಪಯಿಲ್ಲಿಂ ತೆಂ ಪಾಟಿಂ ಘೆಂವ್ಕ್ ಉಪಾವ್ ಸೊಧುಂಕ ಲಾಗ್ಲೊ. ಜನರಲಾಚಿ ಬಾಯ್ಲ್ ಆಪ್ಣಾಚಿ ಬಂಧಿಂತ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾನ್, ತಿಕ ಹಾಡುಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಜನರಲಾಕ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ದಿರ್ವೆಂ ತಿಚೆ ಲಾಗಿಂ ಆಸ ಮ್ಹಣ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಖಬಾರ್ ಮೆಳ್ಳಿ. ಜರ್ ತರ್ ತಿ ಯೇತ್ ಜಾ ದಿವ್ಯಾಚಿ ಖಬಾರ್ ದೀತ್. ಆಪುಣ್ ಜನರಲಾಕ್ ಸುಟ್ಕಾ ದಿತಲೊ ಮ್ಹಣಾಲೊ ಟಿಪ್ಪು. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಜನರಲಾನ್ ಬಾಯ್ಲೆಕ್ ವಡಿ ಪಾಟಯ್ಲಿಂ.

ಹೆವ್ಯಿಲ್ಯಾಸ್ ಜನರಲಾಕ್ ಕೈದ್ ಕರ್ನ್ ವ್ಹರ್ತಚ್. ಶೇಕ ಅಯಾಜಾಕ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ಚೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಮೆಥಿವ್ಸಾಚೆ ಬಾಯ್ಲ್ ಲಾಗ್ಚೆಂ ಕಳ ಪುಣೀ ಘೆಂವ್ಚಿ ಇಚ್ಛಾ ಜಾಲಿ. ತಾಣೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಲೋಂಚ ಘಾಲ್ನ್ ಜನರಲಾಚೆ ಬಾಯ್ಲೆಚಾ ತಾವ್ಯಾ ವಯ್ಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ಗುಳ್ ಕರ್ ಉಪಾವ್ ಘೆತ್ಲೆ. ಅಪಾರ್ ವೆಗೊ ಭೇದಿ ತುರ್ಕಾಂನಿ ಆನಿ ಅಧಿಕಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ವಾಂಟುನ್ ಘೆವ್ನ್, ತೆಂ ವಠಾರ್ ಸೊಡ್ನ್ ಪಳಾಪಳ್ ಘೆತ್ಲಿ

ತಾರ್ವಾಚಾ ರೊಕ್ವಲ್ಯಾಂಕ್, ನಾವಿಕಾಂಕ್ ಆನಿ ಪೆರಾಂಕೀ ಬರೊಬ್ರ್ ಘಾಂಟ್ಯೊ ವೆಳ್ಳ್ಯಾ. ಹೆವ್ಯಿಲ್ಯಾನ್ ದಿರ್ವೆಂ ಗೆಲೆಂ, ತೆವ್ಯಿಲ್ಯಾನ್ ಫೌಜ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವ್ಹಡೆ ಖಂತಿನ್ ಜನರಲಾಚಿ ಬಾಂಯ್ಲ್ ಪಿಸಾಂತುರ್ ಆನಿ ದೆದೆಸ್ಪ್ರಾರ್ ಜಾಲಿ.

ಜನರಲಾಚೆಂ ಕಾಗಾದ್ ಬಾಯ್ಲೆಕ್ ವಾಚುನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ಟಿಪ್ಪುನ್ ಜನರಲಾಕ್ ಸುಟ್ಕಾ ದಿಂವ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ತಿಣೆ ಶಿರಿಂಗಪಟ್ಣಾಕ್ ಖಂಡಿತ್ ವ್ಹಚಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಬಾಯ್ಲೆನ್ ವತ್ತಾಯ್ ಕೆಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ ಹಿ ಊಂಚ್ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಪಿಸಾಂತುರ್ ನಾತ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪು ತಸಲ್ಯಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾ ತುರ್ಕಾಚಾ ಘಾಸಾಕ್ ಸಾಂಪಡ್ಚೆ ಬದ್ಲಾಕ್ ಮೊರ್ಚೆಂ ಬರೆಂ ಮ್ಹಣ್ ತಿಕಾ ದಿಸ್ಲೆಂ. ದಿರ್ವೆಂ ಆಪ್ಣೆಂ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ಲ್ಯಾಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಯೇನಾ ಮ್ಹಣ್ ತಿಣೆ ಜಾಪ್ ದಿಲಿ.

ಪಟ್ಣಾಕ್ ಹಿ ವರ್ದಿ ಪಾವ್ತಚ್ ಟಿಪ್ಪು ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ನಿರಾಶಿ ಜಾಲೊ. ಪುಣ್ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾಕ್ ಸರ್ವ್ ಥರಾಂನಿ ಪ್ರಸ್ಲಾವ್ನ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಉಪಾಯಾಂನಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡುಂಕ್ ತಾಣೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾಕ್ ತಾಕಿದ್ ದಿಲಿ. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾನ್ ಥೊಡೆ ದೀಸ್ ಜನರಲಾಕ್ ಮಜೆನ್ ಚಲವ್ನ್ ಘುಟ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಪಳೆಲೆಂ.

ಜೆಪ್ಚೆ ಬಸಿಯಾಂಚೆರ್ ಕಾಂಟ್ಯಾಂನಿ (ಗಾಪ್ರ್) ತೊ ಕಿತೆಂಗೀ ಬರಯ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾಕ್ ಕಳ್ಳಿ. ಅಶೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಬಸಿಯೊ ತಾಣೆ ಚಮತ್ಕಾರೆನ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲ್ಯೊ. ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆನ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ತೆಂ ವಾಚುಂಕ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಬಂಧಿವಾನಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕೊಣೀ ಸಕ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ಇನಾಮ್ ಭಾಸಾಯ್ಲೆಂ. ,ತೆಂ ವಾಚುಂಕ್ ಜಾಣಾ ಆಸ್ಚೆ ಜಾಯ್ತೆ ಮನಿಸ್ ಆಸ್ಲೆ ಜಾವ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ತೊ ಘುಟ್ ದೀಂವ್ಕ ಖುಶಿ ನಾಸ್ತಾನಾ ಕೊಣೀ ವಾಚುಂಕ್ ತಯಾರ್ ನಾ ಜಾಲೊ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಖಿಲ್ಲೆದಾರಾನ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಪ್ರಯತ್ನಾಂ ಆನಿ ಪ್ರಸ್ಲಾಪ್ಣಿಂ ಸೊಡ್ಲಿಂನಾಂತ್. ಆಖ್ರೇಕ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಸ್ಕರಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯೊ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬಂಧಿವಾನ್, ತುರ್ಕಾಂಚೊ ಉಪಾಯ್ ಕಳಿತ್ ನಾಸ್ತಾನಾ, ತೆಂ ಬರಾಪ್

ವಾಚುಂಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೊ. [ಹೊ ಮನಿಸ್ ಥೊ ವರ್ಸಾಂ ಟಿಪ್ಪುಚೊ ಬಂಧಿವಾನ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ಮಾಗಿರ್ ಪಳ್ಳೊ ಆನಿ ಹಾಣೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಲಂಡನಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಹೆರಾಂಚ್ಯಾ ಹಾವಾಲಾಂ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಏಕ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲೆಂ–1824–ತಾಂತುಂ ತೊ ಕೆನರಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆ ಬಂಧಡಿಕ್ ನೆಣಾರ್ಪಣಾನ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕಬೂಲ್ ಜಾತಾ, ಏಕಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನರಲಾಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ ಕರ್ನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಲುಕ್ಸಾಣ್, ಕಂಪೆನಿನ್ ಭರ್ನ್ ದೀಂವ್ಕ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ವಿನಂತಿ ಕೆಲ್ಯಾ.]

ಜೇಮ್ಸ್ ಸ್ಕರ್ರಿನ್ ಹೆಂ ಬರಾಪ್ ವಾಚ್ತಾನಾ, ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾ ಸಂಗಿಂ ಬಂಧಿವಾನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಂ ಏಕಾ ದುಬಾಶಾನ್ (ದೋನ್ ಭಾಸೊ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ, ಭಾಷಾಂತ್ರ್‌ಕಾರ್) ಕಿಲ್ಲೆದಾರಾಕ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿನ್ ತಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾವ್ನ್ ಸಾಂಗ್ಲೊ. ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾನ್ ಚ್ಯಾರ್ಟ್ರ ಬಸಿಯಾಂಚೆರ್ ಅಶೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ. "ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ಫರ್ಮಾಣಾನ್ ಮ್ಹಾಕಾ ವೀಕ್ ಘಾಲ್ನ್ ಜಿವ್ಯಂ ಮಾರ್ತಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಹಾಂವ್ ಜಾಣಾ. ಮ್ಹಾಕಾ ಥೊಡೊಚ್ ವೇಳ್ ಉರ್ಲಾ. ನಿರ್ಮೊಣ್ಯಾಕ್ ಪಾಲ್ ಜಾಂವ್ಕ ಹಾಂವೆ ಮಲ್ಬಾರ್ (ಕೆನರಾ) ಕಿನಾರ್ಯಾಚ್ಯಾಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಲಾಗ್ಗೆ ತೀನ್ ಲಾಖ ತೀಸ್ ಹಜಾರ್ (3,30,000) ರುಪಯ್ ವೀಣ್ ಕಾಣ್ಘೆವ್ನ್ ಬೊಂಬಯ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮೊಜೆಂ ಸೈನ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಳೆಂ. ದೆಕುನ್ ಹೆಂ ಕೋಣ್ ವಾಚ್ತಾತ್ ತಾಣಿ ದಯಾ ಕರ್ನ್ ಹಿ ಖಬಾರ್ ಗವರ್ನರಾಕ್ ಆನಿ ಕೌನ್ಸಿಲಾಕ್ ದೀವ್ನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಘಾವ್ರೊತೆಂ ಇನಾಮ್ ದೀಸಾರ್ಕೆರ್ಯ ವಿನಂತಿ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್."

ಕಿಲ್ಲೆದಾರಾನ್ ಹಿ ಖಬಾರ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಪಾಟಯ್ಲಿ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಶಿಕ್ಷಾ ದೀಂವ್ಕ ರಾಕ್ಚ್ಯಾ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಹಿ ಏಕ್ ಬರಿ ಸಂಧಿ ಮೆಳ್ಳಿ. ಕರೆಜ್ ಸುರು ಜಾಂವ್ಕ ಥೊಡೊಚ್ ಕಾಳ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಸೊಮಿಯಾಚೆ ಕಷ್ಟ್ ನಿಯಾಳ್ಚ್ಯಾ ಕರೆಜ್ಮಾಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ದಗ್ದುಂಚೆಂ ಯೋಗ್ಯ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಬೂಧ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಸಲಹೆಗಾರ್ ಉಣೆ ನಾತ್ಲೆ. ದೆಕುನ್ ತ್ಯಾ 1784 ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ಸಿಂಜಿಚ್ಯಾ ಬುಧ್ವಾರಾ (ಫೆಬ್ರೆರ್ 24) ಕೆನರಾಂತ್ಲ್ಯಾ

ಸರ್ವ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಕರ್ನ್ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ನ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಮಾರೆಕಾರ್ ಫರ್ಮಾಣ್ ದಿಲೆಂ.

ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸೈನ್ ಕರಾವಳಿಕ್ ಯೇವ್ನ್ ದಾದ್ಲೆ, ಬಾಯ್ಲೊ ಆನಿ ಭುರ್ಗಿಂ ಮ್ಹಣೊನ್ 80,000 ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಲೋಕಾಕ್ ತಾಣೆ ಪೈರಾಚಾ ಗೊರ್ವಾಂಚಾಕೀ ಪಾಪ್ಟ ಥರಾನ್ ಶ್ರೀ ರಂಗ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ನ್ ಹಾಡ್ತಾನಾ, ಸರ್ವ್ ಥರಾಂಚೊ ಅತ್ಯಾಚಾರ್ ಕೆಲೊ; ಆನಿ 30,000 ಲೋಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಪಾವ್ಲೊ. ಸೈನಾಕ್ ಭರ್ತಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ದಾದ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಸಕ್ಕಾಂಕ್ ಬಲತ್ಕಾರಾನ್ ಸುಂತಾ ಕೆಲಿ. ಥೊಡ್ಯಾಜ್ಜ್ ದಿಸಾಂನಿ ತ್ಯಾಂಕಾಂ ಹಾತೆರಾಂ ದೀವ್ನ್ ತಾಲಿಮ್ ಕರವ್ನ್ ನೊವ್ ಪೈಲಾಂ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಮೈಸೂರಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ಲೆ. ಹಾಂಚಾ ಧುವಾಂಕ್ ಜನಾನ್ ಖಾನ್ಯಾಂ (ಅಂತಪುರ=ವಾಡ್ ಬಾಯ್ಲಾಂಚೆಂ ಘರ್)ಕ್ ಸೊಡ್ನ್ ದೀರಿವ್ಕ ತಾಣೆ ಇನ್ಕಾರ್ ಕೆಲೆಂ ದೆಕುನ್ ತಾಂಚೆಂ ಹಾತೆರಾಂ ಪಾಟಿಂ ಘೆವ್ನ್, ಚಾಮಾರಾಂ ಕರ್ನ್ ತಾಂಚೆಂ ನಾಕಾಂ, ಕಾನ್ ಆನಿ ವಯ್ಲೆ ವೊಂಟ್ ಕಾತರ್ನ್ ಉಡವ್ನ್, ಗಾಡ್ಯಾಂಚೆರ್ ಶಿಪ್ಣಿ ಕುಶಿನ್ ತೋಂಡ್ ಕರ್ನ್ ಬಸವ್ನ್ ಶಿರಿಂಗಪಟ್ಣಾಚಾ ಬೀದಿಂನಿ ತಾಂಚೊ ಫುರ್ಸಾಂವ್ ಕಾಡ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ತರ್ಣ್ಯಾ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ರಗ್ತಾಚಾ ಲುಕ್ಸಾಣೆನ್ ಧರ್ನಿರ್ ಶೆವ್ಟೊನ್ ಕಾಬಾರ್ ಜಾಲೊ. ಹಿ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ದೀಷ್ಟ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ಫುಟೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಸ್ಕರ್ರಿ ಬರಯ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ವಳ್ವಳೆ ಇತ್ಲೆ ಮಾರೆಕಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆ ಕೀ ತೆಂ ಧಾರುಣ್ ಫರ್ಮಾಣ್ ದಿಲ್ಲೊ ಟಿಪ್ಪುಜ್ಚ್ ಖುದ್ದ್ ಬಿಮಾರ್ತ್ ಪಾವ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಹೆಂ ಸೊಸುನ್ ವಾಂಚೊನ್ ಉರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಸವಿಸ್ ಜಣಾಂಚಿ ಗತ್ ಭೋವ್ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಿ ಕೀಯ್. ಹೈ ಬಾಂಧಡಿಂತ್ಲೆಂ ಚುಕವ್ನ್ ಘೆತ್ಲಲೆ ಜಾಯ್ತೆ ಲಿಪೊನ್ ಆಸ್ಲೆ.

ಟಿಪ್ಪುಚಿ ನವೆ ನವೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಯೆತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ತಾಂಕಾಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಹಿಂದ್ವಾಂಗಡ್ಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಪಡ್ತಾಲಿ. ಹಾಂಚಿ ಮಜತೆನ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಬಂಧಡ್ ಚುಕ್ಲಿ. ತೆದ್ನಾಂ ನಾಗ್ವೆಲಿಚಿ ಕೃಷೆಂತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಒಮ್ಜೂರ್ಚೆ ಆನಿ ಹೆರ್ ಥೊಡೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್

ಬಂಧಡಿಂತ್ಲೆ ಚುಕ್ಲೆ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಜೈನಾಂಚಾ ಆನಿ ಹೆರ್. ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಹಿಂದ್ವಾಂಚಾ ಆಧಾರಾನ್, ಥೊಡ್ಯೊ ಇಗರ್ಜೊ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ಹಾತಾಂತ್ಲೊ ಅರ್ಧ್ಯೊ ಬಚಾವ್ ಜಾಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಫರ್ಮಾಣಾನ್ ಮಿಲಾಗ್ರಿಸ್ ಇಗರ್ಜ್ ಮೊಡವ್ನ್, ತಿಚಾ ಫಾತ್ರಾಂನಿ ಜಾಮ್ಮ್ಯಾಕಾಟ್ಯಾವಯ್ಲಿ ಇಡಿಯಾ ಪಳ್ಳಿ ಬಾಂಧ್ಲಿ. ಜೆಪ್ಪಾವತ್ ಇಗರ್ಜೊ ಮೋಡ್ನ್ ಉಡಯ್ಲ್ಯೊ. ಹಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪು ಆಸ್ತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೆನರಾಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸವೊಡ್ತ್ ಆಚಾರಾಂಕ್ ಮಾನ್ನಾ ಜಾಲೆಂ.

ಫ್ರೆಣ್ ಪಿದೇಶೀ ವ್ಯಾಪಾರ್ಯಾಂಲಾಗಿಂ ಟಿಪ್ಪುನ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಚಿಂ ಖರಾರಾಂ ಕೆಲಿಂ. ಹೈದರಾಚಾ ಕಾಲಾಬರಿಂಚ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಹಾಂಗಾ ವ್ಯಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಸೊಡ್ಚೆಂ ಖರಾರ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ 1784 ಮಾರ್ಚ್ 11-ವೆರ್ ಕೆಲೆಂ.

ಜನರಲ್ ಮೆಥ್ಯೂಸಾಚೆಂ ಮರಣ್ ವಿಕಾಳ್ ಖಾಣಾನ್ ಜಾಲೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ. ಜೆಣ್ ಜೆಮ್ಲ್ಯಾರ್ಕ್ ದಿರ್ವೆಂ ಗೆಲ್ಲೆಂ ಖಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಆಪೇರ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಉರ್ಲಿ ಕಂಯ್ಲ್ ತಾಚಿಂ ಕ್ರೂರ್ಪಣಾಂ ಚಡೊಂಕ್ ಹಿ ಖಂತ್ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಾರಣ್ ಕಂಯ್ಲ್.

12. ಬಂಧಿವಾನಾಂಚೆ ಪಾಟ್ಲಾವಿ

ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘರಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಿ. ಶೆಣೈಯಾಕ್, ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆರ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ್ ಆನಿ ಇಗರ್ಜಾಂಚೆ ದೆಸ್ಪಾಟ್, ತವಳ್ ತವಳ್ ಖಬಾರ್ ಹಾಡ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ದೂತಾಂನಿ ಕಳಯ್ಲಿ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂಕಷ್ಟಾಂಚಾ ಕಾಳಾರ್ ಕೆನರಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ಏಕ್ ಪಿಲೊ ಸಹಿತ್ ಪ್ರಗಟ್ ದಿಸಾನಾತ್ಲೊ. ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸೈನಾ ಥಾವ್ನ್ ಚುಕವ್ನ್ ಘೆತ್ಲಲೆ ವೀರ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವರ್ದಿ ಮಿ. ಶೆಣೈಯಾಕ್ ಮೆಳ್ಳಿ. ಅಸಲ್ಯಾಂಕ್ ತಾಂಕಾ ತಿತ್ಲಿ ಮಜತ್ ದೀಂವ್ಕ್ ತಾಣೆ ನಿಚೆವ್ ಕೆಲೊ.

ಏಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಹಾಂಗಾಚಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ರ್ಝುಜು ಮಾರ್ನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ತುರ್ಕಾಂನಿ ತಡಿಪಾರ್ ಕರ್ನ್ ಜಾತಚ್ಚ್ ಕೆನರಾಂತ್. ತಾಂಚೆ ಖಿಡ್ಪುಡ್ ರಾವ್ಲಿ. ಅಶೆಂ ಹಾಂಗಾ ತಕ್ಲಿ ಚುಕವ್ನ್ ರಾವ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಚಿಕ್ಕೆ ಉಸ್ವಾಸ್ ಸೊಡ್ಚ್ಯಾಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳ್ಳೊ. ಹಿಂದ್ವಾಂಲಾಗಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ಸಂಬಂಧ್ ಬರೊಚ್ಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಣಿ ತಾಂಕಾಂ ವಿಕ್ರಿತ್ ಕೆಲೆ ನಾಂತ್. ಅಪ್ಪಿತ್ತ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ತುರ್ಕಾಂಚಿ ನದ್ರ್ ಪೆ ಹಿಂದ್ವಾಂ ಪರಿಂ ದಿಸಾಶೆಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಶೆಂಬ್ ಕೇಸ್ ವಾಡಂವ್ಕ್, ಕಾಸಾಕ್ ಮುಂದಿಯೊ ಘಾಲುಂಕ್ ಆನಿ ಗಾಂವ್ಡ್ಯಾಂ ಪರಿಂ ನ್ಹೆಸೊಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ.

ಆನ್ಯೇಕೆ ವಾಟೆನ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆ ಬಂಧಿವಾನ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಜಿಣೆಯೆ ಆನಿ ಮೊರ್ನಾಗಡೆನ್ ಝುಗ್ಡ್ಯಾನ್ ವಾಟ್ ಮುಖಾರ್ಸರ್ತಾಲೆ. ಹಾಂಚೊ ಜಿನೊಸ್‌ಚ್ಚ್ ಬದಲ್ಲೆಲೊ ಆನಿ ಥಂಯ್ ಮರ್ಣಾಕ್ ಲೇಕ್ ನಾತ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಗಡಾಯ್ ಘಾತ್ಕ್ಯಾರ್ ಘಾವ್ನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ವೀರಾಂಕ್ ಸಕ್ಲಾ ಲೊಟುನ್ ಘಾಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಭರಿತ್ ಸಂಗತ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ಕ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂನಿ ತಿಳ್ಸಲಿ.

ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಫರ್ಮಾಣ್ ಜ್ಯಾರಿ ಜಾಲ್ಲಿ ಗಜಾಲ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲಿ. ಆನಿ ಹಿ ಭಿರಾಂಕೂಳ್ ವಾತಾರ್ ಆಯ್ಕೊನ್ ಕೊಡಗು ಥಾವ್ನ್ ಎಕ್ಸುರೊ ಝುಜಾರಿ, ಘೊಡ್ಯಾರ್ ಬಸೊನ್ ರಾನಾಂ ಮಧ್ಲ್ಯಾನ್ ಆನಿ ಖರ್ಕಟೆ ವೊತಾಕ್ ಗುಡ್ಡ್ಯಾಂ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ತುತಾರ್ನ್ ಕೆನರಾಕ್ ಧುರಂಟಿ ಮಾರ್ನ್ ಆಯ್ಲೊ. ವಾರ್ಯಾಚಾ ವೇಗಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಹೊ ಝುಜಾರಿ ದುಸ್ರೊ ಕೋಣ್ ನಹಿಂ, ಬಗಾರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

ಭಿರಾಂಕುಳ್ ದೃಶ್ಯ್ ಹಾಕಾ ರಾಕೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಹಾಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚೆಂ ಘರ್ ಧ್ವಂಸ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಘರ್ಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚೊ ಆನಿ ಸೆಜಾರ್ಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಂಚೊ ಪತ್ತೊ ನಾತ್ಲೊ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ತೊ ವಾಡೊ, ಸ್ಮಶಾನಾಪರಿಂ ಶಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಕಸಲಿಚ್ಚ್ ಖಬಾರ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಕೊಣೀ ನಾತ್ಲೆ ಥಂಯ್ಸರ್. ಆಪ್ಣಾಚಿ ವಳಕ್ ಹೆರಾಂಕ್ ಕಳಂವ್ಚಿ ನಹಿಂ ಮ್ಹಣ್

ನಿರ್ಣಯಿಲ್ಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ವೇಳ್ ವಾಡ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಶೀದಾ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅರಣ್ಯಾಚಾ ಘರಾಕ್ ಗೆಲೊ.

ಅನ್ನೆ ಈಪ್ಟ್ ವೆಳ್ಳಾಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಮೆಕಾ ವೇಗುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಆಪ್ಣಾಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚಾ ಜಾಗ್ಯಾಚೆಂ ಖರ್ಗ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ಕಿತೊ ಫುಣೀ ಕರ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಘೆವ್ಚಿ ಇಚ್ಛಾ ತಾಣೆ ಉಚಾರ್ಲಿ.

ಅಪ್ರೂಪ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸೈರ್ಯಾಕ್ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್ ಉಪಚಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊ. ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ ಸಾಂಗಿಂ ಕುಟ್ಮಾಚಿಂ ಆಸ್ಲ್ಲಿಂ.

"ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಎಕೆ ವಾಟೆನ್ ವ್ಹರ್ತಾನಾ. ತುಂವೆ ಕೊಡಗುಕ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ವ್ಹಚೊನ್, ಏಕ್ ಪಾವ್ಚಿಂ ಹಾಂಕಾಂ ವ್ಹೆಲ್ಲ್ಯಾ ರಸ್ತ್ಯಾನ್ ಪಾಟಿಂ ಯೇವ್ನ್ ಸರ್ವ್ ವಿಚಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ವೇಸ್ ಬದ್ಲುನ್ ಭಿಕಾರ್ಯಾಪರಿಂ ಜಾವ್ನ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಭೆಟ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಹಾಂವ್ ರಾಂವ್ಚೊನಾ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಖಂಯ್ ಖಂಯ್ ವ್ಹೆಲೆ ತಿತ್ಲ್ಯಾಸ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪಾವೊನ್ ಮ್ಹಜಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಘೆತಲೊಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತುಜಾ ಹ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಮ್ಹಜೊ ತುಕಾ ಪುರ್ತೊ ಸಹಕಾರ್ ಆಸಾ. ಲೋಕ್ ವಳ್ವಳ್ತಾನಾ ಘರಾ ಬಸೊನ್ ಕಾಂತಾಳೊ ಆಯ್ಲಾ ಮ್ಹಾಕಾ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಆಮಿ ಶಿಕ್ಲಲಿ ವಿದ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಘಾಲುಂಕ್ ಜಾಯ್." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ (ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಚೊ ಪೂತ).

"ವೀರ್ ಕಾಮಾಂಕ್ ಹಾಂವ್ ಆಡ್ ಯೇನಾ. ಪುಣ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಬರೆಂ ಕರ್ನ್ ಚಿಂತುನ್ ಪಳೆ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್.

"ಹಾಂಗಾ ರಾವ್ಲ್ಯಾರ್ ದಿವೊ ಕಳ್ಸೆ ಪಂದಾ ಧಾಂಪ್ರುನ್ ಘಾಲ್ಲೆಬರಿಂ ಜಾವ್ನ್ ಆಮ್ಚಿ ವಿದ್ಯಾ ಕಸಲ್ಯಾಚ್ಚ್ ಪ್ರಯೋಜನಾಕ್ ಪಡಾನಾಸ್ತಾಂ, ಚೊರಾಂಪರಿಂ ಜಿಣಿ ಸಾರ್ಚಿ ಪಡ್ತಲಿ. ತರ್ನಾಟ್ಪಣ್ ಉತರ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಾಹಸಾಂ ಕರುಂಕ್ ಧರ್ಮ್ ಉರ್ಚೊನಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಂವ್ ವ್ಹೆತಾಂ." ಮ್ಹಣಾಲೊ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್.

"ತುಜೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಹಾಂವೀ ಯೆತಲೊಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ (ಫುಲಾಬಾಯೆಚೊ ಪೂತ್).

"ತುಮ್ಕಾಂ ದೊಗಾಂಕ್ ವೆಗ್ಳೆ ಕರುಂಕ್ ಹಾಂವ್ ಸಕಾನಾ. ಖರ್ಯಾ ಮ್ಹುಜಾರ್ಯಾಂಕ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಪರಿಂ ತುಮ್ಕಾಂ ಮೊಜೆಂ ಆಶೀರ್ವಾದ್ ದಿತಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ತುಮ್ಚ್ಯಾ ತಸಲೆ ದೋಗ್ ತರ್ನಾಟೆ ಮೊಜೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಚಡ್ಲ್ಯಾರೀ ಚಡಿತ್ ಭರ್ವಸೊ ಯೆತಲೊ ಮ್ಹಾಕಾ. ಘಾಟಾಂಗಾರಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ತುರ್ಕಾಂಚ್ಯಾ ಭಾಸೊ ಆನಿ ವಿದ್ಯಾ ಹಾಂವ್ ಜಾಣಾ. ಮೊಜೊ ಇತ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂಚೊ ಅನ್ಭೋಗ್ ಖಂಡಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಉಪ್ಕಾರ್ತಲೊ. ಪುಣ್ ಕಷ್ಟ್ ಆಸಾತ್ ಖರೆಚ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ವ್ಹಡ್‌ಸಾ ಶ್ರೀ ಜೋರ್ಕಿನ್ಸ್. ಹಾಂಕಾಂ ಜಿಣಿಯೆಚಿ ಕೊಡ್ಡು ಅನ್ಭೋಗ್ ತುಂ ಶಿಕಯ್. ಆನಿ ಕೆದ್ನಾಂ ತಾಣಿ ಶಿಕ್ಚೆಂ?" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈ.

"ಹಾಂವ್ ಪಂದ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಯೆರ್ ಥಾವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ತಪ್ಪಂಗಾಯೆಚಿ ವಿದ್ಯಾಂನಿ ಫೆಳ್ಳ್ಯಾಂ. ಕೆದ್ನಾಂ ಧಾಂವ್ಡಾವ್ನ್ ವ್ಹರ್ಚೆಂ, ಕೆದ್ನಾಂ ಲಿಪೊನ್ ಬಸ್ಚೆಂ, ಕಸೊ ಮಾರ್ ಘಾಲ್ಚೊ ಆನಿ ತಸೊ ಮಾರ್ ಚುಕಂವ್ಚೊ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಅನ್ಭವಾನ್ ಶಿಕ್ಲಾಂ ಹಾಂವ್. ತುಮ್ಕಾಂ ಮೊಜಿ ಬೂದ್‌ಬಳ್ ಖಂಡಿತ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತೆಲಿ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತುಮಿ ಮಾತ್ರ್ ರಾತ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳೊಕಾಕ್ ವಾಟ್ ಸೊಗ್ಸಾಂಚಿ ಪಡ್ತೆಲಿ. ದಿಸಾಕೀ ರಾನಾಂ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ತುಮಿ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈ.

"ಸರ್ ಮನಿಸ್ ಮೆಳ್ನಾತ್ಲ್ಯಾ ತಸಲ್ಯಾ ವಾಟೊ ಹಾಂವ್ ಜಾಣಾ. ಆನಿ ಖಂಯಿ ಚುಕೊನ್ ಶಿಪಾಯ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾರ್ ಉಪಾಯ್ ಆಸಾತ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

ರಾತ್ಚೆಂ ಜೆವಣ್ ಜಾತಚ್ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ವೇಸಾರ್ ತೇಗ್ ಜಣ್ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಘೊಡ್ಯಾರ್ ಬಸೊನ್ ಪಾಸಾರ್ ಜಾಲೆ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್

ತುರ್ಕಾಂಚೆ ಶಿಪಾಯ್ ರಾಜ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಭಾರಾಂ ಖಾತಿರ್ ಆಶೆ ವ್ಹೆತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಾಲ್ತಿ ಮನಿಸ್ ತಾಂಕಾಂ ಪಳಲ್ಯಾರ್ ಲಿಪ್ತಾಲೆ. ಅಸಲ್ಯಾಂಚೆ ನದ್ರೆಕ್ ಪಡಾನಾಶೆಂ ಆಡ್ ವಾಟಾಂನಿ ಹೆ ತೇಗ್ ಗೆಲೆ.

13. ಕೊಡಗುಚೊ ಸುಬೆದಾರ್ ?

ಹೈದರಾಚ್ಯಾ ಕಾಲಾರ್‌ಚ್ ಕೊಡ್ಗಿ ರಾಜ್ಯಾಕ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಕರ್ನ್ ವ್ಹೆಲ್ಲೊ. ಆನಿ ಕೊಡ್ಗಿ ಮೈಸೂರಾಖಾಲ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಝುಜಾರಿ ಕುಳಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚೊ ಹೊ ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ತುರ್ಕಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಝಗಡ್ನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಸಂದರ್ಭ್ ರಾಕ್ತಾಲೊ. ಹೈದರಾಚ್ಯಾ ಮೊರ್ನಾ ನಂತರ್ ಮೈಸೂರ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಗಲಾಟೊ ಉಟ್ಲೆಲೆಪರಿಂ, ಕೊಡಗುಂತೀ ಟಿಪ್ಪು ವಿರೋಧ್ ಫೊಡ್ಲ್ಯಾ ಕಾಟ್ಯಾಕಯೊ ಉಟ್ಲ್ಯೊ.

ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಕೊಡಗುಂತ್ ಆಸ್ಲಿ ಗುಪಿತ್ ವಾಟ್ಲ್ಯಾಪ್ ಘೆವ್ನ್, ಗೆರಿಲ್ಲಾ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಝುಜಾಂತ್ ವಿದೇಶೀ ಹಾತೆರಾಂ ವಾಪರ್ಚಿ ವಿದ್ಯೆಂಕ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ತರ್ಭೆತಿ ದಿತಾಲೊ. ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಪಾಳೆಗಾರಾಂಕ್ ಹಾಣೆ ನವ್ಯೊ ಝುಜಾಚ್ಯೊ ರಿತಿ ಶಿಕಯ್ಲ್ಯೊ. ಹಾಂಕಾಂ ಹಾತೆರಾಂ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಘುಂಟಾನ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ತಾಲೊ. ಹೈದರಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ಪೊರ್ತುಗೆಜಾಂಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ಆಸ್ಲಿ. ಪುಣ್ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಹಾಚೊ ದುರುಪಯೋಗ್ ಕರ್ತಾಲೊ. ತೆಂ ತುರ್ಕಾಂಚೆ ನದ್ರೆಕ್ ಪಡ್ಲೆಂನಾ.

ಕೊಡಗು ಸುಬಾ (ಜಿಲ್ಲೊ) ಲ್ಹಾನ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಗುಪ್ತೆ. ವೊಲಿಂ ಆನಿ ಕಂದ್ಯಾಂ ಆಸೊನ್ ಪಾವ್ಸಾಂತ್ ಪಿತಡಿಚೊ ಜಾಗೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಹಾಂಗಾ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾತ್ಲೆಂ. ಫಾಲ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಆರಣ್ಯಾಂನಿ ಕಶೆಂ ಯಶಸ್ವಿ ಥರಾನ್ ಝುಜ್ಜೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಶಿಕಯ್ಲೆಂ. ಆಯ್ಲೆವಾರ್ ಥಂಯ್ಚೆ ಪಾಳೆಗಾರ್ ತಾಕಾ ಬರೊಚ್ ಸಾಂಬಾಳ್ ದಿತಾಲೆ.

ಕೆದಾಳಾಯ್ ಉಜೊ ಪೆಟೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಹ್ಯಾ ರಣಾಂಗಣಾಂತ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಕ್ ಹಾಡುಂಕ್ ನಾ. ಪುಣ್ ಸಭಾರ್ ಕಾಳ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಝುಜಾಚ್ಯೊ ಚಾಪ್ಡಿ ಶಿಕಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಕಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ವಳ್ಕ್ತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಚೊ 'ಸುಬೆದಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರೀ ಚೂಕ್ ಜಾತಿನಾ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಖುಶಿ ಜಾಲಿ. ಪುಣ್ ತೆ ಆಪ್ಲೆ ಪೂತ್ ನಹಿಂ ಶಿಸ್ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣಿ ತಾಂಕಾಂ ಸಮ್ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಪಡ್ಲೆಂ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್ ದೊಗೀ ಧುವೊ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯೊ. ತಾಂಕಾಂ ಕಾಜಾರ್ ಕರ್ನ್ ಪಯ್ಸ್ಯಾಲ್ಯಾ ಬಾರ್ಕೂರ್ ಕುಂದಾಪುರಾಕ್ ದಿಲ್ಲಿಂ. ತಾಂಚಿ ಚರಿತ್ರ ಕಳೊಂಕ್ ತೊ ಚಡ್ಪಡ್ತಾಲೊ. ಹಿ ಗಜಾಲ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಚಾ ಮುಂಖಿಕ್ ಕಳೊನ್ ತೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್ ತಾಂಕ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆ ಸಹಾಯ್ ಕರುಂಕ್ ತಯಾರಾಸ್ಲ್ಲೊ.

ವೇಸ್ ಬದ್ಲುಂಚಾಂತ್ ಆನಿ ಭಾಸೊ ಉಲಂವ್ಚಾಂತ್ ಪ್ರವೀಣ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ ಸಿಲು ಪರೊಬ್ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಣಾಕ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ತಯಾರ ಜಾಲೊ. ಹೊ ಝುಜಾರಿ ಆನಿ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚೊ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ದಕ್ಷಿಣ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ್ ಭೊಂವ್ಲ್ಲೊ. ಎಕಾ ವೇಸಾನ್ ಹೊ ಎಕ್ಕಡೆ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಚ್ಚ್ ಥರಾನ್ ಆನ್ಯೇಕ್ಕಡೆ ಉದೆತಾಲ್ಲೊ. ಸುಲ್ತಾನಾಚೆಂ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಣ, ಮೈಸೂರ್, ಬೆಂಗ್ಳುರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಾಂವ್ ಹಾಕಾ ಪುರ್ತೆ ವಳ್ಕಿಚೆ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೆ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿಚ್ಚ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ನಾಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿಯೀ ಖಬಾರ್ ಘೇಂವ್ ಹೊ ಅತ್ರ್ಗಾತ್ಲೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಲಾಗ್ಗ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವಿವರ್ ಸವೊಜ್ನ್ ಶ್ರೀನಾ ಪಟ್ಣಾಚೆ ಕುಶಿನ್ ಚಲ್ಲೊ.

ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ತರ್ಬೆತಿ ದಿಂವ್ಚೆ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚೆ ಮನಿಸ್ ತಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಬರ್ಯಾನ್ ಕರ್ತಾಲೆ. ಥೊಡೊ ತೇಂಪ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗೈರ್ ಹಾಜರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಝುಜಾಚಿ ತರ್ಬೆತಿ ತಾಣೆ ಫಿರ್ಂ ಉಮೆದಿನ್ ಚಲಯ್ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಿ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಬಂಧಿವಾನಾಂಚಿ ವಾಟ್ ಪಾತ್ಯೊ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್ ವಾಟೆರ್ ಗೌಡ್ಯಾಂಗೆರ್ ಆತಿಥ್ಯ್ ಲಾಭ್ಲೆಂ ವಾಟೆರ್ ಮೆಳ್ಳಿಲೆಕಡೆನ್ ಖಬಾರ್ ಕಾಡ್ನ್. ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಫೌಜೆನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂ ವಾಂಕ್ ಆಂಬುಡ್ನ್ ಹಾಡ್ಲಲಿ ವಾಟ್ ಹಾಣೆ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡ್ಲಿ. ತ್ರೆ ವಾಟೆನ್ ಘಾಟ್ ದೆಂವ್ರೊಂಕ್ ಹಾಂಕಾಂ ಸರಾಗ್ ಜಾಲೆಂ. ಇತ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಪ್ರೈರಾಪರಿಂ ಆಂಬುಡ್ನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾನಾ, ವಾಟ್ ಸಾಫ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಆನಿ ಕುರ್ಡ್ಯಾ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಧರ್ಣಿರ್ ಘಾಪ್ರೊನ್ ಗೆಲ್ಲಿ.

ಥಂಯ್. ಥಂಯ್ ವೆಳ್ಡಿಂ ಪಡ್ಲೆಂ. ಜಾಂಚೆರ್ ಕೊಲೆ ಆನಿ ಗಿಡ್ ಫೆಸ್ತಾಂ ಮಾರ್ತಾಲೆ. ತಡ್ವ್ಯಾಂಕ್ ತಾಂಕಾನಾಸ್ತಾಂ, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವೀರಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಮುಸ್ಲಿತಿಂಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾವ್ನ್, ಪಳ್ಯೆಚಿಂ ಖುಣಾಂ ದೆಖೊಂಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲೆಂ. ಪುಣ್ ಕುಡಿಂಚಿಂ ಜಡಾಪತ್ ಹಾಡಾಂ ಪಾತ್ರ ಉರ್ಲ್ಲಿಂ. ತಿ ದೀಷ್ಟ್ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಆನಿ ತಿ ಘಾಣ್ ಕಠಿಣ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿ. ಘಾಟ್ ದೆಂವ್ರೊನ್ ಬಂಧಿವಾನಾಂಕ್ ಹಾಡ್ಲ್ಲೆ ವಾಟೆನ್ ವಾಟೆಂ ಯೆತಾನಾ. ಆನಿಕೀ ಚಡ್ ಮೊಡಿಂ ಪಡ್ಲಿಂ. ಪುಣ್ ಕುಸಡಾಯೆನ್ ಪಳಕ್ ಕಳೊಂಕ್ ಉಪಾವ್ ನಾತ್ಲೊ. ಕಾಳ್ಯಾಣ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ರಗ್ತಾಚಿಂ ಕೊಂಡಾಂ ವಿಸ್ತಾರ್ಲ್ಲಿಂ. ನರ್ ಮನಿಸ್ ಹ್ಯೆ ವಾಟೆನ್ ಝುಳ್ಕ್ಯನಾತ್ಲೆ. ಪಳೆತಲ್ಯಾಕ್ ಖಂತ್, ದುಖ್, ಜೆಜಾರಾಯ್, ಬಿಮೊರ್ಕತ್, ರಾಗ್ ದೆದೆಸ್ಪಾಯ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಭೊಗ್ನ್ಯಾರ್ ಭೊಗೊನ್, ಆಪ್ರೇಕ್ ಸಂಸಾರಾಚೊಚ್ಟ್ ಕ್ಶಾಂತಾಳೊ ಯೆತಾಲೊ. ಆಪ್ಲೊ ರಾಗ್ ಗಿಳ್ನ್ ಆನಿ ದುಃಖಾಂ ತಡ್ವ್ಯಾನ್ ತೆಗೀ ವೀರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆ ಬಂಧಡಿಚೆ ವಾಟೆನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾ ಕುಶಿನ್ ಆಯ್ಲೆ.

ಭಂವ್ತಣೆಂಚೊ ಲೋಕ್ ಪೊಳೊನ್ ಗೆಲ್ಲೊ. ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸೈನ್ ಆನಿ ಬಂಧಿವಾನ್ ಪಯ್ಸ್ ಪಾವ್ಲ್ಲೆ.

ಏಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಬಂಧಿವಾನ್ ಆನಿ ಸೈನ್ ಗೆಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕೆನರಾಂತ್ ಜನಜೀವನ್ ಪರ್ತುನ್ ಆದ್ಲೆಪರಿಂಚ್ ಚಲ್ತಾಲೆಂ. ತುಳು ನಾಡಾಚೊ ಕೆಷ್ಟಿ ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಮಾಂನಿ ಮಗ್ನ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ರಾಜ್ವಟ್ ಚಲ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾಂ ಭ್ಯೆಂ ಸರ್ವಾಂಕ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ.

ರಾನ್ವಟ್ ಪ್ರದೇಶ್ ಉತ್ರೊನ್ ಗಾಂವಾಕ್ ಯೆತಚ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವೀರಾಂಕ್ ಕಾಳೊಕಾಂತ್ ಪಯ್ಣ್ ಕರುಂಕ್ ಪಡ್ಲೆಂ. ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಫೊಡಂ

ಸೈಸ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಶ್ಹೆರಾಂತ್ ಆನಿ ಕೆನರಾಂತ್ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಭಂವೊನ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ.

ಗಿಮ್ಸಾಲ್ಯ ಎಕೆ ರಾತಿಂ ಚಾಂದ್ಯಾಚ್ಯಾ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಎಂ. ಶೆಣೈಗೆರ್ ತೆಗಾಂ ವೀರಾಂಚೆಂ ಯೆಣೆಂ ಜಾಲೆಂ. ಪುರಾಸಾಣ್ ಕಾಡ್ತಾನಾ ಗಜಾಲಿ ಜಾಲ್ಯೊ ಸುಮಾರ್ ವೇಳ್.

ಎಂ. ಶೆಣೈ, ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಫುಲಾಬಾಯ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಆಲೋಚನೆಕ್ ಬಸ್ಲಿಂ.

"ಹಾಂವ್ ಕುಂದಾಪುರ್ ವಾಟೆನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ದೆಸ್ವಾಟ್ ಕಶಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ತಿ ವಾಟ್ ಧರ್ನ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಪುರಾ ಖಬಾರ್ ಕಾಡ್ತಲೊಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತುಂ ತ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ವ್ಹತಾಸ್ತಾನಾ ಹಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂ ಮಾರಿಫಾತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಚಿ ಇಷ್ಟಾಗತ್ ಕರಯ್ತಾಂ. ತುಂವೆ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮುಖ್ಯಸ್ತಾಂಕ್ ವಳಕ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಕಾಗಾದ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ ಭಂವ್ಲ್ಯಾತ್ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚೆ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ತ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕುಮೊಕ್ ಹಾಂವ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ತಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಎಂ. ಶೆಣೈ.

"ಹಾಂವೆ ಕಾಣ್ಘೆಂವ್ಚಿ ವಾಟ್ ಕೆನರಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರಾಂ ತ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಾಲ್ಯಾಸ್, ಗಜಾಲಿ ಸವ್ಜ್ಯಾನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಫುಡಾರಾಚಿಂ ಕಾಮಾಂ ಕರುಂಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಲಿಂ. ದೆಕುನ್ ಏಕ್ ತರ್ನಾಟೊ ಮೊಜೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಯೇತ್‌ಗೀ?" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಹ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ತುಕಾ ಆಮ್ಚೊ ಸಹಕಾರ್ ಆಸಾ" ಮ್ಹಣಾಲಿ ಫುಲಾಬಾಯ್.

"ತುಜಿ ತರ್ಫೆತಿ ಮೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಝುಂಜಾಚಿ ಸಾಹೆತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಆಮ್ಚೆಂ. ಕೆನರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಅವಸ್ತಾ ಸವ್ಜ್ಯಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ತುಜೆಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶೆಣೈ.

14. ಕೆನರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪ್ರಯಾಣ್

ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಕೊಡ್ಗಾಚಿ ವಾಟ್ ಕಶಿ ಧರ್ಚಿ ಆನಿ ಪಯ್ಣ್ ಖಂಯ್ಸ್ ಖಂಯ್ಸರ್ ಮೊಡ್ಚೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ಮಾಹೆತ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ದಿಲಿ. ಕೊಡ್ಗಾಚಾ ಪಾಳೆಗಾರಾಂಕ್ ಆನಿ ಮುಖಂಡಾಂಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಬರವ್ನ್ ದಿಲಿಂ. ಪಾವ್ಸಾ ಆದಿಂ ಕೊಡ್ಗಾರ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾರ್ ಪುರೊ, ಮಾಗಿರ್ ಆಪ್ಣೆಂ ಖುದ್ದ್ ಅಪಾಯಾಚಾ ಕಾಮಾಂನಿ ತಯಾರ್ ಆಸ್ತಲೊಂ ಮ್ಹಣ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಭರ್ವಸೊ ದಿಲೊ.

ಕಾಳೊಕ್ ಪಡ್ತಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಮೂಡಬಿದ್ರಿ ವಾಟೆನ್ ಹಾಂಚೆ ಘೊಡೆ ಚಲ್ತಾಲೆ. ಹ್ಯಾ ವಠಾರಾಂತ್ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಜೈನಾಂಚ್ಯೊ ವಸ್ತ್ಯೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ. ಹಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿ ಮುಖೇಲ್ ಹೆಗ್ಡೆ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚೊ ವಳ್ಕಿಚೊ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಸಕಾಳಿಂ ಕೊಂಬ್ಯಾ ಸಾದಾರ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಪಾವ್ತಾನಾ, ತುರ್ಕಾಂಚಿ ನ್ಹಿಸೊಣ್ ಪಳೆವ್ನ್, ಘಾಂತ್ಯಾರ್ ಉಟ್ಲೆಲ್ಯಾ ಚಾಕ್ರಾಕ್ ಭಿರಾಂತ್ ದಿಸ್ಲಿ ಆನಿ ತಾಣೆ ಧನಿಯಾಕ್ ಖಬಾರ್ ದಿಲಿ. ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆ ಕಾರಣ್ ಸವ್ಯೊಂಕ್ ಮುಖಾರ್ ಯೆತಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ತುಳ್ವಾನ್ ಆಪ್ಲಿ ವಳಕ್ ಕಳಯ್ಲಿ. ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡ್ಯಾಕ್ ಆಜ್ಯಾಪ್ ಜಾಲೆಂ. ತಾಣೆ ತಕ್ಷಣ್ ಸೈರ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ವಾಗತ್ ದಿಲೊ. ಘೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಆಡೊಸಾಕ್ ಬಾಂಧವ್ನ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಕೊಣಾಂಯ್ಯಾ ಹಾಂಚಾ ಯೆಣ್ಯಾಚೊ ಘುಟ್ ಕಳಾನಾತ್ಲೆ ಪರಿಂ ಉಪಾವ್ ಘೆತ್ಲೆ.

ಸೈರ್ಯಾಂನಿ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ವಸ್ತುರ್ ಕಾಡ್ನ್ ಪವರ್ನ್ ಮುಂಡು ಬಾಂಧ್ಲ್ಯೊ. ಸಕಾಳಿಂಚೊ ಫಳ್ಹಾರ್ ಜಾತಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆರ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಖಿಗ್ರಾಂ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಉಲೊವ್ಣ್ಯಾಕ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾಲಿ. ತೆಣೆಂಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಧರ್ನ್ ವ್ಹೆಲ್ಲೆಂ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ತರೀ ಪುಣ್ ಬಿದ್ರ್ಯಾಂಚಿ ಇಗರ್ಜ್ ಪುರ್ತಿ ಮೊಡಿನಾಶೆಂ, ಜೈನಾಂನಿ ಆಡಾಯಿಲ್ಲಿ ಗಜಾಲ್‌ಯೀ ಸಾಂಗ್ಲಿ.

ಕುಂದಾಪುರಾಕ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ಶಾಭಿತಾಯೆಚಿ ವಾಟ್ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡ್ಯಾನ್ ಕಳಯ್ಲಿ. ವಾಟೆರ್ ರಾವೊಂಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಇಷ್ಟಾಂಚಾ ಘರಾಂಚಿ ವಳಕ್

ತ್ಯಾ ದೀಸ್ ಸೈರ್ಯಾಂನಿ ಆಪ್ಲೆಂ ಆತಿಥ್ಯ್ ಘೇವ್ನ್ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆನ್
ಕೆಲಿ. ತ್ಯಾ ವರಾಂತ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಭೆಂನಾ ವ್ಹಡ್

ಕರಾವಳ್ ಉತ್ರೊನ್ ಬೈಲಾಂಚ್ಯಾ ವರಾಂತ್ ಜಾಂವ್, ರಾನ್
ಂಚ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಜಾಂವ್, ತುರ್ಕಾಂಚಿ ರ್ಝುಳಕ್ ಮೆಳ್ಚಿ ಭೋವ್
ಪ್ ಪ್ಹುಳ್ಯಿ ಸಂಗತ್ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆ ಥಾವ್ನ್ ಕಳಿತ್ ಜಾಲಿ. ಶ್ರೀ
ತ್ರಿ ಕಾಂಬ್ಯಾಚಿ ರೆಡೆ ವ್ಹಡಾನಾತ್ಲೆ ಕಾಂಜೊಳ್ ಭೋವ್ ಥೊಡೆ ಆಸ್ಲೆ.
ಂ ಪರ್ಕ್ಲಿಂ ಘೋವ್ ಪಯ್ಯಿಲ್ಯಾ ಹಳ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಪಯರ್ಾಂತ್ ಆಸ್ತಾನಾ,
ಕಾಟ್ಯಾಚಿ ಆನಿ ಈಷ್ಟ್ ಕೆನರಾ ಸುಬಾ (ಜಿಲ್ಲೊ)ಚಿ ವಿಸ್ತಾರಾಯೆಕ್
ತ್ಲೆಲಿ. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆ ತವಳ್ತವಳ್ ಪಯ್ಯಿಲಿಂ
ಪ್ಟಂ ಕರ್ತ್ಯಾಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಿಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಚಿ ಖಬರ್ ತಾಕಾ
ತ್ತಲಿ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಇಕ್ಕೇರಿಚ್ಯಾ ರಾಜಾಂತ್, ಮಲ್ಬಾರಾಂತ್ ಆನಿ
ಣ್ಯಾಂತ್ ಸೈನಾಚೆ ಅಳ್ ಜಾಂಧ್ಲಲ್ಯಾನ್ ತಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಹಿಂದ್ವಾಂ
ಜೈನಾಂ ಮಧೆಂಯಿ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಯೆತಾಲೆಂ. ತಾಕಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್
ವ್ ಆಸ್ಲೊ. ಜಾಯ್ತೊ ವೇಳ್ ಹಾಣೆ ಗಡಾಂಲ್ಯಾಂತಿ ಕೆಲ್ಲೊ.

ಜೈನಾಂಗೆರ್ ದಿಸಾಕ್ ಘಟ್ಟ್ ನೀದ್ ಕಾಡ್ತಾಚ್, ಸಾಂಜೆರ್ ಭಾಯಿರ್
ಕ್ ಪಡ್ತಾಚ್ ಪತರ್ನ್ ತುರ್ಕಿ ವೇಸ್ ನ್ಹೇಸ್ಡ್, ಆವ್ಯ ವೀರ್
ರ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಆತಾಂಚಿ ವಾಟ್ ಚಿಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟಾಂಚಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿ.
, ಮೊಲಿಂ, ಸಾಪ್ ಆನಿ ವ್ಹಾಳಾಂ ವಾಟೆರ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಪಯ್ಣ
ಸ್ ಜಾಲೆಂ. ಪೆಳ್ಯಾಣ್ಚಿ ಕುಶಿನ್ ಶಿವರ್ಾಂ ಲಾಗಿಂ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆನ್
ಲ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಗುತ್ತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಘರಾ ಪಾವ್ತಾನಾ ದೀಸ್ ಉಜ್ವಾಡೊನ್
ಲೊ. ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆನ್ ದಿಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಚಿ ಚಿಡೆತಿ (ಪತ್ರ್) ಶ್ರೀ
ಕಿನ್ಸಾನ್ ಗುತ್ತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮುಖಾರ್ ಶ್ರೀ ಬಲ್ಲಾಳಾಕ್ ದಾಕಯ್ತಾಚ್ ತಾಣೆ
ಲ್ಲಿ ದಿಲೊ.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಆನಿ ಇಗರ್ಜಾಂಚಿ ಅವಸ್ಥಾ ಮಾಯ್ರ್ ಜಾಲಿ ಖಬಾರ್
ಬಲ್ಲಾಳಾನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಕಳಯ್ಲಿ. ಆಪ್ಲ್ಯಾಚೊ ಆಧಾರ್

ಆಸ್ತಾಂ ದರ್ಯಾಂತ್ ಸೈರ್ಯಾಂಕ್ ತ್ರೋಂದ್ರೆ ಯೆಂಪ್ಟೆಸಾಂತ್ ವ
ಧಯ್ರ್ ದಿಲೆಂ. ಜೆವ್ಣ್ ಆನಿ ವಿಶೆವ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಶ್ರೀ ಬಲ್ಲಾ
ತಾಂಕಾಂ ಶೀದಾ ಬೈಲಾಚಿ ವಾಟ್ ಧರ್ನ್ ಉಡ್ಪಿ ಕುಶಿನ್ ವ್ಹೆಲೊ
ದಿಲೊ:

ಕಾಳೊಕ್ ಪಡ್ತಚ್ ಹಾಂಣಿ ಬಡ್ಗಿಚಿ ವಾಟ್ ಧರ್ಲಿ. ಗಿಮ
ದಿಸಾಂನಿ ರಿತ್ಯಾ ಗಾಡ್ಯಾಂನಿ ವೇಗಾನ್ ಫುಡೆ ಧಾಂವ್ಲ್ಯಾಂವ್ ಹಾ
ಸಲೀಸ್ ಜಾಲೆಂ. ದರ್ಯಾಚೆಂ ವಾರೆಂ ಸರಾಗ್ ವ್ಹಾಳ್ತಾಲೆಂ.
ಕಾಳಾರ್ ವೆಂಲ್ಲ್ಯಾಂಚೊ, ಭುತಾಂಚೆಂ, ಸೈತಾನಾಂಚೊ ಆನಿ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ
ಲೊಕಾಚಾ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ಇತ್ಲೆಂ ರಿಗ್ಲೆಂ ಕೀ ಹಾಂಚಾ ಫುಡ್ಯಾ
ಆವಾಜ್ ಆಯ್ಕೊನ್ ಕೊಣೀ ಲಿಪ್ತಾಲೆ ವಿವಾಯ್ ಮುಂಬಾರ್ ಯೇನಾ

ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ರಿಕಾಣ್ಯಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ಶ್ರೀ ಬಲ್ಲಾಳಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲ
ಶ್ರೀ ರೈಚಾ ಘರಾ ಬಾಗ್ಲಾರ್ ಕೊಂಬ್ಯಾ ಸಾದಾ ಆದಿಂಚ್ ದೆ ವಾ
ಥೊಡೊ ವೇಳ್ ವಿಶ್ರಾಂತ್ ಘೆವ್ನ್, ಉಜ್ವಾಡೊಂಕ್ ಜಾತಾನಾ
ಘರ್ಚ್ಯಾ ವಠಾರಾಂತ್ ಪ್ರವೇಶ್ ಕೆಲೊ.

ಶ್ರೀ ರೈ ಮಾಲ್ಘಡೊ ಆನಿ ಧನಾಧಿಕ್ ಮನಿಸ್. ಹ್ಯಾ ಕುಟಾ
ವಿಸ್ತಾರ್ ಭುಂಯ್ಜಿಂ ಜಮೀನ್ದಾರ್ ಪಣ್ ಆಸೊನ್ ಬರೆಂ ನಾಂವ್ ಆಸ್
ಶ್ರೀ ಬಲ್ಲಾಳಾನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಳ್ಕಿಚ್ಯಾ ಚಿಡೆತ್ಯಾ ಸಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ
ಚೊಕಿನ್ದಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಶ್ರೀ ರೈನ್ ಆದಿಂ ಆಯ್ಕಾಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಲ
ಮಾನಾಚೊ ಸ್ವಾಗತ್ ಮೆಳ್ಳೊ.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕುಟ್ಮಾಂಕ್ ಘರ್ ವ್ಹೆಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್
ವಠಾರಾಂತ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆ ತ್ರೋಂದ್ರೆ ಸಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಆಯ
ಫುಣ್ ಕುಂದಾಪುರಾಕ್ ಲಾಗಿಂ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸೈನಾ
ರಿಕಾಣೊ ಜೆಡ್ ಪಯ್ಸ್ ನಾತ್ಲೊ. ಉಡಿಪ್ ಉತ್ರೊನ್ ಉತ್ತರ
ಯಾ ಉದೆಂತಿಕ್ ವ್ಹಚಿ ವಾಟ್ ಅಪಾಯಾಚಿ ಮ್ಹಣ್ ಶ್ರೀ ರೈನ್ ಕಳಯ
ದುಸ್ಮಾನಾಂಚೆಂ ದಲನ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಕುಶಿನ್ ಜಾಯ್ನಾಶೆಂ ತುರ್ಕಾಂ
ಸ್ವಾರೊ ಬರ್ಯಾಚ್ ವಠಾರಾಕ್ ಆಸ್ಲ್ಲೊ.

ಶ್ರೀ ರೈಗೆರ್ ಜಿವಾಣ್ ಜಾತಚ್ಚ್ ಆವ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾರ್ಯಾಂನಿ ಬರಿ
ಪ್ ಕಾಡ್ಲಿ. ದೀಸ್ ಬುಡ್ತಾನಾ ಉಟೊನ್ ದೋನ್, ಚ್ಯಾರ್ ಅಡ್ಸರಾಂ
ಸಿಪ್, ಶ್ರೀ ರೈಕ್ ಆದೇವ್ಸ್ ಮಾಗೊನ್ ಪಜ್ಣಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ.
ಾವ್ ಫಳಾಫರಿತ್ ಪ್ರದೇಶ್ ಹೊ ಜಾಪ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ. ತೋಟಾಂ,
ಟಾಂ, ದಿಗಂತ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಶ್ಹೆತಾಂ ಆನಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲ್ಲೊ ಜಾಗೊ
ಾನ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲಲೊ. ಪಯ್ಸ್ ಗುಡೆ, ರಾನಾಂ ಆನಿ ಅಸ್ತವಿಸ್ತ ಘಾಟ್
ಸ್ಲ್ಲೆ.

ಬಾಕೊರ್ ಗಾಂವಾಕ್ ಪಾವ್ತಾಂ ಪರ್ಯಾಂತೀ ಪಯ್ಣಾರ್ ಅಡ್ಕಳಿ
ಳ್ಯಾಸಾಂತ್. ಥಂಯ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಾ ಜಾಂವ್ಯಾಂಚೆಂ ಘರ್
ಲೆ ಗಡೆ ಪೆ ಪಾವ್ಲೆ. ತ್ಯೆ ಪಳ್ಯೆಂತ್‌ಯಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆಂ ಘರಾಂ
ಲಿಂ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ಘರಾಂನಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂ ಜಾಂವ್, ಗೊಟ್ಯಾಂನಿ ಗೊವಾಂ
ಂವ್ ನಾತ್ಲಿಂ. ಲಾಗ್ಯಿಲೆಂ ಓಂದ್ವ್ಯಾಂಚೆಂ ಘರ್ ಪಯ್ಸ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ.
ಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಾಯುಕ್ ಗೆಲೆ. ಹಾಂಚಿ ವಾಟ್ ದಾಟ್ ರುಕಾಂಚೆ
ಡಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವೆತ್ತಾಲಿ. ಎಕಾ ಪ್ರಾಂತಾರ್ ಗುಡ್ಯಾ ದೆಗೆನ್ ಲ್ಹಾನ್
ರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಪೆ ತೆವ್ಯಿನ್ ಗೆಲೆ. ಲ್ಹಾನ್ಸಾ ಧೊಂಪ್ಯಾ ಸಾಕ್ಯಾ
ಲಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ದಿಸ್ತಾಲೊ. ಘೊಡ್ಯಾಂಚೊ ಆವಾಜ್
ಪ್ನಾಗೀ ಕಿತೆಂಗೀ ಉಜ್ವಾಡ್ ಪಾಲ್ವಾಲೊ. ಪೂಣ್ ಖಿಣಾ ಭಿತರ್
ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಘರಾ ಲಾಗ್ಸಾರ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಆನಿ ದಾರ್
ಪ್ಸ್ಲೆಂ.

ಸಪ್ಯಾಸ್ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾನ್ ದಾರ್ ಉಗಡ್ತಚ್ಚ್, ಖಾಡ್ ಪಿಕೆ
ಡಯಿಲ್ಲೊ ತರ್ನಾಟೊ ಪಿಡೆನ್ ವಳ್ವಳ್ಟಿಪರಿ ದಿಸ್ಲೊ. ತಾಣೆ ಏಕ್
ಜೊಳ್ ಪಾಂಗುರ್ಲ್ಲಿ, ಆನಿ ತ್ಯೆ ಗಿಪ್ಸಿಲ್ಯೆ ರಾತಿ ತೊ ಆಂಕುಡ್ತಾಲೊ.
ಪ್ಟ ಹಾತಾಂನಿ ತಾಣೆ ದಿವೊ ಜಳಯ್ಲೊ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್
ಜ್ವಡಾಕ್ ಹ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ವಳಕ್ ಪಾರ್ಕಲಿ.

"ಅರೇ, ಗಾವ್ಚಿ ಪುಂಗೆಲ್ ಸಹಿಂಪೆರೇ ತುಂ? " ವ್ಹಡ್ಳ್ಯಾ ಆಯ್ಸೊನ್
ಾಟೊ ತುರ್ವಿ ಪೆಸಾಚಾಂಕ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಪಡ್ಲೊ.

"ತುಂ ಕಾಂಯ್ ಘಿಂಪುನಾಕಾ ಪ್ರಸೆಕೆಲ್ಲ್ಯಾ. ಸಗ್ಳೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಗೆಲೆ
ಲ್ಯಾಂ ತುಂ ಕಸೊ ಉರ್ಲ್ಲೊಯ್? ಆನಿ ಮೊಜಾ ಜಾಂವ್ಯಾಂ ಇನಾಸ್

ಪರ್ಬುಣಿ ಆನಿ ತಾಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಗಜಾಲ್ ಕಿತೆಂ ?" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಧನಿಯಾಂನೊ, ಮ್ಹಾಕಾ ಬಚಾವ್ ಕರಾ, ಮ್ಹಾಕಾ ಮಾಫ್ ಕರಾ" ಮ್ಹಣ್ ಮಿಂಗೆಲ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಾ ಪಾಂಯಾಂಕ್ ಪಡೊನ್ ಗಳ್ಗಳ್ಯಾಂ ರಡ್ಲೊ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಉಲೊಣೆ ಆಯ್ಕೊನ್ ಲಿಪೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಆನ್ಯೇಕ್ಲೊ ಭಾಯ್ರ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹೊ ಗಾವ್ಡಿ ಬಸ್ತು ಮ್ಹುಣ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ವಳಕ್ ಧರ್ಲಿ. ಹೆ ತರ್ನಾಟೆ ತಾಚಾ ಜಾಂವ್ಯಾಂಚಿಂ ವಕ್ಲಾಂ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ ಬೊಸ್ತುಯಿಂ ಪಾಯಾಂಕ್ ಪಡ್ಲೊ. ಹಾಂಕಾಂ ದೊಗಾಂಯ್ಕಿ ಉಟವ್ನ್ ಸಮಾಧಾನ್ ಕರ್ನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾರ್ಯಾಂನಿ ಮಾಂದ್ರೆರ್ ಬಸ್ಕಾ ಘೆತ್ಲಿ.

ತಾಂಚಿ ಕಥಾ ಆಶಿ ಕೀ, ಹೆ ಫುನೆವಂತ್ ತ್ಯಾ ಕರಾಳ್ ದಿಸಾ ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗುಂಕ್ ಗೆಲ್ಲೆ. ಪಾಟಿಂ ಯೆತಾನಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆ ಬಾಧಡ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಹಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಾಣಿ ಜಾಯ್ತೆ ದೀಸ್ ಚುಕಾರ್ಯೊ ಮಾರ್ನ್ ರಾನಾಂ ಫೊಲ್ಯಾಂನಿ ಖರ್ಚಿಲೆ, ಆನಿ ಘಾಟಾಚಿಂ ಮುಳಾಂ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹೆ ವ್ಯಾಗಾಂಪರಿಂ ಲಿಪೊನ್ ಆನಿ ಭೆಂವೊನ್ ಆಸ್ಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಗಲಾಟೊ ನಾ ಜಾತಚ್ ಹಾಣಿ ಗುಡ್ಯಾ ದೆಗೆನ್ ಬೋಂಟ್ ಆಂಬುಡ್ತಾಲೆ ಆನಿ ರಾತಿಕ್ ನಂಯ್ತ್ ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗ್ತಾಲೆ. ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂಕ್ ಸಂಸೆ ಆನಿ ಮಾಸ್ಳಿ ದೀವ್ನ್ ತ್ಯಾ ಪಯ್ಯಾಂನಿ ದೀಸ್ ಕಾಡ್ತಾಲೆ.

ಪಯ್ಣಾರ್ಯಾಂನಿ ಪ್ರಾಸಾಣ್ ಕಾಡ್ನ್ ಉಟ್ತಾನಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ದನ್ಪಾರ್ ಉತರ್ತಾಲೊ. ಘೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಮಿಂಗೆಲ್, ಬೊಸ್ತುನ್ ಆಡೊಸಾಕ್ ಬಾಂಧುನ್ ಖಾಂವ್ಕ್ ಘಾಲ್ಲೆಂ. ಹಾಂಕಾಂ ಜೆವ್ಣಾಕ್ ಸುಕೆಂ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಸಂಸ್ಯಾಚೆಂ ಮಾಸ್, ಶಿತ್ ಆನಿ ಮಾಸ್ಳೆಚಿ ಕಡಿ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಕಾಳೊಕಾರ್ ಕುಂದಾಪುರಾಕ್ ವ್ಹಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಜಾಲಿ. ತ್ಯಾ ಕಷ್ಟಾಂಚೆ ವಾಟೆರ್ ಆಪುಣ್ ಸಾಂಗಾತ್ ಕರ್ತಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ ಬೊಸ್ತು ಆನಿ ಮಿಂಗೆಲ್ ಹತ್ ಕರಿಲಾಗ್ಲೆ. ಜಾಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಘೊಡ್ಯಾಂಚಾ ಕಾಸ್ಕಾರಾಂ ಉಪಾರ್ ವ್ಹರುಂಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಮಾಂಡ್ಣಿ ಕೆಲಿ. ಆಡ್ ವಾಟೊ ಆನಿ ಭಿತರ್ಲ್ಯೊ ವಾಟೊ ಹ್ಯಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಬರ್‍ಯಾಚ್ ಕಳಿತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ.

ಕಶೆಂಯೀ ಘಾಂತ್ಯಾ ಆದಿಂ ಆಮ್ಚಿ ಪಯ್ಣಾರಿ ಕುಂದಾಪುರ್ ವತಾರಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲೆ. ಥಂಯೀ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ವಾಡ್ಯಾಂತ್ ವಕಾಲ್ ನಾತ್ಲೆಪರಿಂ ದಿಸ್ಲೆಂ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಥಂಯ್ಸಾ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಹಿಂದೂ ಇಷ್ಟಾಚ್ಯಾ ಘರಾ ಮುಖಾರ್ ಸಕಾಳಿಂಪುಡೆಂ 'ಪಾಟ್ಲಾಮಿ' ಸಮೇತ್ ಉಭೊ ಜಾಲೊ. ತುರ್ಕಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಕಿತೆಂಗೀ ವಿಶೇಸ್ ಕಾಮಾನ್ ಹಾಂಗಾ ಹಾಜರ್ ಜಾಲಾ ತಶೆಂ ದಿಸ್ತಾಲೆಂ.

ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ ದಾರಾರ್ ಉಭೊ ಜಾಲ್ಲೊಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಕಾಂದ್ಯಾಸ್ ತಾಚೆಲಾಗಿಂ ಸಂಭಾಷಣ. ಸುರು ಕೆಲೆಂ. ಲಾಗಿಂ ಯೇವ್ನ್ ಆಪ್ಲಿ ವಳಕ್ ಉಚಾರ್ತಚ್ ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ ಅಧ್ಯಾಪ್ಲೊ. ತಾಣೆ ಸೈರ್ಯಾಂಕ್ ಮಾನಾಚೊ ಸ್ವಾಗತ್ ದಿಲೊ.

ಘೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಂಧುನ್ ಘಾಲ್ನ್, ಸಮಾರಾಸಿ ತುರ್ಕಿ ವಸ್ತ್ರಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಕ್ಳಯ್ತಾಚ್ ಗಾಂವ್ಚಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಕಳಯ್ಲಿ. ಲಡಾಯೆಚಾ ತ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಕುಂದಾಪುರಾಂತ್ ಕೋಣಾಚಿ ಸ್ಥಿತಿಯೀ ಭಿಯಾಚಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿ. 'ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಖರ್ಗ್ ಸಕ್ಡಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ವಿಶೇಸ್' ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಶೆಟ್. ಕೊಣೆಂಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಮಜತ್ ಕರ್ಚೆಪರಿಂ ನಾತ್ಲೆಂ. ಆನಿ ತ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್ ಎಕ್ಲೇ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪಿಳ್ಯಾಕ್ ಸೊಡುಂಕ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಜಾತಚ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜಾಂವ್ಯಾಂ ಧುವೆಚಿ ಗತ್ ಖಚಿತ್ ಜಾಲಿ.

ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ಟಿಚೆಂ ಆತಿಥ್ಯ ಆನಿ ಫೆಟ್ ನೀದ್ ಜಾತಚ್, ಕಾಳೊಕಾರ್ ಆಮ್ಚಿ ಸವಾರ್ ಆನಿ ತ್ರಾಂಚಿ ಪೆದೆರಾನ್ ವಾಟೆನ್ ಘಾಟಾ ಕುಶಿನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಚೊಸ್ತ್ರ ವಿಂಗೆಲಿಕ್ ಹಿಂ ರಾನಾಂ ವಳ್ಕಿಚಿಂ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿಂ. ತಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಣೆ ವಾಟ್ ಘಾಟಾಕ್ ವ್ಹರ್ತಾನಾ ಪಕ್ ಪಿಳ್ಯಾ ಸಹಿತಿ ಮೆಳ್ಯಾನಾ. ಬೆಡ್ನೂರಾಚಾ ಜಾಹಿತ್ಯಾ ತೆನ್ಯಾಕ್ ಹಾಣೆ ವಾಟ್ ಧರಿ, ಕರಿಣ್ ಮೊಲ್ಯಾಂಚೊ ವತಾರ್ ತೊ. ಘಾಟ್ ಚಡ್ಚೆಂ ಪಡ್ಲೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ಲಿ ವಾಟ್ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ರಿ ಕೆನರಾಂತ್ಲ್ಯಾಚಾಕಿ ಘಾಟಾ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಬರಿ ಮ್ಹಣ್ ಶ್ರಿ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ನಿಸ್ಚಯ್ಲೆಂ.

ದೀಸ್ ಉಜ್ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ ಹ್ಯಾ ಮೊಲ್ಯಾಂನಿ ಬರೊ ಪ್ರಕಾಸ್ ಘಾಲ್ಚೆಪರಿಂ ನಾತ್ಲೆಂ: ಜಡ್ಚ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಮಾರೆಕಾರ್ ವಾಟೊ

ಜೆಲ್ಯಾನಾ ಖಂಯಿಂ ಲಕೊನ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಹಾಡ್ ಮೆಳ್ಚೆಪರಿಂ ನಾತ್ಲೆಂ. ರುಕಾಂ-ರ್ಝುಡಾಂ ಮಧ್ಲ್ಯಾನ್ ವಾಟ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಧರ್ನ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ಆಧಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಲೊ. ಮಿಂಗೆಲ್, ಜೊಸ್ತಾಚಾ ಅನ್ಭೊವಾಚೊ ಪ್ರತೆರ್ಶ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲೊ ಹಾಂಗಾ. ವಾಗಾಚಿಂ ಘುಂಯಾರಾಂ ಖಿಂಚಿಂ, ಸೊಳಿಂಚಿಂ ಮ್ಹಾಟಿಂ ಖಿಂಚಿಂ ವ್ಹೊಣ್ ತೆಂ ಪಳ್ಯ್ತಾಲಿ. ಪೆಪಾರ್ಸಿಚ್ಯಾ. ರಾನ್ ದುಕ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ರಾನ್ ಜೊಕ್ರ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ವಾಟೊ ತೆ ಪಾರ್ಕಿತಾಲಿ. ಹ್ಯಾ ಮನ್ಯಾತಿಂನಿ ಗುಡ್ಡ್ಯಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಾಟಾಂನಿ ಘೊಡ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಹಚೊಂಕ ಕಷ್ಟ್ ಜಾಯ್ನಾತ್ಲೆ. ದಸ್ಪಾರ್ ಜಾಯ್ನ್ಯಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆವ್ಟ್ ವೀರ್ ಘಾಟಾಚೆ ತಕ್ಲೆಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಲೆ. ಪುಣ್ ರಾನಾಂ ಆನಿ ದೊಂಗೊರ್ ಉಣೆ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲೆ. ಕಿಸರಾ ಧಗಿಸ್ ಭಾಜ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಗಿಮ್ಸಾಲ್ಯಾ ಸಿಮಾಣ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಘಾಟಾಚಾ ಮಲ್ನಾಡ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಧನ್ಪಾರಾಂ ಸಹಿತ್ ಹವೊ ಥಂಡ್ ಆಸ್ಲ್ಲೊ. ಆನಿ ಉದಾಕ್ ಯಥೇಷ್ಟ್ ವ್ಹಾಳ್ತಾಲೆಂ. ಹೊ ಪ್ರದೇಶ್ ನಿರ್ಜನ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ ಆನಿ ಖಿಂಚಾಚ್ಟ್ ಪೊಂತಾಕ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರೀ ನರ್ ಮನ್ಯಾಚಿ ರ್ಝುಳಕ್ ಜಾಂವ್, ವಸ್ತಿ ಜಾಂವ್ ನಾತ್ಲಿ.

ಪುರಾಸಾಣ್ ಪಿಶೇಸ್ ಜಾತಚ್ಚ್ ಎಕಾ ವ್ಹಾಳಾ ದೆಗೆಚಾ ಖಡ್ಪಾರ್ ಬಸೊನ್, ಘೊಡ್ಯಾಂಚೆ ಪಾಟಿಂ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಪೊಟ್ಲ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಪೊವ್ ಆನಿ ಸುರಯ್‌ಗೋಡ್ ಖಾವ್ನ್ ಸುಶೆಗಾತ್ ಉದಾಕ್ ಪಿಯೆಲೆ. ಘೊಡೆ ಚರೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ.

ಮಲ್ನಾಡ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಮುಖಾರ್ ಪಯ್ಣ್ ಕರುಂಕ್ ಮಿಂಗೆಲ್ ಆನಿ ಜೊಸ್ತಾ ತಯಾರ್ ನಾತ್ಲೆ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕೀ ಇತ್ಲಿ ಫೌಜ್ ಘೆವ್ನ್ ವೇಗಾನ್ ವ್ಹಚೊಂಕೀ ಸಾಧ್ಯ ನಾತ್ಲೆಂ. ದೆಕುನ್ ತ್ಯಾ ಪುನೆ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಟಿಂ ಧಾಡ್ಲೆ. ಆನ್ಯೇಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಅಪ್ರುಣ್ ತಾಂಕಾಂ ಮೆಳ್ತಲೊಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನ್ ಘೊಡ್ಯಾರ್ ಚಡ್ಲೊ. ಆಲ್ಬುಟ್ರ್ಯಾನ್ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾ ವಠಾರಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ರಾತ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಆದಿಂ ಜಾಹಿತ್ತೆಂ ಪಯ್ರ್ಸ್ ಪಾವೊಂಕ್ ಹಾಂಚೊ ಅತ್ರೆಗ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ರ್ಝುಂಜಾರಿ ತುರ್ಕಾಂಪರಿಂ ಹುಣೆ ಘೊಡ್ಯಾಂಕ್ ವಾರ್ಯಾಚಾ ಲೊಟಾನ್ ವ್ಹಾಳ್ಯೆ ಪರಿಂ ಆಂಬುಡ್ಲೆ. ಹೆ ದಿಷ್ಟಿಕ್ ಆಡ್ ಜಾತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಮಿಂಗೆಲ್.

ಆನಿ ಬೊಸ್ತು ಪಾಟಿಂ ಪರ್ತ್ಲೆ. ಆತಾಂ ತಾಂಕಾಂಯಿ ವೀರಾಂಚೊ ವೊಸೊ ಆದಾಳ್ಳೆಲೊ.

15. ಪಟ್ಣಾಚಾ ವಠಾರಾಂತ್

ಫಿರಂಗ್ಯಾಂಚೊ ಝುಜಾ ಸಾಧಾನ್ ಚೊರಿಯೆರ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್‍ಚೊ ಸಿಞೊರ್ ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ತವಳ್ ತವಳ್ ಉದೆವ್ನ್, ಗುಪಿತ್ತ್ ಥರಾನ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಕಾಮಾಂ ಕರ್‍ತಾಲೊ, ಗುಪ್ತಚಾರಾಂಚಿ ಮಧ್ಯಸ್ತೆನ್ ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ ಮಾರಿಫಾತ್ ಕೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಜಡ್ ಆನಿ ಚಟ್ ಝುಜಾ ಹಾತೆರಾಂ ತಲಾಸ್ ಕರುಂಕ್ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ಮೆಳ್ಳೊ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ (ವ್ಯಾಪಾರಿ) ಮುಖೆಲ್ ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ಚಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಗುಪಿತ್ತ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಹುಶಾರ್ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ಜೆನ್ನಾ (ಜನಾರ್ಧನ) ನಾಯ್ಕ್ ಚಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ. ಇಕ್ಕೇರಿ, ಬೆಡ್ನೂರ್, ಕೊಡಗು ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಸಲಿಸಾಯೆನ್ ಪಾಶಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸವಯ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಕಾ ಉದೆಂತಿ ಆನಿ ಅಸ್ತಮಿತ್ತ್ ಲೊಕಾಂಚ್ಯಾ, ತುರ್ಕಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಆಬ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯೊ.

ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ಚೊ ಪೂತ್ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಜೆನ್ನಾ ನಾಯ್ಕ್ ಕುಡ್ಯಾಂಚಾ ವೇಸಾರ್ ಪಾಯ್ ವಾಟೆನ್ ಕೊಡಗುಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಹಿಂದ್ವಾಂಚಾ ನ್ಹೆಸ್ಣಾನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹಾಂಕಾಂ ವಾಟ್ ಸಾಗ್ಸುಂಕ್ ಲಿಪ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ಲಿನಾ. ತರೀಪುಣ್ ಜಾತಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾಸ್ ರಾನ್ ವಾಟೆನ್ ಹೆ ಗೆಲೆ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚಾ ಪತ್ರಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಕೊಡ್ಯಾಂನಿ ಪಳ್ಯೊನ್ ವಿಚಾರ್ ಕರ್‍ತಚ್ ಮುಕ್ಲಿ ವಾಟ್ ಮುಂದರ್‍ಸುಂಕ್ ಸಲೀಸ್ ಜಾಲೆಂ. ಗಿಲ್ಬರ್ಟಾಕ್ ವಳ್ಕಿಚಾ ಕೊಡ್ಗಿ ಪಾಳೆಗಾರಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಸೊಡ್ನ್ ಜೆನ್ನಾ ನಾಯ್ಕ್ ಪಾಟಿಂ ಗೆಲೊ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮುಖಿ ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ಚಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಹಾಡುಂಕ್ ಜೆನ್ನಾ ನಾಯ್ಕಾಕ್ ರಾಕೊನ್ ಆಸ್ತಾಲೊ. ಕೊಡ್ಗು ದೇಶಾಂತ್ ಆಪಾಣ್ಕ್ ಸಂದರ್ಭ್ ರಾಕೊನ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಥಂಯ್ಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಜೆನ್ನಾ

ನಾಯ್ಕಾ ಥಾವ್ನ್ ತಾಣೆ ಘೆತ್ಲಿ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಪ್ತಚಾರ ಕೊಡ್ಗುಂತ್‌ಯೀ ಪಾವ್ಲೆ. ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾ ಲಾಗಿಂ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಾನ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಥಂಯ್ಸ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಸಲೀಸ್ ಜಾಲೆಂ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಚಾ ಮುಖಿ ಸರ್ಶಿ ಯೆತಾನಾ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಹಾತೆರಾಂಚೊ ಸಾರಾಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ತೊ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಲಾಗಿಂ ಉಲವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಕಷ್ಟಾಂಚಾ ಕಾಳಾರಿ ಹಾಂಚೊ ಮೆಳಾಪ್ ಸಂತೊಸ್ ಆಚರಣಾಚೆಂ ಜಾಲೆಂ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಪರ್ತುನ್ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ತರ್ಫೆತಿ ಭರಾನ್ ಚಾಲು ಕೆಲಿ. ತೊ, ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಚಾ ಪೊಂತಾನ್ ಪೊಂತಾ ಭೊಂವ್ತಚ್ಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಚೆ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಘೋರ್ ಚಟುವಟಿಕೆಚೊ ಕಾಳ್ ಹೊ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಆನಿ ಹೆರ್ ರಘುಚಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಚಾ ಯೆಣ್ಯಾನ್ ಶತಮಾನಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಚಲೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಲೊಕಾಚೆಂ ರಘುಚಾಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಪುರಿ ಬದ್ಲಾಲ್ಲೆಂ. ಫ್ರೆಂಚ್ ತುರ್ಕಾಂಚೆ ನದ್ರೆಕ್ ಪಡಾನಾಸ್ತಾಂ ರಾಸ್ವಟ್ ಜಾಗ್ಯಾನಿ ಲಡಾಯೆಚಿ ತಯಾರಿ ಚಲ್ತಾಲಿ.

ಸಿಲು ಪರಬ್ ಪಟ್ಣಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಕರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸರ್ವ್ಯಾಂಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಅತ್ರೆಗ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚಿ ಖಬರ್ ಕಾಡ್ಚ್ಯೊ ಆಪ್ಲೊ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವೇಸ್ ಪಲ್ಟಾವ್ನ್ ಪಟ್ಣಾಕ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೊ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪಾತ್ಯೆಣಿಚಾಂಕ್ ಸೊಡ್ನ್ ಹೆರಾಂಕ್ ಕಸಲೊಚ್ಚ್ ಪರ್ಮಳ್ ದೀನಾಸ್ತಾಂ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಹಿಂದೂ ವ್ಯಾಪಾರಾಚಾ ವೇಸಾರ್ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ನ್ ಗೆಲೊ.

ಮೈಸೂರ್ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ ವ್ಹೆತಾಸ್ತಾನಾ ಮನಿಸ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಘರ್ಘರ್ತಾಲೊ. ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಮೊರ್ನಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ರಾಜ್ ಥಿರ್ ಕರುಂಕ್ ಟಿಪ್ಪು ಸರ್ವ್ ಥರಾಂನಿ ದುಸ್ಮಾನಾಂಕ್ ಭೆಷ್ಟಾವ್ನ್ ದವರ್ತಾಲೊ. ಅಪ್ರಾಧ್ಯಾಂಚೆಂ ನಾಕಾಂ ಆನಿ ಕಾನ್ ಉಸಳ್ತಾಲೆ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ದಿಸಾಕ್ ದೋನ್ಸಿಂ ತಿನ್ಸಿಂ ಕಾನ್ ಆನಿ ನಾಕಾಂ ಸಾಂತೆಂತ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್ ದವರ್ಚಿ ಸದಾಂಚಿ ಗಜಾಲ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಎಕಾ ಮೊಗಾಚಾ ಹುದ್ದೆದಾರಾಕ್

...ರ್ ಪೆಟೊ ಚಾಜ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಪಟ್ಣಾಂತ್ಲೆ ಪೂರಾ ಪೆಟಿ ಲಗಾಢ್ ಕಾಡಯ್ಲ್ಯೊ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಬಂಧಿವಾನಾಂಚಿಂ ಖಿಸ್ತಾಂವಾಂ ಕರಿಣ್ ಮ್ಹಣೊನ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ...ಚಾರಿಚ್ಯೆ ಪ್ರಚಾರ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಪೊಕ್ರಿ ಭುಗ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಭೆಷ್ಟಾಂವ್ಕ್ ...ಮಾಂಯ್ಸ್ಸರ್ ಆವಯೊ "ಟಿಪ್ಪು ಆಯ್ಲೊರೆ!" ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಭುರ್ಗೆ ಭಿಯಾನ್ ...ಕಾಟ್ಳೆತಾಲೆ.

ಪಟ್ಣಾರ್ ಪಾವೊನ್ ಎಕಾ ಹಪ್ತ್ಯಾ ಇತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸಿಲು ಪರೊಬ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ಸಾರ್ ಭೆಟ್ಲೊ. ಶ್ಥಿರಾ ಭಾಯ್ಸ್ ಹೆಸ್ ಘರಾಂ ಥಾವ್ನ್ ...ನೋವ್ ಪಯ್ಸ್ ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಗೌಡ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಗುಪ್ತಚಾರಾಚೆಂ ಬಿಡಾರ್ ಹಾಂಚೆಂ ರಾಣಿ ಜಾಲೆಂ. ಥಂಯ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಮಾನ್ಯಾಂ ಕೊಣೇ ಸಾಕ್ಷಿಂ. ತ್ರೊಬ್ಚೆ ರಾಂದಾಪ್ ಕರ್ತಾಲೊ. ಭಾಯ್ರ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಘರಾಕ್ ...ಬೀಗ್ ಪಡ್ತಾಲೆಂ.

ಭಾತೆಣಾನ್ ಶಿಂವ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪಾಕ್ಯಾಚೆಂ ಲ್ಹಾನ್ ಫರ್ ತೆಂ. ಧರ್ಣಿರ್ ಇಚ್ಛೆಲ್ಲಾಚೊ ಮಾಂದ್ರ್ಯೊ ಸೊಡಯಿಲ್ಲ್ಯೊ. ತೆಗಾಂನಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಜೆವಾಣ್ ಕೆಲೆಂ, ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಗಜಾಲಿಂಕ್ ಬಸ್ಲೆ.

ಪಟ್ಣಾಂತ್ ಭಂವೊನ್ ಸಿಲು ಪರ್ಬುನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಹಾಲ್ ಪಳೆಲ್ಲೆ ಆನಿ ಆಯ್ಕಲ್ಲೆ ಕಾಂದ್ರ್ಯಾಸ್ ಪಿವರ್ಸಿಲೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಪಾಡಾವ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್, ತುರ್ಕಾಂನಿ ಸದ್ಯಾಂಕ್ ತಾಂಕಾಂ ಪಾಟ್ಣಾಂತ್ಲಿ ಜಿಣಿ ಸವಯೆಚಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಘರಾಚಿಂ ಕಾಮಾ ಕರುಂಕ್ ಇಜಾ ಉಣಿ ಕೆಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ತಾಂಚಿ ಲಾಗಿಂ ದುಸ್ರ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಹಟೊಂಕ್ ಭಿಲ್ಕುಲ್ ಸೊಡಿನಾತ್ಲೆ.

ಟಿಪ್ಪುಚಾ ರಾಜ್ವೆರಾಂತ್ ಫೊಡ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಕಾವಾಂ ಆಸ್ಲ್ಲಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಸಿಲು ಪರ್ಬುನ್ ಸಾಂಗ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪು ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜಿವಾಚೆ ಭದ್ರತೆ ಖಾತಿರ್, ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಪಾತ್ಯೆನಾತ್ಲೊ. ಪಾತ್ಯೆಣೆಚಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಆನಿ ಹಿಂದ್ವಾಂಕ್ ತೊ ಮಾನ್ತಾಲೊ. ಪುಣ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕಡೆ ಸಂಬಂಧ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆರ್ ಜಳ್ತಾಲೊ. ಫ್ರೆಂಚ್, ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಯುರೋಪಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪು ಆಸ್ರ್ಯಾನಾಂತ್ರ ಘೆತಾಲೊ. ಪುಣ್ ಕೊಣಾಯ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಗಟ್ ಥರಾನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮೊಡ್ಸ್

ಪಾಚಾರಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಆಡ್ಕಳ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿಚ್. "ಟಿಪ್ಪು ತಸಲ್ಯೆ ಪಿಚಿತ್ರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಡೆನ್ ದೀಸ್ ಕಾಡ್ಚಿ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಕಷ್ಟಾಂಚಿ ಗಜಾಲ್" ವ್ಹಣಾಲೊ ಸಿಲು ಪರಬ್.

ತಾಣೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಾ ಕುಟ್ಮಾಚಾಂಚಿ ಪಳಶ್ ಧರುಂಕ್ ಹರ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಜೇಕ್ ಮೆಳೊಂಕ್ನಾ ತಾಕಾ. ಸರ್ವ್ ತೋಂಡಾಂ ಪರ್ಕಿ ಜಾವ್ನ್ ಸ್ಲ್ಲಿಂ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ಜಿನೊಸ್ ಪುರ್ತೊ ಬದ್ಲಾಲ್ಲೊ.

ಖಾಚಾಕೀ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾಗಿಂ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಏಕ್ ಆಸ್ರೊ ಜಾಲೊ. ದಿಸಾಚೆಂ ತೆಗೀ ವೆಪಗ್ಲ್ಯಾ ಪಾಟಾಂನಿ ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಮಾಂಕ್ ಚಲ್ತಾಲೆ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ರಾಡ್‌ಧಾನಿಚೆಂ ದರ್ಬಾರ್ ಆನಿ ಜಣಾಂಚೆಂ ಜೀವನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಪ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಹೊ ಬರೊ ಸಂದ್ರಾವ್ ಜಾಲೊ.

ದುಸ್ಮಾನಾಂನಿ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ರಾಜಾಂತ್. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ರಕ್ಷಣಾ ಖಾತಿರ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಆಟ್ಟಿಂ ಜಣ್ ಕೂಡ್ ರಾಕ್ವಲ್ಯಾಂಕ್ ನೆಮ್ಲೆಲೆ. ಟಿಪ್ಪು ಖಂಯಿ ವ್ಹತಾನಾ ದೊನೀ ಕುಶೀಂನಿ ಚಾರ್ಯಿಂ ಚಾರ್ಯಿಂ ಜಣಾಂ ಲೆಕಾನ್ ಹೆ ದರ್ಬಾರಾಯೆನ್ ಚಲ್ತಾಲೆ. ಇತ್ಲೆ ಭದ್ರತಿ ಪಾವ್ಪಾನಾಂಗೀ ವ್ಹಳ್ಳೆ ಪರಿಂ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಪಂದ್ರಾ ಹಜಾರ್ ಗುಲಾಮಾಂಕ್ ತಯಾರ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಲೆ. ಲಡಾಯೆ ಖಾತಿರ್ ಏಶಿಂ ಹಜಾರ್ ಶಿಪಾಯ್ ಆನಿ ಚಾಳೀಸ್ ಹಜಾರ್ ಘೊಡ್ಯಾ ಸವಾರ್ ಸಿದಾಂಚ್ ಆಯ್ತೆ ಆಸ್ಲ್ಲೆ.

ಇತ್ಲ್ಯಾ ದರ್ಬಾರಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಖುಶಾಲಾಯೆಕ್ ರಾಜ್ ಮಂಜ್ರೆಚಿ ಖೆಳ್ ಆಸ್ತಾಲೆ. ತಾಚಾ ಗುಲಾಮಾಂ ಪಯ್ಕಿ, ರಘುಗ್ಡ್ಯಾಕ್ ವ್ಹಣ್ ಪೊಸುನ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ (ಖಾಪ್ರಿ) ಸಮಿಯಾರ್ಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಏಕಾಮೆಕಾ ಲಡಾಯೆಕ್ ಘಾಲ್ತಾಲೆ. ಏಕಾ ಪಕ್ಷೆಚೆ ಸಲ್ವಾತಾ ಪಯ್ರಾಂತ್ ಹಾಣಿ ರಘುಗ್ಡ್ಯಾಶೆಂ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಭಾಲಿಯೊ ಕಾಣ್ತ್ಯೆವ್ನ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹುಂಚೆ ಶಿಪಾಯ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್ತಾಲೆ. ರಾನ್ ರೆಡ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಂಕ್ಳಾಂನಿ ಬಾಂಧುನ್ ವಾಗಾಂ ಲಾಗಿಂ ರಘುಜುಂವ್ಚೊ ದುಸ್ರೊ ಏಕ್ ಖೆಳ್. ಟಿಪ್ಪು ಭದ್ರತೆಚಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ರಾವೊನ್ ಹೆಂ ಪಳೆತಾಲೊ. ಏಕೇಕ್ ವಾಗ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಆಟ್-ನೊವ್ ರೆಡ್ಯಾಂಕ್ ಹದಾ ಕರ್ತಾಲೊ.

ಟಿಪ್ಪುಚಿಂ ಬಂಧಿವಾನಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕೊಡ್ಗಾಚೊ ರಾಯ್ ವಿಶೇಸ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಣಾಯ್ಚ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಪಡಾನಾತ್ಲೊ. ಹಾಕಾ ಸೊಡವ್ನ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪು ವಿರೋಧ್ ಝುಜೊಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಧನ್ ಕರ್ಪ್ಯಾಲೆ. ಪಟ್ಣಾಂತ್ ಕೊಡ್ಗಾಚೆ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆ. ತಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿ ಅಗ್ರೆಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಸಾಕ್ ಅಪ್ಪು ಗೌಡಾಗೆರ್ ಭೆಟ್ಲೊ. ಸಾಧ್ಯ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಆಪ್ಲೆಸಿ ಮೈಸೂರ್ಚ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಲೋಂಚ್ ಫಾಲ್ವ್ನ್ ಕೊಡ್ಗ್ರಾಯಾಕ್ ಸೊಡಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಚಲ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆ ಕಳಯ್ಲ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಪಟ್ಣಾಂತ್ ಸರ್ವ್ ಚಮತ್ಕಾರಿ ವಾಪರ್ತಾಲೊ.

ವೇಸ್‌ಧಾರಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಸಾಕ್ ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಬಂಧಿವಾನಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಸಿಲ್ಯಾನ್ ಪಳೆಂವ್ಚೊ ಸಂದರ್ಭ್ ಮೆಳ್ಳೊ. ಪುಣ್ ಕಿತ್ಲೆಂಚ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲ್ಯಾರೀ ತಾಕಾ ಕುಟ್ಮಾಚಾಂಚಿ ವಳ್ಕ್ ಲಾಗ್ಲಿ ನಾ. ತಾಂಕಾಂ ಮೊಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ದಾಖಲ್ ಕರ್ಚೆಂ ಜಾಕಿ ಪವರ್ಲ್ಯಾರೀ ಆಶಾ ಸಾಂಡ್ಲಿ. ಪಟ್ಣಾಂತ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಂಯ್ಚ್ ಉರೊಂಕ್ನಾತ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಿಲ್ಲು ಪರ್ಜಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಕೊಡ್ಗಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೊ. ಹೆ ಪಾವ್ಟ್ಯಾಸಾ ಥಂಯ್ಚ್ ಪಾವ್ಲೆಲೆ ವೇಸ್ ಕಾಢಾರ್ ಜಾಲ್ಲೆ.

ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ ಝುಜಾಚಿ ತಯ್ಯಾರಿ ಪರ್ತುನ್ ಸುರು ಜಾಲಿ ಹಾಚೆ ಆದಿಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗೂಢಚಾರ್ ಜಾಹಿತ್ತ್ಯೆ ಯೇವ್ನ್ ಝುಜಾಚಿ ಭಾರೀ ಸಾಹೆತ್ ಕೊಡಗುಂತ್ ದಾಸ್ತಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿ. ಹ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾನ್ ಬರೊವ್ನ್ ಮುಂನಾಪೊ ಪಾರ್ಲ್ಲೊ. ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟಾಕ್ ಝುಜಾಚಾ ರಾಟಾವಳೆಚಿ ಬರಿಚ್ ಮಾಹೆತ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ.

16. ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಚೆಂ ಜಯ್ತ್?

ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚೆ ಅಖೇರಿಕ್ ವೇಸ್‌ಧಾರಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್. ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ. ಪ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ಹಾಂಚಾ ಯೆಣ್ಯಾಚಿ ವಿಚಾರ್ ಪಯ್ಲಿಚ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂಗಾ ರಾಕೊನ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿಂ. ಪ್ರತ್ಯಾಂಚೆಂ ಯೆಣೆ ಶಾಬಿತ್ ಫರಾಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಿಂ. ಶೆಣಾಯ್ನ್ ಆಪ್‌ಸ್ರಾಬಾಯೆನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಚೊ ಉಪ್ಕಾರ್ ಘಾವ್ಡೆಲ್ಲೊ.

ಕಿಸರಾಂತ್ಲಿ ಭೊಂವ್ಡಿ, ಟಿಪ್ಪುಚಾ ರಾಜ್‌ಧಾನಿ (ಪಟ್ಣಾ)ಂತ್ಲಿಂ ಕಾರ್ಭಾರಾಂ ಆನಿ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಚಿ ಖಬಾರ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಮಿ. ಶೆಣಾಂಯಾಕ್ ಆನಿ ಫ್ರಲಾಬಾಯೆಕ್ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ಕಳಯ್ಲಿ, ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಯೆಂವ್ಚಿಂ ಖಾಣಾಂ ದಿಸ್ತಾಲಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಕವ್ವಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ವಾತಾವರಣಾಂತ್ ಗಿಲ್ಬರ್ಟಾನ್ ಆನಿ ಆಲ್ಬರ್ಟಾನ್ ಸದ್ಯಾಕ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಕಳಯ್ಲೆಂ. ಜರ್‌ತರ್ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ತಿಮ್ಮಯ್ಯಾ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಚಾ ರಾಯಾಕ್ ಸೊಡಯ್ತ್, ಮಾಗಿರ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸೈನಾಕ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂತ್ ದೆಂವೊನ್ ಝುಜ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಖಾತ್ರಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ರಾಕ್ತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಪಾರ್ ಪಡೊ ಖಂಡಿತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಮಿ. ಶೆಣಾಂಯ್ನ್ ಮಾಂದ್ಲಿ.

ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂತ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಕಾಮಾಂ ರಾಕ್ತಾಲಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಸೊಡ್ನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಪಾಟಿಂ ಪರ್ತಾಲೊ.

ಹಿಂವಾಳ್ ಕಾಬಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾನಾ ಕರೆಟ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚಾ ಸಿಂಜಿಚಾ ಬುಧ್ವಾರಾ ಬಂಧಡಿಚೆಂ ವರ್ಸ್ ಕಾಬಾರ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಲಿಂ ವರ್ಸಾ ಹಿ ಬಂಧಡ್ ಲಾಂಭಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸುಮಾರ್ ಕೊಣಾಕ್ ನಾತ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಚಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪಳೆತಾನಾ ಕೊಣಾಯ್ಕ್ ಧಯ್ರ್ ನಾತ್ಲೆಂ.

ಕೊಡ್ಗ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಖಬಾರ್ ಮಿ. ಶೆಣಾಂಯಾಕ್ ಗೂಢಚಾರಿ ತವಳ್‌ತವಳ್ ಹಾಡ್ತಾಲೆ. ಗಿಮ್ಸಾಲ್ಯಾ ಎಕೆ ರಾತಿಂ ಮಿ. ಶೆಣಾಂಯಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲಿ ಖಬಾರ್ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಬಂಧಡಿಂತ್ಲೊ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಚೊ ರಾಯರ್ ಸುಟೊನ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಕ್ ಪಾವ್ಲಾ ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಪಿತ್ತ್ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೊನ್ ಟಿಪ್ಪುಗಡೆ ಝುಜೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ.

ಹಿ ಖಬಾರ್ ಪಾವೊನ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ದಿಸಾಂನಿ ಸಿಂ.ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಿ ವರ್ದಿ ಮಿ. ಶೆಣಾಂಯಾಕ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಹಾಂಗಾ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೊ.

ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗೂಢಚಾರಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂಕ್ ಹೆವ್ಯಿಲ್ಯಾನ್ ಕುಮೊಕ್ ಮಿ. ಶೆಣ್ಯಯ್ನ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ನ್ ದಿವಯ್ಣಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವರ್ದಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸನ್ ಪಾಟಯ್ಲಿ. ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸೈನ್ ಕೊಡ್ಯಾಗಿ ವಾಟೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಹೆರ್ ರಾಟಾವಳಿ ಸೊಡ್ನ್ ಟಿಪ್ಪು ಆತಾಂ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂಚೆ ಪಾಟಿಕ್ ಲಾಗ್ಲಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಾತ್ರಿ ಜಾಲೆಂ.

ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ನ್ ಪುಲಾಬಾಯೆಕ್ ಆನಿ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ದಸ್ತಾವೆಜಾಂ ಆನಿ ಪತ್ರಾಂ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾಲೆಂ. ಹಿಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗೂಢಚಾರಿಂಕ್ ಪಾಶಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್-ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾರ್ ಆನಿ ಜೆನ್ನಾ ನಾಯ್ಕಾಕ್ ದಿಲೆಂ. ವಾಗಿರ್ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ,ಝುಜಾಚಿ ಸಾಪೆತ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಗೊಂಯಾಂ ತೆವ್ಶಿನ್ ಗೆಲೊ.

ಆತಾಂ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂತ್ ಝುಜಾಚ್ ಭರಾನ್ ಸುರು ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಖಬಾರ್ ಆಯ್ಲಿ. ಗೆರಿಲ್ಲಾ ರಿತಿನ್ ತರ್ಭೆತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂನಿ ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಫೌಜೆಕ್ ಬರೆಂಚ್ಚ್ ಸತಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತುರ್ಕಿ ಏಕ್ದಮ್ ಮುಖಾರ್ ಯೇನಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕಳಿತ್ ಜಾಲೆಂ. ಕೊಡಗು ದೇಶಾಂತ್ ಲಿಪೊನ್ ಝುಜ್ಚೆ ಜಾಗೆ ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್, ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂಚೆರ್ ಕಷ್ಟಾಂಚೊ ಕಾಳ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ. ವಿಲಾಯ್ತಿ ಹಾತೆರಾಂ ಮುಖಾರ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ವಾಂದೆ ಜಾಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂಕ್ ಸರ್ವ್ ಥರಾಂನಿ ಕುಮೊಕ್ ಕರ್ತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಹಾತ್ ಪಾಯ್ ಬಾಂಧ್ಲಲೆ ಪರಿಂ ಜಾಲೆ.

ಝುಜಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ನ್ ಸರಾಗ್ ಘೆತಾಲಿ. ಗಿಮಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂತ್ ಜಯ್ತ್ ಲಾಭ್ಲೆಂ ನಾ. ಆತಾಂ ಪಾವ್ಸ್ ಪಡೊಂಕ್ ಜಾಲೊ. ಪಾವ್ಸಿಲ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂಕಡೆ ಝುಜೊಂಕ್ ತುರ್ಕಾಂಕ್ ಅತಿಶಯ್ ಕಷ್ಟಾಂಚೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಟಿಪ್ಪುನ್ ದೂರದೃಷ್ಟಿನ್ ಸೈನ್ ಪಾಟಿಂ ಕಾಡ್ಲೆಂ. ಹೆಂ ಕೊಡ್ಯಾಗ್ಯಾಂಚೆಂ ಜಯ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಟಿಪ್ಪು ಯೋಗ್ಯ್ ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ರಾಕ್ತಾಲೊ. ತಾತ್ಕಾಲಾಚೆಂ ಅಸ್ವಾರ್ ತಶೆಂಚ್ ಉರೊಂಕ್ ಸೊಡ್ಚೊ ಝುಜಾರಿ ನಹಿಂ ತೊ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಏಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಕೊಡ್ಗಿ ಹುಶಾರ್ ಜಾಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ಜಗ್ಲ್ಲಾಯ್ಲಿ.

ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುಚೊ ಅಂದಾಜ್ ಕಳ್ಳೊಂಕ್ ಹಾಂಗಾ ಪುರ್ ಿ ಮೆಳ್ಳೆಂ. ಟಿಪ್ಪು ಪಾಟಿಂ ಘುಡೆಂ ಪಳೆವ್ನ್. ಸವ್ಯಸಾಚಿಪಣಿನ್ ರಕ್ಷ ಗ್ರಾಯ್ಕ್ ವ್ಹಡ್ಳೆಂ ಖಾತ್ರಿ ಜಾಲಿ ತಾಕಾಂ. ಆಪಲ್ಯಾಂಚೆರ್ ಆನಿ ಚಿಂತಿನಾತ್ಲೆಂ ಝುಜ್ ಹಾಡ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಜೀಕ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ಆಸಾ ವ್ಹಡ್ಳಿ ಅಂದಾಜ್ ಜಾವ್ನ್. ಮುಖಾವ್ಯಾ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಘೊಟಾ ಕಾರಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಪುಣ್ ತೆದ್ನಾಂ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಹೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ದಿಸೊಂಕ್ನಾ. ಆಪಾಲ್ಯಾ ವ್ಹಡಾಲ್ಯಾ ಸೈನಾಚಾ ಬಳಾನ್ ಆಪುಣ್ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಕೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಚಾಗಾಯ್ತೊಲೊ ವ್ಹಡ್ ಚಿಂತ್ಲೆಲಿಂ

ಟಿಪ್ಪುನ್ ಸೈನ್ ಪಾಟಿಂ ಕಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಆಸ್ಯೆಕಾ ರಕ್ಷ ತಯಾರಿ ಕರುಂಕ್ ಕೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳ್ಳೊ. ತಾಣೆ ಖಂಯಸ್ ಲಿಪೊನ್ ಸುಲ್ತಾನಾಚಾ ಸೈನಾಚಿ ವಾಟ್ ಲಾಂಬ್ಪಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಕಾಣ್ಯಲಿ. ಸಲ್ವಣಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮುಖ್ಯ ಲಿಪೊಂಕ್ ಘುಟಾಚಿ ಜಾಗೆ ಠರಾಯ್ಲ್ಯೊ. ಶ್ರೀ. ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಭದ್ರತೆಚೆಂ ಚಡ್ ಪಸ್ಸೊನ್ ಗೆಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ತೊ ಸ ಪಾವ್ಸಾಂತ್ ಕೊಡ್ಯಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ವಾಪ್ರಲ್ಲೊ.

17. ಟಿಪ್ಪುಚಿಂ ಜಯ್ತಾಂ ಆನಿ ಅನ್ಯಾಂವಾಂ

ಪಾವ್ಸ ಕಾಬಾರ್ ಜಾತಚ್ ಪೆಯ್ಸಾಂಚೆಂ ಸೈನ್ ಆವ ಲೊಟಾಪರಿಂ ಕೊಡ್ಯಾಕ್ ದೆಂವ್ಲೆಂ. ಚ್ಯಾರೀ ಕುಶಿಂನಿ ವ್ಹ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸುಸಜ್ಜಿತ್ ಸೈನಾಕ್ ಕೊಡ್ಯಾಂಚಾನ್ ಆಡಾಂವ್ಕ್ ಜ ನಾ. ದೋನೀ ಪಾಡ್ತಿಂನಿ ಬರೊಚ್ ಲುಕ್ಸಾಣ್ ಜಾಲೊ ಜಾಲ್ಯ ತುರ್ಕಾಂಚೆಂ ಸೈನ್ ಮುಂದರ್ಸುನ್ ಗೆಲೆಂ. ಆನಿ ಹಾತಾಕ್ ಮೆ ಕೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಬಂಧಿಪಾನ್ ಕರ್ನ್ ಕೊಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೊ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಸ್ವಾಧಿ ಕೆಲೊ. ಮೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ದುಸ್ಮಾನಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಸದಾಂಚಿ ಶಿಕ್ಷಾ ದಿಲ್ಯಾರಿ ಆನಿ ಕೊಡ್ಗುಂತ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ಥಿರ್ ಕರ್ನ್. ಫಾಪ್ರೆ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ನೆಮುನ್ ಜಾತಚ್ ಟಿಪ್ಪು ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಬಂಧಿಪಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ಪರ್ತಾಲೊ.

ಜಾಹಿತ್ತೆ ಕೊಡ್ಗಿ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಶಿಪಾಯ್ 'ತುರ್ಕರ್' ಮೆಳ್ಳ್ಯಾಂ ಲಿಪೊನ್ ರಾವ್‌ಲ್ಲೆ. ಅಶೆಂ ಜುಕವ್ನ್ ಕಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಶ್ರಿ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ತಾಚೆ ಸಾಂಗಾತಿ ಆಸಲ್ಲೆ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ರಾಜ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಘೊಡೊ ಕಾಳ್ ದೊ ಗಾಂವ್ ಸೊಡ್ಚ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಕೆಲೊ ತಾಣೆ. ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾಪ್ಡ್ರ್ಯಾಕ್ ಗುಮಾನಿತ್ತ್ ರಾವೊಂಕ್ ವಿಲೆವಾರಿ ಕರ್ನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಗಬ್‌ಜಿಪ್ ಮಾಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ—ಮಿ. ಶೆಣೈಚ್ಯಾ ಆಸ್ರ್ಯಾಕ್.

ಹಾಂಗಾ ಮಿ. ಶೆಣೈಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂಚಾ ಖಬ್ರ್ಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಕಾಳಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಕ್ ತೊಕೊರ್ ಮಾರುಂಕ್ ತೆ ತಯಾರಿ ಕರ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಯ್ಕ್ಯಾನ್, ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಆತುರಾಯ್ ಭೊಗ್ಲ್ಯಾರೀ, ತೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಕರ್ಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಪಡ್ಲೊ ತೊ.

"ಆಮಿ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮಾಂ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಶ್ರಿ ಜೊಕಿನ್ಸ್, ಸಂಸಾರ್ ಘುಂವ್ತಾ ತಶೆಂ ಆಮಿ ಜುಳ್ವಾಯ್ ಪಡ್ತಾ. ಮಾಚಾಕೀ ಬಂಧಡಿಂತ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾನ್ ವಾಟ್ ಉಗ್ತಿಚ್ ಆಸಾ, ಬರ್ಯಾ ವೆಳಾಕ್ ರಾಕೊನ್ ರಾವ್ಯಾಂ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈ.

"ಮ್ಹಜ್ ರಘುನಾಥಾ ರಘುಗ್ಯಾಂನಿ ಜಿಣಿ ರಘುನ್ಲ್ಲಿ. ಖಾಯ್ ಹಾತಿ ಕಾಲಿಶಾ ಘಾಯ್ ಸಲ್ವಣೆ ಶಿವಾಯ್ ಬರೆಂಪಣ್ ನಾ. ಹೆಂ ಚಿಂತ್ಲ್ಯಾನಾ ಉತ್ರಾಂ ಕಾಳ್ಜಾರ್ ನಿರಾಸ್ ಭೊಗ್ಚಿ ಸಹಜ್" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರಿ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ಜಿಣಿಯೆಚಿ ಗತ್ ಕಶಿ ಜಾಯ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಣಾಚ್ಯಾನಿ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ನಜೊ. ಖಂತ್ ಕಾಡ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ನಾ. ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂತ್ ಜಲ್ ತರ್ ಅಪಾಯ್ ವಿಶೇಸ್ ಆಸಾ, ತುಮಿ ಹಾಂಗಾ ರಾಂವ್ಚ್ಯಾಕೀ ಮೊಜಿ ಆಡ್ಕಳ್ ನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣೈ.

"ಇತ್ಲಿಂ ಪಸಾರಾಂ ರಘುಗ್ಯಾಂತ್ ಖಚಿಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಂವೆ ಲಿಪೊನ್ ಜಿಣ್ಚ್ ಪರಿಂನಾ. ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಂತ್ ಸಹಿ ತರ್ ಹೆರ್ ಗಡೆ ಪೊಜೆ ಕಾಮ್ ಜಾಲು ಕರುಂಕ್ ಪಳೆತಲೊಂ ಶಿವಾಯ್ ಎಕ್ಕಡೆ ಕಾಯಾಮ್ ರಾವ್ತಾಕ್ ದೊಜಾನ್ ಜಾಯ್ನಾಂ ನಾ. ಸದ್ಯಾಕ್ ಘುಡೆ ದೀಸ್ ಹಾಂಗಾ ರಾವಾನ್ ಶಿಪಾಯ್, ಓ ಜಿಣ ಮ್ಹಾಕಾ ಪ್ರೊಂಚಾಶಿನಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್.

"ತುಜಿ ಖುಶಿ ಕರ್. ಪೊಜೆಂ ಘರ್ ತುಜೆಂ ಘರ್ ಮ್ಹಣ
ಜಾಣಾ ಜಾ" ಮ್ಹಣಾಲೊ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್.

ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಚ್ಯಾ ಘರಾಣ್ಯಾಚೆ ಸಾಂದೆ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಭಾರಿ
ಪಸಂದ್ ಕರ್ತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾಳ್ ಸಾಶಾರ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಕಳ್ಳೊಚ್ಚ್ ನಾ.

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ ವಿದೇಶಾಂಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಚಲ್ತಾಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ
ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಲಡಾಯಾಂ ವೆಳಾರ್ ತುರ್ಕಿ ತಾಂಕಾಂ ಹಾಂಗಾ ಥಾವ
ಧ್ಯಾಂವ್ಡಾಯ್ತಾಲೆ. ಸಮಾಧಾನ್ ಜಾತಚ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪರ್ತುನ
ಉದೆತಾಲೆ. ಪುಣ್ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಆತಾ
ಥಂಡ್ ಪಡ್ಲಲೊ. ಕೊಡ್ಯಾಳ್ ಹಾತೆರಾಂ ವ್ಹಚ್ಯೊ ವಾಟೊ ತುರ್ಕಾಂ
ಬಂಧ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಚಡಿತ್ ಗಜಾಲಿ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆಂವ್ಕ ತೊ ಮಿ
ಶೆಣಂಯ್‌ಗೆರ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹಾಂಗಾ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಯಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ
ತೆಗಾಂ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚಿ ಪರ್ತುನ್ ಭೆಟ್ ಜಾಲಿ.

ತೆಗಾಂ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚಾ ಹ್ಯಾ ಸಮ್ಮೇಳನಾ ಪ್ರಕಾರ್, ಶ್ರಿ
ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಾಂಕ್ ದೇಶಿ ಆಳ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ನ್ ದೀಂವ
ಆನಿ ಹಾಂಕಾಂ ಸಾಪೆತ್ ಆಸಿ ಹಾತೆರಾಂ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಮಾರಿಫಾತ
ಪೊಂವ್ಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಖಬಾರ್ ಕರಂವ
ಮಿ. ಶೆಣಂಯರ್ನ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಘೆತ್ಲಿ. ಹಿ ಮಾಂಡಾವಳ್ ಪೂರ್ತಿ ಜಾತ
ಪರ್ಯಾಂತ್ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾನ್ ಸೈರ್ಯಾಂಕ್ ಗೊಂಯಾಂ ಆಪಯ್ಲೆ.

ಫಿರಂಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ಯಾಂಚಾ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಸಂಗಿಂ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾನ
ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್. ಅಲ್ಬುಕೆರ್ಕ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್‌ಕ್ ಫಿರಂಗಿ ತಾರ್ವಾಂ
ಗೊಂಯಾಂ ಆಪವ್ನ್ ವ್ಹಲೆ.

ಹೆ ತೆವ್ಳಾನ್ ಗೆಲ್ಲೆಚ್ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ
ಉದೆಂತಿ ವಾಟೆನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಿ ಶಿಪಾಯ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ನ್ ದಿಂವ್
ಮಾಂಡಾವಳ್ ಕೆಲಿ. ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಚ್ಯಾ ಶಿಫಾರಸೆನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಿ ಆ
ಸಿಂ. ಡಿ'ಲ್ವಾಚೆ ಕಿತ್ಲೆ ಆಳ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಕಾಮ್ ದೀಂವ್ಕ ತಯಾರ್ ಮ್ಹಣ
ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ತಾಂಕಾಂ ಅಹ್ವಾನ್ ದಿಲೆಂ. ಪುಣ್ ಮೈಸೂರ್ಚೆ ಉದೆಂ
ವಾಟೆನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಾಂಕ್ ಮೊಳೊಂಕ್ ಬಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಳಯ್ಲೆಂ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ತ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ವಾಟ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

1786 ವರ್ಸಾಚೆ ಗಿಮ್ಲೆಲೆ ದೀಸ್ ತೆ. ಪಾವ್ಸಾಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಭರಾನ್ ಚಲ್ತಾಲಿ. ಅಸಲ್ಯ ಎಕೆ ರಾತಿಂ ಗೋಂಯಾಂ ಗೆಲ್ಲೆ ಪಯ್ಣಾರಿ ಯೇವ್ನ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ನ್ ದಿಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ವರ್ದಿ ಸಕ್ಡಾಂಕ್ ಸಂತೊಸಾಚಿ ಜಾಲಿ. ದಕ್ಷಿಣ್ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಂತ್ ಖಂಚಾಯ್ ಜಾಗ್ಯಾಕೀ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್ ವಾಟೊ ಕಳಿತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ. ದೆಕುನ್ ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ ಪಾವ್ಸ್ ಪಡ್ತಾನಾ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ದೇಶೀ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣ್ಯಾಕ್ ಸಾಗ್ಳ್ಯಾಂಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿಮ್ಸ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೊ.

ಹೆ ದೊಗೀ ಕೊಡ್ಗಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಆಸೆ ಪಾಳೆಗಾರಾಂಕ್ ಆಪ್ಲಿ ಆಲೋಚನ್ ಕಳಯ್ಲಿ. ಆತಾಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಟಿಪ್ಪುಗಡೆ ಉದೆಂತಿಚಾನ್ ಝುಜ್ತೆಲೆ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಜಣ್ ದೀವ್ನ್ ಕುಮೆಕ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತೆ ಕೊಡ್ಗಾಕೀ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಜೊಡ್ನ್ ದಿತಲೆ ಮ್ಹಣ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಸಮ್ಜಾಯ್ಲೆಂ.

ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ ಆತಾಂ ಪಾವ್ಸಾಳ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲೊ, ಆನಿ ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಪಾರ್ಪ್ಯಾಗಾರ್ ಥಂಡ್ ಪಡ್ಲೆಲೆ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾನ್ ಗುಮಾನಿತ್ತ್ ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಉದೆಂತಿಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣ್ಯಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ಲೆ. ಹಾಂಚೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಜಾಯ್ತೆ ಕೊಪ್ಗ್ಯಿ ಗೆಲೆ. ಚಿತ್ರ್ಲೆಟ್ಟ್ ಜಣ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಫೌಂವ್ಜ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಥೊಡಿ ಝುಂಜಾ ಮ್ಹೊರ್ವಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಮಾರಿಘಾತ್ ಹಾಡುಂಚ್ಯಿ ವಿಲೆವಾರಿ ಕೆಲ್ಯಾಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಘಾಲಿನಾ. ತಾಂಕಾಂ 'ದೇಶೀ ಶಿಪಾಯಾಂಚೊ ಸಹಕಾರ್ ಜಾಯ್' ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ; ಆನಿ ಸರ್ವ್ ಸೌಲತ್ ದೀಂವ್ಕ್ ತೆ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಲಡಾಯೆಚಾ ದಂಧ್ಯಾಂನಿ ದೀಸ್ ಕಾಡ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ಆನಿ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾಕ್, ತಸೆಂಚ್ ಕೆಸರಾಚಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಝುಂಜಾರ್ಯಾಂಕ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚಿಂ ಕಾಮಾಂ ಮೆಳ್ಳಿಂ.

1787-ವೆಂ ವರ್ಸ್ ಉದೆಲೆಂ. ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ ಗೆಲ್ಯಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಘರಾ ಬಸೊನ್ ಉಬ್ಜೊಗ್ಣ್ ಆಯ್ಲಿ. ಗೊಂಯ್ಸಾಂ ವ್ಹಚೊನ್ ತಾವ್ರಾಚಾ ಪಯ್ಣಾಚಿ ತೊಂಕಾಂ ಸವಯ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿಂ ತಾವ್ರಾಂ ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಮದ್ರಾಸಾಕ್ ವ್ಹೆತಾಲಿಂ. ಅಸಲ್ಯಾ ಎಕಾ ತಾವ್ರಾರ್ ಬಸೊನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಚಾ ಸೈನಾಂಕ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾನಿ ಆಪ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾ ದಾಕಯ್ಲಿ. ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ನ್ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ವಿಲೆವಾರಿ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಎಕೆ ರಾತಿಂ ಮಾವ್ಯಾಂಚೆ ಎಕೆ ಮಂಜಿರ್ ಬಸೊನ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ಥೊಡಿ ವಾಟ್ ಸೊಡ್ನ್ ಉಭೆಂ ರಾವ್ಲೆಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾವ್ರಾರ್ ಚಡ್ಲೆ–ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್.

ತಾರುಂ ಮಲ್ಬಾರಾಚಿ ಕರಾವಳ್ ಉತರ್ನ್ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಚಾನ್ ಘುಂವೊನ್ ಮದ್ರಾಸಾಕ್ ವ್ಹೆತಾಲೆಂ. ತಾವ್ರಾಚೆಂ ಜೀವನ್ ಹಾಂಕಾಂ ಸವಯೆಚೆಂ ಜಾಲೆಂ. ಉದಾಕ್ ಸಭಾರ್ ದೀಸ್ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ಪೀಂಪಾಂನಿ ಭರ್ಲೆಲೆಂ ವಾಪರ್ತಾಲೆ. ದೇಶಿ ನೌಕರಾಂಕ್ ಧಾಳ್, ತಾಂದುಳ್ ಆನಿ ಮಾಸ್ಳಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಬೀಫಾಚೆಂ, ದುಕ್ರಾಚೆಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಿಟಾಕ್ ಘಾಲ್ಲೆಂ ಮಾಸ್ ಆನಿ ಉಂಡೆ ಆಸ್ತಾಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂಚೆಂ ಆನಿ ನಾವಿಕಾಂಚೆಂ ಖಾಣ್ಯೊ ಥೊಡೆಂ ಹಾಂಕಾಂ ಮೆಳ್ತಾಲೆಂ.

ತಾರುಂ ಮದ್ರಾಸಾಕ್ ಪಾವ್ತಚ್ ಶಿಪಾಯಾಂಚಾ ಎಕಾ ದೇಶಿ ಪಂಗ್ಡಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಜೆಂಗ್ಯುರಾಲಾಗಿಂ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಠಾಣ್ಯಾಕ್ ಹಾಂಕಾಂ ಪಾಟಾಯ್ಲೆ. ಎಕೆ ಸಾಂಜೆರ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಚೆಂ ದುಂಕೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಠಾಣ್ಯಾಂಕ್ ಚಾಲ್ಲೆಂಚ್ ವ್ಹಡಾ ಸಂತೊಸಾನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಆದಾರಣ್ ಕೆಲೆಂ.

ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಖಾಲ್ ದೇಶಿ ಸೈನಿಕಾಂಚಿ ಚಟುವಟಿಕಾ ಆನಿ ಕಸ್ರತ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಹಾಂಕಾಂ ಸಗ್ಯಾನ್ ಆಪವ್ನ್ ವ್ಹೆಲೆ. ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕಾಂ ಖಾಲ್ ಹಿ ವಿದ್ಯಾ ಹಾಂಕಾಂ ದಿವಂಚ್ಯಿ ತಯಾರಿ ಕೆಲಿ. ಹಾಂಕಾಂ ಅಸಲಿ ಥೊಡಿ ತರ್ಬೆತಿ ಕೊಡಾಗ್ಯಂತ್ ಮೆಳ್ಳಿಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಹಾಂಗಾ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ರಘುಜಾಚಿ ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಸ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿ.

ನಿಜಾಂ ದೀಸ್ ದೇಶೀ ಸೈನಿಕ್ ಚಡ್ತಾಲೆ, ಆನಿ ತಾಂವ್ರಾಂನಿ ಇಂಗ್ಲೇಜಾಂ ...ಾವ್ನ್ ಸವೆ ಶಿಪಾಯಿಯೊ ಯೆತಾಲೆ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಬಳಾಕ್ ಆಡಾಂವ್ಚೆಂ ...ತ್ಲೆಂ ಸೈನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಜಮೊವ್ನ್. ಝುಜಾಚಿ ಭಾರೀ ಸಾಹೆತ್ ...ಾಸ್ತಾನ್ ಕರ್ನ್ ಯೋಗ್ಯ ವೆಳಾಕ್ ತೆ ರಾಕೊನ್ ರಾವ್ಲೆ.

1788 ವರ್ಸಾಯಿೊ ಭಾಯ್ರ್ ಗೆಲ್ಲೆ ಪೂತ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾನ್, ...ಿ. ಶೆಣೈಯ್ಕ್ ಆನಿ ಫುಲಾಂಚಾಯೆಕ್ ಬೆಜಾರಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ತಾಂಚಾ ...ಟುವಟಿಕ್ಯಾಂಚೆ ಖಬಾರ್ ಝುಜಾ ಸಾಹೆತಿಕ್ ತವಳ್ ತವಳ್ ಗೊಂಯಾಂ ...ಾಂವ್ನ್ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ದಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಆನಿ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ...ಳ್ತಾಲೆ.

1789 ವರ್ಸ್ ವ್ಹಡ ಲಡಾಯೆಚೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಲೋರ್ಡ್ ಕೊರ್ನವಾಲಿಸಾನ್ ಉದೆಂತಿಚಾನ್ ಯೇವ್ನ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಣಾಚೆರ್ ದಾಳ್ ಘಾಲಿ. ಟಿಪ್ಪು ಆಪ್ಲೆಂ ರಾಜೆಂ ರಾಕೊಂಕ್ ವ್ಹಡ ಚತುರಾಯೆನ್ ಝುಜ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಬೆಂಗ್ಳುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ.

ಬಂಧಡಿಚೆಂ ಪಾಂಚ್ ವರ್ಸಾಂ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪು ಕೆನರಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆ ತಳ್ಯೆಕ್ ಗೆಲೊನಾ. ತಾಂಚೆಗಡ್ಡಿ ಏಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತ್ ಪುರಣಾಚಿ ಪ್ರತಿ ಘೆವ್ನ್ ತಾಣೆ ಮಯ್ರಾದಿಚಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ದವರ್ಲಿ. ತೆದ್ನಾಂ ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಚಾಕ್ರೆಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಭಾರ್ ಆಸ್ಲೆ. ತಾಚಾ ಸೈನಾಂತೀ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಆಸ್ಲೆ. ಹೆ ಆಪೇರ್ 'ಪರ್ಯಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪು ಪಾತಿರ್ ಪಾತ್ಯೆಣೆನ್ ಝುಜ್ಲೆ. ಆನಿ ನಿಮಾಣೆ ತಾಚೆ ಚಿಟ್ಲೆಚಿ ರುಚಿ ಖಾತಿರ್ ಪೊಟ್ಲೆರ್ ಬಾಲ್ತು ತಾಕಾ ಪಸಂದ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಅಶೆಂ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಆತಾಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆಂ ಹಗೆಂ ಸೊಡ್ಲೆಲೆಂ. ಫಕತ್ ತೊ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆರ್ ಜಳ್ತಾಲೊ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಫೊಡ್ಯಾಕಾಳಾಚಿ ರಜಾ ಘೆವ್ನ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟಾಕ್ ಸಾಂಗಾತಾಚಾ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಆಪವ್ನ್ ಹಾಡ್ಲೆ. ಮಿ. ಶೆಣೈಯ್ಗೆರ್ ಫೊಡೆ ದೀಸ್ ರಾವೊನ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಘಾಯ್ಸ್ ಸೋಡ್ನ್, ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ದಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಚಡಿತ್

ಝುಜಾಚೆ ಸಾಹೆತಿಕ್ ಗೊಂಯಾಂ ವೆತಾನಾ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್‌ಯೊ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೊ. ಥಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ತಾರ್ವಾರ್ ಮಾದ್ರಾಸ್ ವೆಚೊನ್ ಸೈನಾಕ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ತಾಣೆ ಪಿಲೆವಾರಿ ಕೆಲಿ. ಏಕೆ ರಾತಿಂ ಹಾಂಚೆಂ ಹೊಡೆಂ ಮಂಧೆಂ ದರ್ಯಾಂತ್ ರಾವ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್ ತಾರ್ವಾಕ್ ತೆಂಕೊನ್ ದೊಗಾಂ ಝುಜಾರ್ಯಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ ವಾಟ್ ಧರ್ಲಿ.

1790 ವರ್ಸಾ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಸೈನ್ ಜಡಾವತ್ ರಾಜಧಾನಿ ಆನಿ ಆಸ್ಪಾಸ್ಚೆ ಪ್ರದೇಶ್ ಉದೆಂತಿಚಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವೈರಿಂ ಥಾವ್ನ್ ರಾಕ್ಚೆ ಖಾತಿರ್ ಶೆತೆ ಜಮೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಡ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಗಡೆನ್ ತಾಚೆಂ ರಾಜ್ವಟ್ ಚಿಕ್ಕ ನಿದ್ರೆಸ್ತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಂ ಅಧಿಕಾರಿ ಲೋಂಚ್ ಖಾಯ್ರ್ ಥಾವ್ನ್ ಹರ್ಯೆಕ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಪಾಪ್ಲಿಂ ಬೊಲ್ಸಾಂ ಭರುಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲಿ. ಕರಾವಳಿರ್ ಆನಿ ಬಂದ್ರಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಕಠಿಣ್ ಜಾಪ್ವಾಸೊನ್ ಪ್ವಾರೊ ಸದಿಳ್ ಕರಿನಾತ್ಲೆ.

ಥೊಡ್ಯಾ ಕಾಳಾನ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಪರ್ತುನ್ ಸರಕಾ ಸಮೇತ್ ಉದೆಂತಿಚಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣ್ಯಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಪಾಯಾಂಚೆಂ ಬಳಾಧಿಕ್ ರಾಣೆಂ ಬೆಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಅಧಿಕಾರ್ ದೀಸ್ ವೆತಾ ವೆತಾಂ ಪ್ರಬಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾಲೊ.

ಬೆಂಗ್ಳುರ್ಚಿ ಖಬಾರ್ ಆತಾಂ ಎಂ. ಶೆಣಯ್ಕ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಮೆಳ್ತಾಲಿ. ಸಗ್ಯಾ ಸಿತ್ಲ್ಯಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆ ಗುಪ್ತಚಾರ್ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲೆ. ಹಾಂಚೆ ಪೈಕಿ ಜಾಯ್ತೆ ಎಂ. ಶೆಣಯ್‌ಗೆರ್ ಸರ್ಾಗ್ ಯೆತಾಲೆ, ವೆತಾಲೆ.

ಘರಾ ಏಕ್ ವರ್ಸ್ ವಾಶಾರ್ ಕರ್ನ್ ಆಲ್ಬ್ಯರ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬ್ಯರ್ 1791 ಇಸ್ವೆಚೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಪರ್ತುನ್ ಉದೆಂತಿಚಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣ್ಯಾಕ್ ಕೊಡ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಧಾಂವ್ ವಾಟೆನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಖಾಲ್ ಕೊಡ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಬಾರ್ ಪಯ್ಣಾಂ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ವಾಟ್ ಸಾಗ್ಸುಂಚಿ ಉಪಾಯ್ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆ.

ಕೊಡ್ಯಾಂತ್ ಹಾಂಚೆಂ ಪಯ್ಣ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ ವಳ್ಕಿ ವರ್ವಿಂ ಸಸಾರಾಯೆನ್ ಜಾಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಾಣಿ ಚತ್ರಾಯೆನ್ ಘೆಂವ್ಕ ಪಡ್ಲಿ, ಕಶೆಂಯ್ ತೆ ಬೆಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣ್ಯಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ಆನಿ ಲಡಾಯೆಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್

ಹಾಂಗೆ ಪರ್ತುನ್ ಚಾಲು ಕೆಲೊ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಆನಿ ಸಿ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಕ್ ಆತಾಂ ಚಡಿತ್ ಕಾಮ್ ಪಡ್ಲೆಲೆಂ. ಚಡ್ ಶಿಪಾಯ್ ಸೈನಾಂತ್ ದಾಖಲ್ ಜಾತಾಲೆ. ಆನಿ ಹಾಂಕಾಂ ಚಡ್ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಆನಿ ವೊರ್ವಿ ತಲಾಸ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ದೇಶೀ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಹಾತೆರಾಂ ಶಿಪಾಯ್ ಖಾಣಾ ಜೆವ್ಣಾಚಿ ವೊರ್ವಿ ತಲಾಸ್ ಕರ್ಚಿ ಥೊಡಿ ರಾಟಾವಳ್ ಶ್ರೀಂ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಆನಿ ಸಿ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾನ್ ಘೆತ್ಲಲ್ಯಾನ್ ಕೂಫ್ ಫಾಯ್ದೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ.

1792 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಆನ್ಯೇಕ್ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಲಡಾಯ್ ಸುರು ಜ್ಹಾಲಿ. ಲೋರ್ಡ್ ಕೊರ್ನವಾಲಿಸಾನ್ ಮದ್ರಾಸಾ ಥಾವ್ನ್ ಉದೆಂತಿ ವಾಟೆನ್ ಸೈನ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಣಾಚೆರ್ ದಾಢ್ ಘಾಲಿ. ಹ್ಯಾ ಝುಜಾಂತ್ ಮಾರ್ಚ್ 16 ತಾರ್ಕೆ ಭಿತರ್ ಶ್ರೀರಂಗ್‌ಪಟ್ಟಣ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಚಡುಣೆ ಅರ್ಧೆಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಭಿತರ್ ಘಾಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಗಡ ತೊ ರಾಜಿ ಪಂಚಾತ್ಕೆರ್ ಕಬೂಲ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಗೆಲ್ಲೊ ರಾಜಾಚೊ ವಾಂಟೊ ಪಾಟಿಂ ಮೆಳ್ಳೊನಾ.

ಉದೆಂತಿಚಾನ್ ರಾಜ್ವಟ್ ಪಡ್ಲೇಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಅಸ್ತಬ್ಯಾಚೆಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ಬಳ್ ಕರುಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಸರ್ವ್ ಪ್ರಯತ್ನಾಂ ಕೆಲೆಂ. ಸೈನಾಂಚೊ ಸಂಖೊ ವಾಡವ್ನ್ ಫ್ರೆಂಚಾಂಚಿ ಝುಜಾಚಿ ವಿದ್ಯೆಚೊ ಆನಿ ಹಾತೆರಾಂಚೊ ಆಧಾರ್ ಘೆವ್ನ್, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಂತ್ಲೆ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್ ತಾಣೆ ಯೋಜನ್ ಕೆಲೆಂ. ಫ್ರೆಂಚಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪು ಏಕ್ ವ್ಹೊಡೊ ಈಷ್ಟ್ ಜಾಲೊ. ತಾಂಚಿ ಝುಜಾಚಿ ನಿಪುಣ್ ದೀಸ್ ರಾತ್ ವ್ಹಳ್ಳಿಪರಿಂ ಟಿಪ್ಪುಲಾಗಿಂ ಆಲೋಚನ್ಯೊ ಕರುಂಕ್ ಪಡ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಭರ್ವಸೊ ಉಬ್ಜಾಲೊ. ತಶೆಂಚ್ ಆಪೆಚೆಂ ಕೀರ್ತ್ ದಿಸ್ಲೆಂ–ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಾಂತ್ ಆಪ್ಲೊ ರಿಕಾಣೊ ಥಿರ್ ಕರ್ಚೆಂ.

18. ವ್ಹಡಾ ಝುಜಾಕ್ ತಯಾರಿ

ಟಿಪ್ಪುನ್ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಆಸೊಫ್ (ಕಮಿಶನರ್), 5000ಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಶಿರ್ವೊ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಕ್ಷೆತ್ರಾಂನಿ ಏಕ್ 'ಅಮಿಲ್' (ಕಲೆಕ್ಟರ್) ಏಕ್ ಶೆರಿಸ್ತೆದಾರ್ (ಶೆರಿಫ್) ಆನಿ ಏಕ್ ಆಮಿನ್ (ಮೇಯರ್) ನೆಮ್ಚಾಂ

ಸಮಾಂಚೆಂ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ತೊಚ್ಚ್ ವೆಂಚುನ್ ಕಾಡ್ನ್ ಧಾಡ್ತಾಲೊ. ತರೀಪುಣ್ ತಾಕಾ ಸಕ್ಡಾಂಚಿ ವಳಕ್ ಯಾ ಮಾಹೆತ್ ನಾತ್ಲಿ. ಜಿವಾನ್ ದಾಂಡ್ಗೆ, ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಕರಿಣ್ ಯಾ ಆಕರ್ಷಕ್, ರಂಗಾನ್ ಮನ್ ಪೊಡ್ಚೆ ಮಾನಿಸ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಚೇರಿಂತ್ ಪಸಂದ್ ಜಾತಾಲೆ. ಕಸಲೊ ಅಧಿಕಾರಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಅಪ್ಣಾಕ್ ಖಾಲ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ಘೆತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ರಾಜ್‌ಕಾರಣ್ ಸುಸೂತ್ರ್ ಚಲ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಾಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿ.

ಅಧಿಕಾರಿಕ್ ನೆಮ್ತಾ ದಿಸಾ ಉಮೇದ್ವಾರಾಂಕ್ ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ಖಾಸ್ಗಿ ದರ್ಬಾರಾಂತ್ ಹಾಜರ್ ಕರ್ತಾಲೆ. ಟಿಪ್ಪುನ್ ತೊಂಡಾಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಆನಿ ರಂಗ್ ಪಾರ್ಕುನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಹುದ್ದೆದಾರಾಂಕ್ ವೆಂಚ್ಚೆ ಆಸ್ಲ್ಲೆಂ. ಸರ್ವ ಉಮೇದ್ವಾರ್ ಟಿಪ್ಪು ಕೊಣಾಕ್, ಖಂಚಾ ಹುದ್ದ್ಯಾಕ್ ಪಸಂದ್ ಕರ್ತಾಗೀ ಮ್ಹಣ್ ಕೌತುಕಾನ್ ಆಸ್ತಾನಾ, ಟಿಪ್ಪು ತಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಿ ಪಳೆವ್ನ್ ತಮಳ್ ತಮಳ್ ಗರ್ಜತಾಲೊ, ಮ್ಹಣೊನ್: "ತೊ ಲಾಂಬ್ ಖಾಡಾಗಾರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ತಾರ್ವಾಚೊ ಮುಖೆಲ್ ನಾವಿಕ್ ಜಾಂವ್ದಿ," "ತೊ ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ಮುಂಡಾಸಾಚೊ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಶ್ಹರಾಚೊ ಆವಿಲೂನ್ ಜಾಂವ್ದಿ", "ತೊ ಮುದಿಯಾಳ್ಯಾ ಕೇಸಾಂಚೊ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ನಗರಾಚೊ ಶಿರಿಸ್ತೆದಾರ್ ಜಾಂವ್ದಿ."

ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆನಿ ವಿವರ್ ಗುಮಾಸ್ತ್ ಬರವ್ನ್ ಘೆತಾಲೆ ಆನಿ ಅಧಿಕಾರ್ ದೀವ್ನ್ ತಾಂಚಾ ತಾಂಚಾ ಕಾಮಾಕ್ ಧಾಡ್ತಾಲೆ. ಆಭ್ಯರ್ಣಿನಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ನೆಮ್ಲ್ಲಿ ಅಸಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಬಡ್ಡಾಪತಾ ಜಾವ್ನ್ ತಾಂಚಾ ತಾಂಚಾ ಕಾಮಾಂಕ್ ಅಯೋಗ್ಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೆ. ತರೀಪುಣ್ ಪೆರ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಲೋಂಚ್ ಘಾಲ್ನ್, ಸುಲ್ತಾನಾಚ್ಯಾ ಕಾನಾಂಕ್ ಆಪ್ಲಿ ಪಾತ್ಲೆಲಿ ಹುಶಾರಿ ಪಡಾಶೆಂ ಕರ್ತಾಲೆ. ಅಶೆಂ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ರಾಜ್ ಪಾಡ್ ಪಡೊಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಖಿತ್ಲ್ಯಾನ್ ಲೋಂಚ್ ಆನಿ ಪಿಟ್ಟ್ಯಾಸ್ ಘಾತ್ ಚಲ್ತಾಲೊ. ಹೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲೆಂ.

ಉದೆಂತಿಚೆಂ ರಾಜ್ವಟ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಥೊಡೊ ಕಾಳ್ ಲಡಾಯ್ ನಾತ್ಲಿ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಉದೆಂತಿಚಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಂತ್ ಭಂವೊಂಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಹಾಂಚೆ

ಸಾಂಗಾತಾ ತರ್ನಾಟೆಂಯಿ ವೆಳ್ಳಿ. ಬೆಂಗ್ಳುರ್ ಥಾವ್ನ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹಾಣೆ ಫೌಡ್ಯಾಂಸಿ ಸವಾರಿ ಕರ್ನ್ ಥಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಬೊಂಬಯ್ ವ್ಹೆಚೆಂ ತಾರುಂ ಧರ್ಲೆಂ. 1792 ವರ್ಸಾಚೆ ಸಿವ್ರಾಣೆ ಮಾಹಿನೆ ತೆ. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಭೂಶಿರಾಕ್ ಭೊಂವಾಡೊ ಮಾರ್ನ್ ತಾರುಂ ಮಾಲ್ಬಾರ್ ಕರಾವಳಿಚ್ಯಾನ್ ಮಾಧೆಂ ದರ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಸ್ ಕರ್ನ್ ಗೊಂಯಾಂ ವ್ಹಚೊನ್ ಲಾಗ್ಲೆಂ ಉದ್ಕಾ ಖಾತಿರ್. ಚೊಪ್ಡಿಂ ಜಣ್ ದೆಂವ್ಲೆ ಆನಿ ತೆಗಾಂನಿ ಸಿಂ. ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಚೆಂ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕೆಲೆಂ. ಹಾಂಗಾ ತಾಣೆ ಫಿಂಗ್ಯಾಂಚೊ ವೈಭವ್ ಆನಿ ಗೊಂಯಾಂ ಶ್ಹೆರ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಪಳೆಲೆಂ.

ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾಚ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಖಾತಿರ್ ಆನಿಕೀ ಥೊಡೊ ಕಾಳ್ ಗೊಂಯಾಂ ರಾವೊಂಕ್ ಪಡ್ಲೆಂ. ಹೆರ್ ತೇಗ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ವ್ಹಚೊಂಕ್ ಜಡ್ಪಡ್ಲೆ. ಹಾಂಕಾಂ ತೆನ್ಯಾಕ್ ವ್ಹೆಚಿ ಪೊರ್ತುಗೆಜ್ ಪಾತ್ರ್ಯಾರ್ ಮೆಳ್ಳಿ. ಹಾಚೆರ್ ಬಸೊನ್ ತೆ ತೆನ್ಯಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಖಾಮ್ರ್ಯಾಂಚಾ ಹೊಡ್ಯಾರ್ ಬಸೊನ್ ನದಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಶೆಂಯ್ಯಾಚ್ಯಾ ಘರಾ ಪಾವ್ಲೆ. ಹಾಂಚೊ ವಿಶೇಸ್ ಖಬ್ರೊ ಆಯ್ಕೊನ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಸಂತೊಸ್ ವ್ಹತೊರ್.

1793 ವರ್ಸಾಚೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಶ್ರಿ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಕೊಡ್ಗಾಚೆ ವಾಟೆನ್ ಗೆಲೊ. ಕೊಡ್ಗಾಂತ್ ತಾಣೆ ಥೊಡೆ ದೀಸ್ ಪಾಳೆಗಾರಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಪಾಶಾರ್ ಕೆಲೆ. ತಾಂಚಿ ಸುಟ್ಕಾ ವೆಗಿಂಚ್ ಜಾತಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊನ್ ಬೆಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಠಾಣ್ಯಾಕ್ ಉದ್ದೇಶ್ ಗೆಲೊ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆನ್ಯೇಕ್ ವ್ಹಡೆ ಲಡಾಯೆಕ್ ತಯಾರಾಯ್ ಕರ್ತಾಲಿ. ಟಿಪ್ಪುರ್ ಭಾಗಾಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಅರ್ಧೆಂ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ತಾಂಚೆ ಮುಟಿ ಭಿತರ್ ಯೆತಾ ಮ್ಹಣ್ ತೆ ಜಾಣಾಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾ ಥಾವ್ನ್ ಅನುಭವಿ ರಝುಂಜಾರಿ ಆನಿ ನವಿ ಸಾಹೆತ್ ಯೆತಚ್ಚ್ ಆಸೊನ್, ಹಾಂಗಾ ದೇಶೀ ಸೈನಾಂಚೊ ಸಂಖೊಯಿ ಚಡಯ್ತಾಲೆ.

ವರ್ಸಾಂ ಉತರ್ಲ್ಲಿ ತಕಿತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಹುತಾವಳ್ ಚಡ್ಜೊಬಿರ ಪಳೆವ್ನ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚಾ ರಾಯಾ ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಬೊನಪಾರ್ಟಾ

ಲಾಗಿಂ ಖಿರಾರ್ ಕರ್ನ್, ತಾಚಿ ಕುಮ್ಮ್ಕೆನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೊ ಬಳ್ ಪುರಾ ಮೊಡ್ಚೊ ವ್ಹಡ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಕೆಲೊ. ಆನಿ ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ರಾಜ್ಯಭಾರಿಂಕ್ ಫ್ರಾನ್ಸಾಕ್ ಧಾಡ್ಲೆ. ನೆಪೋಲಿಯನಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಮಜತ್ ಭಾಸಾಯ್ಲಿ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಚಾನ್ ತೆಂ ಉತಾರ್ ಪುರ್ತೆಂ ಪಾಳುಂಕ್ ಜಾಲೆಂ ನಾ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಕ್ ಯೆತಾಂ ವ್ಹಳ್ಯೊ ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಹೆವ್ಯಾನ್ ಕೆದಿಂಚ್‌ಚ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೊನಾ. ತಾಚಿ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ನೆಪೋಲಿಯನ್ ತಾಂಚ್ಯೊ ದರ್ಯೊ ಸಹಿತ್ ಉತ್ರಲೊನಾ. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಅಪಾಪ್ಸಿಚ್ ಪಾಯಾಂಚೆರ್ ಉಭೊ ರಾವೊಂಕ್ ಪಡ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಫ್ರೆಂಚ್ ಝುಜಾರ್ಯಾಂ ಪಾರಿಫಾತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಪಾಡಾವ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪಿಡ್ಯಾ ಆನಿ ಝುಜಾಚೊ, ಸಾಪೆತಿ ಮೆಳ್ಯಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಕುಯುಕ್ತ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ಫಳ್ಳಾಲ್ಯೊ ನಾಂತ್. ಕ್ರಮೇಣ ಹಾಂಗಾ ಫ್ರೆಂಚಾಂಚೆಂ ಬಲಾತ್ಕಾರೀ ಉದಾಕ್ ಜಾಲೆಂ ಆನಿ ಭೋವ್ ಲ್ಹಾನ್ ಜಾಗೆ ಮಾತ್ರ್ ತಾಂಚಾ ಹಾತಾಂತ್ ಉರ್ಲೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ದರ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಯೇಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚಾ ನೌಕಾ ಸೈನಾಚೆಂ ಬಳ್ ಮೊಡುಂಕ್ ಹರ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲೆಂ. ಮೆಳ್ಳೆ ದಿಂಳ್ಳೆಗಡೆನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾರ್ವಾಂಲಾಗಿಂ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ತಾರ್ವಾಂಚಿ ಲಡಾಯ್ ಸುರು ಜಾತಾಲಿ. 1796-ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಟಿಪ್ಪು ಲಾಗಿಂ ವೀಸ್ ವ್ಹಡ್ಲಿಂ ಝುಜಾ ತಾರ್ವಾಂ ಆನಿ ತಾಂತುಂ 10,520 ನೌಕಾ ಸೈನಿಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಇತ್ಲೆಂ ಬಳ್ ಆಸೊನೀ ಮುಖೆಂ ದರ್ಯಾಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ತುರ್ಕಾಂಚಾ ತಾರ್ವಾಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾರ್ವಾಂ ಗಂಡಾಂತರಾಂ ಹಾಡ್ತ್ಯಾಲಿಂ, ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ಚಡಾವತ್ ಕರಾವಳಿ ಲಾಗ್ಸಾರ್ ಪ್ಹಾರೊ ಕರ್ನ್ ಆಸ್ತಾಲಿಂ.

1797 ವರ್ಸಾಚೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಕೊಡ್ಗಾಚಾನ್ ಬೆಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೆ. ಹಾಂಕಾಂ ಪ್ಹೊ ವಾಟೊ ಬರ್ಯ್ಯಾಚ್ ವಳ್ಕಿಚ್ಯೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ. ವಾಟೆರ್ ಕೊಡ್ಗಿ ಹಾಂಚಾ ಗರ್ಜಾಂಕ್ ಪಾವ್ತಾಲೆ. ಕೊಡ್ಗಾಚಾ ಮುಖ್ಯ ಪಾಳೆಗಾರಾಕ್ ಮೆಳೊನ್ ತಾಚಿ ವರ್ದಿ ಹಾಣೆಂ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ವ್ಹೆಲಿ. ಸಬಾರ್ ತೇಂಪಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತರ್ನಾ

ಟ್ಯಾಂಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ನಾನ್ ಭೋವ್ ವ್ಹಡಾ ಸಂತೊಸಾನ್ ಘೆತ್ಲೆ. ಆತಾಂ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಏಕ್ ವ್ಹಡ್ಲೊ ಮನಿಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೊ. ಹಾಚಿ ಖಾಲ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂನಿ ಪರ್ತುನ್ ಸೈನಾಚಾ ಕಸ್ರತಾಂಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಚಾಲು ಕೆಲೊ.

ಆತಾಂ ವ್ಹಡಾ ಝುಜಾಕ್ ತಯಾರಾಯ್ ಭರಾನ್ ಚಲ್ತಾಲಿ. ಗುಪ್ತಚಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಕಾನಾಕ್ ರಾತ್ ದೀಸ್ ಖಬ್ರೊ ಹಾಡ್ತಾಲೆ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಲೋಂಚ್ ಘಾಲ್ನ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕರ್ಚಿಂ ಪ್ರಯತ್ನಾಂ ಚಲ್ತಾಲಿಂ. ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಚಡಿತ್ ಸೈನಾಂ ಯೆಂವ್ಚಿ ಖಬಾರ್ ಜಾಲಿ. ಖಂಚೆ ವಾಟೆನ್ ತಿಂ ಯೆತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕೊಣಾಯ್ಕ್ ಕಳಿತ್ ನಾತ್ಲೆಂ.

19. ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಅಸ್ತಮ್

ಮ್ಯಸೂರ್ಚೊ ವಾಗ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವಾಡ್ಲಲೊ ಟಿಪ್ಪು ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಪಳೆಂವ್ ಭಿಯೆಲೊನಾ. ತಾಣೆಂಯ್ ಸೈನಾಂತ್ ಬರಿಚ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಿ. ಸೈನಾಕ್ ಫ್ರೆಂಚ್ ತರ್ಭೆತಿ ಆನಿ ತಾಂಚಿಂ ನವಿಂ ಹಾತೆರಾಂ ಹಾಡವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಬಳಾ ತೆಕಿತ್ ಬಳ್ ಉಭೆಂ ಕರುಂಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲೆಂ. ಮ್ಯಸೂರಾಚೆಂ ಸೈನ್ ಕಾಂಯ್ ಉಣೆ ನಾತ್ಲೆಂ ಆನಿ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಂತ್ ಝುಜಾಚಾ ವಿದ್ಯಾಂನಿ ತೆಂ ನಾಂವಾಡ್ಲಲೆಂ. ಹೈದರಾಚಾ ಕಾಳಾಚೆ ಜಾಪಿತ್ತ್ ವೀರ್ ಮುಖೆಲಿ ಹ್ಯೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಮರಣ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪಾತ್ಯೆಣೆನ್ ಝಗಡ್ಚಿ ತಾಂಚಿ ಖಾತ್ರಿ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿ.

ಟಿಪ್ಪುನ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಚೆ ಸರ್ವ್ ಮನಿಸ್ ಆಪ್ಲೆ ಈಷ್ಟ್ ಮ್ಹಣ್ ಉಗ್ಡ್ಯಾನ್ ಪಾಚಾರ್ಲೆಂ. ಆನಿ ತಾಂಚಿ ತಾಂಚಿ ಸಪೊಡ್ತ್ ಪಾಳುಂಕ್ ಕಸ್ಲಿ ಅಡ್ಕಳ್ ಘಾಲುಂಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಣ್ ತಾಚಾ ಅಧಿಕಾರ್ಯಾಂಕ್ ತಾಕಿದ್ ದಿಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ಲೆ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್ ಸರ್ವಾಂನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾಕ್ ಕುಮೊಕ್ ಕರಿಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಾಚಿ ಖುಶಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿ.

ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಝುಜಾರ್ಯಾಂಚೊ ಮುಖಿ ಜಾವ್ನ್ ಮಾರ್ಕ್ವಿಸ್ ಒಫ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸೇನಾಧಿಪತಿ ಹಾಂಗಾ ಆಯಿಲ್ಲೊಚ್ ಸೈನಾಂತ್ ನವಿ ಶಿಸ್ತ್ ಭರ್ಲಿ ಆನಿ ವಿಶೇಸ್ ಝುಜಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಪಿಲಾಂವ್ನ್

ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಫೌಜ್ ಐಡ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚೆಂ ಧಯ್ರ್
ಪಸ್ಲಲೆಂ ಎದೊಳ್ಚ್ಯಾ ಅನುಭವಾಂ ವರ್ವಿಂ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸೈನಾಂಗತ
ಪಾಡಾವ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಝುಜೊಂಕ್ ಜಾಣಾ'ಸ್‌ಲ್ಲೆ ಸಭಾರ್
ಅಧಿಕಾರಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

ಹೈದರಾಚಾ ತೇಂಪಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ತುಂಡುರಾಯಾಂಕ್ ಪಾಡಾವ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ತುರ್ಕಾಂಚೆರ್ ಜಾಹಿತ್ರ ಪಾಳೆಗಾರ್ ಭಿತರ್ಲೆ ಭಿತರ್ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸೈನಾಂಚೆರ್ ದುಸ್ಮಾನ್ ಪಡ್ತಿತ್ ದಾಲ್ಯಾರ್ ಹಾಂಚೆ ಥಾವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಸರ್ವ್ ಸಹಕಾರ್ ಮೆಳ್ಚೊ ಭರ್ವಸೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಗುಪ್ತಚಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸರ್ವ್ ದುಸ್ಮಾನಾಂಚೆ ಇಷ್ಟಾಗತ್ ಕರ್ನ್. ಲೋಂಚಾ ವರ್ವಿಂ ಮುಖಿಂಡಾಂಕ್ ಥಂಡ್ ಕರ್ನ್, ಕ್ರಮೇಣ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಬಳಾಕ್ ಮಾರ್ ದಿಂವ್ಚಿ ತಯಾರಿ ಪೂರ್ಣ್ ಕೆಲಿ.

ಕೆನರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚಿ ದರ್ಯಾ ರಾಕ್ವಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ತಾರ್ವಾಂಕ್ ತಡಿಕ್ ಲಾಗೊಂಕ್ ಸೊಡಿನಾಂತ್ ಜಾಲೆ. ಮಂಗ್ಳುರ್ ಬಂದರ್ ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಚೆಂ ಮುಖ್ಯ ಏಕ್ ನಾವಿಕ್ ಠಾಣೆಂ ಆನಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆಂ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಅರ್ಬಿ ಆನಿ ತುರ್ಕಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಹಾಂಗಾ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲೆ. ಫಿರ್ಂಗಿ ತಾರ್ವಾಂ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡೀಸಾಕ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಜಾಗ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಹೆತಾಲಿಂ. ಅಸಲ್ಯಾ ತಾರ್ವಾಂನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಝುಜಾಚಿ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಸಾಗ್ಸಿತಾಲೊ.

ಆಟಾರ್ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚಿ ಅಸ್ತಮ್ ಪರ್ಯಾನ್ ನಾತ್ಲಿ. ಆತಾಂ ಕೆನರಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಕೃಷಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ವಹಿವಾಟ್ ಆದ್ಲೆ ಪರಿಂಚ್ ಚಲ್ತಾಲೊ. ಅಡ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಹಿಂದ್ವಾಂಪರಿಂ ದೀಸ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಶಿಕ್ಲಲೆ ಖಾಲ್ತಿ ಜಿಣಿ ತಾಂಚಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ.

1799 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಮಾರ್ಕ್ವಿಸ್ ಒಫ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿನ್ ಟಿಪ್ಪುಕ್ ದೋನ್ ವಾಟಾಂನಿ ಅಡ್ಡೊಂಕ್ ಮಾಂಡ್ಣಿ ಕೆಲಿ. ಉದೆಂತಿ ಆನಿ ಅಸ್ತಮಿ ಥಾವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಾಂ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಚಿ ಹುಕ್ಮಾಖಾಲ್ ಆನಿ ಜನರಲ್ ಹೆರ್ರಿಸಾಚಾ ನಾಯಕತ್ವಾಖಾಲ್ ಟಿಪ್ಪುಲಾಗಿಂ ಝುಜೊಂಕ್ ಮಾಲವಳ್ಳಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಗಡ ಜಮ್ಲಿಂ. ಹ್ಯಾ (ಚೊವ್ತ್ಯಾ) ಮೈಸೂರ್ ಝುಜಾಂತ್ 21,000 ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚೆ ಫೌಜೆನ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಬಳಾಚೆರ್ ಠೋಕೊರ್ ದಿಲೊ.

ಇತ್ಲೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಸುಸಜ್ಜಿತ್ ಸೈನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಝುಜಾಚೆಂ ಯಂತ್ರ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಚಲ್ಲೆಂನಾ. ಘಡ್ಡ್ ಫೊಟಾಳ್ಯಾನ್ ಮೈಸೂರಾಚೆಂ ಸೈನ್ ಪಾಡಾವ್ ಜಾಲೆಂ. ಪಟ್ಣಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ಖುದ್ದ್ ಲಡಾಯೆಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲೊ, ಆನಿ ವಿಶೇಸ್ ಝುಂಜ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಸಲ್ವಣೆ ಲಾಗಿಂ ಪಾವ್ಲಿ. ತಾಚೆ ಸೇನಾಪತಿ ಮೊರೊನ್ ಪಡ್ಲೆ.

1799 ಮೇ 4 ತಾರ್ಕೆರ್ ದೊನೀ ಕುಶಿಂನಿ ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಚಿಂ ಸೈನಾಂ ಶ್ರೀ ರಂಗಪಟ್ಣಾಚೆರ್ ದಾಢ್ ಘಾಲುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ. ಖುದ್ದ್ ಝುಜೊನ್, ಝುಜೊನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಥಾಂಬಲೊ. 5 ಫುಟಿ 9 ಅಂಗ್ಲಾಂ ದಿಗಾಯೆಚಿ ತಾಚಿ ದಿಂಡಿ ಕೂಡ್ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ್ ಘಾಂಯಾಂವ್ನ್ ರಾವ್ನೆರಾಲ್ಯಾಗಿಂ ಪಡೊನ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿ. ತಾಚಿಂ ಭಾಂಗಾರಾಚಿಂ ಆನಿ ರತ್ನಾಚಿಂ ಆಭರಣಾಂ ಅಪಹರಣ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಎಕಾ ಶಿಪಾಯಾನ್ ತಾಕಾ ಲಗಾಢ್ ಕಾಡ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ಯಾತ್. ಅಶೆಂ ಆಖೇರ್ ಜಾಲೆಂ ರಾಜ್ವಟ್ ಖಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಹೈದರಾಲಿಚೆಂ ಆನಿ ತಾಚಾ ವಾಗಾ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ಪುತಾ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನಾಚೆಂ.

ಟಿಪ್ಪು ಮರ್ತಚ್ಯಾ ತುರ್ಕಾಂಚೊ ನಿಮಾಣೊ ಸ್ವಾಸ್ ಗೆಲ್ಲೆಪರಿಂ ಜಾಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಶಿಪಾಯಾಂನಿ ಸುರು ಕೆಲಿ ಲೂಟ್ ಶ್ರೀ ರಂಗ ಪಟ್ಣಾಚಿ. ಸೈನಿಕಾಂನಿ ಆನಿ ಅಧಿಕಾರಿಂನಿ ಲುಟಿನ್ ಅಪ್ಲಿಂ ಚಿಲಾಂ ಭರ್ಲಿಂ. ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ರಾಜ್‌ಧಾನಿಚಿ ಅವಸ್ಥಾ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಜಾಲಿ. ತುರ್ಕಿ ಮುಖೆಲಿ ಗಾಂವ್ ಸೊಡ್ನ್ ಧಾಂವ್ಲೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ ಧನಿ ಜಾಲೆ.

ಹೈದರಾಚಾ ಕಾಳಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾನ್ ಸೆವಾ ಕೆಲ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಅಧಿಕಾರಿ ವ್ಹಡಾ ದುಖಾನ್ ಬುಡ್ಲೆಲಿ. ಟಿಪ್ಪುಚಿ ಕೂಡ್ ದಬಾಜಾನ್ ಸಮಾಧಿ ಕರುಂಕ್ ಹಾಂಗ ವಿಶೇಸ್ ವಿಲೆವಾರಿ ಕೆಲಿ. ಮೈಸೂರಾಚಾ ಹ್ಯಾ ವ್ಹಡಾ ವೀರಾಚಾ ಮರ್ಣಾ ವೆಳಾರ್ 5,000 ಪಗೊಡಾ ಇನಾಮ್ ಫಕೀರಾಂಕ್ ಆನಿ ಗರೀಬಾಂಕ್ ವಾಂಟ್ಲೊ. ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆರ್ ಪಾಂಯ್ಪುಟ್ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಪಾವ್ಸಾಳ್ ಉಟ್ಲೆಂ. ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಪುತಾಚೆರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಅನ್ಯಾಯಾ ಪಾತಿರ್ ಅಸ್ಮಾಕಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್, ಹೈದರಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಶಾಂಚೆರ್ ಪಳ್ಲೊ ಕೆಲ್ಲೊಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ಸಾರಾ ಜಾಲೆಂ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಜಗ್ಲೆಣೆ, ಘಪ್ಪುಡೊ ಆನಿ ಪಾವ್ಸ್. ಥೊಡೆ ಜಣ್ ಘಪ್ಪುಡೊ ಮಾರ್ನ್ ಮೆಲೆ. ಹೆಂ ಪಾವ್ಸಾಳ್ ಥೊಡಿಂ ಘೊರಾಂ ಜಳ್ಳೆಂ

ಅಶೆಂ ಮ್ಹೈಸೂರ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಪಾಲ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ಆದ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹೈಸೂರ್ಚ್ಯಾ ರಾಯಾಚ್ಯಾ ವಾರೆಸ್ದಾರಾಕ್ ಪಾಟಾರ್ ಬಸಯ್ಲೊ. ಟಿಪ್ಪುನ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕೈದಿಂಕ್ ಸುಟ್ಕಾ ಮೆಳ್ಳಿ. ಅಶೆಂ ಪಂದ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕೆನರಾಚ್ಯಾ ಭಾವಾಡ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಪೊಡ್ಯಾ-ಸಾಂಕ್ಳಿ ತುಟ್ಲ್ಯೊ.

20. ನವಿ ಜಿಣಿ

ಪಂದ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ಫರ್ಮಾಣಾಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಚಡುಣೆಂ 80 ಹಜಾರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕೆನರಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಜಾತಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಧರ್‍ನ್ ವ್ಹೆಲೆ, ಪುಣ್ ತಾಂಚೆ ಪೈಕಿ 30,000 ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಣಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ಕಂಯ್. ಹೆರ್ ಲಿಪೊನ್ ರಾವ್ಲ್ಲೆ, ವಾಟೆರ್ ಪ್ರಾಳೊನ್ ಗೆಲ್ಲೆಯಾ ಮೆಲ್ಲೆ. ಆತಾಂ ಹ್ಯಾ ತೀಸ್ ಹಜಾರಾಂತ್ಲೆ 15 ಹಜಾರ್ ಮಾಯ್-ಗಾಂವಾಕ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೆ. ಹಾಂಚೆ ಪೈಕಿ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಸುಂತಾ ಕರಯಿಲ್ಲೆ ಭಾವಾಡ್ತಿಯೀ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ತರ್ ಹೆರಾಂಚಿ ಗಜಾಲ್ ಕಶಿ? 1792-ಚೆ ಲಡಾಯೆ ವೆಳಾಚ್ಯಾ ಗಲಾಟ್ಯಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೆ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಕ್ ಧಾಂವ್ಲೆಲೆ ಆನಿ ಆಖ್ರೇಚ್ಯಾ ಝುಜಾಂತ್ ಮ್ಹೈಸೂರಾಕ್ ಆನಿ ಕೊಡ್ಗ್ಯಾಕ್ ಪ್ರಾಳ್ಳೆಲೆ.

ಶ್ರೀರಂಗ್ ಪಟ್ಣ ಪಡ್ತಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ತಾಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಶಿಪಾಯ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಭಾವಾಡ್ಯಾಂಚೆ ಸೊಧ್ನೆಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಬಂಧಿಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಪೂರಾ ವಳ್ಕೊನ್ ತಾಂಕಾಂ ಮಾಯ್ಗಾಂವಾಕ್ ಧಾಡುಂಕ್ ತಯಾರಿ ಕೆಲಿ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಸಿಲು ಪರ್ಬುನ್ ಕಾಡ್ಲೆಲಿ ಮ್ಹೆನತ್ ಫೊಡಿ ನಹಿಂ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾ ಸಾಂಗಾತಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂನಿಯೀ ವಾಂವ್ಟ್ ಕಾಡ್ನ್ ಪಟ್ಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಭಾವಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಧೈರ್ ದೀವ್ನ್ ಸುಟ್ಕೆಚ್ಯಾ ಜಮ್ಯಾಂತ್ ಮೆಳಯ್ಲೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಂ ಲಾಗಿಂ ವಿನಂತಿ ಕರ್ನ್ ಹಾಂಕಾಂ ಜೇವಣಾಚಿ ಆನಿ ವಾಟೆ ಖರ್ಚಾಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕೆಲಿ. ಕೆನರಾಂತ್ ತಾಂಚಿಂ ಆದ್ಲಿಂ ಠಿಕಾಣಿಂ ಮೆಳೊಂಕ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಮನವಿ ಕೆಲಿ. ದೋನ್ ಜಮೆ ದೋನ್ ಘಾಟಿ ಪಾಂನಿ ಕೆನರಾಕ್ ದೆಂವೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲೆ. ಅಶೆಂ ಬಂಧಡಿಂತ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್

ಸವ್ಕಾಸಾಯೆನ್ ಪಯ್ಸ್ ಕರ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮಾಯ್ಗಾಂವಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ. ಹಾಂಕಾಂ ಕಿಸ್ರಾಂತ್ ಅವಸ್ಥ್ಯಾವ್ಯಾ ಸುವಾತ್ಯಾಂನಿ ಜಮೊ ಜಾಂವ್ಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಕಳಯಿಲ್ಲೆಂ. ವಾಟ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಥೊಡಾ ಗೆಂಟ್ಲೆ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಸವಿಯಾರ್ಲ್ಲಿ. ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕರುಂಕ್ ತಾಂತ್ಲೆಚ್ಯಾ ಗುರ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ್ ಠರಾಯಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್, ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಆನಿ ದೋಗ್ ತರ್ನಾಟೆ ಘೊಡ್ಯಾಂನಿ ಬಸೊನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಗೆಲಿ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಸರ್ವ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ತಾಣಿ ಆತಾಂ ಮಾತ್ಯಾರ್ ಘೆತ್ಲೆಲೆಂ. ಭಾವಾಡ್ಯಾಂಚೆಂ ನಾಂವಾಂ, ಗಾಂವ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರ್ ಬರಯಿಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಗಡೆ ಮಂಜತಿ ಖಾತಿರ್ ದಿಲ್ಲಿ. ಆತಾಂ ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ ಮಾರಿಫಾತ್ ಜಡ್ ಕಾಮ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಹೊ ಆದಿಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಅಮಲ್ದಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾಂಹಿತ್ಯ ಘರಾಣ್ಯಾಂ ವಳ್ಕಾತಾಲೊ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾಂಚಾ ದಸ್ತಾವೆಜಾಂನಿ ತಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ.

ಪಟ್ನಾಚಿ ಖಬಾರ್ ಮಿ. ಶೆಣಾಯ್ಕ್ ಪಯ್ಲೆಚ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ. ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ರಾಜ್ ಕಾರ್ಭಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಘೆತ್ಲೆಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಮಿ. ಶೆಣಯ್ ಆನಿ ಶಿಬಂಧಿ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಘರಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಚಿ ಆನಿ ದೊಗಾಂ ರಘುಜಾರ್ಯಾಂಚಿ ವಾಟ್ ರಾಕ್ತಾಲಿ. ಜಡ್ ದೀಸ್ ತಾಂಕಾಂ ರಾಕೊಂಕ್ ಪಡ್ಲೆಂನಾ. ಆತಾಂ ಸರ್ವ್ ವಾಟೊ ಸಾಫ್ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಪಾರ್ಯಾಚಾ ವೇಗಾನ್ ಪ್ಯಾಳ್ಯಪರಿಂ ಪಯ್ಸ್ ಕರ್ನ್, ಚೊವ್ಗ ರಘುಜಾರಿ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘರಾ ಪಾವ್ಲೆ. ಗಾಂವಾಂತ್ ಪಾವ್ಸ ಮಾತ್ಯಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ. 1799 ಮೇ ಮಹಿನ್ಯಾಚಿ ಪಿರ್ಗಟಿ ಹಫ್ತೆ ತೆ.

ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಗಡೆನ್ ಬಂಧಿವಾಸಾಂಚಾ ಪ್ರಸರ್ಜೇರ್ ವಸಾಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕರುಂಕ್ ಉಟ್ಟಾ ಉಟಿಂ ಮಿ. ಶೆಣಾಂಯ್ ಉಂಚ್ ಅಧಿಕಾರಿಂ ಲಾಗಿಂ ಪತ್ರ್ ವ್ಯವಹಾರ್ ಸುರು ಕೆಲೊ. ತ್ಯೆ ರಾತಿಂ ತ್ರಪಪ್ ಪಯಾರಾಂತ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಬರಂವ್ಚೆಂಚ್ ಕಾಮ್ ಜಾಲೆಂ. ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಸಿಂ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ

ಮಾರಿಘಾತ್ ತಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಥಾವ್ನ್ ಪಾಶಾರ್ ಜಾಲಿಂ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕರುಂಕ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಚೆ ಅಧಿಕಾರಿ ತಯಾರ್ ಆಸ್ಲೆ. ಬೆಂಗ್ಳುರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣ್ಯಾಕೀ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂಚಾಂಚಾ ಪುನರ್ಜೀವನಾಕ್ ಕುಮೊಕ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಮನವ್ಯೊ ಗೆಲ್ಯೊ.

ಮಾಗಿರ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಭಾಯರ್ ಸರ್ಲೆ. ಥಂಯ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ಚ್ಯಾಂ ಮಿಲಾರ್ಚ್ಯಾಂ ಘರ್ ಪರ್ತೂನ್ ವಸ್ತಿಕ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚಿ ವಿಲೆವಾರಿ ಕೆಲಿ. ತೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ್ ರಾವೊಂಕ್ ಏಕ್ ರಿಕಾಣೊ ಕೆಲೊ.

ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಥಾವ್ನ್ ಸಿ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಗೊಂಯಾಂ ಭಾಯರ್ ಸರ್ಲೊ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಕೊಡಿಯಾಳಾಕ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಧಾಡುಂಕ್ ಸಿ. ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಮಿ. ಶೆಣಯ್ನ್ ಮನವಿ ಪಾಟಯ್ಲಿ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಆನಿ ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಕೆನರಾಚೆ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ರಿಕಾಣ್ಯಾಂನಿ, ಬಂಧಿವಾಸಾಂಕ್ ಪರ್ತೂನ್ ಜಾಗೆ ತಯಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಭಾಯರ್ ಸರ್ಲೆ. ಹಾಂಚಿ ಪಾಟ್ ಆದಿಂ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಘೆತ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪರಿಂ ಮೂಡಬಿದ್ರಿಚಾನ್ ಸುರು ಜಾಲಿ. ಥಂಯ್ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆಕ್ ಮೆಳೊನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಆದ್ಲೆ ಜಾಗೆ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಉಲಯ್ಲೊ. ಅಶೆಂಚ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ ವಳ್ಕಿಚಾ ಆನಿ ಸವ್ಯಾ ಮುಖೆಲಿಂಕಡೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ಪುನರ್ಜೀವನಾಚಿ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಕರಿಚಿ ಭಾಸ್ ಘೆವ್ನ್, ಆಮ್ಚಿ ಸವಾರ್ ಬಾರ್ಕೂರ್ ಆನಿ ಕುಂದಾಪುರ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಬೊಸ್ತುಕ್ ಆನಿ ಮಿಂಗೆಲಿಕ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜಾಂವ್ಯಾಂಚಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಘೊಳೊಂಕ್ ನಮಿಯಾರ್ಲೆ.

ಪಾಟಿಂ ಯೆತಾನಾ ಉಡ್ಪಿ, ಉದ್ಯಾವರ್, ಮೂಲ್ಕಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಕರಾವಳಿಚಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಆದಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿಂ ಠಾಣಿಂ ಆಸ್ಲೆಗಡೆನ್ ಭೆಟ್ ದೀವ್ನ್, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ಪುನರ್ಜೀವನಾಚಾ ಬಂದೋಬಸ್ತಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಮುಖೆಲ್ಡ್ಯಾಂಲಾಗಿಂ ಉಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾಕ್ ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಆಧಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ನಾ ವ್ಹಾಳ್ಯೆಂ ನಾ.

ಹಾಂಚೆಂ ಪಯ್ಲ್ ಎಕ್ಯೊಡೆಂ ಕಾಬಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಯೆತಾನಾ ಪಾವ್ಸಾಳ್ ಭರಾನ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲೊ. ಮಿಲಾರಾಂತ್ಲೆಂ ಪಿ. ಶೆಣೈಚ್ಯೆಂ ಘರ್ ವಸ್ತಿಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಪ್ಪ್ಟೆರ್ ಸ್ಪೈರ್ಯಾಂಚೆಂ ಘರ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಕೊಡಿಯಾಳ್ಚೆ ಮುಖೆಲ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಪಿ. ಶೆಣೈಚ್ಯೆ ಪುನರ್ವಸ್ತಿಚಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಸಹಕಾರ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಕಬೂಲ್ ಜಾಲ್ಲೆ. ತಶೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ನಿತಿಚಾ ಮಾಗ್ಣ್ಯಾಕ್ ಕಾನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲ್ಲೆ.

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ವಿಲೆವಾರಿ ಕರ್ನ್ ಜಾತಚ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಆನಿ ಸಾಂಗಾತಿ ಬಂಟ್ವಾಳ್, ಕಾರ್ಕಳ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ಸ್ಥಳಾಂಕ್ ವ್ಹಚೊನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚ್ಯಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ತಾಂಕಾಂ ಆಸ್ರೊ ಮೆಳಾಸೊ ಕರುಂಕ್ ವಾವ್ರರ್ಲೆ.

ಪಾವ್ಸ್ ಭರಾನ್ ಚಾಲು ಆಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಪಯ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ಜಮೊ ಮಾಯ್ಗಾಂವಾಕ್ ದೆಂವ್ಲೊ. ಹವ್ಯಾಟಿ ಆನಿ ವಾಟೆಚಿ ಕಷ್ಟ ತಾಂಕಾಂ ಭೊಗ್ಲೆಚ್ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ, ಪಂದ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಫುಡಾಂತ್ ಘಾಲ್ಲೆಂ ಸುಕ್ಣೆಂ ಸೊಡ್ತಾಚ್ ಸಂತೊಸಾನ್ ಉಬ್ಜೆಪರಿಂ ಹಾಂಚೊ ಜಸೊಸ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಆನಿ ಪಿ. ಶೆಣೈನ್ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ತಯಾರೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಹಾಂಕಾಂ ವಸ್ತೆಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಜಾಲಿ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಘೊಳೊಂಕ್ ಆನಿ ಸದ್ಯಾಚಾ ಖರ್ಚಾಚಿ ವಿಲೆವಾರಿಕ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಆನಿ ಖಾಸ್ಗಿ ಕುಮೊಕ್ ಹಾಂಕಾಂ ಮೆಳಾತಿ ಕೆಲಿ.

ಕ್ರಮೇಣ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಹಾಂಗಾ ಥಿರ್ ಜಾತಚ್ ಸರ್ಕಾರಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಸುವಾತ್ಯೊ ಮೆಳಾಶ್ಯೊ ಕೆಲ್ಯೊ. ಅಶೆಂ ಬಂಧಡಿಂತ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಥಿರ್ ಜಾಲೆ. ಫೊಡ್ಯಾಂಕ್ ವರ್ಗ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಜಾಯ್ತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಗೇಣಿಚಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಘೊಳೊಂಕ್ ತಯಾರ್ ಜಾಲೆ. ಸಭಾರ್ ವರ್ಸಾಂಚಾ ಸಾಧನಾನ್ ಫೊಡಿಂ ಕಾಟ್ಯಾಂ ವಯ್ರ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಜಾಯ್ತ್ಯಾಂಚಿ ದುರ್ಬಳ್ಕಾಯ್ ಉರ್ಲಿಚ್.

ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಕ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಕುಟಾಮ್ ಮಿಲಾರಾಕ್ ಹಾಡ್ಲೆಂ. ವಕ್ಲಾಂನಿ ಪಸೂಲೆಕ್ ಆನಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಮಿ. ಶೆಣಂಯಾಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚ್ಯಾಂನಿ ಮೊಲ್ಯಾಚಾ ವಠಾರಾಕ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಆಸ್ಲೆಂ, ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ.

ಬಂಧಡಿಚಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಕೆನರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಭಾವಾಡ್ಯಾಂನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ಜಿವಾಳ್ ಕೆಲಿ. ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ. ಪದಾಂ. ಗಾಣಾಂ, ವೊವ್ಯೊ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಣಿ ತಕ್ಲೆ ಥಾವ್ನ್ ತಕ್ಲೆಕ್ ಪಾಶಾರ್ ಕರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್ಕಾಯ್ ಹ್ಯಾ ತುಳು ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಳಿ.

ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಪಾದ್ರಿ ಯೆಂವ್ಕ್ ಸುರು ಜಾಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಧರ್ಮಿಷ್ಟಾಂಚಿ ಮಜತೆನ್ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ಸತ್ಯಾಂನಿ ಜಾಯ್ತ್ಯೊ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ ಉಭ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯೊ.

ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸ್ ಕೊಡ್ಯಾಳ್ಕ್ ಚಲ್ಲೊ. ಥಂಯ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲೆ ಜಾಯ್ತೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಆಸ್ಲೆ. ಥಂಯ್ಚ್ಯಾ ರಾಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಇಗರ್ಜ್ ಬಾಂಧುಂಕ್ ಕುಮೊಕ್ ದಿಲ್ಲಿ. ಕೊಡ್ಯಾಳ್ಚಾ ಮುಖಿಂ ಲೋಗಾಂ ಇತ್ಯರ್ಥ್ ಕರ್ನ್ ಹಾಂಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿನ್ಸಾನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ. ಕೊಡ್ಯಾಳ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಜಾಯ್ತೆ ಉಪ್ಕಾರ್ ತಾಕಾ ಮೆಳ್ಳೆ. ಜಿಣಿಯೆಚಿ ಸಾಂಜೆ ವೆಳಾರ್ ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ದೀಸ್ ಪಾಶಾರ್ ಕರ್ಚಿ ತಾಚಿ ಇಚ್ಛಾ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲಿ. ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಚ್ಯೊ ಸ್ಟೆರೊ ಜಾವ್ನ್ ಅಪ್ರೂಪ್ ತೊ ಯೆತಾಲೊ, ಆನಿ ವರ್ಸಾಕ್ ಏಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಪುಣೀ ಜಾತಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಬಂಧಡಿಂತ್ಲೆ ಸುಟ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಭೆಟ್ ಕರ್ನ್ ಕೊಡ್ಯಾಳ್ಕ್ ಪಾಟಿಂ ವ್ಹೆತಾಲೊ.

ಮಿ. ಶೆಣಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಂಚ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಹೆರಾಂಕ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆ ಮೆಳ್ಳೆ. ಹೆ ಹುಶಾರಾಯೆಕ್ ಆನಿ ಎಕೀಸ್ಪಣಾಕ್ ಸಾಂಪಾಡ್ಲೆ. ಅಶೆಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಿ.

ಪುರವಣ್

i ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ — ಹ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂತ್ಲೆ ಮನಿಸ್

ಹೈದರ್ ಆಲಿ ಖಾನ್—ಮೈಸೂರ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ್ ವಿಸ್ತಾರಾಯಿಲ್ಲೊ ವೀರ್.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್—ಹೈದರಾಚೊ ಪೂತ್ ಆನಿ 'ಮೈಸೂರ್ಚೊ ವಾಗ್'.

ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯೆಬ್—ಹೈದರಾಚೊ ಸೇನಾಧಿಪತಿ.

ಫಜಲ್ ಉಲ್ಲಾ ಖಾನ್—ಉತ್ತರ್ ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಹೈದರಾಚೊ ಖಿಲ್ಲೆದಾರ್.

ಶೇಕ್ ಆಯಾಜ್—ಹೈದರಾಚಿ ಪಾತ್ಯೆಣೆಚೊ ಬೆದ್ನೂರ್ಚೊ ಖಿಲ್ಲೆದಾರ್.

ಜನರಲ್ ಮೆಥ್ಯೂಸ್—ಬೆದ್ನೂರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಕುಂಪ್ಣಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನಾಧಿಪತಿ.

ಮೇಜರ್ ಗೋವಿನ್—ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಝುಜ್‌ಲ್ಲೊ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ.

ಕರ್ನಲ್ ಜೊನ್ ಕೇಂಪ್‌ಬೆಲ್—ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ಲೊ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಝುಜಾರಿ.

ಲೋರ್ಡ್ ಕೊರ್ನ್‌ವಾಲಿಸ್—ಮೈಸೂರ್ ಝುಜಾಚೊ ಬ್ರಿಟಿಷ್

ಮಾರ್ಕ್ವಿಸ್ ಒಫ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ—ಚೊವ್ಥ್ಯಾ ಮೈಸೂರ್ ಝುಜಾಂತ್ಲೊ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನಾಧಿಪತಿ.

ಜನರಲ್ ಹೆರ್ರಿಸ್—ತ್ಯಾಚ್ಚ್ ಝುಜಾಂತ್ಲೊ ಆನ್ಯೇಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನಾಧಿಪತಿ.

ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಬೊನಪಾರ್ಟ್—ಟಿಪ್ಪುಕ್ ಕುಮೊಕ್ ಭಾಸಾಯಿಲ್ಲೊ ಫ್ರಾನ್ಸಾಚೊ ಸೇನಾನಿ.

ಮಿ. ಎಗ್ರಾ ಶೆಣೈ—1768 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಖಾಲ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೊ ಅಮಲ್ದಾರ್.

ಸಿಞಾಿಒರ್ ಪೆದ್ರು ಡಿ'ಸಿಲ್ವ—ಫಿಂಗ್ರ್ಯಾಂಚಾ ತಾವಾಂನಿ ರಖ್ಖಾಚಾ
ಸಾಹೆತ್ ಹಾಡ್ಲೊ ದಲಾಲಿ.

ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಜೊಕಿನ್ಸ್—ದಕ್ಷಿಣಾಚಾ ದೇಶೀ ಸೈನಾಂಕ್ ರ್ಝುಜಾರಿ
ತಲ್ಲಾಸ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಕಾರ್ಭಾರಿ.

ಹ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂತ್ 'ತುರ್ಕಿ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹೈದರಾಚಾ ಆನಿ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಶಿಪಾಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಲಾಗು ಜಾಂವ್ಚೊ ಸಬ್ದ್.

ii (ಹ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಕ್ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ) ಚರಿತ್ರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಆನಿ
ಇಸ್ವ್ಯೊ

1498—ಪೊರ್ತುಗಿಜ್, ವಾಸ್ಕೋಡಿಗಾಮಾ ಖಾಲ್ ಹಿಂದೂ
ಸ್ಥಾನಾಕ್ ಪಾವ್ಲೊ.

1526—ಪೊರ್ತುಗಿಜಾಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಘೆತ್ಲೆಂ.

1555-1640—ಮಂಗ್ಳುರ್ ಫಿಂಗ್ರ್ಯಾಂಚಾ ಅಧಿಕಾರಾಖಾಲ್
ಉರ್ಲೆಂ.

1600 ದಸೆಂಬ್ರ್ 31—ಲಂಡನಾಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ
ಕಂಪೆನಿ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲಿ.

1607—ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ ತರ್ಫೆನ್ ವಿಲಿಯಮ್
ಹೊರನ್ಸ್ ಸೂರತ್ ಪಾವ್ಲೊ.

1612—ಕಂಪೆನಿಚಾ ತೊಮಾಸ್ ಬೆಸ್ಟಾಖಾಲ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಫಿಂಗ್ರಿ
ತಾವಾಂಚೆಂ ಸೈನ್ ಪಾಡಾವ್ ಕೆಲೆಂ.

1640—ಮಂಗ್ಳುರ್ ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯ್ಕಾಂಚೆ ತಾಂಬೆಂತ್ ಯೇವ್ನ್
ಫಿಂಗ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಫಕತ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆಂ ಹಕ್ಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಉರ್ಲೆಂ.

1661—ಪೊರ್ತುಗಲಾಚಾ ರಾಯಾನ್ ದೋತ್ ಜಾವ್ನ್ ಬೊಂಬಯ್
ಕುದ್ರೊ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಯಾಕ್ ದಿಲೊ.

1668—ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಯಾನ್ ಬೊಂಬಯ್ ಕುದ್ರೊ ಕಂಪೆನಿಕ್ ದಿಲೊ

1713—ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಗಡೆನ್ ಇಗರ್ಜೊ ಬಾಂಧುಂಕ್
ಫಿಂಗ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ಚಿ ಪರ್ವಣ್ಗಿ ಮೆಳ್ಳಿ.

1750—ನವೆಂಬರ್ 10 ತಾರ್ಕೆರ್ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಜಲ್ಮಾಲೊ.

1763—ಹೈದರಾನ್ ಬಡ್ನೂರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ.

1763-66—ಹೈದರಾನ್ ಕೆನರಾ ಆನಿ ಮಲ್ಬಾರ್ ಕೆನಾರ್ಯಾರ್ ರಾಜ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲೆಂ.

1768—ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ.

" —ಮೇ 1-ವೆರ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಯ್ಬ್ ಆನಿ ಟಿಪ್ಪುಖಾಲ್ ಹೈದರಾಚೆಂ ಸೈನಾಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ದೆಂವ್ಲೆಂ.

" —ಮೇ 11-ವೆರ್ ಟಿಪ್ಪುನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷಾಂಕ್ ದರ್ಯಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ಲೆ.

" —ಹೈದರಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಲಾಗಿಂ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆಂ ಕರಾರ್ ಕೆಲೆಂ.

" —ಫಿರಂಗ್ಯಾಂನಿ ಹೈದರಾಕ್ ಖಾಲ್ ದಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕಾರ್ಖಾನೊ ಬಾಂಧ್ಲೊ.

1780—ಹೈದರಾಚೆಂ ನೌಕಾ ಸೈನ್ ಊರ್ಜಿತ್ ಜಾಲೆಂ. ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಚ್ಯೊ ಆನಿ ತುರ್ಕಾಂಚ್ಯೊ ದರ್ಯಾ ಲಡಾಯೊ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ.

" —ಉದೆಂತಿಚಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಾಂಚೆರ್ ಹೈದರಾನ್ ಗುಂಟೂರಾಂತ್ ದುರ್ಜಬಾಣಾಂ (ರೊಕೆಟಾಂ) ಸೊಡ್ಲಿಂ.

1782 — ದಸೆಂಬ್ರ್ 7-ವೆರ್—ಚಿತ್ತೂರಾ ಲಾಗಿಂ ನರಸಿಂಗ ರಾಯನ ಪೇಟ್ ಪಳ್ಳಿಗಡೆ ಹೈದರ್ ಅಂತರ್ಲೊ.

" —ದಸೆಂಬ್ರ್ 12-ಬೊಂಬ್ಯಾಚೆಂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಾಂ ಕುಂದಾಪುರ ಲಾಗಿಂ ದೆಂವ್ಲಿಂ.

" —ದಸೆಂಬ್ರ್ 28-ಜನರಲ್ ಮೆಥ್ಯೂಸಾನ್ ಹೊನ್ನಾವರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ.

" — " ಆಖ್ರೇಕ್—ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಕುಂದಾಪುರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ.

1783 — ಜನೆರ್—ಜನರಲ್ ಮೆಥ್ಯೂಸಾನ್ ಬಿದ್ನೂರ್ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲೆಂ.

" — ಮಾರ್ಚ್ 22-ವೆರ್ ಹೈದರಾಲಿಚೆಂ ಮೊರ್ನ್ ದಬಾಟ್ಯಾನ್ ನಿಕಟಲೆಂ, ಆನಿ ಟಿಪ್ಪು ಅಧಿಪತಿ ಜಾಲೊ.

" — ಎಪ್ರಿಲ್-ಟಿಪ್ಪು ಬೆಡ್ನೂರಾಕ್ ಪಾವ್ಲೊ.

" — ಎಪ್ರಿಲ್ 30-ಟಿಪ್ಪುನ್ ಬೆಡ್ನೂರ್ ಘೆತ್ಲಂ ಆನಿ ಜನರಲ್ ಮೆಥಿವ್ಸಾಕ್ ಬಂಧಿವಾನ್ ಕರ್ನ್ ಪಟ್ಣಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ಲೊ.

1784 — ಜನೆರ್ 23-ವೆರ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕರ್ನಲ್ ಕೇಂಪ್ ಬೆಲ್ಲಾನ್ ಟಿಪ್ಪುಲಾಗಿಂ ರಾಜಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ಕಾಡ್ಲೊ.

" — ಫೆಬ್ರೆರ್ 24 ಸಿಂಜಿಚಾ ಬುಧ್ವಾರಾ ಕೆನರಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಬಂಧಡ್ ಸುರು ಜಾಲಿ.

" — ಮಾರ್ಚ್ 11 ಟಿಪ್ಪು ಬ್ರಿಟಿಷಾಂ ಲಾಗಿಂ ರಾಜಿ ಜಾಲೊ.

1789 — ಲೊರ್ಡ್ ಕೊರ್ನ್‌ವಾಲಿಸಾನ್ ಬೆಂಗ್ಳುರ್ ಧರ್ಲೆಂ.

1792 — ಮಾರ್ಚ್ 16-ವೆರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ಅರ್ಧೆಂ ರಾಜ್ ಘೆತ್ಲಂ.

1796 — ಅಸ್ತಮಿತ್ತ ದರ್ಯಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚೆಂ ವೀಸ್ ಝುಜಾ ತಾರ್ವಾಂ ಆನಿ 10,520 ನೌಕಾ ಸೈನ್ ಉಭೆಂ ಜಾಲೆಂ.

1799 — ಮೇ 4 ಟಿಪ್ಪು ಝುಜಾಂತ್ ಮೊರ್ನ್ ಪಾವ್ಲೊ.

ವಿ. ಸೂ: – 'ಫಿಂಗಿ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಪೊರ್ತುಗಿಜ್, 'ಬ್ರಿಟಿಷ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ 'ಇಂಗ್ಲೆಜ್' ಆನಿ 'ಬೆಡ್ನೂರ್ಚಿ ಪರ್ಗಣ್ಗ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಇಕ್ಕೇರಿ ನಾಯ್ಕಾಂಚಿ ಪರ್ಗಣ್ಗ.

III ರಾಜ್‌ಕಾರಣಾಚೆ ಸಬ್ದ್ ಆನಿ ಅರ್ಥ್

ಆಮಿನ್—5000 ಪಗೊಡಾ ಯಾ ಚಡ್ ತಿರ್ವೊ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಕ್ಷೆತ್ರಾಚೊ ಅಧಿಕಾರಿ

ಆಮಿಲ್—ತಿರ್ವೊ ವಸೂಲ್ ಕರ್ಣಾರ್ (ಕಲೆಕ್ಟರ್)

ಆಸೊಫ್—ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ (ಕಮಿಶನರ್)

ಕಚೆರಿ —ದಪ್ತರ್ (ಆಫಿಸ್) ಯಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ್(ಕೋರ್ಡ್) ಅಥವಾ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರೆಂತ್ ಏಕ್ ಖಾತೆಂ.

ಕಿಲ್ಲೆದಾರ್—ಟಿಪ್ಪುಚೊ ಸುಬೆದಾರ್ (ಗವರ್ನರ್) ಯಾ ಕೊಟ್ಯಾಚೊ ಅಧಿಕಾರಿ.

ಕೊಂಜಿ ಘರ್—ಕೈದ್ಯಾಂಕ್ ಬಂಧ್ ಕರ್ನ್ ದವರ್ಚೊ ಜಾಗೊ(ಲೊಕ್‌ಅಪ್)

ಕೋಸ್—ಚಡುಣೆ ತೀನ್ ಮೈಲಾಂ

ಖಾನ್—ಮುಖಿ
ಚೇಲಾ—ಶಿಸ್ ಯಾ ಸವೊಂಚ್ಚ್ ಮತಾಂತರ್ ಜಾಲ್ಲೊ.
ಚೊರ್‌ತ್ರಿ—ಛತ್ರ್
ಜಮಾದಾರ್—ಸೈನಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ಅಧಿಕಾರಿ
ದಫೆದಾರ್—ಲ್ಹಾನ್ ಹುದ್ದೆದಾರ್
ದರ್ಬಾರ್—ರಾಜ್ ಸಭಾ
ದುಭಾಶಿ—ಭಾಷಾಂತ್ರ್‌ಕಾರ್
ದುರ್ಗಾ—ಖಜಾನ್ದಾರ್, ದರ್ಯಾ ಸುಂಕ್ (ಕಸ್ಟಮ್ಸ್) ಖಾತ್ಯಾಚೊ ಅಧಿಕಾರಿ
ಪಗೊಡಾ—ಪಾಂಚ್ ರುಪಯ್ ಮೊಲಾಚೆಂ ಭಾಂಗಾರಾಚೆಂ ನಾಣೆಂ
ಪಾಳೆಗಾರ್—ಸ್ಥಳೀಯ್ ಮುಖಿ
ಬಹಾದೂರ್—ವೀರ್ ನಾಯಕ್ ಯಾ ಬಹುಮಾನಾಚೆಂ ಬಿರುದ್
ವರ್ಹಾ—ಚ್ಯಾರ್ ರುಪಯ್ ಮೊಲಾಚೆಂ ನಾಣೆಂ
ಶಿರಸ್ತೆದಾರ್—5000 ಪಗೊಡಾ ಯಾ ಚಡ್ ತಿರ್ವೊ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಶ್ಹೆರಾಂತ್ ನ್ಯಾಯ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಚೊ ಅಧಿಕಾರಿ
ಸುಭಾ—ಏಕ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ್ ಯಾ ಪ್ರದೇಶ್
ಸುಭೆದಾರ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಚೊ ಧನಿ ಯಾ ತುಂಡು ರಾಯ್
ಹರ್ಕಾರಾ—ಗೂಢಚಾರಿ (ಸ್ಪಾಯ್) ಯಾ ದೂತ್ (ಮೆಸೆಂಜರ್)
ಹವಿಲ್ದಾರ್—ಜಮಾದಾರಾ ಸಕಯ್ಲೊ ಅಧಿಕಾರಿ.

IV ಇಂಗ್ಲಿಷಾಂತ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಾಚೆ ಸಬ್ದ್

ಬಾಜಾರ್—ಸಾಂತ್ ಯಾ ಪೇಂಟ್
ಬೈಸನ್—(ಬಸವಣ್ಣ) ರಾನ್ ರೆಡೊ ಯಾ ಪಾಡೊ
ಬಂಗೆಲೊ—(ಬಂಗಾಳಾಂತ್) ಬೊಂಗ್ಲೊ ಯಾ ವಿಲಾಯ್ತ್ಯಾಂಚೆಂ ನಾಡಾಂತ್ಲೆಂ ಘರ್
ಡೆಕೊಯಿತ್—ಢಾಕು ಯಾ ಲುಟ್ಮಾರ್
ಡಾಕ್—ಟಪ್ಪಾಲ್
ಘೀ—ತೂಪ್
ಜಂಗಲ್—ರಾನ್
ಮಾರ್ಕೆಟ್—(ಮಾರುಕಟ್ಟೆ) ವಿಕ್ರ್ಯಾಚೊ ಜಾಗೊ
ರಯೊಟ್—(ರೈತ್) ಭುಂಯ್ಯಾರ್.

v ಕೆನರಾಂತ್ ಟಿಪ್ಪುಚಾ ಕಾಳಾಚ್ಯೊ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ

ಕೆನರಾಂತ್ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚೆ ಆಖ್ರೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚ್ಯಾರ್ ವಾರಾಡೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. 1. ಹೊನ್ನಾವರ್ 2. ಬಾರ್ಸೆಲೊರ್ (ಕುಂದಾಪುರ್) 3. ಮುಲ್ಕಿ ಆನಿ 4. ಮಂಗ್ಳುರ್. ಹಾಂಚೆ ಖಾಲ್ 21 ಇಗರ್ಜ್ಯೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ—1. ಹೊನ್ನಾವರ್ 2. ಸುಂಕೇರಿ 3. ಕುಮ್ಟಾ 4. ಬಾರ್ಸೆಲೊರ್ (ಕುಂದಾಪುರ್) 5. ಗಂಗೊಳ್ಳಿ 6. ನಗರ್ 7. ಕಲ್ಯಾಣ್‌ಪುರ್ 8. ನಿರ್ಲಾವರ್ 9. ಮುಲ್ಕಿ 10. ಶಿವ ಗಿರಿ 11. ಕಿರೆಂ 12. ಕಾರ್ಕಳ್ 13. ರಾಜಾಯ್ 14. ಮಿಲಾರ್ 15. ಪೆಜಾರ್ 16. ಹೊಸ್ಪೆಟ್ (ಬಿದ್ರ್ಯಾಂ) 17. ಉಳ್ಳಾಳ್ 18. ಒಮ್ಜೂರ್ 19. ಬಂಟ್ವಾಳ್ 20. ಅಗ್ರಾರ್ 21. ಮೊಗರ್ನಾಡ್.

vi ಕ್ರಿಸ್ತ ಪುರಾಣ್

ಫಾ। ತೊಮಾಸ್ ಎಸ್ತೆವಾನ್ (ಸ್ಟೀಪನಾನ್) ಗೊಂಯಾಂತ್ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆನ್ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪುರಾಣ್ ಬರಯ್ಲ್ಲೆಂ. ತಾಂತುಂ ಪನ್ನೊ ಆನಿ ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ ಆಟಾಪುನ್ 11,018 ಶ್ಲೋಕ್ ಆಸಾತ್. ಪಯ್ಲಿ ಆವೃತ್ತಿ 1616 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಆನಿ ದುಸ್ರ್ಯೊ ಆನಿ ತಿಸ್ರ್ಯೊ 1649 ಆನಿ 1654-ಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ಲ್ಯೊ.

ಹಾಚ್ಯೊ ಹಾತ್ ಬರ್ಪಾಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿಯೊ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕೆನರಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ಘರಾಂನಿ ಆಸ್ತಾಲ್ಯೊ. ಹರ್ಯೆಕಾ ಬರ್‍ಯಾ ಫಾಲ್ಯಾಕ್ ಪುರಾಣ್ ವಾಚ್ತಾಲೆ. ಆನಿ ಕುಟ್ಮಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಾಂಬಾಳ್ತಾಲೆ. ಬಂಧಡಾಂತ್ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಪುರಾಣ್ ವ್ಹೆಲ್ಲೆಂ ಕಂಯ್ರ್.

ಅಸಲೆಂ ಅನ್ಯೇಕ್ ಮರಾಠಿ ಕ್ರಿಸ್ತ ಪುರಾಣ್ 1875-ಂತ್ ಬೊಂಬಯ್‌ಂತ್ ಫಾ। ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ವಾಸ್ ಗಿಮಾರಾಯಾಸಾನ್ ಪ್ರಗಟ್ಲೆಂ. ಆನಿ ಲಿಸ್ಬನಾಂತ್ 1659-ಂತ್ ಛಾಪ್ಲೆಲ್ಯಾ (ಫಾ। ಸ್ಟೀವನಾಚಾ) ಪುರಾಣಾಚೊ ಹಾಂತುಂ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲಾ.

• ಹೆಂಚ್ ಪುರಾಣ್ (ಫಾ। ಎಸ್ತೆವಾಚೆಂ) ಶ್ರೀ ಜುಜೆ ಸಲ್ದಾಂಇಯಾನ್ ಸಂಪಾದ್ನುನ್ ಶ್ರೀ ಸೈಮನ್ ಆಲ್ವರಿಸಾನ್ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಾಂತ್ 1907-ಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ಲೆಂ. ಹಾಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿಯೊ ಮೆಳ್ಚ್ಯೊಯೊ ಕಷ್ಟ್. (ಹೆಂ ರೊಮಿ ಲಿಪಿನ್ ಆಸಾ.)

Edited, printed & published by D. F. Lobo
Printed at Vikas Printers, Vamanjoor. Mangalore-574 508.